DEMOKRASİNİN 50 Yılı

1945-1995

1

RADİKAL

1980

Ocak

1. Sovyetler'in Afganistan'a girmesi ABD-Sovyet ilişkilerini gerginleştirdi.
2. Silahlı Kuvvetler bir mektupla siyasî partileri uyardı. ☞
2. İsrail Hava Yolları (ELAL) Yeşilköy büro müdürü öldürüldü.
3. İstanbul'da Maocuların yaptığı gösteride bir kişi öldü.
4. Genelkurmay Başkanı Orgeneral Evren'le görüşen Başbakan Demirel, « Uyarı mektubunun hükûmetle irtibatı yoktur » dedi.
6. İdeolojik nedenlerle adam öldürmekten mahkûm 3 ülkücü Yozgat Cezaevi'nden kaçtı.
7. Yargıtay, TCK'da yapılacak değişikliklere karşı çıktı.
8. Akaryakıt yokluğu nedeniyle fabrikaların yüzde 80'i üretimi durdurdu. ☞
8. AP Genel Başkanı Başbakan Demirel, « CHP ile diyaloğa varım » dedi.
8. Gazete kâğıdı sıkıntısı had safhaya vardı. ☞
9. CHP Genel Başkanı Ecevit, AP ile koalisyonu grubunda savunacağını söyledi.
12. AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, CHP Genel Başkanı Ecevit'le 3 saat baş başa görüştü. ☞
14. MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan, « Hükûmet 2 ayda iflas etti » dedi.
24. Ekonomik önlemler paketi açıklandı. ☞
29. Defter ve kitap kâğıdı fiyatı yüzde 400 arttı.
30. Sümerbank ürünlerine, elektriğe, deniz yolları bilet ücretlerine zam geldi.

Uyarı mektubu, ana muhalefet partisi lideri Ecevit ile Başbakan Demirel 'i bir araya getirdi.

Demirel, « CHP ile diyaloğa varım » dedi

12 ocak - 7 ocakta Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'le ikinci defa görüşen Başbakan Demirel, « CHP ile diyaloğa varım » şeklinde bir açıklama yaparak, « Uyarı mektubu olayının halledildiğini » söyledi. CHP lideri Ecevit de 9 aralıkta Cumhurbaşkanı'yla görüştükten sonra, AP ile koalisyonu grubunda savunabileceğini açıkladı. İki lider 12 ocakta 3 saat süren baş başa bir görüşme yaptılar. Ecevit görüşme için « Bir diyalog başlangıcı sayılabilir » derken, Demirel, « Bir konuşmayla her şeyin halledildiğini söylemek yanlış olur » demeyi tercih etti. CHP ile bir koalisyon konusunda da, ortada bir hükûmet mevcutken koalisyonu konuşmanın anlamsız olduğunu belirtmekle yetindi.

Fabrikaların yüzde 80'inde üretim durdu

12 ocak - 8 ocakta yakıtsızlık nedeniyle sanayimize önemli girdi sağlayan fabrikaların yüzde 80'inde üretimin durduğu bildirildi. Kriz dolayısıyla işten çıkarma uygulamaları da yoğunlaştı. Döviz darboğazı yakıt sorununu doruk noktasına vardırdı.

12 ocakta 35 çimento fabrikasından 29'unda üretimin durduğu açıklandı. Çimentonun karaborsa fiyatı 300 liraya çıktı.

18 şeker fabrikasından 13'ü üretimini durdurdu. Türkiye 15 yıldan bu yana ilk defa şeker ithaline gitmek zorunda kaldı.

Sovyet işgaline karşı direnen Afgan mücahitleri, ölen arkadaşlarının mezarı başında.

Silahlı Kuvvetler partileri uyardı

Milliyet
Halk Gazetesi
TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ'NİN GÖRÜŞÜ
• DEMİREL: «Ortada ciddî bir durum var, adını koymak istemiyorum»
• ECEVİT: «Maalesef bunalım yeni bir boyuta ulaşmıştır...»
ORDU, PARTİLERİ MİLLÎ BİRLİK İÇİN GÖREVE ÇAĞIRDI
Hürriyet
Hava durumu
Silahlı Kuvvetler ülke bütünlüğünün korunmasını istedi
GÖREV HEPİMİZİN
Korutürk dün sabah Demirel'le birlikte Ecevit'i kabul etti ve Silahlı Kuvvetler'in mektubunu kendilerine verdi
Uyarı mektubunun tam metni
CUMHURBAŞKANI'NIN AÇIKLAMASI
EVREN'İN SUNUŞ MEKTUBU
TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ'NİN GÖRÜŞÜ
Birliğe çağrı
Görünen köy kılavuz istemez
Şu 1970 yılları

2 ocak - Silahlı Kuvvetler bir mektupla siyasî partileri uyardı. « Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Görüşü » başlıklı mektup Genelkurmay Başkanı Kenan Evren, Kara Kuvvetleri Komutanı Nurettin Ersin, Deniz Kuvvetleri Komutanı Bülend Ulusu, Hava Kuvvetleri Komutanı Tahsin Şahinkaya ve Jandarma Genel Komutanı Sedat Celasun'un imzalarını taşıyor. Mektupta, « Anayasamızın getirdiği geniş hürriyetleri kötüye kullanarak İstiklal Marşımız yerine komünist enternasyoneli söyleyenlere, şeriat düzeni davetçilerine, demokratik rejim yerine her türlü faşizmi getirmek isteyenlere, anarşiye, yıkıcılığa ve bölücülüğe milletimizin tahammülü kalmamıştır » deniliyor ve ülkenin içinde bulunduğu durumun bir çözümlemesi yapıldıktan sonra, « Türk Silahlı Kuvvetleri ülkemizin bugünkü hayatî sorunları karşısında siyasî partilerimizin bir an önce, millî menfaatlerimizi ön plana alarak, Anayasamızın ilkeleri doğrultusunda ve Atatürkçü bir görüşle bir araya gelerek anarşi, terör ve bölücülük gibi devleti çökertmeye yönelik her türlü hareketlere karşı bütün önlemleri müştereken almalarını ve diğer anayasal kuruluşların da bu yönde yardımcı olmalarını ısrarla istemektedir » deniliyor.

Uyarı mektubunun Genelkurmay Başkanı Evren tarafından MGK başkanı sıfatıyla Cumhurbaşkanı Korutürk'e 27 aralıkta verildiği öğrenildi. Cumhurbaşkanı Korutürk, 2 ocakta saat 11.00'de birlikte kabul ettiği Başbakan Demirel ve ana muhalefet partisi lideri Ecevit'e uyarı mektubunun birer kopyasını verdi. 35 dakika süren toplantıda Ecevit, « İktidarla diyaloğa hazırız » derken Demirel'in, « Biz sadece siyasî parti değiliz. Aynı zamanda hükûmetiz ve ben başbakanım. Şu anda bir şey söyleyemem » dediği öğrenildi. Demirel toplantıdan çıkarken gazetecilere, « 35 günlük bir hükûmetiz. Hükûmet bugünkü şeylerin sebebi olsa veya iddia edilse anlarım. O manaya almak mümkün değildir. Zaten 35 günde her şeyi bu duruma getirmek imkânsızdır » dedi. Ecevit ise, « Mektup 12 Mart'a oranla değişik. Ordu'daki duyarlıkları gösteriyor ve bir model önerisinde bulunmuyor. Daha çok parlamentonun işlerlik kazanması, partilerin ve Anayasa kuruluşlarının işlevleri, görevleri bakımından bazı hatırlatmalar içeriyor. Ordu'nun böyle bir gereksinme duyması önemli bir gelişmedir ve bunalım maalesef yeni boyuta ulaşmıştır » şeklinde konuştu.

MSP Genel Başkanı Erbakan da düzenlediği basın toplantısında, « AP ne zaman iktidara gelse buhran dönemine girilmiştir. Ancak bu seferki daha kısa zamanda meydana gelmiştir. Kuvvet komutanlarının memleket hayrına çözümler istediklerini görüyoruz » dedi.

Mektup dış dünyada da geniş yankı buldu. Fransız *Le Monde* gazetesi manşetten verdiği haberde, « Türkiye'de bugünkü durumun 1971'i çok hatırlattığı » görüşüne yer verildi. BBC ise, « Türkiye'de anarşinin günde ortalama 10 can aldığını, ekonomik bunalımın Cumhuriyet tarihinde eşi görülmemiş boyutlara ulaştığını » belirtti.

1980

24 Ocak Kararları

30 ocak - Hükûmetin 24 ocakta kabul ettiği « ekonomik önlemler paketi » toplumda soğuk bir duş etkisi yaptı. 47 lira olan ABD doları 70 liraya çıkarılırken, KİT ürünlerine, bazıları yüzde 300-400'ü bulan zamlar yapıldı. Bu zamlarla yetinmeyen hükûmet, bazı ürünlere uygulanan devlet sübvansiyonunu da kaldırdı. Bunların yanı sıra ihracatı teşvik eden, ithalatta vergi bağışıklıkları getiren, bazı yetkileri tek merkezde toplayan bir dizi karar alındı. İMF'nin istekleri doğrultusunda hazırlanmış bir istikrar programı niteliğindeki kararlar esas olarak, sürekli kur ayarlamalarına dayanan bir kambiyo rejimini, sıkı para politikasıyla iç talebin düşürülmesini, çeşitli kolaylıklar tanınarak ihracatın artırılmasını, ithalatta kotaların zaman içinde kaldırılarak liberasyona yönelinmesini, ücretlerin, maaşların ve taban fiyatlarının sınırlanmasını, KİT ürünlerine zam yapılmasını ve bazı KİT'lerin özelleştirilmesini öngörüyor.
Ekonomik önlemler paketi için Başbakan Demirel, « Devalüasyon enflasyona yol açmayacaktır. Hedef durmuş olan ekonomiyi harekete geçirmek ve Türkiye'yi karaborsa ülkesi olmaktan kurtarmaktır » dedi. 24 Ocak Kararları'na şiddetle karşı çıkan CHP Genel Başkanı Ecevit ise bu modelin parlamenter demokrasiyle birlikte yürütülmesinin mümkün olmadığını ileri sürdü ve « Ekonomi, hatta devlet büyük çıkar çevrelerine teslim edilmiştir. Hükûmet modası geçmiş bir Güney Amerika modelini, üstelik daha sakıncalı ölçülerle Türkiye'de uygulamak istiyor » dedi. MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan da kararların, « Ekonominin gereği değil, İMF'nin emri » olduğunu söyledi.

Yargıtay Başsavcılığı, MHP için komisyon kurdu

7 ocak - Yargıtay Başsavcılığı, MHP'nin Almanya'daki örgütlerini kapatıp kapatmadığını soruşturmaya başladı. Yargıtay Başsavcısı Fahrettin Kıyak, bu konunun araştırılması için Dışişleri Bakanlığı'na bir mektup yazdı. Anayasa Mahkemesi MHP'nin yurtdışındaki örgütlerinin kapatılmasına karar vererek, 6 ay süre tanımıştı. Başsavcılık, MHP soruşturması için bir komisyon oluşturdu.

Gazeteler kâğıtsız !

8 ocak - Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Burhan Felek, Başbakan Demirel'e bir telgraf çekerek, kâğıt bunalımının « vahamet » noktasına geldiğini belirtti ve bu konuda hükûmetten acele çözüm istedi.

Şubat

5. Yerli otolara yüzde 30 zam yapıldı. Renault 685 000, Murat 630 000 lira oldu.
6. İsviçre Büyükelçisi Doğan Türkmen'e suikast girişiminde bulunuldu; Türkmen hafif yarayla kurtuldu. ☞
8. İstanbul'da Kartal treninde 3 kişi öldürüldü. ☞
9. Yedikule karakolunu basan 4 Dev-Solcu bir polisi öldürdü. ☞
10. AP genel sekreterliğine Nahit Menteşe seçildi.
10. İzmir Tariş'te otomatik silahlı militanlar polise ateş açtı; 500 kişi gözaltına alındı. ☞
11. İzmir'de AP il merkezi bombalandı.
14. Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren, « Kan dökmek istemiyoruz. Bunu göze alsak meseleyi bir ayda hallederiz » dedi. ☞
14. Tunceli'de güvenlik güçleriyle göstericiler 3,5 saat çatıştı.
16. İzmir Gültepe'de 3 polis arama sırasında öldürüldü. İzmir'de büyük operasyon. ☞
16. Erbakan bütçe görüşmelerinde Demirel'e, « 2-3 ay sonra köşeyi döneceksiniz ama uçurumdan aşağı düşerek » dedi.
17. THY'de grev başladı.
19. 19 ilde sıkıyönetim 2 ay daha uzatıldı, İzmir ve Hatay'da sıkıyönetim ilan edildi.
21. Beşiktaş'ta Dev-Solcular bir evi basıp 3 öğrenciyi kurşuna dizdi. ☞
23. SSK'nın iflas eşiğine geldiği açıklandı.
25. Bedelli askerlik kabul edildi. Yurtdışındaki işçiler 20 000 mark ödedikleri takdirde askerlik yapmayacak.
27. Adana'da 2 jandarma eri şehit edildi; Genelkurmay Başkanı Evren, katillerden hesap sorulacağını söyledi.

Bern Büyükelçimiz Doğan Türkmen.

Bern'deki Elçimize saldırı

6 şubat - Türkiye'nin Bern Büyükelçisi Doğan Türkmen uğradığı silahlı saldırı sonucu yaralandı. Nezaket ziyaretinde bulunmak amacıyla İngiliz Büyükelçiliği'ne giden Türkmen'in, Türk Büyükelçiliği'ne dönmekte olduğu sırada makam otomobiline 6 el ateş edildi; Büyükelçi şans eseri saldırıdan hafif sıyrıklarla kurtuldu. Saldırıyı Ermeni Soykırımının Adalet Komandoları adlı bir terör örgütü üstlendi.

Evren: Kan dökmek istemiyoruz

14 şubat - Erzurum'da geleneksel kış tatbikatına katılan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren, orduevinde konuklar onuruna verilen yemekte yaptığı konuşmada, dış düşmanla değil iç düşmanla uğraşmakta olduklarını söyledi. Genelkurmay Başkanı Evren konuşmasını, « Diyeceksiniz ki sıkıyönetime rağmen niye bunların hakkından gelemiyorsunuz? Şundan dolayı gelemiyoruz. Kan dökmek istemiyoruz. Yoksa meseleyi bir ayda hallederiz » diye sürdürdü.

« Bayrağını as, dükkânını aç » kampanyası başladı

21 şubat - Başta İstanbul olmak üzere bazı şehirlerde anarşistlerin esnafa zorla kepenk indirtmesi üzerine esnaf dernekleri harekete geçti. Yaptıkları açıklamada, gerektiği an esnafın devletin yanında yer alacağını belirten dernek başkanları, « Bayrağını as, dükkânını aç » kampanyası başlattı.

Yurtta anarşi doruk noktasına vardı

29 şubat - 1 şubatta İstanbul Eyüp'te Milliyetçi Hareket Partisi üyesi Şaban Ali Terzibaş ile oğlu Erkan Terzibaş silahlı bir saldırı sonucu öldü. Aynı gün gene İstanbul'da, Bayrampaşa semtinde belediye otobüsü tarandı, saldırıda iki kişi hayatını kaybetti. Okmeydanı'ndaysa Cumhuriyet Halk Partisi üyesi terzi Hıdır Kılıç dükkânında silahlı saldırıya uğrayarak öldürüldü.

5 şubatta çeşitli illerde 7 kişi anarşik olaylarda hayatını kaybetti.

6 şubatta bir polis müdürü, bir sendikacı, bir öğrenci ve Kahramanmaraş Olayları davasında solcuları savunan Avukat Halil Sıtkı Güllüoğlu öldürüldü.

8 şubatta Kartal'a gitmekte olan banliyö trenini basan TİKKO'cular, 3 kişiyi trenden indirerek kurşuna dizdi.

9 şubat günü 4 Dev-Solcu militan Yedikule'deki polis karakolunu basarak bir polisi şehit etti.

10 şubatta İzmir Tariş'te otomatik silahlı militanlar polise ateş açtı, 500'e yakın gösterici gözaltına alındı; aynı gün 6 ayrı ilde meydana gelen çeşitli anarşik olaylarda 9 kişi hayatını kaybetti.

14 şubatta İzmir'de Tariş'i işgal eden işçiler, jandarma birliklerinin müdahale etmesiyle fabrikadan çıkarıldılar. Sabaha karşı saat 04.00'te başlayan boşaltma operasyonu saat 16.00'da tamamlandı. Bu arada güvenlik güçlerine fabrikanın içinden uzun menzilli silahlarla ateş açıldı.

14 şubatta İstanbul'da « kepenk kapattırma » eylemi büyük boyutlara ulaştı. Beyoğlu, Şişli, Nişantaşı, Karaköy, Tahtakale, Eminönü gibi işyerlerinin yoğun olduğu semtlerde Dev-Solcu militanların tehdit ettiği esnafın hemen hemen tamamı dükkânını açmadı.

16 şubatta İzmir'in Gültepe semtinde yapılan arama sırasında bazı yerlerden güvenlik güçlerine açılan ateş sonucu aramaya katılan 3 polis şehit oldu. Güvenlik güçleri ile yasadışı örgüt mensubu militanlar arasında çıkan çatışmada 2'si asker, 5'i militan olmak üzere 15 kişi ağır, çok sayıda kişi de hafif yaralandı. Olaylar üzerine sabah saat 10.00'dan itibaren semtte sokağa çıkma yasağı konuldu, bölgeye giriş çıkışlar kontrol altına alındı.

İzmir Gültepe'de bu operasyonlar sürdürülürken, Gürçeşme'de güvenlik güçlerinden kaçan 3 militan bir evi basarak bir kadını, 3, 4 ve 12 yaşlarındaki 3 çocuğuyla birlikte rehin aldılar. Bunun üzerine evin etrafını kuşatan güvenlik güçlerinin giriştiği operasyon sonucu rehineler sağ olarak kurtarıldı; çıkan çatışmada militanlardan 2'si yaralı olarak ele geçirildi, diğer militan ise kaçmayı başardı.

21 şubatta İstanbul Beşiktaş'ta bir evi basan teröristler sağ eğilimli 3 genci kurşuna dizdi. Anarşik olaylarda 23 şubatta 4, 25 şubatta 9 kişi hayatını kaybetti.

26 şubatta Adana'da 2 jandarma eri şehit edildi. 27 şubatta 4 ilde 5 kişi öldürüldü. Anarşi 29 şubatta da 3'ü İstanbul'da olmak üzere tam 6 can aldı.

Tariş'e bağlı ünitelerde arama yapmak isteyen güvenlik güçlerine ateş açıldı.

Güvenlik güçleri İzmir Tariş'te çıkan olayları bastırmakta güçlük çekti.

Dev-Solcu militanların « kepenk kapattırma eylemi » Mahmutpaşa'da etkisini gösterdi.

1980

Mart

1. Hacı Ali Demirel ve Yahya Demirel hakkında döviz kaçırmaktan bir dava daha açıldı. ☞
4. Görev süresi 6 nisanda bitecek olan Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk veda ziyaretlerine başladı.
5. Zile'de olaylar çıktı; CHP'li ve Alevîlere ait birçok işyeri tahrip oldu. Bir kişi öldü. ☞
7. Malatya Tek Gıda-İş başkanı öldürüldü.
8. CHP Genel Sekreteri Mustafa Üstündağ, hükûmetin 100 gününü değerlendirdi: iflas.
8. Genelkurmay Başkanı Kenan Evren, « Polis ve jandarmanın yetkilerini belirleyen yasalar yetersiz » dedi. ☞
10. Mecidiyeköy'de bir pasaj kurşunlandı; 6 kişi öldü.
12. Urfa'da 6 kişi kurşuna dizilerek öldürüldü.
15. CHP Genel Başkanı Ecevit, « Demirel kendini Ayetullah sanıyor » dedi.
17. Cumhurbaşkanlığı seçimi için AP ile CHP ilk teması yaptı.
19. Başbakan Demirel, CHP Genel Başkanı Ecevit'in görüşme isteğini « Şartlar oluşmadı » diyerek geri çevirdi.
20. Diyarbakır'da bir üsteğmen öldürüldü.
20. Mark 37,76 liraya düşürüldü, Türk lirası 1,78 lira değer kazandı.
21. *Politika* gazetesi süresiz kapatıldı.
23. Demirel hakkında Meclis soruşturması istendi.
25. TBMM'de Cumhurbaşkanı seçiminin ilk iki turunda sonuç alınamadı. ☞
29. 5 000 liralık yeni banknot basıldı.
29. Zincirlikuyu Mezarlığı'nda bir kişilik mezar 30 000 liraya yükseldi.
31. Van Cezaevi'nden 58 tutuklu kaçtı.

ÖLÜM

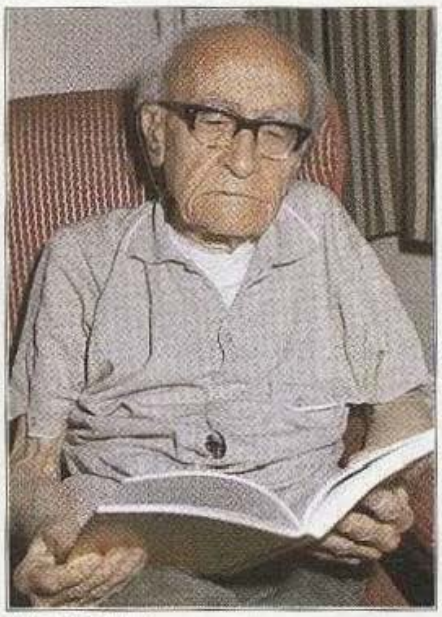
3. Eski Hatay Devleti Cumhurbaşkanı Tayfur Sökmen. ☞
11. Gazeteci Zekeriya Sertel. ☞

Cumhurbaşkanlığı seçimi için nafile turlar

26 mart - 6 nisanda görev süresi dolacak olan Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ten boşalacak cumhurbaşkanlığı seçimi için turlara başlandı. Cumhurbaşkanı seçimi için 17 martta AP ve CHP ilk defa görüştü. AP Genel Sekreteri Nahit Menteşe, CHP Genel Sekreteri Mustafa Üstündağ'la görüştüğünü, bir isim üzerinde durmadıklarını söyledi. 18 martta CHP Genel Başkanı Ecevit, Demirel'e bu konuda bir görüşme önerdi. Bu öneriye sıcak bakmayan Demirel, « CHP ile görüşme için şartlar oluşmadı » dedi. TBMM'nin 22 marttaki birleşik oturumunda aday olmadığı için turlara geçilemedi. 25 marttaki ilk turda adaylığını koyan Mardin Bağımsız Milletvekili Nurettin Yılmaz, 80 oyda kalınca adaylığını geri çekti. İkinci turda gerekli katılım sağlanamadı. 26 marttaki üçüncü turda da sonuç alınamadı. Cumhurbaşkanlığı seçiminin ilk haftası ciddî olmayan adayların sonuçsuz turlarıyla geçti.

Zile'de Alevî-Sünnî çatışması

5 mart - Zile'de lise öğrencileri arasında çıkan çatışma, halkın da katılmasıyla büyüdü. CHP'li ve Alevî olarak bilinenlere ait çok sayıda işyeri tahrip edilerek, yer yer yangınlar çıkarıldı. CHP ilçe başkanı yazıhanesinde vurularak ağır yaralandı. Olaylarda bir yurttaş hayatını kaybetti, 12 kişi yaralandı, gece sokağa çıkma yasağı kondu.

Zekeriya Sertel.

Zekeriya Sertel öldü

11 mart - Gazeteci Zekeriya Sertel 90 yaşında Paris'te öldü. Zekeriya Sertel eşi Sabiha Sertel'le birlikte çıkardığı *Resimli Ay* dergisinde, sahipleri arasında bulunduğu *Son Posta* ve *Tan* gazetelerinde yazdığı tek parti yönetimini rahatsız eden, sol eğilimli yazıları dolayısıyla birçok defa kovuşturmaya uğradı. Bazı kışkırtmalar sonunda Tan matbaasının aralık 1945'te tahrip edilmesinden sonra eşiyle birlikte yurtdışına çıktı. 1968'e kadar Bakü'de, daha sonra Paris'te yaşadı. 1977'de Türkiye'ye döndü. Anılarını « Hatırladıklarım » (1968) adıyla yayımladı. Nâzım Hikmet'le ilgili iki kitap yazdı: « Mavi Gözlü Dev » (1968); « Nâzım Hikmet'in Son Yılları » (1979).

Eminönü'nde bir bankayı koruyan iki er öldürüldü

5 mart - İstanbul Eminönü'nde, Mercan Çakmakçı yokuşundaki bir banka şubesi soyuldu. Biri kadın dört kişi olduğu belirtilen soyguncular, banka kapısının önünde nöbet beklemekte olan jandarma erlerine ateş açtılar. İki er anarşistlerin açtığı ateş sonucu olay yerinde şehit olurken, anarşistler bankada bulunan 120 000 lirayı ve vurulan erlerin silahlarını alarak kaçtılar.

Evren: Polis ve jandarmayla ilgili yasal düzenlemeler yetersiz

8 mart - İngiliz Genelkurmay Başkanı'nın konuğu olarak Londra'da bulunan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren kendisine yöneltilen bir soru üzerine, Türk polis ve jandarmasının görev ve yetkilerini belirleyen yasal düzenlemelerin yetersiz olduğunu ve ilgililer tarafından gözden geçirilmesi gerektiğini söyledi.

Demireller hakkında yeni bir dava

1 mart - Hacı Ali Demirel ile oğlu Yahya Demirel hakkında döviz kaçakçılığı suçundan yeni bir dava açıldı. Sanıklar için 1 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası isteniyor.

1980

Türkiye, Cumhuriyet tarihinde ilk defa yiyecek maddesi ithal ediyor

6 mart - Maliye Bakanı İsmet Sezgin basına yaptığı açıklamada yiyecek maddesi ithal etmeyen 7-8 dünya ülkesinden biri olan Türkiye'nin bu özelliğini Cumhuriyet tarihinde ilk defa bu yıl kaybettiğini söyledi. Maliye Bakanı İsmet Sezgin, Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik şartlardan dolayı 1980 yılı içinde şeker ve yağ ithal edileceğini belirtti.

CHP-AP arasındaki söz düellosuna MSP de katıldı

17 mart - AP ile CHP arasındaki çekişme her geçen gün daha sertleşerek devam ediyor. Bu çekişmeye MSP de katıldı.

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit 15 martta Tarsus'ta halka hitaben yaptığı konuşmada, « Toplumumuz, demokrasimiz, devletimiz çöküntüye sürükleniyor » dedi. Ecevit, Demirel'i İran lideri Ayetullah Humeynî'ye benzetti. Demirel ise CHP'nin partizan olduğunu ve ülkeyi yoklar ülkesi haline getirdiğini ileri sürdü. Bu arada iki lider arasındaki söz düellosuna karışan MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan da, « Margarin var, yağ var diyorlarsa getirsinler hepsini alacağım, fakir fukaraya dağıtacağım » dedi.

16 martta Bülent Ecevit, Demirel'i kışkırtıcılıkla suçladı ve « Hükûmetin 100 günü iflastır » dedi. Ertesi gün ona cevap veren Süleyman Demirel ise CHP'nin 22 aylık hükûmet döneminde AP'ye oy veren köylerin elektrik ve sularının kesildiğini ileri sürdü. Demirel sözlerini, « Türkiye karanlığa değil aydınlığa gidiyor » diyerek sürdürdü.

Tayfur Sökmen öldü

3 mart - Eski Bağımsız Hatay Devleti Cumhurbaşkanı Tayfur Sökmen 88 yaşında, İstanbul'da öldü.

Tayfur Sökmen, İskenderun Sancağı'nın Fransızlar tarafından işgali üzerine ilk direniş hareketini örgütleyenler arasında yer aldı, 1921 yılında Fransızlar tarafından ölüm cezasına çarptırıldı.

1934 yılında Antalya'dan bağımsız milletvekili seçilen Sökmen, 1938 yılında kurulan bağımsız Hatay Devleti'nin, 1939 yılında Hatay Türkiye'ye katılıncaya kadar cumhurbaşkanlığını yaptı. 1939-1950 yılları arasında Antalya milletvekili, 1950-1954 arasındaysa Hatay milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bulundu. Tayfur Sökmen 1969-1975 yılları arasında da kontenjan senatörü olarak görev yaptı.

Nisan

1. CHP lideri Bülent Ecevit, Belçika TV'sinin askerî darbe olasılığına ilişkin sorusuna, « Her şey olabilir » cevabını verdi. ☞
2. Devalüasyonları yetersiz bulan IMF, Türk lirasının dalgalanmaya bırakılmasını istedi. ABD doları 75 lira oldu.
2. CHP Genel Başkanı Ecevit, CHP-AP-MSP koalisyonu önerdi. ☞
3. İstanbul Bayrampaşa'da THKP militanları 4 kişiyi öldürdü.
4. *Ortadoğu* gazetesi yazarı İsmail Gerçeköz İstanbul'da öldürüldü.
4. Akaryakıta zam yapıldı; normal benzin 38, tüpgaz 285 lira oldu.
6. Görev süresi sona eren Cumhurbaşkanı Korutürk bir veda mesajı yayımladı. ☞
10. AP'nin cumhurbaşkanlığına aday gösterdiği Sadettin Bilgiç 193 oyda kaldı.
11. Yazar Ümit Kaftancıoğlu İstanbul'da öldürüldü. ☞
14. Silah taciri Adnan Kaşıkçı, Başbakan Süleyman Demirel'le görüştü. ☞
15. CHP'nin cumhurbaşkanı adayı Muhsin Batur 265 oy aldı.
18. 21 ilde sıkıyönetim 2 ay daha uzatıldı, Ağrı'da sıkıyönetim ilan edildi.
21. AP Muğla Milletvekili Zeyyat Mandalinci partisinden istifa etti.
24. İstanbul, İzmir, Ağrı, Erzurum ve Kars'ta 1 Mayıs kutlamaları yasaklandı. ☞
28. Alman markı 41,5 lira oldu.
28. Gazeteci Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca gıyabında idama mahkûm edildi.
29. CHP Tunceli Milletvekili Haydar Veziroğlu partisinden istifa etti.
30. Cumhurbaşkanlığı seçimi olumlu sonuç vermedi. ☞

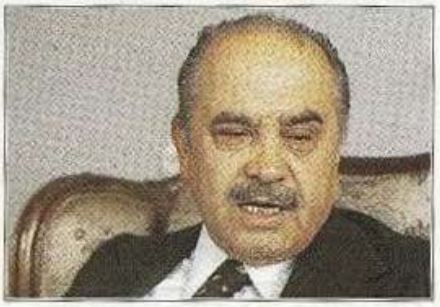
ÖLÜM

15. Fransız düşünür Jean-Paul Sartre.
29. Ünlü sinema yönetmeni Alfred Hitchcock.

Vatikan Elçimize saldırı

17 nisan - Türkiye'nin Vatikan Büyükelçisi Vecdi Türel, otomobiliyle evinden Türk Büyükelçiği'ne giderken kimliği belirsiz 3 kişinin silahlı saldırısına uğradı. Büyükelçi açılan ateş sonucu, sağ kolundan ve göğsünden hafif yaralar aldı. Saldırı sırasında otomobilde bulunan koruma görevlisi Tahsin Güvenç yüzünden ağır yaralandı. Saldırıyı Ermeni Soykırım İntikamcıları adlı örgüt üstlendi.

Cumhurbaşkanlığı için aday gösterilen Bilgiç ve Batur, yeterli oy alamadılar

AP adayı Sadettin Bilgiç.

CHP adayı Muhsin Batur.

30 nisan - Cumhurbaşkanlığına ilk aday AP tarafından gösterildi. AP adayı Sadettin Bilgiç 30 nisandaki turda oyunu 246'ya yükseltti. CHP'nin aday gösterdiği eski Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur ise 290 oy aldı. Cumhurbaşkanlığı görevi 6 nisanda sona eren Korutürk veda mesajında cumhurbaşkanlığı seçimi için partilerin işbirliği yapmalarını önerdi. CHP Genel Başkanı Ecevit, Cumhurbaşkanı seçiminde AP Genel Başkanı Demirel'in cephecilik anlayışıyla hareket ettiğini ileri sürdü. Mecliste ayın 30'una kadar 52 tur yapıldı.

Rehineleri kurtarmak üzere havalanan ABD helikopteri ile uçağı çarpıştı: 8 asker öldü.

ABD'nin, İran'daki rehineleri kurtarma girişimi fiyaskoyla sonuçlandı

25 nisan - 4 kasım 1979'da Humeynî taraftarı köktendinci İranlı öğrenciler tarafından işgal edilen ve içinde 53 ABD'li görevlinin rehin tutulduğu İran'ın başkenti Tahran'daki ABD Büyükelçiliği'ne ABD askerlerinin düzenlediği rehineleri kurtarma operasyonu başarısızlıkla sonuçlandı.

Washington'dan yapılan ve Başkan Jimmy Carter'ın televizyon konuşmasında yer alan açıklamaya göre, kurtarma harekâtı sırasında İran Silahlı Kuvvetleri ile ABD askerleri arasında herhangi bir çatışma olmadı, hiç silah atılmadı ve hiçbir İranlı ölmedi. Başkan'ın açıklamasından sonra konuşan ABD Savunma Bakanı Brown, 3 helikopterin arızalandığını, bunlardan birinin bir ABD uçağıyla çarpıştığını, diğerinin Nimitz uçak gemisine indiğini söyledi. Brown'a göre olay sırasında 8 Amerikan askeri öldü, 4 asker de yaralandı.

Öte yandan İran Genelkurmay Başkanlığı tarafından yapılan açıklamada, ABD uçaklarının İran uçaklarından korkarak kaçtığı ve bu arada 2 ABD uçağının düştüğü belirtildi. Olaydan sonra bazı siyasî gözlemciler uçakların nereden kalktığı konusu üzerinde durdular. Uçakların Türkiye'den de kalkmış olabileceği şeklinde şüpheler üzerine, Türk resmî çevreleri, uçakların Türkiye'den kalkmadığını belirtti.

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit üçlü koalisyon önerdi

2 nisan - Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Bülent Ecevit, 1 nisanda Belçika televizyonuna bir beyanat verdi. CHP lideri Ecevit kendisine yöneltilen askerî darbe olasılığına ilişkin bir soru üzerine, « Terörizmin tehlikeleri, ekonomik ödünlerin sosyal ve siyasal sonuçları tırmanırsa her şey olabilir » karşılığını verdi. Bülent Ecevit, cumhurbaşkanlığı seçimi geciktiği takdirde ciddî sorunların çıkabileceğini de vurguladı.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Bülent Ecevit, 2 nisanda da Meclis'teki odasında bir basın toplantısı düzenledi. Bülent Ecevit basın mensuplarına yaptığı açıklamada, Meclis'te en fazla sandalyeye sahip üç partinin, Cumhuriyet Halk Partisi, Adalet Partisi ve Millî Selamet Partisi'nin üçlü bir koalisyon yapmasını önerdi. « Mümkün olduğu kadar geniş tabanlı bir hükûmetin kurulmasında yarar olduğunu düşünüyorum » diyen Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Bülent Ecevit, « Varlığı yokluğundan daha sakıncalı bir hükûmet işbaşında. Sağ eylemcilerin kayırıldığı bir gerçektir » dedi.

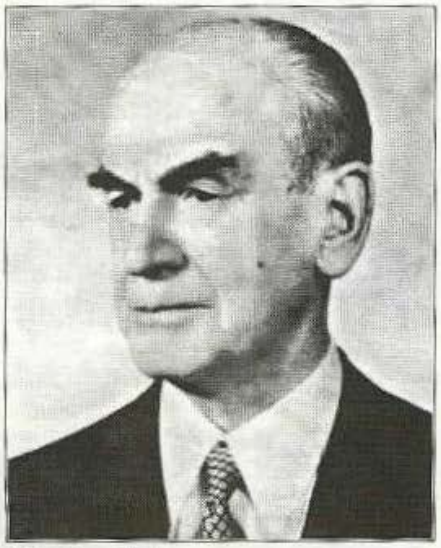
Alfred Hitchcock, « gerilim filmleri »nin en büyük ustasıydı.

Yazar Ümit Kaftancıoğlu öldürüldü

11 nisan - TRT prodüktörlerinden yazar Ümit Kaftancıoğlu, sabah 07.30'da, 12 yaşındaki kızı Pınar'ı okuluna götürmek için Mecidiyeköy'deki evinden çıktıktan sonra uğradığı silahlı saldırıda hayatını kaybetti. Kızıyla yürüdükleri sırada yaklaşan bir arabadan açılan ateş sonucu ağır yaralanan Kaftancıoğlu hastaneye kaldırılsaysa da kurtarılamadı.

1980

Korutürk veda etti

Fahri Korutürk.

6 nisan - Yedi yıllık görev süresi sona eren 6. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, bir mesaj yayımlayarak ulusa veda etti. Yeni cumhurbaşkanı seçilmediğinden Anayasa gereğince gece yarısından itibaren cumhurbaşkanlığına Cumhuriyet Senatosu Başkanı İhsan Sabri Çağlayangil vekâlet edecek.

Beş ilde yapılacak 1 Mayıs kutlamaları yasaklandı

24 nisan - Sıkıyönetim komutanlıkları İstanbul, İzmir, Ağrı, Erzurum ve Kars'ta 1 Mayıs kutlamalarını yasakladı. Yasaklamayı protesto eden gruplar Ankara'da polisle çatıştı, bir kadın öldü, 498 kişi gözaltına alındı. İstanbul'da ikisi güvenlik kuvvetlerince olmak üzere 5 kişi, Trabzon'da sol görüşlü 4 kişi ve İzmir'de MHP il sekreteri öldürüldü.

Demirel, silah taciri Kaşıkçı'yla görüştü

14 nisan - Uluslararası silah ticaretinin önde gelen isimlerinden milyarder işadamı ve Sudan Devlet Başkanı Numeyri'nin özel danışmanı Adnan Kaşıkçı 14 nisanda Ankara'ya gelerek, Başbakan Demirel ve Maliye Bakanı İsmet Sezgin'le görüştü. Demirel görüşme haberini doğrulayarak, « Kaşıkçı benim davetlimdir. Başka bir şey söyleyemem » dedi. Kaşıkçı'nın Türkiye'ye petrol bulma karşılığı yüzde 2 komisyon istediği ileri sürüldü.

Mayıs

2. DİSK hakkında 1 Mayıs'la ilgili soruşturma açıldı.
3. İzmit'te mototrenle banliyö treni çarpıştı, 16 kişi öldü. ☞
4. Demokratik Parti kendini feshetti.
7. CHP Kayseri İl Başkanı Mustafa Kulkuloğlu öldürüldü.
9. Türkiye Emekçi Partisi (TEP) kapatıldı.
12. THY uçak biletlerine zam yapıldı; İstanbul-Ankara yolculuğu 3 250 lira oldu.
14. Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren, cumhurbaşkanlığı seçiminin bir an önce sonuçlandırılmasını istedi.
14. Devlet Bakanı Muhammet Kelleci istifa etti.
15. Emekli Orgeneral Muhsin Batur cumhurbaşkanlığı adaylığından çekildi.
16. İstanbul Fatih Camii'nde okunan mevlit sırasında Atatürk'e saldırıda bulunulması tepki yarattı.
20. Tuzla Piyade Okulu Komutanı Tümgeneral Sabri Demirbağ bir saldırıda yaralandı. ☞
21. AP Genel Başkanı Demirel, cumhurbaşkanını halkın seçmesini öngören bir Anayasa değişikliği istedi.
22. Türkiye, ABD'nin çağrısına uyarak Moskova Olimpiyatları'na katılmama kararı aldı. ☞
24. CHP Genel Başkanı Ecevit ve MSP Genel Başkanı Erbakan, Demirel'in Anayasa değişikliği önerisine « Hayır » dedi.
27. MHP Genel Başkan Yardımcısı Gün Sazak Ankara'da öldürüldü. ☞
29. Çorum'da olaylar çıktı; sol görüşlülere ait dükkânlar tahrip oldu, bir kişi öldü. ☞

ÖLÜM

4. Yugoslavya Devlet Başkanı Mareşal Tito. ☞

Türkiye, Moskova Olimpiyatları'na katılmıyor

22 mayıs - Moskova Olimpiyat Oyunları'na Türkiye de katılmıyor. Sovyetler'in Afganistan'ı işgalini protesto amacıyla Moskova Olimpiyatları'nı boykot eden ABD'nin çağrısına uyan Bakanlar Kurulu, Türkiye'nin de olimpiyatlara katılmaması yönünde karar aldı. Konuyla ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı ve ana muhalefet lideri Bülent Ecevit, « Spora siyaset karıştırılmamalı » derken Millî Selamet Partisi Genel Başkanı Erbakan, « Demek ki Batılılar hükûmete izin vermemişler » dedi.

Mareşal Tito öldü

88 yaşında ölen Mareşal Tito, 1974 yılında ömür boyu cumhurbaşkanı seçilmişti.

4 mayıs - Yugoslavya Devlet Başkanı Josip Broz Tito, 88 yaşında Ljubljana'da öldü. 1936 yılından beri Yugoslavya Komünist Partisi'nin Genel Sekreteri olan Tito, İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanlara ve onlarla işbirliği yapan milliyetçi Hırvatların oluşturduğu Ustaşalar'a karşı gerilla savaşını örgütledi. 1945 yılında hükûmet başkanlığına ve başkomutanlığa getirildi. 1946 yılında, Atina hükûmetine karşı Yunan komünistlerini destekledi. 1948 yılında Kominform'la ve SSCB'yle bağlarını koparark tarafsızlık siyaseti izlemeye başladı.
Atlantik ve Sovyet bloklarından tamamen bağımsız bir dış politika izledi. Bağlantısızlar'ın liderlerinden biri oldu. 1953 yılında cumhurbaşkanı, 1974'te ömür boyu cumhurbaşkanı seçildi; ülkesinde özyönetime dayalı bir sosyalizm kurmaya çalıştı.

Öldürülen MHP Genel Başkan Yardımcısı ve eski Gümrük ve Tekel Bakanı Gün Sazak.

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkan Yardımcısı Gün Sazak öldürüldü

30 mayıs - MHP Genel Başkan Yardımcısı, eski Gümrük ve Tekel Bakanı Gün Sazak 27 mayısta saat 21.00'de piknik dönüşünde arabasının bagajını boşaltırken evinin yanındaki inşaatta saklanan 2 teröristin saldırısına uğradı. Başından ve karnından aldığı 4 kurşunla ağır yaralanan Sazak hastaneye kaldırılırken yolda öldü. Sazak'ın cenazesi güvenlik gerekçesiyle Hacettepe Hastanesi'nden alınarak Karşıyaka Mezarlığı morguna kaldırıldı. Ana muhalefet lideri Ecevit, Sazak cinayetiyle ilgili olarak yaptığı açıklamada, « Siyasal cinayetler demokratik yaşamımızı tehdit etmektedir » dedi. Sazak'ın öldürülmesiyle gerginleşen siyasî hava üzerine 28 mayısta Sivas'ta sokağa çıkma yasağı kondu. Gölcük ve Fethiye'de CHP'lilere ait bazı işyerleri tahrip edildi. Konya ve Çumra'da gösteriler oldu. İçişleri Bakan Vekili Orhan Eren CHP Genel Yönetim Kurulu üyelerinin sokağa çıkmamalarını istedi. 30 mayısta MHP Genel Başkan Yardımcısı Gün Sazak'ın cenazesi binlerce kişinin katıldığı Ankara'daki törenden sonra Eskişehir'de toprağa verildi. Hacıbayram Camii'ndeki törene CHP ve MSP'den katılan olmadı.

Cumhurbaşkanlığı seçimi için nafile turlar devam ediyor

25 mayıs - Cumhurbaşkanlığı seçimi için nafile turlar mayıs boyunca sürdü. 14 mayısta Brüksel'deki NATO toplantısından dönen Genelkurmay Başkanı Kenan Evren, cumhurbaşkanlığı seçimi için zamanın gelip geçtiğini söyledi ve bu amaçla sağdaki ve soldaki partilerin bir araya gelmelerini istedi. 22 mayısta AP, cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine imkân sağlayan bir Anayasa değişikliği teklifini imzaya açtı. 25 mayısta Başbakan Süleyman Demirel, CHP Genel Başkanı Ecevit, MSP Genel Başkanı Erbakan ve MHP Genel Başkanı Türkeş'le görüşerek cumhurbaşkanı seçimine ilişkin Anayasa değişikliği teklifi hakkında bilgi verdi.

Mototren ile banliyö treni çarpıştı: 16 ölü

3 mayıs - Sabah saat 09.05'te, Kemal Öztüran yönetimindeki 103 No'lu banliyö treni ile Yusuf Demir yönetimindeki Gebze-İzmit mototreninin İzmit'te çarpışması sonucu 2'si tren görevlisi 16 kişi öldü, bazıları ağır 28 kişi de yaralandı.

Sinyalizasyon hatasından meydana geldiği sanılan kazayla ilgili olarak İzmit ve Derince istasyonlarındaki hareket memurları gözaltına alındıktan sonra tutuklandılar.

Kazanın olduğu saatlerde İzmit'ten geçmekte olan Sağlık Bakanı Münif İslamoğlu olayı duyunca hastaneye giderek yaralılarla ilgilendi ve kaza hakkında bilgi aldı. Ulaştırma Bakanı Hüseyin Özalp yaptığı açıklamada, « Kazada ölenlerin yakınlarının ve yaralıların acılarını sarmaya çalışacağız » dedi.

Yurtta kan gövdeyi götürüyor

Tuzla Piyade Okulu Komutanı Tümgeneral Sabri Demirbağ silahlı saldırıda yaralandı.

30 mayıs - 20 mayısta Tuzla Piyade Okulu Komutanı Tümgeneral Sabri Demirbağ, otomobiliyle görevine giderken Kalamış'ta silahlı saldırıya uğrayarak ayağından hafif şekilde yaralandı. Saldırı sırasında olay yerinden geçmekte olan emekli Yarbay İzzet Özveren de kasığından ağır yaralandı. Aynı gün Uşak'ta Cumhuriyet Halk Partisi İl Sekreteri Ethem Kaya işyerinde uğradığı silahlı saldırı sonucu öldürüldü. Kaçan saldırganlar güvenlik güçleriyle girdikleri çatışma sonucu yakalandı. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Bülent Ecevit, « Cinayetin tepkisi istismar edilerek, tırmanış iç savaşa dönüştürülmek isteniyor » dedi. 28 mayısta ikisi öğretmen, 3'ü öğrenci, biri avukat 15 kişi öldürüldü. 29 mayısta Çorum'da MHP yanlısı grupların yaptığı protesto yürüyüşünde olaylar çıktı. Sol görüşlü kişilere ait 100'e yakın dükkân ve işyeri tahrip edildi, 27 kişi yaralanırken bir kişi de öldü. Aynı gün eski CHP Üsküdar İlçe Başkanı Avukat Ayhan Algantürk yazıhanesinde saldırıya uğrayarak ağır yaralandı. Elbistan'da bir kişi, Ankara'da iki kişi öldürüldü. 30 mayısta Hilvan'da bir genç siyasî tartışma sırasında annesini ve kardeşini öldürdü. Aynı gün otomobili taranan Nusaybin CHP'li Belediye Başkanı Hasan Yıldırım yara almadan kurtuldu. Olayda 1 kişi öldü, şoför ise yaralandı. CHP Adana Merkez İlçe Başkanı Diş Hekimi Fevzi Ciritçi'nin muayenehanesine baskın yapan teröristler 3 diş teknisyenini yaraladı, kaçarlarken de kendilerini yakalamak isteyen 2 inzibat erine ateş açtılar. Erlerden Mehmet Aygün kaldırıldığı hastanede şehit oldu.

1980

Haziran

4. MSP Genel İdare Kurulu, AP Azınlık Hükûmeti'ne verilen desteğin kaldırılmasına karar verdi.
4. TİP Üsküdar ilçe sekreteri öldürüldü.
5. Yahya Demirel mobilya olayından 4 yıl hapse mahkûm oldu.
6. MSP, hükûmetten çekilmesi için AP'ye bir ay süre tanıdı.
6. CHP Genel Başkanı Ecevit, « Vurguncuların egemenliğini amaçlayan hükûmet boşluktadır » dedi.
7. MSP AP'den, Ortak Pazar'a girmekten vazgeçtiğini açıklamasını istedi.
7. Cumhuriyet altını 8 500 liraya yükseldi.
8. CHP Genel Başkanı Ecevit, bağımsız bir başbakanın liderliğinde CHP-AP-MSP'den oluşacak bir onarım hükûmeti önerdi.
8. Feshedilen Demokratik Parti'nin Genel Başkan Vekili Faruk Sükan, AP'ye katıldı. ☞
9. Devalüasyon; dolar 79,56, mark 44,85 lira oldu.
10. İçki ve sigaraya zam yapıldı; 70'lik yeni rakı 280 liradan 350 liraya, Samsun sigarası 25 liradan 35 liraya çıktı.
13. Süper benzin 48 lira, normal benzin 43 lira oldu.
16. CHP, hükûmet için gensoru önergesi verdi. ☞
22. İstanbul Belediye Başkan Yardımcısı ve CHP Beyoğlu İlçe Başkanı Bülent Demir öldürüldü. ☞
24. Gaziosmanpaşa MHP İlçe Başkanı Altınok, eşi ve kızıyla birlikte öldürüldü.
24. CHP'nin gensorusu gündeme alındı.
25. NATO Bakanlar Konseyi Ankara'da toplandı.
30. CHP'nin gensoru önergesi Meclis'te görüşüldü.

ÖLÜM

21. Eski Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin.

AP tarafından Sadettin Bilgiç'in yerine cumhurbaşkanlığına aday gösterilen emekli Orgeneral Faik Türün.

Cumhurbaşkanı bu ay da seçilemedi

25 haziran - Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde cumhurbaşkanlığı seçimi için nafile turlara devam edildi. Adalet Partisi, 2 haziran'daki 60. turda da cumhurbaşkanı seçilemeyen Sadettin Bilgiç'in yerine emekli General Faik Türün'ü aday gösterdi. 3 haziranda yapılan 87. turda Cumhuriyet Halk Partisi adayı Muhsin Batur 293, Adalet Partisi adayı Faik Türün 211 oy aldı. 5 haziran'daki 93. turda Muhsin Batur 303 oy alarak seçilmek için yeterli 318 oya 15 oy yaklaştı. 6 haziranda Batur kontenjan senatörlüğü süresi dolduğu için adaylıktan çekildi. 18 mayıstan itibaren hükûmet ve bakanlar aleyhine gensoru önergeleri verilmeye başlayınca cumhurbaşkanlığı seçimi geri planda kaldı. 25 haziranda Cumhuriyet Halk Partisi, Millet Meclisi Başkanı Cahit Karakaş'ı cumhurbaşkanlığına aday göstermeyi kararlaştırdı.

Bankalar faiz oranını pazarlıkla belirleyecek

4 haziran - Bakanlar Kurulu faiz oranlarını serbest bırakma kararı aldı. Alınan bu karar çerçevesinde yürürlüğe giren yeni uygulamaya göre bankalarda hesabı olan mevduat sahipleri, faiz oranını bankalarla yapacakları pazarlık sonucu belirleyecekler.

Bu suretle her tasarruf sahibine ayrı bir faiz oranı uygulanması mümkün olacak.

Banker Kastelli adıyla bilinen Cevher Özden konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada, « Bu karar küçük tasarruf sahiplerini ezecektir » dedi.

CHP ,AP Azınlık Hükûmeti'ni düşürmek amacıyla gensoru verdi

30 haziran - CHP'nin hükûmeti düşürmek için 16 haziranda verdiği gensoru önergesi Millet Meclisi'nde görüşüldü. 1 temmuzda yapılacak oylamada hükûmetin düşürülebilmesi MSP'nin CHP'ye destek vermesine bağlı. AP, MSP'nin tarafsız kalması için büyük çaba harcıyor. AP'nin Erbakan'a 101 sayfalık bir mektup vererek, hükûmet düşürülürse doğacak bunalımdan MSP'nin sorumlu olacağını bildirdiği belirtildi.

Gaziosmanpaşa MHP İlçe Başkanı Altınok, eşi ve kızıyla birlikte öldürüldü.

Zeki Tekiner'in cenaze töreni için Nevşehir'e gelen CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'i kent girişinde partililer karşıladı.

CHP Çanakkale Senatörü Imadettin Elmas, elinde tabancasıyla kendini korumaya çalışıyor.

Ecevit Nevşehir'de saldırıya uğradı

18 haziran - 17 haziranda Nevşehir eski milletvekili ve CHP İl Başkanı Zeki Tekiner ile CHP'li Yavuz Yükselbaba saat 18.30'da alışveriş için girdikleri bakkal dükkânında kimlikleri belirlenemeyen kişilerce öldürüldü. Olay üzerine CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit verdiği demeçte, « İnsanlık, devlet ve demokrasi düşmanları bu cinayetleriyle CHP'lilerin ve türk halkının yüreklerindeki özgürlük ateşini söndüremeyeceklerdir » dedi. 18 haziranda Zeki Tekiner'in cenaze töreni için Nevşehir'e gelen CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit kent girişinde bir grup tarafından saldırıya uğradı. Silahlı, sopalı, taşlı saldırıda 5'i parlamenter 7 kişi yaralandı. Bir inşaattan otomatik tüfekle CHP'lilerin üzerine ateş açılınca, törene katılan CHP'liler silahlarını çekerek Ecevit'in etrafını çevirdiler. 20 dakika süren çatışmadan sonra Başbakan Demirel'le iki, Genelkurmay Başkanı Evren'le de bir kere telefonla görüşen Ecevit, « Nevşehir'de devlet yok mu? » diye sorarak, can güvenliğimiz sağlanıncaya kadar şehri terketmeyeceğini söyledi. Ecevit, saldırının AP Azınlık Hükûmeti'ni düşürmek için verdikleri gensoruyla ilgisi olduğunu da iddia etti. Öte yandan Başbakan Demirel « Valinin bana verdiği bilgiye göre Nevşehir'de sukûnet vardır » dedi. Başbakan Süleyman Demirel, CHP Genel Başkanı Ecevit'e başsağlığı mesajı gönderdi.

İstanbul Belediye Başkan Yardımcısı Demir öldürüldü

25 haziran – 22 haziranda İstanbul Belediyesi başkan yardımcılarından ve CHP Beyoğlu İlçe Başkanı Bülent Demir, Kasımpaşa'da babasının dükkânı önünde uğradığı silahlı saldırı sonucu öldürüldü. Gazetelere telefon eden bir kişi saldırıyı Müslüman Kardeşler adlı örgütün üstlendiğini ileri sürdü.
Ecevit, Bülent Demir'in eşine ve CHP İstanbul İl Başkanı Fikret Gündoğan'a gönderdiği telgrafta, « Faşizm CHP engelini aşamayacaktır » dedi. 25 haziranda Bülent Demir'in cenazesi Kasımpaşa Büyük Camii'nde düzenlenen törenle toprağa verildi. Tören sırasında slogan atarak yürüyüş yapmak isteyen bir gruba güvenlik güçleri engel oldu. 590'ı belediye memuru ve işçisi 648 kişi Belediye Sarayı'nda slogan attıkları gerekçesiyle gözaltına alındı.

Tren traktöre çarptı; 13 tarım işçisi öldü

26 haziran - Balıkesir'in Soğucak-Çukurhüseyin istasyonları arasındaki bir hemzemin geçitte saat 20.00'de bir yük treninin römorklu bir traktöre çarpması sonucu, römorktaki tarım işçilerinden 13'ü öldü, 4'ü de yaralandı.

Faruk Sükan 10 yıl sonra AP'ye döndü

10 yıl sonra AP'ye dönen Faruk Sükan.

8 haziran - 4 mayısta kendini fesheden Demokratik Parti'nin Genel Başkan Vekili Faruk Sükan 10 yıl aradan sonra törenle AP'ye katıldı. Sık sık Demirel ailesinin malvarlıklarıyla ilgili açıklamalar yapan Sükan'ın giriş beyannamesini Süleyman Demirel imzaladı ve birlikte resim çektirdi.

1980

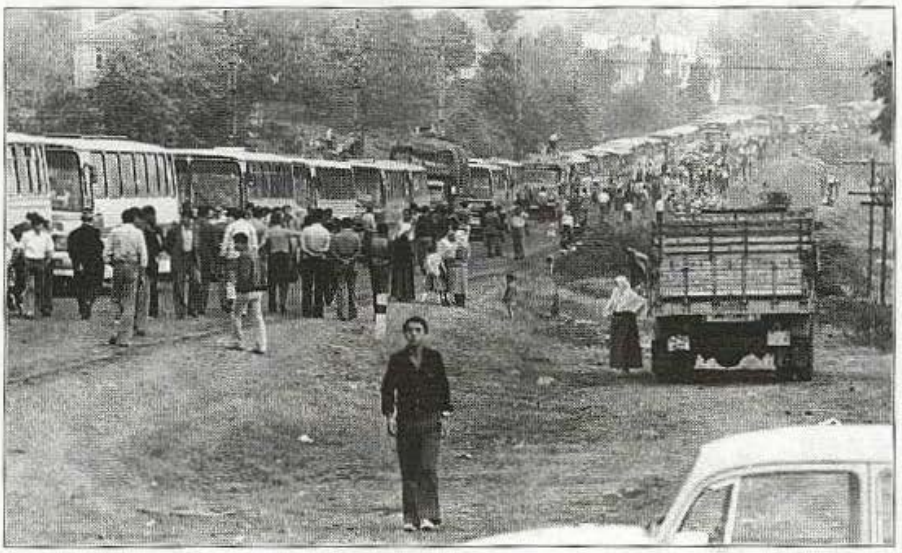
Temmuz

2. Hükûmet güvenoyu tazeledi. ☞
2. Çorum'daki olaylarda 4 kişi öldü; Ordu'da da olaylar çıktı. ☞
3. Meclis Başkanı Cahit Karakaş, cumhurbaşkanı adayı olmaktan vazgeçti.
4. Çorum'da olaylar büyüdü, çatışmalarda 5 kişi daha öldü. ☞
5. Meclis, cumhurbaşkanını seçemeden tatile girdi.
8. Genelkurmay Başkanı Kenan Evren, Çorum'a gitti.
10. CHP'de muhalefet yönetimden demokrasi ve özeleştiri istedi.
11. Fatsa'da 300 kişi gözaltına alındı. ☞
11. Zile Sulh Ceza hâkimi öldürüldü.
15. CHP İstanbul Milletvekili Abdurrahman Köksaloğlu öldürüldü. ☞
15. CHP Genel Başkanı Ecevit, parti içindeki muhalefete sert tepki gösterdi.
17. Ankara'da MİT mensubu bir kişi öldürüldü.
18. CHP İçişleri Bakanı Mustafa Gülcügil için gensoru önergesi verdi.
19. Eski başbakanlardan Profesör Nihat Erim öldürüldü. ☞
19. 50 ülkenin boykot ettiği Moskova Olimpiyatları başladı.
21. CHP Genel Başkanı Ecevit, onarım hükûmeti kurulmasını istedi.
21. İçişleri Bakanı Mustafa Gülcügil istifa etti. ☞
22. Türkiye Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler öldürüldü. ☞
23. İşçiler tüm yurtta direnişe geçti.
24. Ecevit ve Demirel Çankaya'da dört saat görüştü.
27. İdama mahkûm iki sağcı eylemci Mamak Cezaevi'nden kaçırıldı.
29. MSP, Dışişleri Bakanı Erkmen için gensoru önergesi verdi.

ÖLÜM

19. Eski başbakanlardan Nihat Erim. ☞
27. Rıza Pehlevî. ☞

« Kurtarılmış bölge » Fatsa'da operasyon

Fatsa'da operasyon başladığı saatlerde ilçeye giriş çıkış güvenlik güçlerince yasaklandı.

11 temmuz - « Devrimci Yol » grubunun « kurtarılmış bölge »si Fatsa'da sabaha karşı saat 04.15'te geniş çaplı bir operasyon düzenlendi. Bir mekanize piyade taburu, 3 jandarma komando birliği, il jandarma alay komutanlığı takviye kuvvetleri ve çok sayıda polis ekibinin katıldığı operasyon, denizden de 3 hücumbotla desteklendi. 300 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar arasında Fatsa'nın Dev-Yol'cu bağımsız Belediye Başkanı Fikri Sönmez de bulunuyor. Operasyon sırasında yüzleri maskeli sivil görevliler dikkati çekti. Daha sonra bu kişilerin ülkücü olduğu açıklandı. Operasyonun Fatsa belediye başkanının « Buraya pasaportsuz kimseyi sokmayız » sözleri üzerine düzenlendiği söyleniyor.

Tuncay Mataracı ve Hilmi İşgüzar CHP'de

6 temmuz - Hakkında çeşitli söylentiler çıkmış olan eski Gümrük ve Tekel Bakanı Rize Bağımsız Milletvekili Tuncay Mataracı'nın Cumhuriyet Halk Partisi'ne girmesi partide sorun yarattı. Mataracı'yla birlikte eski Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi Işgüzar da CHP'ye katıldı. Bu katılımlar üzerine bazı milletvekilleri Cumhuriyet Halk Partisi'nden istifa etmeye karar verdi ve parti yönetimi tarafından güçlükle yatıştırıldılar.

SSCB'nin Afganistan'ı işgalini protesto eden 50 ülkenin katılmadığı Moskova Olimpiyat Oyunları, düzenlenen görkemli bir açılış töreniyle başladı.

12 Mart ertesi başbakanlık görevini üstlenen Profesör Nihat Erim.

Nihat Erim terör kurbanı

22 temmuz - Eski başbakanlardan Nihat Erim 19 temmuzda İstanbul'da, yazlık evinin bulunduğu Cevizli Dragos'ta menfur bir suikast sonucu öldürüldü. Dragos Deniz Kulübü'nden çıkarken dört saldırgan tarafından yaylım ateşine tutulan 68 yaşındaki Erim olay yerinde öldü. Saldırıda eski başbakanın koruma polisi Ali Kartal da hayatını kaybetti. « Dev-Sol » imzalı bir bildiri bıraktıktan sonra olay yerinden kaçan teröristlerin yakalanmalarına çalışılıyor.

1946-1950 arası Günaltay kabinesinde başbakan yardımcılığı görevini üstlenmiş olan Nihat Erim, uzun yıllar CHP saflarında siyaset yaptıktan sonra 12 Mart 1971 muhtırasının ardından partisinden ayrılarak, Silahlı Kuvvetler'ce istenen askerlerin istediği partiler üstü hükûmetin başkanlığını üstlendi. 16 mart 1971 - 17 nisan 1972 arasındaki başbakanlığı döneminde terör eylemleri büyük ölçüde denetim altına alındı ve Erim'in Türkiye için bir « lüks » olarak nitelediği 1961 Anayasası'ndaki hak ve özgürlükler daraltıldı. Ekim 1971'de kontenjan senatörlüğüne atanan Erim, 1977'de bu görevi sona erdikten sonra siyasetten uzaklaşmıştı.

Nihat Erim'in cenazesi 22 temmuzda Şişli Camii'nde düzenlenen devlet töreninden sonra toprağa verildi. Törene devlet erkânının yanı sıra kalabalık bir halk topluluğu katıldı. Törende Başbakan Demirel ile ana muhalefet lideri Ecevit'in el sıkışması dikkati çekti.

Öldürülen eski başbakanlardan Profesör Nihat Erim'in cenazesi Şişli Camii'ne getirilirken.

Çorum'da olaylar: 26 ölü var

10 temmuz - MHP Genel Başkan Yardımcısı Gün Sazak'ın 27 mayısta öldürülmesi üzerine Çorum'da da gerginlik artı. 2 temmuzda sağcı teröristler, CHP'lilere ve solcu bilinenlere ait bazı ev ve işyerlerine saldırdılar. Daha sonra bildiri dağıtarak halkı cihada çağırdılar ve gruplar halinde şehrin çeşitli yerlerine dağılarak birçok işyerini tahrip ve yağma ettiler; SSK Hastanesi çevresindeki apartmanlara yerleştirdikleri uzun mesafeli tüfeklerle etrafa ateş açtılar; bazı vatandaşları yaraladılar, daha önce boşaltılmış olan bazı evleri yaktılar. Olayların büyümesi üzerine jandarma birlikleri bölgeye gelerek saldırganları dağıttı. Ancak jandarmanın ayrılmasından sonra yeniden saldırıya geçen sağcı teröristlerle, yollara barikatlar kurarak onları durdurmaya çalışan sol görüşlüler arasında çatışmalar oldu. Şehirde ikinci bir emre kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildi. 3 temmuzda yasağın kaldırılmasından sonra, 4 temmuzda cuma namazında Alaeddin Camii'nin yakınında bir bombanın patlaması ve etrafa kurşun sıkılması üzerine « Komünistler camilere saldırıyor » şeklinde söylentilerin yayılması ve halkın tahrik edilmesiyle olaylar yeniden başladı. Alevî mahallesi saldırıya uğradı. Kısa sürede büyüyen ve bir Sünnî-Alevî çatışmasına dönüşen çatışmalar sırasında çoğu Alevîlere ait 100'ün üstünde ev ve işyeri ateşe verildi. Yeni bir sokağa çıkma yasağı konulmasına ve askerî birliklerin müdahalesine rağmen olaylar ancak 10 temmuzda yatıştırılabildi. Resmî makamlar 2-10 temmuz arasında 26 kişinin öldüğünü açıkladı.

CHP Milletvekili Köksaloğlu öldürüldü

Abdurrahman Köksaloğlu Meclis kürsüsünde.

15 temmuz – CHP İstanbul Milletvekili Abdurrahman Köksaloğlu saat 18.00'de Şişli'deki işyerinde iki teröristin silahlı saldırısında vurularak öldürüldü. Köksaloğlu'nun daha önce de ölümle tehdit edildiği belirtildi.
CHP Genel Başkanı Ecevit olaydan sonra düzenlediği basın toplantısında, « Saldırı, demokrasiye karşıdır » dedi.

İçişleri Bakanı istifa etti

21 temmuz - CHP, artan anarşik olaylar üzerine 18 temmuzda İçişleri Bakanı Mustafa Gülcügil hakkında bir gensoru önergesi verdi. Ancak Bakan Gülcügil 21 temmuzda, daha önerge görüşülmeden istifa etti. Bunun üzerine CHP, istifayla iddiaların doğruluğunun kanıtlandığını ileri sürdü.

Rıza Pehlevî öldü

27 temmuz - Eski İran Şahı Muhammed Rıza Pehlevî 61 yaşında Kahire'de öldü. Muhammed Rıza İngiliz ve Sovyet baskısıyla 1941'de tahttan çekilen babasının yerine tahta çıktı. Başbakanlığa getirdiği Musaddık'la anlaşmazlığa düşünce, Musaddık'ın kışkırttığı bir ayaklanma sonucunda ülkeden bir süre ayrılmak zorunda kaldı (1953). Çok geçmeden Musaddık'ı tutuklattı, petrolden sağladığı gelirle bir reform denemesine giriştiyse de (1962-1963) başarılı olamadı. Özellikle dinî muhalefetin gelişmesini önleyemedi ve İslam devriminin başarıyla sonuçlanması üzerine, ocak 1979'da ülkesinden ayrıldı. Sürgünde Fas, Bahama, Meksika, ABD ve Panama'da yerleşmek istediyse de olmadı, sonunda Mısır'a yerleşti.

AP Hükûmeti kılpayı güvenoyu tazeledi

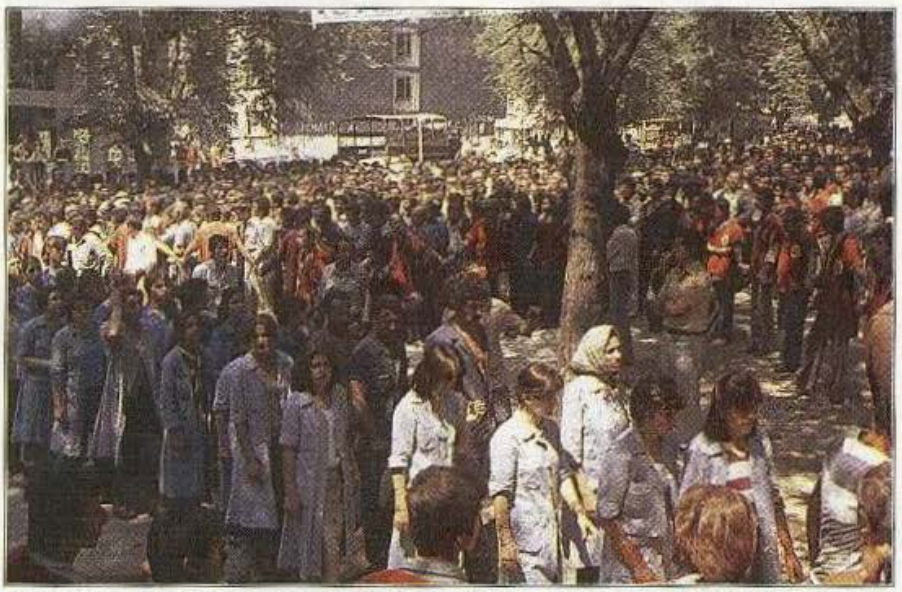
2 temmuz - Meclis'te, CHP'nin 16 haziranda verdiği gensoru önergesi oylandı ve MSP lehte oy kullanınca hükûmet 227 oyla görevde kaldı. Son anda beyaz oyda karar kılan MSP lideri Erbakan, « Karanlığa kurşun sıkamazdık » dedi. Erbakan verdikleri oyun güvenoyu anlamına gelmediğini belirtirken, Başbakan Demirel oylamanın hükûmete güç kattığını söyledi. Ecevit, « Hükûmeti düşürme girişiminden vazgeçecek değiliz » derken, MSP'yle işbirliği yapabileceklerini de belirtti. Erbakan da yeni bir hükûmet gereğini vurguladı.

Kemal Türkler öldürüldü

25 temmuz - Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler 22 temmuzda İstanbul Merter'de arabasının içinde uğradığı bir silahlı saldırıda hayatını kaybetti. Koruma polisi de omuzundan hafif yaralandı.
Merter'deki evinin önünde üç terörist tarafından yaylım ateşine tutulan Türkler 56 yaşındaydı. 1956'dan beri Maden-İş Sendikası'nın genel başkanlığını yürüten Türkler, 1967-1977 arasında DİSK'in de genel başkanlığını yapmıştı. 25 temmuzda düzenlenen cenaze törenine çoğunluğunu DİSK'e bağlı sendika üyelerinin oluşturduğu binlerce işçi, sendikacılar, parlamenterler ve yakınları katıldı. Tören nedeniyle güvenlik güçleri çok sıkı önlemler aldı; Vatan, Millet ve Ordu caddeleri trafiğe kapatıldı, önemli kavşaklarda kimlik kontrolü ve aramalar yapıldı.
DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, Türkler'in mezarı başındaki konuşmasında, onun DİSK'in gelişmesinde yalnız bir lider olarak değil, bir nefer gibi çalıştığını belirterek, « Gündemimizin tek maddesi faşizme karşı savaşmaktır. Örgütlü biçimde faşizmin üstüne gideceğiz » dedi.
Türkler'in cenazesinden dönen bir grubun Kadıköy Kozyatağı'nda slogan atması nedeniyle güvenlik güçleriyle çıkan çatışmada Ahmet Aydın adlı bir işçi öldü.
Kemal Türkler'in öldürülmesi yurtiçinde olduğu kadar, yurtdışında da tepki topladı.

Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler sendikanın bir toplantısında.

Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Türkler'in öldürülmesi üzerine işçiler direnişe geçti.

1980

Atina'da Türk İdarî Ataşesi öldürüldü, eşi ve kızı ağır yaralı

31 temmuz - Türkiye'nin Atina Büyükelçiliği'nde görevli İdarî Ataşe Galip Özmen ve eşi, tatillerini geçirmek üzere Atina'ya gelen çocuklarıyla birlikte, gece saat 21.30 sıralarında evlerine dönerken silahlı saldırıya uğradılar. Ataşemiz derhal ölürken, otomobilde bulunan eşi Sevil ve kızı Neslihan ağır, oğlu Kaan hafif yaralandı. Ailenin küçük oğlu Alper saldırıdan yara almadan kurtuldu. Yetkililer saldırının, Yunanistan'da Türk görevlilerine karşı düzenlenen ilk saldırı olduğunu belirttiler. Saldırıdan sonra çeşitli ajans ve gazeteleri telefonla arayan ve ASALA mensubu olduğunu söyleyen bir kişi olayı üstlendiklerini belirtti. Yunanistan Başbakanı Yorgo Rallis bir bildiri yayımlayarak, « Olaydan büyük üzüntü duyduğunu » belirtti.

Başbakanlık Müsteşarı Özal: Bu yıl petrol sıkıntısı ve yokluk olmayacak

20 temmuz – Başbakanlık Müsteşarı ve DPT Müsteşar Vekili Turgut Özal 22 temmuzda Paris'te başlayacak Türkiye'nin OECD ülkelerine olan borçlarının ertelenmesi toplantılarına katılmak üzere İstanbul'dan uçakla Fransa'ya gitti. Özal Paris'e hareketinden önce Yeşilköy Havalimanı'nda verdiği demeçte toplantıların Türkiye'nin önümüzdeki üç seneye düşen borçlarının ertelenmiş olarak sonuçlanacağını umduğunu belirtti ve ertelenecek borçların 2,5 ila 3 milyar dolar dolayında olacağını söyleyerek, « Gerçi döviz darlığı bir süre daha devam edecektir. Ama geçen sene olduğu gibi ne petrol sıkıntısı ne de yokluklarn olmayacağını ifade etmek istiyorum. Tabiî 24 Ocak'ta koyduğumuz program aynı şekilde tatbik edilirse » diye konuştu. Özal Türkiye'nin sıkıntılarından yavaş yavaş uzaklaşacağını, enflasyonun yüzde 55'e inebileceğini belirtti.

Ağustos

1. Renault fabrikasında grev başladı.
3. 31 temmuzdaki saldırıda yaralanan ve komada olan, Atina Büyükelçiliği İdarî Ataşesi Galip Özmen'in kızı Neslihan Özmen öldü.
3. 19 temmuzda başlayan Moskova Olimpiyatları sona erdi.
4. İçişleri bakanlığına Orhan Eren atandı. ☞
4. Dolar 80 lira oldu.
5. Ermeni teröristler Lyon Konsolosluğu'na saldırı düzenledi; 4 kişi yaralandı. ☞
8. Kahramanmaraş Olayları davası sonuçlandı; 22 sanık ölüm cezasına çarptırıldı. ☞
15. MSP, erken seçim için Meclis'e önerge verdi.
16. Ecevit, « Bu hükûmetle ne erken ne de normal seçim olur » dedi.
18. AP, erken seçim önergesini Meclis Başkanlığı'na verdi.
18. 22 ilde sıkıyönetim 2 ay daha uzatıldı.
22. CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit ve MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan, gensorulara karşılıklı destek verilmesi konusunda anlaştı.
22. Köy YSE-İş Başkanı öldürüldü.
23. MSP, erken seçim için 2 kasımı önerdi.
24. Sağmalcılar Cezaevi'nden örgüt üyesi 4 kişi kaçtı.
25. İstanbul'da Tarabya polis karakolu bombalandı; bir polis öldü.
27. MSP Genel Başkanı Erbakan, « İftiracı hükûmetle ilişkileri gözden geçireceğiz » dedi.
28. Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi Savcılığı, MHP hakkında Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvurdu. ☞
28. MSP'nin, Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen hakkında verdiği gensoru önergesi, MSP ve CHP'lilerin oylarıyla Meclis gündemine alındı. ☞
29. Devlet 500 000 lira bile ödeyemez duruma geldi.

Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen.

Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen'le ilgili gensoru gündeme alındı

28 ağustos – Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen hakkında MSP Genel Başkanı Erbakan'ın vermiş olduğu gensoru önergesi Millet Meclisi'nde gündeme alındı. AP'nin gensorunun gündeme alınmasını engellemeye çalışmadığı dikkati çekti. Gensoru önergesinin görüşmeleri sırasında MSP'li Recai Kutan AP'nin dış politikasını, « AP Batı'ya bağlı, Yunanistan'a ve İsrail'e bağlı bir politika izlemektedir » diyerek eleştirdi.
CHP grubu adına söz alan Hikmet Çetin de, « Dışişleri Bakanı'nın Ortadoğu politikasını doğru bulmuyoruz » dedi.
Dışişleri Bakanı Erkmen önergedeki iddiaları, « Ben hükûmetin programında belirlenen ve MSP'nin de oylarıyla meclislerde onaylanmış olan dış politikayı uyguluyorum » diyerek cevapladı.

MHP hakkındaki suç duyuruları

28 ağustos - Alpaslan Türkeş'in genel başkanlığını yaptığı MHP hakkında Cumhuriyet Başsavcılığı'na yapılan suç duyurularının sayısı 9'a yükseldi. Bu duyurular Ankara, İstanbul, Zonguldak cumhuriyet savcılıklarıyla Ankara ve İstanbul sıkıyönetim mahkemeleri savcılıkları tarafından yapıldı. İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Savcılığı, MİSK (Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu) hakkında da yasal işlem yapılmasını istedi.

Kahramanmaraş Olayları'yla ilgili dava sonuçlandı: 22 idam

Kahramanmaraş Olayları davası sanıkları haklarındaki kararı dinlerken.

8 ağustos - Adana Sıkıyönetim Mahkemesi'nde görülmekte olan 835 sanıklı Kahramanmaraş Olayları davası sona erdi. Sabah saat 08.00'de başlayan ve saat 12.30'a kadar süren duruşmada Kahramanmaraş Olayları'yla ilgili kararlar okundu. Duruşma nedeniyle güvenlik güçleri şehirde çok sıkı önlemler aldı. Duruşma yargıcı 835 sanık hakkında 180 sayfa tutan kararın sadece hüküm bölümlerini okudu; gerekçeli kararın daha sonra sanıklara ve avukatlarına verileceği bildirildi. Mahkeme 22 sanığı ölüm cezasına mahkûm etti; 14 sanığın ölüm cezası ömür boyu hapse, bir sanığınki de 20 yıl hapse çevrildi. 356 sanık çeşitli hapis cezalarına çarptırılırken 414 kişi beraat etti. 44 dosya da dava dışı bırakıldı. Savcılığın Milliyetçi Hareket Partisi hakkındaki suç dosyası ve Kahramanmaraş Ülkücü Gençlik Derneği'nin kapatılması talepleri mahkemece reddedildi.

19 aralık 1978 gecesi Kahramanmaraş Çiçek Sineması'nda « Güneş Ne Zaman Doğacak » adlı filmin gösterildiği bir sırada patlayan bombanın ardından başlayan ve 7 gün süren olaylar sonunda 111 kişi ölmüş, yüzlerce insan yaralanmış, 917 ev, işyeri ve araç yakılmış, yıkılmış ve yağmalanmıştı. Olaylar 20-21 aralık günlerinde de devam etmiş, 25 aralıkta katliama dönüşmüştü.

4 haziran 1979 günü Adana Spor Salonu'nda başlayan dava Türk adalet tarihinin en çok sanıklı davası olarak niteleniyor.

Orhan Eren İçişleri bakanlığına atandı

4 ağustos – Mustafa Gülcügil'in istifasıyla boşalan İçişleri bakanlığına, 21 temmuz 1980 tarihinden beri vekâlet eden Devlet Bakanı Orhan Eren asaleten atandı. Eren'den boşalan Devlet bakanlığına ise Devlet Bakanı Köksal Toptan vekâlet edecek.

Genelkurmay Başkanı Kenan Evren gene uyardı

30 ağustos - Genelkurmay Başkanı Evren 30 Ağustos Zafer Bayramı dolayısıyla yayımladığı mesajda meclislerin aylardır çalışamaz ve cumhurbaşkanı seçimi gibi çok önemli bir görevi yapamaz duruma getirilmesinde ulusun derin ıstırap duyduğunu belirterek, « Ülkede huzur ve sükûnun sadece sıkıyönetim komutanlarından beklenmesinin ve kısa sürede gerçekleşmemesi üzerine de onların suçlanmasının, insafla ve sağduyuyla bağdaştırılması mümkün değildir » dedi. Evren mesajını, « Yurtta doğmasını düşledikleri kargaşayla demokratik düzenin ve ülke bütünlüğünün yok edilmesini amaçlayan anarşinin idraktan yoksun vatan haini yaratıcıları, layık oldukları cezayı bulacaklardır. Tarihimizde bir zamanlar türemeye yeltenen benzerleri gibi, Silahlı Kuvvetleri'nin yumruğu altında ezilerek, akıttıkları kardeş kanlarının günahları içinde boğulup gidecekler ve yüce Türk ulusu, bağrından doğan Silahlı Kuvvetlerinin yarattığı güven ortamı içinde sonsuza kadar daha birçok bayramları refah ve mutluluklarla kutlayacaktır » biçiminde sürdürdü.

Cumhurbaşkanı seçimi sürüyor

21 ağustos - 19 ağustosta CHP ortak grubunda eski Deniz Kuvvetleri Komutanı, Ankara Senatörü Kemal Kayacan'ın cumhurbaşkanlığına aday gösterilmesini kararlaştırdı. 21 ağustostaki 114. turda Kemal Kayacan 211, Faik Türün 167 oy aldı.

Erbakan 30 Ağustos'a karşı mı değil mi?

30 ağustos - Genelkurmay Başkanı Orgeneral Evren, Genelkurmay karargâhında düzenlenen 30 Ağustos törenlerine MSP lideri Erbakan'ın katılmaması üzerine basın mensuplarıyla yaptığı sohbette « Necmettin Erbakan 30 Ağustos'a karşı mı değil mi? Bunu soruyorum » dedi. Erbakan ise bu sorulara, « Çok büyük bir din adamımızın cenaze törenine katılmak zorunda olduğum için 30 Ağustos'a katılamadım » şeklinde cevap verdi.

Lyon Konsolosluğumuz saldırıya uğradı

5 ağustos - Ermeni teröristler Türkiye'nin Lyon Konsolosluğu'na baskın düzenlediler. Öğleye doğru vize almak bahanesiyle gelen « sakallı » 2 genç, « Sefir nerede? » diye sorduktan sonra birdenbire çevreye ateş etmeye başladılar. Saldırıda konsolosluk görevlisi Mehmet Bozdağ ile pasaport işlemi için bekleyen 3 kişi yaralandı. Baskından kısa bir süre önce yan odaya geçmiş bulunan Lyon Konsolosu Okan Gezer bu sayede ölümden kurtuldu. Gezer Lyon polisinden koruma istediklerini, ancak yeteri kadar koruma görevlisi bulunmadığı gerekçesiyle taleplerinin reddedildiğini söyledi.

1980

Eylül

1. CHP Zile ilçe başkanı öldürüldü.
2. 11 şehirde toplam 23 kişi öldürüldü; ocaktan eylüle anarşi raporu: 8 ayda 1 606 ölü.
4. Ülkücü 7 mahkûm Konya Cezaevi'nden kaçırıldı.
5. Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen Meclis'te gensoruyla düşürüldü.
7. AP Başkanlık Divanı hükûmete devam kararı aldı.
8. Başbakan Demirel, « Erken seçim tek çıkıştır »dedi.
9. CHP'nin sol kanadı Ecevit'e bir muhtıra vererek, partinin uzlaşmacı politikasını bırakıp demokratik güçlerle işbirliğine girmesini istedi.
9. Ankara metrosunun temeli atıldı.
10. CHP ortak grubunda kavga çıktı.
10. Mersin'de sinema kuyruğu tarandı, 4 kişi öldü.
11. İstanbul'da 100 yere bombalı pankart asıldı.
12. Türk Silahlı Kuvvetleri ülke yönetimine el koydu. ☞
13. Millî Güvenlik Konseyi, Alparslan Türkeş'e teslim olması için çağrı yaptı. ☞
13. Metal, cam ve tekstil iş kollarında işçilere yüzde 70 zam yapıldı. Grevler sona erdi.
14. Teslim olan Türkeş, İzmir Uzunada'ya gönderildi. ☞
18. 705 sendikanın faaliyeti durduruldu. ☞
18. Güvenlik Konseyi üyeleri ant içti. ☞
20. Sıkıyönetimin teslim olması için çağrı yaptığı DİSK Genel Sekreteri Fehmi Işıklar, saklandığı İstanbul Sheraton Oteli'nde yakalandı.
21. Bakanlar Kurulu açıklandı. ☞
22. Irak, İran'a savaş açtı. ☞
26. Paris Basın Müşaviri Selçuk Bakkalbaşı'na suikast girişimi; Bakkalbaşı yaralı olarak kurtuldu. ☞
27. Hükûmet programı Millî Güvenlik Konseyi'ne sunuldu.
29. Silah teslim etme süresi başladı. ☞

Konya mitingi şeriat gösterisine dönüştü

« Kudüs'ü Kurtarma Günü » mitingine katılan MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan.

7 eylül - Konya'da 6 eylülde düzenlenen « Kudüs'ü Kurtarma Günü » mitinginde yeşil bayraklar açıldı ve şeriat istendi. Millî Selamet Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan ve önde gelen MSP yöneticilerinin de katıldığı mitingde, « Şeriat gelecek vahşet bitecek », « Tek halife - tek devlet - tek millet », « Ayasofya açılsın » gibi sloganlar birbirini izledi.
Miting sırasında bir grup genç « Ezan sesi istiyoruz » diyerek İstiklal Marşı'nın okunmasını engellemeye çalıştı. Daha sonra, İstiklâl Marşı söylendiği sırada bazı kimselerin slogan atmaya devam ettiği ve ayağa kalkmayarak yerde oturmayı tercih ettiği görüldü.
7 eylülde Konya Cumhuriyet Savcılığı mitingde İstiklal Marşı söylenirken uygunsuz davranışlarda bulunulduğu yolundaki haberleri ihbar kabul ederek soruşturma açtı.
Emniyet müdürlüğü yetkilileri de yürüyüş ve miting sırasında çekilen fotoğraf, film ve ses bantlarının uzmanlarca değerlendirmeye alındığını söyleyerek, 3 kişiden oluşan miting tertip komitesi hakkında da soruşturma açıldığını, ancak komitedeki 2 kişinin, birinin senatör diğerinin milletvekili olmaları nedeniyle yasal dokunulmazlıkları bulunduğundan, tertip komitesindeki üçüncü kişinin gözaltına alındığını bildirdiler.

Ecevit: Tribünlerden sahaya ininiz

6 eylül - Türkiye Petrol-İş Genel Kurulu'nda konuşan CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, « Türkiye'de sanki bir maç oynanıyor. Bu maçta sahada siyasal partiler ve siyaset adamları var. Toplumun büyük kesimiyse tribünlerde seyirci durumundadır » dedi. « Demokratik siyasal mücadelenin bu tür bir seyirlik maç sayılmasının bir yanlışlık olduğunu, demokrasinin böyle sanıldığı, böyle uygulandığı ülkelerde siyasetin, Türkiye'de de olduğu gibi çirkin bir oyuna, sonuç vermeyen kavgalı gürültülü bir çekişmeye dönüşeceğini » söyleyen Ecevit konuşmasını, « Sonunda korkarım ki, biri çıkar, düdüğü çalar, 'Oyun bitti, herkes evine' der ve bir anlamsız oyuna dönüşen demokrasi de böylece sona erer » diye sürdürdü. Ecevit konuşmasının sonunda işçilere hitap ederek, « Tribünlerden sahaya ininiz. İşçi hareketinin ortak politikasını ve stratejisini Anayasa ve yasalar çerçevesinde saptayınız » dedi.
Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Cevdet Selvi de, « faşizm tehlikesine karşı ve demokratik halkların korunması için CHP'ye büyük görevler düştüğünü » söyleyerek, « CHP iç kısır çekişmeleri bırakıp sendikalar ve demokratik örgütlerle işbirliği yapmalıdır » dedi.

Silahlı Kuvvetler yönetime el koydu

12 eylül - Türkiye'de son günlerde beklenen olay gerçekleşti ve Ordu yönetime el koydu. Ordu'nun yönetime el koyduğu, sabahın erken saatlerinde radyodan yayımlanan, Genelkurmay ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren imzalı bir bildiriyle duyuruldu. Parlamento ve hükûmet feshedildi. Parlamento üyelerinin dokunulmazlığı kaldırıldı. Bütün yurtta sıkıyönetim ilan edildi. Yurtdışına çıkışlar yasaklandı. Siyasî partilerin faaliyetleri yasaklandı. DİSK, MİSK ve bunlara bağlı sendikaların faaliyetleri durduruldu. Türk Hava Kurumu, Çocuk Esirgeme Kurumu ve Kızılay hariç bütün derneklerin faaliyetleri durduruldu. Tüm memur ve ücretlilerin istifa ve işten çıkarılmaları durduruldu. Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı'na bağlandı. Saat 05.00'ten itibaren sıkağa çıkma yasağı kondu. Yasama ve yürütme yetkilerini kullanacak olan Millî Güvenlik Konseyi, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in başkanlığında Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Nurettin Ersin, Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Nejat Tümer, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Tahsin Şahinkaya ve Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Sedat Celasun'dan oluşuyor. Millî Güvenlik Konseyi genel sekreterliğine Orgeneral Haydar Saltık atandı.

Saat 13.00'te radyo ve televizyondan bir konuşma yapan Orgeneral Kenan özetle şunları söyledi:

« ... Kalbi bu vatan ve millet için atan sağduyu sahibi vatandaşlarım kabul edeceklerdir ki, ülkemizin halen içinde bulunduğu hayatî önemi haiz siyasî, ekonomik ve sosyal sorunlar, devlet ve milletimizin bekasını tehdit eden boyutlara ulaşmış ve bu hal devletimizi, ülkemizi, Cumhuriyet tarihimizin en ağır buhranına sürüklemiştir. Yine hepimizin bildiği ve gördüğü gibi anarşi, terör ve bölücülük her gün 20 civarında vatandaşımızın hayatını söndürmektedir. Aynı dinî ve millî değerleri paylaşan Türk vatandaşları, siyasî çıkarlar uğruna çeşitli sunî ayrılıklar yaratılmak suretiyle muhtelif kamplara bölünmüş ve birbirlerinin kanını çekinmeden akıtacak kadar gözleri döndürülerek adeta birbirlerine düşman edilmişlerdir.

... Siyasî partiler bu kritik dönemde milletin özlemle beklediği önlemleri almak yerine iç gerilimi devamlı olarak artırarak, yıkıcı ve bölücü mihrakları büsbütün kışkırtarak onlara cüret ve cesaret verecek beyan ve eylemleri ile adeta yarışırcasına seçim yatırımları için zemin yaratma yollarını tercih etmişlerdir.

... Bir kısım bedbahtlar, Türk Milleti'nin bağımsızlığını, birlik ve beraberliğini temsil eden İstiklal Marşımıza, koyu taassup veya sapık ideolojik amaçlarla protesto maksadıyla oturarak ve İstiklal Marşı yerine Enternasyonal'i söyleyerek açıkça saygısızlık gösterebilmişler ve buna doğrudan sorumlu kişiler, tevil yoluna sapmak suretiyle savunmalarını yapabilmişlerdir. Uzun zamandan beri bu fevkalade üzücü olayları yakından takip eden Türk Silahlı Kuvvetleri, milletin kendisine verdiği

Genelkurmay Başkanı ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren.

yetkileri kullanamayan ve korkunç gidişi acz içinde seyreden anayasal kuruluşların tümünü Cumhurbaşkanımız aracılığıyla uyararak, alınması gereken tedbirlere de yer vermek suretiyle büyük Türk Milleti'ne karşı yüklendiği sorumluluğu dile getirmiştir. Aradan geçen 8 aylık süre içinde yaptığımız sayısız uyarmalara rağmen hemen hemen bu tedbirlerin hiçbirine yasama ve yürütme organlarıyla diğer anayasal kuruluşlardan yeterli bir cevap alınamamış ve bu konuda müspet faaliyetleri de izlenememiştir. Bu uyarı mektubundan sonra bir kısım yasaları etkisiz hale getirerek çıkaran meclislerimiz, 22 mart 1980 tarihinden beri siyasî çıkar hesaplarıyla çıkmaza sürüklenen cumhurbaşkanlığı seçiminden dolayı, içinde bulunduğumuz buhran ile mücadelede en kıymetli unsur olan zamanı fütursuzca harcamışlardır.

... Tek bir oyun peşinde koşan siyasî partilerimiz, yüce Atatürk'ün cumhuriyeti döneminde unutulmuş mezhep ayrılıklarını kışkırtmakta faydalar görerek Erzincan, Sivas, Kahramanmaraş, Tunceli ve Çorum illerinde siyasî çıkarlar uğruna vatandaşlarımızın birbirlerini katletmelerine neden olmuşlardır.

... Bir kısım anayasal kuruluşlar muhtelif etkiler altında anarşi, terör ve bölücülük karşısında tarafsız, adil ve ortak bir yol izlemek yerine bizzat Anayasa'nın ihlali karşısında dahi sessiz kalmayı tercih etmişlerdir.

... Son iki yıllık süre içersinde terör 5 241 can almış, 14 152 kişinin yaralanmasına veya sakat kalmasına sebep olmuştur. İstiklal Harbi'nde Sakarya Savaşı'ndaki şehit miktarı 5 713, yaralı miktarımız 18 480'dir. Bu basit mukayese dahi Türkiye'de hiçbir insanlık duygusuna değer vermeyen bir örtülü harbin uygulandığını açıkça ortaya koymaktadır.

Sevgili vatandaşlarım işte, bütün bunlar ve buna benzer sayılabilecek ve hepimiz tarafından yakinen bilinen daha birçok sebeplerden dolayı Türk Silahlı Kuvvetleri ülkenin ve milletin bütünlüğünü, milletin hak, hukuk ve hürriyetini korumak, can ve mal güvenliğini sağlayarak korkudan kurtulmak, refah ve mutluluğunu sağlamak, kanun ve nizam hâkimiyetini, diğer bir deyimle devlet otoritesini tarafsız olarak yeniden tesis ve idame etmek gayesiyle devlet yönetimine el koymak zorunda kalmıştır. Bugünden itibaren yeni hükûmet ve yasama organı kuruluncaya kadar muvakkat bir zaman için yasama ve yürütme yetkileri benim başkanlığımda Kara, Deniz, Hava kuvvet komutanlarıyla Jandarma Genel Komutanı'ndan oluşan Millî Güvenlik Konseyi tarafından kullanılacaktır.

... Türk Silahlı Kuvvetleri en kısa zamanda Bakanlar kurulu'nu kurarak yürütme sorumluluğunu bu kurula bırakacak ve hür demokratik parlamenter sistemin şimdi olduğu gibi dejenere edilmesine ve tıkanmasına mani olucu ve Türk toplumuna yaraşır bir anayasa ve seçim kanunu ile partiler kanunu hazırlamayı ve bunlara paralel düzenleme yapmayı müteakip insan hak ve hürriyetlerine saygılı, millî dayanışmayı ön plana alan sosyal adaleti gerçekleştirecek, ferdin ve toplumun huzur, güven ve refahına önem veren, özgürlükçü, demokratik laik ve sosyal hukuk kurallarına dayalı bir yönetime ülke idaresini devredecektir. Sayılan bu hazırlıklar tamamlanıncaya kadar yurdumuzda her türlü siyasî faaliyetler her kademede durdurulmuştur. »

Başbakan Demirel ve CHP Genel Başkanı Ecevit sabahın erken saatlerinde « güvenliklerinin sağlanması » için Gelibolu Hamzaköy'daki askerî tesislere götürüldü. Askerî müdahale Demirel'e Nahit Menteşe, Ecevit'e İrfan Özaydınlı tarafından haber verildi. Demirel ve Ecevit eşlerini de beraberlerinde götürdüler. MSP Lideri Erbakan İzmir Uzunada'daki askerî tesislerde bir süre kalacak. MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş ise evinde bulunamadı. Müdahaleyi daha önce haber alan Türkeş'in gizlendiği bildiriliyor.

Saatler ilerledikçe müdahaleye karşı hiçbir direnmenin ortaya çıkmadığı görüldü.

12 Ekim

Halk'a ve olaylara Tercüman

YILDIRIM BASKI

İç Hizmet Kanunu'nun CUMHURİYETİ KORUMAK VE KOLLAMAK GÖREVİ hükmü gereğince

SİLAHLI KUVVETLER YÖNETİME ELKOYDU

1 NUMARALI BİLDİRİ

2 NUMARALI BİLDİRİ

3 NUMARALI BİLDİRİ

4 NUMARALI BİLDİRİ

5 NUMARALI BİLDİRİ

DİĞER BİLDİRİLER 12. SAYFAMIZDA

- *Bütün Türkiye'de sıkıyönetim ilan edildi*
- *Parlamento ve Hükümet feshedildi*
- *Parlamenterlerin dokunulmazlıkları kaldırıldı*

MİLLÎ GÜVENLİK KONSEYİ ÜYELERİ

Demirel, Ecevit ve Erbakan Silahlı Kuvvetler'in teminatı altına alındı

Binmiş bir alâmete...

MAZLUM AKCAN

Sıkıyönetim komutanları

Orgeneral Necdet Üruğ
İstanbul İli Sıkıyönetim komutanlığına;
Orgeneral Bedrettin Demirel
Konya, Niğde, Kayseri, Nevşehir, Kırşehir, Yozgat İlleri Sıkıyönetim komutanlığına;
Orgeneral Selâhattin Demircioğlu
Erzincan, Gümüşhane, Giresun, Trabzon, Rize, Ordu, Sivas, Tokat, Amasya, Çorum, Samsun, Sinop İlleri Sıkıyönetim komutanlığına;
Orgeneral Süreyya Yüksel
İzmir, Manisa, Aydın, Uşak, Denizli, Muğla, Isparta, Burdur, Antalya İlleri Sıkıyönetim komutanlığına;
Koramiral Nejat Serin
Kocaeli, Bursa, Bilecik, Sakarya, Bolu, Zonguldak İlleri Sıkıyönetim komutanlığına;
Korgeneral Hüsnü Çelenkler
Çanakkale, Balıkesir İlleri Sıkıyönetim komutanlığına;
Korgeneral Recep Ergun
Ankara, Çankara, Kastamonu İlleri Sıkıyönetim komutanlığına;
Korgeneral Adnan Doğu
Tekirdağ, Kırklareli, Edirne İlleri Sıkıyönetim komutanlığına;
Korgeneral Nevzat Bölügiray
Adana, Mersin, Kahramanmaraş, Adıyaman, Gaziantep, Hatay İlleri Sıkıyönetim komutanlığına;
Korgeneral Kemal Yamak
Diyarbakır, Urfa, Mardin, Siirt, Hakkâri, Van İlleri Sıkıyönetim komutanlığına;
Korgeneral Sabri Geliç
Elazığ, Malatya, Tunceli, Bingöl, Muş, Bitlis İlleri Sıkıyönetim komutanlığına;
Korgeneral Selâhattin Canbazoğlu
Erzurum, Ağrı, Kars, Artvin İlleri Sıkıyönetim komutanlığına;
Korgeneral Tevfik Alpaslan
Eskişehir, Kütahya, Afyon İlleri Sıkıyönetim komutanlığına atandılar.

Darbe sabahı tanklar MHP Genel Merkezi önünde.

12 eylül sabahı İstanbul Aksaray Meydanı.

Millî Güvenlik Konseyi üyeleri: (soldan sağa) Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Nejat Tümer, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Nurettin Ersin, Millî Güvenlik Konseyi ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Tahsin Şahinkaya, Jandarma Genel Komutanı Sedat Celasun.

Millî Güvenlik Konseyi'nin 1 numaralı bildirisi

Yüce Türk Milleti: Büyük Atatürk'ün bize emanet ettiği ülkesi ve milletiyle bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti son yıllarda izlediğimiz gibi dış ve iç düşmanların tahrikiyle varlığına, rejimine ve bağımsızlığına yönelik fikrî ve fizikî hainçe saldırılar içindedir.

Devlet başlıca organlarıyla işlemez duruma getirilmiş, anayasal kuruluşlar tezat ve veya suskunluğa sürünmüş, siyasî partiler kısır çekişmeler ve uzlaşmaz tutumlarıyla devleti kurtaracak birlik ve beraberliği sağlayamamışlar ve lüzumlu tedbirleri almamışlardır.

Böylece yıkıcı ve bölücü mihraklar, faaliyetlerini alabildiğine artırmışlar ve vatandaşların can ve mal güvenliği tehlikeye düşürülmüştür.

Atatürkçülük yerine irticaî ve diğer sapık ideolojik fikirler üretilerek sistemli bir şekilde ve hainçe ilkokullardan, üniversitelere kadar eğitim kuruluşları, idare sistemi, yargı organları, iç güvenlik teşkilâtı, işçi kuruluşları, siyasî partiler ve nihayet yurdumuzun en masum köşelerindeki yurttaşlarımız dahi saldırı ve baskı altında tutularak, bölünme ve iç harbin eşiğine getirilmişlerdir.

Kısaca, devlet güçsüz bırakılmış ve âcze düşürülmüştür.

Aziz Türk milleti, işte bu ortam içinde Türk Silahlı Kuvvetleri, İç Hizmet Kanunu'nun verdiği Türkiye Cumhuriyeti'ni koruma ve kollama görevini yüce Türk milleti adına emir ve komuta zinciri içinde ve emirle yerine getirme kararını almış ve ülke yönetimine bütünüyle el koymuştur. Girişilen harekâtın amacı ülke bütünlüğünü korumak, millî birlik ve beraberliği sağlamak, muhtemel bir iç savaşı ve kardeş kavgasını önlemek, devlet otoritesini ve varlığını yeniden tesis etmek ve demokratik düzenin işlemesine mani olan sebepleri ortadan kaldırmaktır. Parlamento ve hükûmet feshedilmiştir. Parlamento üyelerinin dokunulmazlığı kaldırılmıştır. Bütün yurtta sıkıyönetim ilan edilmiştir. Yurtdışına çıkışlar yasaklanmıştır. Vatandaşların can ve mal güvenliğini süratle sağlamak bakımından saat 05.00'den itibaren ikinci bir emre kadar sokağa çıkma yasağı konulmuştur.

Bu kollama ve koruma herakâtı hakkındaki teferruatlı açıklama bugün saat 13.00'deki Türkiye radyoları ve TV'nin haber bültenlerinde tarafımdan yapılacaktır.

Vatandaşların sükûnet içinde, radyo ve TV'lerinin başında yayımlanacak bildirileri izlemelerini ve bunlara tam uymalarını ve bağrından çıkan Türk Silahlı Kuvvetleri'ne güvenmelerini beklerim.

Kenan Evren
Orgeneral Genelkurmay Başkanı ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı

DİSK, MİSK ve Hak-İş'e bağlı sendikaların faaliyetleri durduruldu

18 eylül - Millî Güvenlik Konseyi, 12 eylül günü yayımladığı 7 numaralı bildiriyle DİSK, MİSK ve bunlara bağlı sendikaların faaliyetlerini durdurdu. Bu sendikaların yöneticileri sıkıyönetimce gözetim altına alındı. 15 eylülde MGK'nin 8 numaralı kararıyla DİSK, MİSK ve Hak-İş'in bankalardaki mevduatları bloke edildi; genel merkezlerindeki ve şubelerindeki para, kıymetli evrak ve her türlü malzemeye el kondu. 17 eylülde faaliyetten men edilen DİSK'e bağlı 39, MİSK'e bağlı 19, Hak-İş'e bağlı 8, Türk Ülke-İş'e bağlı 9, Sosyal Demokrat-İş'e bağlı 7 ve Toplum-İş'e bağlı 4 sendikayı, 18 eylülde Türk-İş'e bağlı 148 sendika ile bağımsız 471 sendika izledi. Böylece kapatılan sendika sayısı 705'i buldu.

50 000'den fazla işçi işbaşı yaptı

15 eylül - Millî Güvenlik Konseyi kararı uyarınca, grev ve lokavt uygulanan işyerlerinin hemen hepsinde bu uygulamalar sona erdi ve 50 000'den fazla işçi işbaşı yaptı. MGK'nin son kararından sonra 100 000'in üzerinde işçi için Türk-İş'e bağlı sendikaların aldıkları ve hükûmet tarafından ertelenen grev kararlarının da fiilen ortadan kalktığı bildirildi.

Güvenlik Konseyi üyeleri ant içerken: (solda sağa) Oramiral Nejat Tümer, Orgeneral Nuretin Ersin, Orgeneral Kenan Evren, Orgeneral Tahsin Şahinkaya, Orgeneral Sedat Celasun.

Güvenlik Konseyi üyeleri ant içti

18 eylül - Millî Güvenlik Konseyi üyeleri Türkiye Büyük Millet Meclisi şeref salonunda törenle ant içtiler. Komutanlar bu antta hiçbir tesir altında kalmaksızın ve hiçbir karşılık beklemeksizin Türk milletinin mutluluğuna kendilerini adadıklarını belirttiler. Devlet ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren, Bülend Ulusu'yu yeni hükûmeti kurmakla görevlendirdi. Eski Deniz Kuvvetleri Komutanı emekli Oramiral Bülend Ulusu 21 eylülde kurduğu yeni hükûmeti açıkladı. Başbakan Ulusu, « Başlıca görev terörü önlemektir » dedi ve halktan tasarrufa özen göstermesini istedi.

Ordu'da izin yasağı kaldırıldı

22 eylül – Türk Silahlı Kuvvetleri'nde 12 eylül gününden itibaren kaldırılan izinlerin kullanılmasına yeniden başlandı. İzin yasağının, hükûmetin oluşturulması, bakanların görevlerine başlamaları ve tüm yurtta hayatın normale dönmüş olması nedeniyle kaldırıldığı açıklandı.

Silahını 15 gün içinde teslim edene ceza yok

25 eylül - MGK yaptığı toplantıda, ateşli silahlar ve bıçaklar ile diğer aletler hakkındaki 6136 sayılı kanun ile, TCK'nın 264. maddesinde yer alan ateşli silahlar, patlayıcı maddeler, bıçak ve benzeri aletlerin bulundurulması hakkındaki hükümlerde değişiklik, yapılmasını öngören yasa teklifini kabul etti. Ellerindeki ruhsatsız silah, patlayıcı madde ve benzeri suç aletlerini yasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 15 gün içinde teslim edenler cezalandırılmayacaklar.

Türkeş teslim oldu

14 eylül - 12 eylül sabahı evinde bulunamayan MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş teslim oldu. 13 eylülde yayımlanan 13 no'lu MGK bildirisinde Türkeş'in 14 eylül saat 13.00'e kadar en yakın garnizon komutanlığına teslim olması, aksi takdirde Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı bildirilerine ve MGK emirlerine uymadığından suçlu duruma düşeceği bildirilmişti. Saat 7.30'da Ankara Merkez Komutanlığı'nı arayan Türkeş, kaldığı evin adresini bildirdi ve kendisini almalarını istedi. Türkeş özel bir uçakla, MSP Genel Başkanı Erbakan'ın kalmakta olduğu İzmir Uzunada'daki askerî dinlenme tesislerine gönderildi.

Ordu'nun yönetime gelmesi dışta olumlu karşılandı

13 eylül - Türkiye'deki durum dünyada temkinli bir iyimserlik ve olumlu bir anlayışla karşılandı. BBC televizyonu yorumunda, « Durumdan herkes memnundur. Türkiye ve Türk Ordusu, Güney Amerika kalıbına konmamalıdır » dedi. Evren'in mesajı ABD'de memnunluk uyandırırken *New York Times*, « Türkiye bir İran ya da Arjantin olmadığını kanıtladı » şeklinde yorum yaptı.

Parlamenterler gözetim ve güvence altında

19 eylül - Genelkurmay Sıkıyönetim Koordinasyon Başkanlığı 15 eylülde yaptığı açıklamada CHP'den 19, AP'den 6, MHP'den 8 ve MSP'den 3 parlamenterin gözetim ve güvence altına alındığını açıkladı. 19 eylülde CHP'den 4, AP'den 3 parlamenter daha gözetim altına alındı. Gözetim altına alınanlar arasında CHP'den Deniz Baykal, AP'den Hüsamettin Cindoruk, MSP'den Oğuzhan Asiltürk, Fehim Adak ve parlamento dışından Şevket Kazan da var. Bu arada gözetim altına alınan eski MSP Konya Senatörü Ahmet Remzi Hatip'in 6 eylülde düzenlenen ve soruşturması hâlâ sürdürülen « Kudüs'ü Kurtarma Günü » mitinginin tertip komitesi başkanı olduğu açıklandı.

Tek celsede idam

19 eylül - 14 eylülde Adana'da yasadığı sol fraksiyonlara mensup iki grubun çatışması sırasında bir yüzbaşı şehit oldu, İGD'li bir işçi öldü. Olayla ilgili 2 kişi yakalandı. Adana 1 No'lu Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi'nde yargılanan sanıklardan Serdar Soyergin, Erdoğan Bolat adlı işçiyi öldürmekten 19 eylülde idama mahkûm olurken, suç ortağı Ayhan Cansun 11 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Şehit Yüzbaşı Bülent Angın'ı, halen kaçak olan Süleyman Aydemir'in öldürdüğü belirlendi.

Çorum'dan göç edenler dönüyor

18 eylül – 4 temmuzdaki olaylar sırasında şehri terk ederek civar köy ve şehirlere göç edenler Çorum'a dönmeye başladı. Evlerine dönen Sünnî ve Alevî yurttaşlar Ordu'nun yönetime el koymasından dolayı memnuniyetlerini açıkladılar ve artık huzurlu olduklarını belirttiler. Yakılıp yıkılan evlerini onarmaya başlayan aileler, maddî zararlarının karşılanması için ilgililere başvurmaya başladılar.

Bülend Ulusu Hükûmeti kuruldu

(44. hükûmet)

21 eylül - Devlet ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in yeni hükûmeti kurmakla görevlendirdiği emekli Oramiral Bülend Ulusu Bakanlar Kurulu'nu açıkladı:

Başbakan: Bülend Ulusu
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı: Zeyyat Baykara
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı: Turgut Özal
Devlet Bakanı: İlhan Öztrak
Devlet Bakanı: Mehmet Özgüneş
Devlet Bakanı: Nimet Özdaş
Adalet Bakanı: Cevdet Menteş
Millî Savunma Bakanı: Haluk Bayülken
İçişleri Bakanı: Selahattin Çetiner
Dışişleri Bakanı: İlter Türkmen
Maliye Bakanı: Kaya Erdem
Millî Eğitim Bakanı: Hasan Sağlam
Bayındırlık Bakanı: Tahsin Önalp
Ticaret Bakanı: Kemal Cantürk
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı: Necmettin Ayanoğlu
Gümrük ve Tekel Bakanı: Recai Baturalp
Ulaştırma Bakanı: Necmi Özgür
Tarım ve Orman Bakanı: Sabahattin Özbek
Çalışma Bakanı: Turhan Esener

Bülend Ulusu Hükûmeti ilk toplantısında.

Sanayi ve Teknoloji Bakanı: Şahap Kocatopçu
Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı: Serbülent Bingöl
Turizm ve TanıtmaBakanı: İlhan Evliyaoğlu
İmar Bakanı: Şerif Tüten
Köyişleri ve Kooperatifler Bakanı: Raif Güney
Gençlik ve Spor Bakanı: Vecdi Özgül
Sosyal Güvenlik Bakanı: Sadık Şide
Kültür Bakanı: Cihat Baban

Bir Irak askeri, alevler içindeki İran'ın liman kenti Abadan'ı seyrediyor.

Irak askeri İran'a girdi

30 eylül – Irak Devrim Komite Konseyi 22 eylülde İran'a savaş ilan ettiğini bildirdi. Irak jetleri Tahran'ın Mehrabad Havaalanı dahil 7 İran havaalanını bombaladı, ayrıca 3 İran savaş gemisini batırdı. 23 eylülde İran uçakları Bağdat'ı bombaladı. Bombardıman sırasında bazı sivil hedefler de isabet aldı. Irak birliklerinin İran'da 10 km ilerlediği bildirilirken, İran Basra Körfezi'nin kendisine ait bölümü ile Hürmüz Boğazı'nı savaş bölgesi ilan etti. 26 eylülde ABD ile SSCB Irak-İran savaşında tarafsız kalma kararı alırken, İran kuvvetlerinin Irak ordusuna karşı direnişi güçlendi. 27 eylülde İran Kerkük'teki petrol tesislerini bombaladı, Kerkük-Yumurtalık boruhattının Irak'taki bölümü tahrip oldu. Ateşkesi sağlamak için oluşturulan İslam İyiniyet Heyeti görüşmelere başladı, ancak 28 eylülde Irak Dışişleri Bakanlığı, « İran yola geldiği zaman ilerlemeyi durduracağız » dedi. 29 eylülde BM Güvenlik Konseyi'nin yaptığı ateşkes çağrısı Irak tarafından kabul edilirken, İran, Irak kuvvetleri çekilmeden ateşi kesmeyeceğini bildirdi. Savaşın 8'inci gününde karada çatışmalar sürerken, her iki taraf hava harekâtını sürdürüyor.

Paris Basın Müşavirimiz saldırıya uğradı

26 eylül - Türkiye'nin Paris Basın Müşaviri Selçuk Bakkalbaşı, Boulogne'daki evinin önünde 2 kişi olduklan sanılan teröristlerin silahlı saldırısına uğradı. Evine dönmekte olduğu sırada arkasından birkaç el ateş edilen Bakkalbaşı, omuzundan ve başından yaralandı. Olaydan sonra derhal hastaneye kaldırılan Bakkalbaşı'nın durumunun ağır olduğu ve başına isabet eden kurşunun « kısmî bir zedelenme » yarattığı belirtildi. Saldırının sorumluluğunu Ermeni terör örgütü ASALA üstlendi.

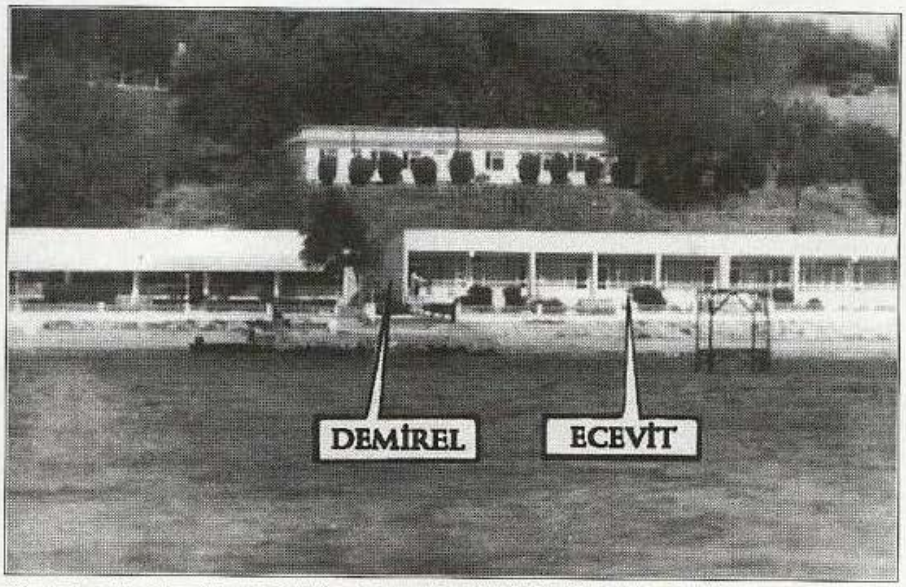
Olay üzerine Türkiye'nin Paris Büyükelçiliği, Fransız makamlarından Türk temsilcilikleriyle diplomatlarının korunma önlemlerinin artırılmasını istedi ve Basın Müşavirimiz Selçuk Bakkalbaşı'ya karşı düzenlenen silahlı saldırı üzerine Dışişleri Bakanlığı nezdinde en üst düzeyde bir girişimde bulundu.

1980

Ekim

3. Eski Başbakan Nihat Erim'i öldürenler yakalandı.
4. 12 eylülden 4 ekime kadar 2 379 sanığın yakalandığı açıklandı.
5. MGK ikisi sağ, ikisi sol görüşlü dört hükümlünün idam cezasını onayladı.
7. İki idam cezası Ankara'da infaz edildi. ☞
10. Demir çelik ve Sümerbank ürünlerine zam yapıldı.
10. Demirel ve Ecevit, Ankara'ya getirildi. ☞
11. MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş ve 16 arkadaşı tutuklandı. ☞
11. Yeraltı dünyasının kabadayıları gözaltına alındı.
12. 11. genel nüfus sayımı yapıldı.
12. ABD doları 82 lira 70 kuruş oldu.
13. THY'nin Diyarbakır yolcu uçağı kaçırıldı. ☞
15. MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan ve 21 arkadaşı tutuklandı. ☞
16. Başbakan Yardımcısı Turgut Özal « Kemerleri sıkacağız » dedi.
16. Kâğıt ve kartona yüzde 30 zam yapıldı.
17. Kıdem tazminatının, 1 yıllık asgarî ücretin 7,5 katını aşmamasına karar verildi.
22. Devlet Başkanı Kenan Evren, « Alın tersiz servet yüz kızartıcıdır »dedi.
23. SSCB'de Nikolay Tihoner, emekliye ayrılan Aleksey Kosigin'in yerine başbakanlık görevine getirildi.
25. Adana'da Tank Yüzbaşı Bülent Angın'ın öldürülmesi olayına adı karışan ve 19 eylülde idama mahkûm olan Serdar Soyergin'in cezası infaz edildi.
27. Geçici Anayasa açıklandı. ☞
27. 5 eylülde kapatılan Barış Derneği hakkında soruşturma açıldı.
30. CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, genel başkanlıktan istifa etti. ☞

Demirel ve Ecevit Ankara'ya getirildiler

Demirel ve Ecevit, aileleriyle birlikte Hamzakoy'daki askerî tesislere yerleştirildi.

10 ekim - Gelibolu Hamzakoy'daki askerî dinlenme tesislerinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin güvencesi altında bulundurulan CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit ile AP Genel Başkanı Süleyman Demirel 10 ekimde Ankara'ya getirildiler. İki lidere, siyasî amaçlı ve yönlendirici faaliyetlerde bulunmamak ve beyanat vermemek, evlerinde bu amaca yönelik toplantılar tertip etmemek, bu amaçlı toplantılara katılmamak, şehir içinde lehte veya aleyhte toplantı ve gösterilere neden olabilecek faaliyetlerde bulunmamak şartıyla normal ziyaretlerini yapabilecekleri ve makul ölçüler içinde ziyaretçi kabul edebilecekleri tebliğ edildi.

Türkeş ve Erbakan tutuklandı

15 ekim - Ankara Sıkıyönetim Savcılığı'nca haklarında soruşturma açılan ve « Halkı birbirine karşı silahlandırarak toplu kıyıma sevketmek »le suçlanan Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Alparslan Türkeş ve 16 arkadaşı, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nce 11 ekimde tutuklandı. Bunu 15 ekimde Millî Selamet Partisi Genel Başkanı Profesör Necmettin Erbakan ve 21 arkadaşının, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nce tutuklanmaları izledi. Erbakan ve arkadaşları « Laikliğe aykırı olarak devletin temel nizamlarını dinî inançlara uydurmak için faaliyette bulunmak »la suçlanıyor. Ayrıca 2. Ordu ve Konya Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi Akıncılar Derneği kurucularından 12 kişi hakkında gıyabî tutuklama kararı verdi.

MGK, siyasî parti liderlerinin sultasına son verme konusunda kararlı

30 ekim - Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri Orgeneral Haydar Saltık'ın 28 ekimde yabancı basına yaptığı açıklama çeşitli yorumlara yol açtı.

Orgeneral Saltık, « Ecevit ve Demirel normal vatandaştır. İlerde siyasal yaşama geçildiğinde, siyaset yapabilecek durumda iseler, siyaset yapacaklardır » dedi. Sekreterlik bir gün sonra yeni bir açıklama yaparak, « Ecevit ve Demirel'in lider kalacaklarının söylenmediğini » kamuya duyurdu. Açıklamada yeni partiler kanunu düzenlenirken « lider sultasına » yol açmayacak güvencelerin getirileceği ve siyasî parti liderlerinin belirli sürelerden fazla hizmet etmelerini önleyecek esasların düşünüldüğü belirtildi. Ayrıca aynı açıklamada, « 12 Eylül Harekâtı'nı gerektiren olaylar arasında, siyasî partilerin demokratik kurallara uygun olarak işlemesine imkân verecek yolların tıkanmış olması önemli sebeplerden biridir » denildi.

Konsey idamları onayladı, iki hükümlü Ankara Cezaevi'nde asıldı

7 ekim - Millî Güvenlik Konseyi idam kararlarının infazını başlattı. İlk olarak 6 ekimde, cezaları kesinleşen 4 hükümlünün Başbakanlık'tan gelen tezkereleri görüşüldü. Sağ görüşlü İsa Armağan ve Mustafa Pehlivanoğlu ile, sol görüşlü Necdet Adalı ve Kemal Ergin hakkında verilen idam kararları onaylandı. Sağ görüşlüler 10 ağustos 1978'de, Ankara'nın Balgat semtinde 4 kahvehanenin taranmasına katılarak 5 kişinin ölümüne neden olmuşlardı. Sol görüşlüler de 19 temmuz 1977'de gene Ankara'da İsmetpaşa semtinde bir kahveyi tarayarak 2 kişinin ölümünde rol oynamışlardı.
İdamları onaylanan dört hükümlüden ikisi firarda olduğundan, Necdet Adalı ve Mustafa Pehlivanoğlu 7 ekimde Ankara Merkez Cezaevi'nde idam edildi.

Firarda olan sağ eylemciler İsa Armağan ve Mustafa Pehlivanoğlu bir duruşmada.

Geçici Anayasa açıklandı

27 ekim - « Anayasa Düzeni Hakkında Kanun » başlığını taşıyan Geçici Anayasa, Millî Güvenlik Konseyi'nce onaylanarak yürürlüğe girdi. MGK, 1961 Anayasası'nda TBMM'ye ait olduğu belirtilen görev ve yetkileri, Konsey başkanı da cumhurbaşkanına tanınan yetkileri yüklendi ve MGK'nin kararlarına karşı yargı yoluna başvurma olanağı ortadan kaldırıldı. Geçici Anayasa 12 eylül itibarıyla geçerli olacak ve yeni bir anayasa yapılana kadar yürürlükte kalacak. MGK'nin çıkardığı yasaların Anayasa'ya aykırılığı iddiası ileri sürülemeyecek. Hükûmet kararnamelerinde bile kamu personeli hakkındaki işlem ve kararlarının yürütülmesinin durdurulması istenemeyecek.

Ecevit, CHP genel başkanlığından çekildi

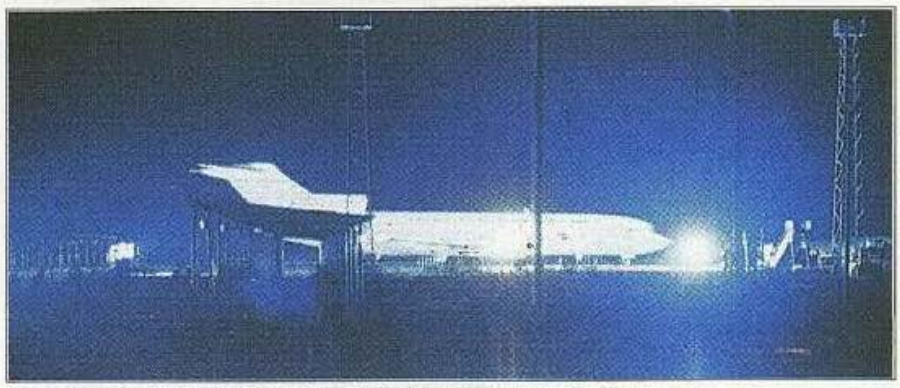
30 ekim - Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Bülent Ecevit, genel başkanlıktan istifa ettiğini açıkladı. Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği Bülent Ecevit'in istifasıyla ilgili olarak yaptığı açıklamada istifa metninin siyasî maksatlı bir demeç niteliği taşıdığını ileri sürerek, ülkenin huzuru açısından yayımlanmasının yasaklandığını duyurdu.
8 yıl 5 ay 17 gün genel başkanlık görevinde kalan Bülent Ecevit, İsmet İnönü'nün istifası üzerine 14 mayıs 1972 günü toplanan özel kurultayda genel başkan seçilmişti. Adalet Partisi Genel Başkanı Süleyman Demirel istifa konusunda görüşünü soran gazetecilere, « Hiçbir şey demiyorum. Hiçbir yorum yapmıyorum. Yorum size ait » dedi.
Bülent Ecevit'in istifa mektubunda, « Zorunlu olacağı anlaşılan bu ayrılışı şimdi gerçekleştirmekte yarar gördüğünü » belirttikten sonra, « Cumhuriyet Halk Partisi genel başkanlığından ayrıldıktan sonra da, Atatürk ilkeleri ışığında, Cumhuriyet'in sürekliliği ve demokrasinin kökleşmesi için, Türk halkının özgürlüğü ve mutluluğu için ömrüm boyunca çalışmayı görevlerin en değerlisi bileceğim » dediği öğrenildi.

160 000 silah, 540 000 mermi teslim edildi

23 ekim – Genelkurmay Sıkıyönetim Askerî Hizmetler Koordinasyon Başkanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, ilgili yasanın yürürlüğe girdiği 29 eylül - 17 ekim tarihleri arasında, 132 522 tabanca, 2 474 makineli tabanca, 23 560 piyade tüfeği, 615 otomatik tüfek, 364 yivli av tüfeği ile 623 çeşitli cins ve çapta av tüfeği sıkıyönetim komutanlıklarınca belirlenen askerî makamlarca teslim alındı. Aynı süre içinde çeşitli çap ve cinste 541 518 adet mermi, 2 768 kilogram dinamit, 8 449 kesici alet, 1 569 metre saniyeli fitil, 18 470 metre elektrikli fünye ve 21 adet bomba da ilgili makamlara teslim edildi.

Şeriat yanlıları yolcu uçağı kaçırdı

14 ekim - THY'nin Diyarbakır adlı Boeing 727 tipi yolcu uçağı 13 ekimde Münih - İstanbul - Ankara seferini yaparken 141 yolcusuyla birlikte kaçırıldı. Kaçırılan uçak yakıt ikmali için Diyarbakır Havaalanı'na indi. 14 ekimde uçaktaki yolcular özel askerî timin düzenlediği bir operasyonla kurtarıldı ve şeriat düzeni yanlısı 4 hava korsanı yakalandı; operasyon sırasında bir yolcu hayatını kaybederken, bir hostes ile 7 yolcu hafif yaralandı. Operasyonu yöneten Oramiral Nejat Tümer, « Silahlı Kuvvetler'e yakışacak fevkâlade başarılı bir operasyon yaptık. Hepimize geçmiş olsun » dedi. Kendilerine « Akıncı » adını veren şeriatçılar, uçakla Tahran'a giderek Humeyni'ye katılmayı amaçladıklarını söylediler.

Kaçırılan Diyarbakır uçağı, Diyarbakır Havaalanı'na indirildikten sonra.

1980

Kasım

1. Eski bakanlardan Hilmi İşgüzar ile Tuncay Mataracı gözaltına alındı. ☞
2. Erzurum'da jandarmayla çatışan 2 terörist öldürüldü.
3. 6 üniversite ders yılına olaysız başladı.
3. Anayasa Mahkemesi, TCK'nın 163/4 maddesinin Anayasa'ya uygun olduğuna karar verdi. ☞
4. ABD'de eski film yıldızı Ronald Reagan, başkan seçildi. ☞
7. Demirel'in hükûmete hakaret suçundan yargılanmasına Adalet Bakanlığı izin vermedi.
8. ABD doları 87 lira 95 kuruş oldu.
11. İnterpol, Yahya Demirel hakkında tutuklama emri çıkardı.
13. MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş ve MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan, Seçim Yasası'na muhalefetten 2'şer aya mahkûm oldu.
22. İstanbul'da günde 4 saat elektrik kısıtlaması başladı. ☞
24. Yasadışı 42 örgüt ortaya çıkarıldı.
25. MGK Tuncay Mataracı ve Hilmi İşgüzar'ın Yüce Divan'a sevkedilmesine karar verdi. ☞
25. MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş, Ağır Ceza'da yargılanıyor. ☞
25. Ankara Keskin İlçesi Danacıobası köyünde tüp patlamasından 89 kişi öldü. ☞
25. Şarkıcı Bülent Ersoy sahnede adaba aykırı hareketten 500 lira para cezasına çarptırıldı.
25. 1981 bütçesi 1,5 trilyon olarak bağlandı.

Danacıobası Köyü'nde tüpgaz faciası: 89 ölü

Danacıobası Köyü'ndeki faciada ölenlerin yakınları cesetlerin başında ağıtlar yaktı.

25 kasım - Ankara'nın Keskin İlçesi Danacıobası Köyü'nde bir nişan şenliğinde tüpgaz patlamasından çıkan yangın sonucu 89 vatandaşımız hayatını kaybetti. Gelin adayının evine « şerbet » içmeye gelen çoluk-çocuklu yaklaşık 100 kişi her biri 12 m²'lik üç odaya tıkış tıkış dolduruldu. Bu arada elektrikler kesilince ev sahipleri tüpgazı yakarak az sonra başlayacak nişan için ortalığı aydınlatmak istediler. Tüpgaz yakılır yakılmaz büyük bir patlama oldu. Ardından daha şiddetli ikinci bir patlama oldu ve ev alev alev yanmaya başladı. İçeridekiler yanarak, boğularak ve ezilerek can verdiler. Olaydan yalnızca, biri 6,5 yaşında bir çocuk olmak üzere iki kişinin kurtulabildiği bildirildi. Savcı ölü sayısının 89 olduğunu açıklarken, jandarma 97 kişiyi saydıklarını söyledi.

Anayasa Mahkemesi 163. maddenin kaldırılması talebini reddetti

3 kasım - Anayasa Mahkemesi, TCK'nın 163. maddesinin 4. fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla başvuruda bulunan İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'nin bu maddenin iptali talebini reddetti. Anayasa Mahkemesi kararında, « Ceza Kanunu'nun 163. maddesi Anayasamızın laikliğe ilişkin maddesinin doğal ve zorunlu bir sonucudur » denildi. İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi Türkiye'de dinsizlik propagandası yapmanın suç teşkil etmediği, ancak ekonomik ve toplumsal gelişmenin İslam dinine ve şeriata bağlı olduğunu savunmanın suç teşkil ettiğini ileri sürerek bu durumun Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı olduğunu iddia etmişti. Anayasa Mahkemesi, laikliği koruyan bu maddenin eşitlik ilkesine aykırı olmadığı belirtti.

MHP binalarında bulunan silahlar

12 kasım - Sıkıyönetimce Milliyetçi Hareket Partisi Genel Merkezi ve yan kuruluşlarında yapılan aramalarda ele geçirilen 83 tabancanın balistik muayeneleri sonucunda 10 faili meçhul cinayet aydınlatıldı. Çeşitli öldürme, yaralama ve bombalama olayına karışan 91 MHP'li tutuklandı, 89'u hakkında da giyabî tutuklama kararı verildi. Aramalarda ayrıca 2 400 mermi ve çok sayıda patlayıcı madde ele geçirildi.

İstanbul'da fiyatlara « narh » konuyor

14 kasım - İstanbul Valisi Nevzat Ayaz, « Zarurî gıda maddeleri fiyatlarına narh konacak ve fiyatlar düşürülecektir » dedi. Belediye, piyasanın kontrolü için 40 ekip oluşturdu, fiyatlara uymayanlar cezalandırılacak.

Mataracı ve İşgüzar Yüce Divan'da

25 kasım - MGK, CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in bağımsızlarla kurduğu hükûmette bakanlık yapan ve daha sonra CHP'ye katılan eski Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İşgüzar ile eski Gümrük ve Tekel Bakanı Tuncay Mataracı'nın Yüce Divan'a sevkedilmesine karar verdi. Böylece 1961 Anayasası'ndan bu yana ilk kez kurulacak olan Yüce Divan'da iki eski bakan yargılanacak. Haklarında görevi suiistimal, adam kayırma ve maddî yararlar sağlama iddiasıyla Meclis önergesi ve soruşturma raporları bulunan Üçüncü Ecevit Hükûmeti'nin iki eski bakanı 1 kasımda gözaltına alınmış, 21 kasımda da 2324 Sayılı Anayasa Düzeni Hakkındaki Kanun'un 1'inci ve 334 Sayılı TC Anayasası'nın 90. ve 147. maddeleri ve MGK yasama görevleri iç tüzüğü hükümleri uyarınca soruşturma açılmıştı. İki eski bakanı yargılayacak olan Yüce Divan, Anayasa Mahkemesi üyelerinden oluşacak, savcılık makamında ise Cumhuriyet Başsavcısı bulunacak.

Ronald Reagan ABD Başkanı seçildi

4 kasım - Cumhuriyetçi Parti başkan adayı Ronald Reagan, geleneksel Amerikan değerlerini iyimser bir bakış açısıyla savunduğu başarılı bir seçim kampanyası sonucunda, rakibi Jimmy Carter karşısında oyların yüzde 51'ini alarak ABD başkanlığına seçildi.
Seçimlerde Cumhuriyetçi Parti de 26 yıldan beri ilk defa Senato'da kontrolü ele geçirdi, ancak Temsilciler Meclisi yine Demokratların kontrolünde kaldı. Ronald Reagan'ın başkan seçilmesiyle ABD, siyasî alanda olduğu kadar sosyal alanda da yeni bir döneme girmiş oldu.
Eski Başkan Jimmy Carter yaptığı veda konuşmasında Reagan'a başarılar dileyerek « Yeni Başkan'ı destekleme konusunda herkesten yardım istiyorum » dedi.

Ronald Reagan.

Türkeş Ağır Ceza yargılanıyor

25 kasım - Hükûmetin manevî şahsiyetini tahkir ve tezyifle suçlanan MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in yargılanmasına Ankara 5'inci Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı. Duruşmaya bir polis, bir trafik, bir de jandarma otomobilinin korumasında getirilen Türkeş savunmasında, « Kastımız hükûmeti değil CHP'yi tenkit etmekti » dedi. Türkeş'i bu davada 11 avukat savunuyor.

Elektrik kısıtlaması

24 kasım - İstanbul'da elektrik kısıtlaması 4 saate çıkarıldı. 24 kasımda İstanbul Valisi Nevzat Ayaz elektrik kesintisi dışında önerilen tasarruf tedbirlerine uymayanlara 3 ay hapis cezası verileceğini bildirdi. TV'nin yılda 240 milyon dolar döviz kaybına yol açtığını söyleyerek, halkın beğenmediği programları izlememesini istedi. Kadınlardan yardım isteyen TEK yetkilileri de 17-23 saatleri arasında çamaşır yıkamamasını ve ütü yapılmamasını rica ettiler.

Evren: Anarşinin kökünü kazıyacağız

İstanbul'a gelen Devlet Başkanı Evren'i Valilik önünde Kuvayı Milliyeciler karşıladı.

20 kasım – Devlet Başkanı Evren 17 kasımda 4 günlük bir yurt gezisine çıktı. İlk durağı İzmir'de yaptığı toplantıda, « Bu yürüyüşümüzün kısa olması için, bugüne kadar olduğu gibi milletten büyük destek ve yardım bekliyoruz » dedi. 18 kasımda önce Çorlu'ya, ardından da İstanbul'a giden Evren, Gazeteciler Cemiyeti'ni ziyaret etti ve « Lütfen bize zaman tanıyın, takvim istemeyin » dedi. 19 kasımda Eskişehir'de yaptığı konuşmada da, « Anarşinin kökünü kazıyacağız » diyen Evren ertesi gün Ankara'ya döndü.

İtalya'da deprem; 3 122 ölü var

25 kasım – İtalya'nın güneyinde, Napoli yakınlarında 24 kasımda meydana gelen 6,8 şiddetindeki depremde birçok ev yerle bir oldu, 900 kişi hayatını kaybetti. İtalyan hükûmeti deprem felaketi üzerine tüm ülkede ulusal yas ilan etti. 25 kasımda depremde ölenlerin sayısı 3 122'ye çıktı. Yetkililer yoğun sisin enkaz kaldırma çalışmalarını engellediğini belirtiyorlar.
Depremden kurtulan, ancak evsiz kalan 10 000'lerce kişi soğuğa rağmen çadırlarda ve derme çatma barınaklarda kalıyor. Ölü sayısının artabileceğinden korkuluyor.

Anarşik olaylar büyük ölçüde azaldı

12 kasım – 12 eylülden bu yana geçen iki aylık süre içinde anarşik olaylarda büyük ölçüde azalma oldu. 32'si güvenlik güçleriyle girdikleri çatışmada olmak üzere, 51 terörist ölürken, 8 polis şehit oldu. Aynı süre içinde 22 kişi yaralandı, 9 yere de patlayıcı madde atıldı. 12 Eylül Harekâtı'ndan sonra aşırı sağ ve sol örgütlerden gözaltına alınanların sayısıysa 7 945'e ulaştı.

1980

Aralık

6. Başbakan Bülend Ulusu, « Ekonomik sorunların çözümü için 4-5 yıl lazım » dedi.
7. Enerji tasarrufu için TV yayını 4 saate indirildi. Ayrıca büyük pencereli yapılara izin verilmemesi, 90 kilometreden fazla hız yapılmaması kararlaştırıldı.
8. 23 MHP'li ve ülkücünün bankalardaki paraları bloke edildi.
9. ABD doları 89,25 lira oldu.
10. Hacı Ali Demirel ve Yahya Demirel hakkında 3'er yıl hapis istendi.
11. Başbakan Yardımcısı Turgut Özal enflasyon « düşüyor » derken, Odalar Birliği Başkanı Mehmet Yazar « artıyor » dedi.
13. Lübnan'a kaçan liderleri Abdullah Öcalan dışında Apocuların tüm örgütü yakalandı.
14. İstanbul'da mafya babası oldukları iddia edilen 15 kişi tutuklandı.
17. Sidney Başkonsolosu Şarık Arıyak, Ermeni teröristlerce öldürüldü.
18. Millî Güvenlik Konseyi Başkanı Kenan Evren, « Demokrasiye geçişi 1981'de açıklayacağız » dedi.
19. 25 cinayet işleyen TİKKO örgütü çökertildi.
19. Akaryakıta zam yapıldı; süper benzin 57 lira 10 kuruş oldu.
22. Bankalar mevduat faizini yıllık yüzde 40'a çıkardı.
26. Şekere yüzde 25 zam yapıldı.
27. İstanbul Belediye Başkanı Ahmet İsvan ve DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk tutuklandı.
30. Demir, saç ve tenekeye yüzde 15 zam yapıldı.
30. Süleyman Demirel hakkındaki davaya başlandı.

Mehmet Yazar (solda), Başbakan Yardımcısı Turgut Özal'la görüştü.

Mehmet Yazar enflasyon hızı arttı derken, Turgut Özal düştüğünü iddia etti

11 aralık - Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Başkanı Mehmet Yazar 24 Ocak Kararları'nın başlangıçta enflasyonu kontrol altına aldığını, fakat eylül-ekim aylarında enflasyon hızında yeniden yükselmenin başladığını belirtti. Başbakan Yardımcısı Özal ise, « Sigara hariç hiçbir malın ciddî yokluğu çekilmemektedir. Haksız kazançların da yolu kesilmiştir. Enflasyon yüzde 40'a düşürülmüştür. Ekonomik programın başarılı olmadığını öne sürmek için insanın ya cahil ya da kasıtlı olması gerekir » dedi.

Eski İstanbul Belediye Başkanı Ahmet İsvan.

DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk.

İsvan, Baştürk ve Işıklar tutuklandı

27 aralık - İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 No'lu Askerî Mahkemesi'nde başlayan davada eski İstanbul belediye başkanlarından Ahmet İsvan, DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk ve DİSK Genel Sekreteri Fehmi Işıklar ile aralarında Rıdvan Budak ve Rıza Güven'in bulunduğu 67 DİSK'li tutuklandı. Askerî savcılık sanıkları « Anayasal düzeni zorla yıkarak yerine işçi sınıfının hâkimiyetine dayalı Marksist-Leninist düzen kurmak amacıyla yasadışı örgütsel faaliyetlerde bulunmakla » suçluyor.

DİSK Genel Sekreteri Fehmi Işıklar.

Sidney Başkonsolosumuz Şarık Arıyak öldürüldü

Sidney Başkonsolosumuz Şarık Arıyak.

17 aralık - Türkiye'nin Sidney Başkonsolosu Şarık Arıyak ve koruma görevlisi Engin Sever 2 Ermeni terörist tarafından öldürüldü. Şarık Arıyak Dover'daki evinden çıktıktan sonra güvenlik gereği makam otomobili yerine özel otomobiline binerken, koruma görevlisi Sever de makam otomobiline bindi. Bu sırada otomobillerin yanına gelen 2 kişi, önce makam otomobilindeki Sever'i, sonra Arıyak'ın özel otomobilini yaylım ateşine tuttu. Başkonsolos Şarık Arıyak olay yerinde, koruma polisi Engin Sever ise kaldırıldığı hastanede hayatını kaybetti. Suikastı Ermeni Soykırımının Adalet Komandoları adlı terör örgütü üstlendi.

Şarık Arıyak'ın olay sırasında içinde bulunduğu özel otomobili.

Abdullah Öcalan dışındaki bütün Apocular yakalandı

13 aralık - Apocular olarak bilinen yasadışı örgütün, lideri Abdullah Öcalan dışındaki tüm komite ve üst düzey yöneticileri yakalandı. Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Adlî Müşavirliği, Türkiye'nin çeşitli yerlerinde yakalanan 1 350 Apocu militanın davalarının Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesi'nde birleştirildiğini bildirdi. Örgütün lideri Abdullah Öcalan'ın Lübnan'ın başkenti Beyrut'a kaçtığı saptandı.

TV yayını günde 4 saate indirildi

7 aralık - Enerji kısıtlaması nedeniyle TV yayını günde 4 saate indirildi. TEK genel müdürü TV'nin her akşam 500 megavat saat enerji çektiğini, bu nedenle bazen 15-20 dakikalık zorunlu elektrik kısıntıları yapıldığını söyledi. Enerji tasarrufu için büyük pencereli yapılara izin verilmeyecek, özellikle sokak ve vitrin aydınlatmaları, ancak zorunlu ölçüler içinde yapılacak, enerji tüketimine yol açan aydınlatmalar yasaklanacak, 90 km'nin üzerinde hız yapan sürücüler 1 500 ile 5 500 lira para cezasına çarptırılacak.

Evren: Demokrasiye geçiş takvimi 1981'de açıklanacak

18 aralık - Devlet Başkanı Evren, « Dış baskılara güvenerek demokrasiye ne zaman geçilecek diye sorulmasını tasvip etmiyorum » dedi. Evren baskıların ters tepki yapacağına dikkati çekerek, « Yardımlar kesilir, bunlar dayanamaz falan diyorlar. Bu millet kendi yağıyla kavrulmasını bilmiştir. Aç kalarak da yapması lazım gelen işleri yapmıştır. Parayla memleketin mukadderatını satamayız. Çok çevreler şimdi ümidini oraya bağlamıştır. Silahlı Kuvvetler hiçbir zaman geriye adım atmamıştır. Bir plebisit yapsak, desek ki bu idareden memnun musunuz? Ya halkın yüzde 80'i memnunuz derse ne olacaktı? Biz böyle bir şey istemedik. Demokrasiye geçişi 1981'de açıklayacağız » dedi.

TKPML-TİKKO örgütü çökertildi

19 aralık - TKPML-TİKKO adlı yasadışı sol örgütün beyin takımı ve militanları yakalandı. Yakalanan 33 örgüt elemanıyla birlikte 16 adet tabanca, 500 mermi, 22 şarjör, 860 fünye, 7 el bombası, 4 dinamit lokumu ve örgütle ilgili çok sayıda doküman ele geçirildi.

Ulusu: Ekonomik sorunların çözümü için 4-5 yıl lazım

Başbakan Ulusu basın toplantısında.

6 aralık – Başbakan Bülend Ulusu düzenlediği ilk basın toplantısında, hükümetin göreve başladığı günden bu yana yapılan icraat hakkında bilgi vererek, asayiş ve huzurun sağlanmasında çok önemli mesafeler alındığına dikkat çekti. Basın toplantısında adalet hizmetleri, vergi yasaları, KİT'ler, 1981 yılı program ve bütçesi, dış politika ve sosyal güvenlik konularında da açıklamalarda bulunan Ulusu, « Enflasyonun azaltılması, harcamaların sağlam kaynaklardan finanse edilmesi, tasarrufların artırılması ana ilkelerimizdir » dedikten sonra, « Ekonomik sorunların çözümü için 4-5 yıl lazım » diye ekledi.

1981

Ocak

1. Lastik, akü, amortisör ve radyatör ithali yasaklandı.
3. İstanbul'da ekmek fiyatı 15 lira oldu; zam oranı 11,8.
3. KİT'lerin özel sektöre devredilmeyeceği açıklandı.
4. Atatürk Yılı kutlamaları başladı. ☞
7. İlaç fiyatlarına yüzde 36 zam yapıldı.
10. Merkez Bankası Başkanı İsmail Hakkı Ayanoğlu istifa etti.
11. Yasadışı Dev-Yol örgütü mensubu 204 kişi yakalandı.
12. MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in tahliye isteği reddedildi.
15. Devlet Başkanı Evren, Kurucu Meclis'in 29 Ekim'e kadar oluşacağını açıkladı. ☞
19. TRT Genel Müdürü Doğan Kasaroğlu görevden alındı.
19. Eski Bayındırlık Bakanı Şerafettin Elçi'nin yargılanmasına başlandı. ☞
20. 4 kasım 1979'dan bu yana, 14 aydır Tahran'daki Amerikan Büyükelçiliği'nde rehin tutulan 52 Amerikalı serbest bırakıldı.
20. TRT genel müdürlüğüne emekli Tümgeneral Macit Akman getirildi.
20. 223 DİSK'li daha tutuklandı.
21. 4 kasım 1979'dan beri Tahran'daki ABD Elçiliği'nde rehin tutulan Amerikalılar 444 gün sonra serbest bırakıldı.
21. Ankara Cumhuriyet Savcı yardımcılarından Doğan Öz'ü öldüren İbrahim Çiftçi, üçüncü defa idama mahkûm oldu. ☞
23. 1977'de Seçim Kanunu'na aykırı davranmakla suçlanan Süleyman Demirel ifade verdi.
26. Bir ABD doları 91,90 lira oldu.
30. Bütün bankaların yüzde 50 faiz uygulaması kararlaştırıldı.

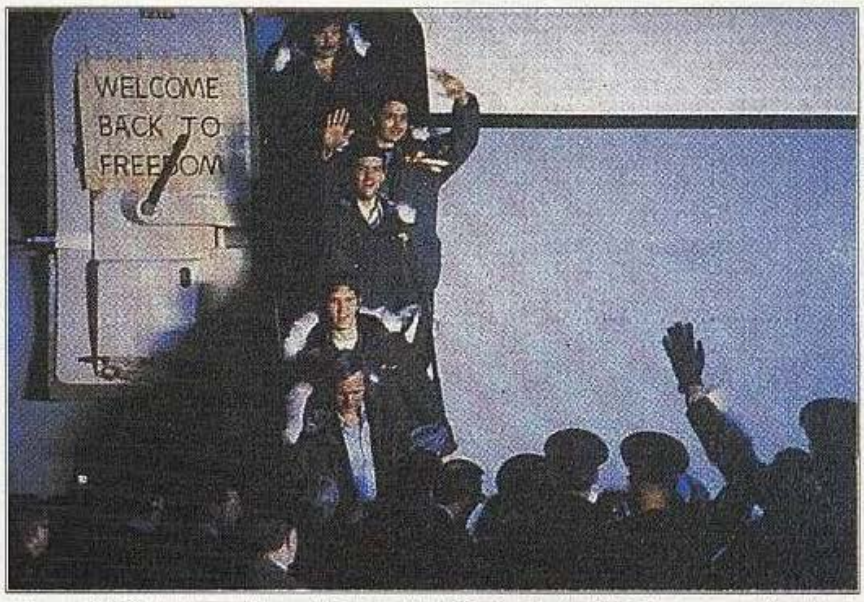
Doğan Öz'ü katili İbrahim Çiftçi son duruşmada.

Doğan Öz'ün katili yeniden idama mahkûm

21 ocak - 24 mart 1978'de Ankara Cumhuriyet Başsavcı Yardımcısı Doğan Öz'ü öldürmekten sanık ülkücü İbrahim Çiftçi, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nde yargılandı ve TCK'nın 450/4. maddesine göre tekrar ölüm cezasına mahkûm oldu. Çiftçi hakkında daha önce TCK'nın 149/1. maddesine göre verilen idam kararı Askerî Yargıtay 3. Dairesi tarafından eksik soruşturma nedeniyle bozulmuştu.

Atatürk'ün 100. doğum yılı, yurt çapında görkemli törenlerle kutlanıyor

4 ocak - Atatürk'ün doğumunun 100. yılı olan 1981 « Atatürk Yılı » ilan edildi. Kutlamalar Ankara'da düzenlenen törenlerle başladı. TBMM önünde yapılacak. Atatürk anıtının temelini atan Devlet Başkanı Evren, « onun çizdiği yoldan ayrılmayacaklarını » bir defa daha vurguladı. Meclis'te düzenlenen görkemli anma töreninden sonra, Evren akşam Çankaya Köşkü'nde Atatürk Yılı dolayısıyla bir resmi kabul verdi. Devlet Opera ve Balesi'nde düzenlenen sanat şöleninde 10 sanatçıya « Atatürk Sanat Armağanı » ödülleri verildi.

4 kasım 1979'dan beri Tahran'daki ABD Elçiliği'nde rehin tutulduktan sonra serbest bırakılan Amerikalılar uçakla ülkelerine döndüler.

1981

« Ben Kürdüm » diyen eski bakan Elçi yargılanıyor

19 ocak - Eski Bayındırlık Bakanı ve CHP Milletvekili Şerafettin Elçi'nin yargılanmasına başlandı. Elçi, hükûmetin manevî şahsiyetine tahkir ve tezyif etmek ve yayın yoluyla millî duyguları zayıflatıcı propaganda yapmakla suçlanıyor. Demirel hükûmetinin « sermaye kesiminin parasıyla satın alınıp ikram edilen hükûmet » olduğunu iddia etmiş olan ve 1977'de « Ben Kürdüm. Türkiye'de Kürtler var » diyen Elçi için, 4 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası isteniyor.

Evren: Köken ayırımı güdenler ihanet içindedir

18 ocak - Devlet Başkanı Kenan Evren, 15 ocakta Konya'da yaptığı konuşmada Kurucu Meclis'in 30 Ağustos ile 29 Ekim arasındaki bir tarihte toplanacağını açıkladı. Evren Kurucu Meclis oluştuktan sonra MGK'nın Senato görevi yapacağını, ancak yasalara son şeklini yine MGK'nin vereceğini söyledi. Kurucu Meclis'e partilerden kimsenin alınmayacağını belirten Evren konuşmasını, « Heveslenmesinler, memleketi bu hale getirenlere memleketi tekrar teslim etmeyeceğiz » şeklinde sürdürdü. 18 ocakta da Kahramanmaraş'ta konuşan Evren, « Alevî-Sünnî ayırımıyla araya nifak sokmak isteyenler cezalarını çekiyorlar. Daha da çekecekler » dedi. Geri kafalı din adamlarına güvenilmemesini isteyen Evren, « Çağdışı ırkçılık yoluyla ulusu bölmek isteyenlere » sert bir dille çattı. « Ortaçağ düşüncelerine hayır diyoruz » diyen Evren, köken ayırımı güdenlerin ihanet içinde olduklarını söyledi.

1135 sağcı, 5 509 solcu militan yakalandı

6 ocak - Son iki yılda 5 241 kişinin öldüğü terör olaylarında 12 Eylül Harekâtı'ndan sonra büyük bir azalma oldu. İçişleri Bakanlığı ile Genelkurmay Sıkıyönetim Askerî Hizmetler Koordinasyon Başkanlığı'nın kayıtlarına göre 12 Eylül Harekâtı'ndan bu yana sağ, sol ve bölücü örgütler tarafından çıkarılan olaylarda 230 kişi öldü, 395 kişi yakalandı. Güvenlik kuvvetlerinin olaylara anında müdahalesi ve yoğun gayretleri sonucu yurt çapında sürdürülen arama ve operasyonlarda 1 135'i sağcı, 5 509'u solcu örgütlere mensup olmak üzere toplam 6 644 militan yakalandı. Yapılan operasyon ve aramalarda 168 140 silah, 908 374 mermi, 113 bomba, 2 ton barut, 9 176 kesici ve delici alet, 951 dinamik lokumu, 632 tahrip kalıbı, 13 havan mermisi ele geçirildi.

Şubat

2. MGK, yolsuzlukla suçlanan eski Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İşgüzar'ı Yüce Divan'a sevketti.
2. Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, yasadışı örgütlerin lider kadrolarının yakalandığını açıkladı.
3. Tüsiad, serbest faizi desteklediğini açıkladı.
4. Dolar 95,95 liraya, mark 45 liraya çıktı.
5. Dev-Sol örgütüne mensup 900 kişi yakalandı.
6. İstanbul Emniyet Müdür Muavini Mahmut Dikler, uğradığı silahlı saldırıda öldürüldü.
6. Faizlerin yüzde 50'de kalması kararlaştırıldı.
10. Beş sanatçıya « Teslim ol » çağrısı yapıldı.
10. Cinayete azmettirmekle suçlanan MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş, ifade verdi.
13. Acilciler davasına başlandı.
14. Çifte vatandaşlık ilkesini getiren ve vatandaşlıktan çıkarılma hükümlerini yeniden düzenleyen yasa kabul edildi.
14. Kasım 1980'den beri yurtdışında olan TİP Genel Başkanı Behice Boran gıyabında 8 yıl 9 ay hapse mahkûm edildi.
21. TRT'de yayınlanan reklamlardan yüzde 15 vergi alınması kabul edildi.
21. Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit, Arayış adlı bir dergi çıkarmaya başladı.
22. MLSPB adlı sol örgütle ilgili dava açıldı.
24. İspanya'daki darbe girişimi önlendi.
24. Devlet Başkanı Evren, « Avrupa'nın ayrılmaz parçasıyız » dedi.
24. MSP davası başladı; Genel Başkan Erbakan için 36 yıl hapis istendi.
25. Pasaport Yasası değişti; vergi borcu olana pasaport verilmeyecek.

MSP hakkında dava açıldı

24 şubat - Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nde, MSP hakkında, laikliğe aykırı hareket etmek ve devletin sosyal, ekonomik, siyasî ve hukukî temel nizamlarını topyekûn dinî esaslara uydurmak amacıyla faaliyette bulunmak iddiasıyla dava açıldı. MSP davasında, böyle bir cemiyet kurarak sevk ve idare etmekten yargı önüne çıkan Erbakan ile birlikte 33 parti yöneticisi ve milletvekili yargılanıyor. Erbakan için 14 ila 36 yıl ağır hapis cezası isteniyor. Haklarında dava açılan MSP'liler arasında Şevket Kazan, Recai Kutan, Oğuzhan Asiltürk, Korkut Özal, Süleyman Arif Emre, Lütfi Doğan, Fehim Adak, Yasin Hatipoğlu ve Hasan Aksay da var.
İddianamede şeriat devleti kurmaya yönelik çalışmalardan örnekler veriliyor ve mitinglerde açıkça şeriat istenip, Atatürk'e saldırıda bulunularak kolay bir yol seçildiği belirtiliyor. MSP hakkında açılan davada savcılığın elinde delil olarak, Bursa, Konya, Zonguldak, Kocaeli, Sivas ve Yozgat gibi şehirlerde düzenlenen toplantılardaki konuşmalar, pankartlar ve afişler var.

Bankaların faiz yarışına müdahale edildi

16 şubat - Bankalar arası faiz savaşı sürerken İstanbul Bankası ile MEBAN, iki yıl vadeli mevduat hesabına peşin para ödemesini kaldırıp, bunun yerine faiz değeri karşılığında arsa, daire, işyeri, otomobil, buzdolabı, çamaşır makinesi ve termosifon gibi « mal » verilmesi sistemini getirdiler. 6 şubatta bir centilmenlik anlaşması yapan bankalar, mevduat hesaplarına bir yıldan fazla vade uygulanmaması ve faizlerin yıllık yüzde 50'den fazla olmaması hususunda anlaştılar. Bunun üzerine Merkez Bankası Başkanı Osman Şıklar, bankaların hizaya geldiğini söyledi. Ancak çok kısa sürede bu anlaşma bozuldu ve 16 şubatta Merkez Bankası bu konuda yeni bir politika izlemeyi kararlaştırdı. Bankalar saptanan faiz oranlarını aşarlarsa, Merkez Bankası da uygulamakta olduğu reeskont faizlerini artıracak. Öte yandan uzlaşmaya yanaşmayan banker kuruluşları faiz oranlarını artırmaya devam ediyor.

MLSPB davasında 56 idam talebi

22 şubat - İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı askerî savcısı 97 öldürme, 100'den fazla yaralama ve çok sayıda bombalama olaylarına karışan, MLSPB (Marksist Leninist Silahlı Propaganda Birliği) adlı örgüt üyesi 139 kişi hakkında dava açtı. 123'ü tutuklu olan sanıkların 56'sı için İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığı idam istedi.

6'sı kız 71 militanın yargılandığı THKP/C Acilciler davası Ankara'da başladı.

THKP/C Acilciler davası başladı

13 şubat - THKP/C Acilciler adlı yasadışı örgütün 71 militanının yargılanmasına, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 No'lu Askerî Mahkemesi'nde başlandı. Davanın sanıklarından 30'u hakkında idam cezası isteniyor.
Savcı sanıkların, Anayasa'nın tamamını veya bir kısmını değiştirmek ve ortadan kaldırmaya teşebbüs etmekten ve çok sayıda adam öldürme, silahlı gasp ve soygun gibi eylemlere karışmaktan, Türk Ceza Kanunu'nun 146/1. ve 3. maddelerine göre cezalandırılmalarını talep ediyor.

5 sanatçıya teslim ol çağrısı

10 şubat - İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi, yabancı ülkelerde Türkiye aleyhine asılsız propaganda yapmaktan şarkıcı Cem Karaca ve Melike Demirağ hakkında gıyabi tutuklama kararı verdi. Yurtdışında bulunan Şanar Yurdatapan, Sema Poyraz ve Selda Bağcan gibi bazı sanatçılara da « teslim ol » çağrısı yapıldı.

İşgüzar dosyası Yüce Divan'da

9 şubat - 2 şubatta Yüce Divan'a sevkedilen eski Sosyal Güvenlik bakanlarından Hilmi İşgüzar'la ilgili dosyanın incelenmesine başlandı. Bugüne kadar Yüce Divan'a sevk edilen altıncı bakan olan İşgüzar için hazırlanan dosya 18 klasörden oluşuyor. Hilmi İşgüzar hakkında, arsa alım yolsuzluğundan silah kaçakçılığına kadar birçok suç iddiası söz konusu.

İspanya'da darbeci Yarbay Meclis'i bastı

24 şubat - İspanya'da 23 şubat gecesi Başbakan Sotelo hakkında güvenoylaması yapılırken meclisi basan ve milletvekillerini rehin alan Yarbay Tejero Molina ve 200 kadar Sivil Muhafız teslim oldu.
Eylemi yapan Yarbay Tejero komutanlığındaki Sivil Muhafızlar, ülkedeki terör olayları sona erinceye kadar meclisin feshedilip askerî bir yönetimin kurulmasını istiyorlardı. İspanya Kralı Juan Carlos televizyondan yaptığı konuşmada, orduyla birlikte Anayasa'yı desteklediklerini açıklayınca Yarbay Tejero ve yanındaki bir avuç Sivil Muhafız tamamen desteksiz ve tek başlarına kaldı. Baskıncılar 24 şubat günü öğlen saatlerine kadar duruma hâkim olmaya çalıştılarsa da, sonunda teslim olmak zorunda kaldılar.

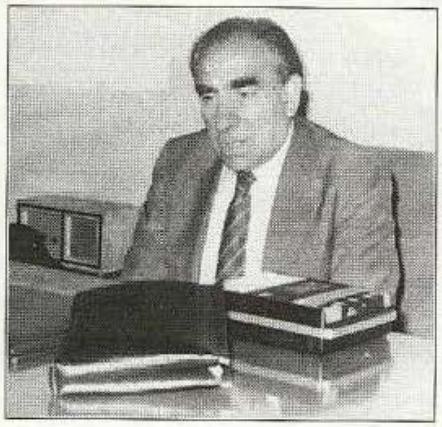
Çifte vatandaşlık kabul edildi

14 şubat - Millî Güvenlik Konseyi'nce kabul edilen ve Türk Vatandaşlığı Kanunu'nda bazı değişiklikler yapan yasaya göre, yurtdışında oturup Türkiye aleyhinde faaliyette bulunduğu tespit edilen veya yurtiçinde bu tür faaliyetlerdi bulunurken yurtdışına çıkan kişiler, yapılan duyuruya rağmen 3 ay içinde (sıkıyönetim ve olağanüstü hallerde bir ay içinde) yurda dönmezlerse Türk vatandaşlığından çıkarılacaklar.
Değişiklik yasasıyla aynı zamanda Türk vatandaşlarına çifte vatandaşlık sahibi olma imkânı da getirildi.
Yeni uygulamayla başka bir devletin vatandaşlığını kazanmak isteyen Türk vatandaşlarına, bakanlar Kurulu'nca tespit edilecek esaslara uygun olarak İçişleri Bakanlığı tarafından izin belgesi verilecek.

Yakalanan ve aranan ülkücüler

17 şubat - 4. Kolordu ve Ankara, Çankırı, Kastamonu İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı yasadışı faaliyetlerde bulunan Ülkü Ocakları'nın yakalanan lider kadroları ile aranan militanlarını açıkladı.
Sıkıyönetim Komutanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Şubesi'nden yapılan açıklamaya göre Ülkü Ocakları'nın yakalanan lider kadroları arasında şu isimler var: Namık Kemal Zeybek, Muhsin Yazıcıoğlu, Ömer Haluk Pirimoğlu, Mustafa Mit.
Bu liderlerle beraber aynı eylemlerde yer alan ve aranmakta olan 300'ü aşkın Ülkü Ocakları militanı arasında ise şu kişiler bulunuyor: Ramiz Ongun, Abdullah Çatlı, Muzaffer Şahin, Serdar Çelebi, Berker İnanoğlu, Mehmet Sakarya, Nail Kocabay.

Cinayete azmettirmekle suçlanan Alparslan Türkeş'in savcılıkta ifadesi alındı

10 şubat - Adam öldürmeye azmettirdiği iddia edilen, kapatılan Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Alparslan Türkeş savcılıkta ifade verdi.
Alparslan Türkeş'in ifadesi, Kayseri'de görev yapan bir hâkimin oğlu olan Sabri Çakır'ın öldürülmesi için emir verdiği iddiası üzerine alındı. Ülkücülerin lideri Alparslan Türkeş savcılıkta verdiği ifadesinde böyle bir şeyin kesinlikle söz konusu olmadığını, kapatılan Milliyetçi Hareket Partisi teşkilatının her türlü şiddet hareketine ve adam öldürmeye karşı olduğunu söyledi.

MHP lideri Alparslan Türkeş askerî savcılıkta ifade verirken.

1981

Mart

4. Türkiye'nin Paris Çalışma Ataşesi Reşat Moralı, Ermeni teröristlerin saldırısında öldü. ☞
4. AP ve CHP genel başkanları Demirel ve Ecevit, Alman parlamenter heyetine « Türkiye demokrasiye dönecektir » dedi.
11. Gazeteci Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca'nın İran'a kaçmasını sağlayan ülkücü Timur Selçuk yakalandı.
12. Millî Güvenlik Konseyi'nin 6 ayda 123 yasa çıkarıldığı açıklandı.
14. Başbakan Bülend Ulusu, Türk ekonomisinin doğru yolda olduğunu söyledi.
15. İstanbul Bakırköy'de polisle çatışan sol bir örgüte mensup 4 kişi öldürüldü.
16. Renault otomobil fabrikası üretimini geçici olarak durdurdu.
17. 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun ile, 1 Mayıs ve 27 Mayıs resmî tatil olmaktan çıkarıldı. ☞
20. MGK vergi cezalarında yüzde 90 indirim yaptı. ☞
23. Okuma yazma seferberliği başladı. ☞
26. Eski Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İşgüzar'ın Yüce Divan'da yargılanmasına başlandı. ☞
28. Devlet Başkanı Kenan Evren, seçim tarihinin Kurucu Meclis çalışmaya başladıktan sonra açıklanacağını söyledi. ☞
29. Apocular diye adlandırılan örgüte mensup 2 331 kişinin yakalandığı açıklandı.
30. ABD Başkanı Ronald Reagan, suikast girişiminde yaralandı. ☞
30. Eski Gümrük ve Tekel Bakanı Turgay Mataracı, 150 milyon lira rüşvet almakla suçlandı.

ÖLÜM

18. Tiyatro sanatçısı ve film yıldızı Cahide Sonku. ☞

Paris Çalışma Ataşemiz Reşat Moralı öldürüldü

4 mart - Türkiye'nin Paris Büyükelçiliği'nde görevli Çalışma Ataşesi Reşat Moralı Paris'te, Bastille Meydanı'nda uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybetti. Moralı'nın yanında bulunan din görevlisi Tecelli Arı ağır yaralı olarak kaldırıldığı hastanede can verirken, Anadolu Bankası Paris temsilcisi İlkay Karakoç saldırıdan şans eseri kurtuldu. Park ettikleri arabalarının yanına gelen Moralı ve beraberindekiler, 2 gencin otomatik silahlarıyla yaylım ateşine tutuldular. Birkaç metre kaçmayı başarabilen Moralı, sırtından yediği 4 kurşunla can verdi. Saldırıyı Ermeni terör örgütü ASALA üstlendi.

Paris Çalışma Ataşesi Reşat Moralı ve din görevlisi Tecelli Arı'nın cenaze töreni.

Seçim tarihi Kurucu Meclis'ten sonra açıklanacak

28 mart - MGK ve Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren Manisa Alaşehir'de yaptığı konuşmada, seçim tarihinin Kurucu Meclis'in çalışmalarına başlamasından bir süre sonra açıklanacağını söyledi. Kenan Evren, mart başında Türkiye'yi ziyaret eden Alman Parlamento Heyeti'yle yaptığı görüşmede, demokrasiye geçiş tarihi konusunda sıkıştırılmamalarını istemişti.

Vergi cezalarında yüzde 90 indirim

20 mart - « Tahsilatın hızlandırılması ve beyan dışı kalmış servet unsurlarıyla, vesikasız emtianın beyan edilmesi »ni öngören yasa teklifi, Millî Güvenlik Konseyi'nce kabul edildi. Vergi cezalarında yüzde 90 indirim sağlayan yasaya göre, beyan edilmemiş servet ve emtia yüzde 20 vergi ödenerek yasallaşacak. Yasayla stok affı da kabul edildi. 31 ağustosa kadar ek servet beyanında bulunanlarla 60 gün içinde stok beyannamesi verenler ceza görmeyecek.

40 işkence iddiası inceleniyor

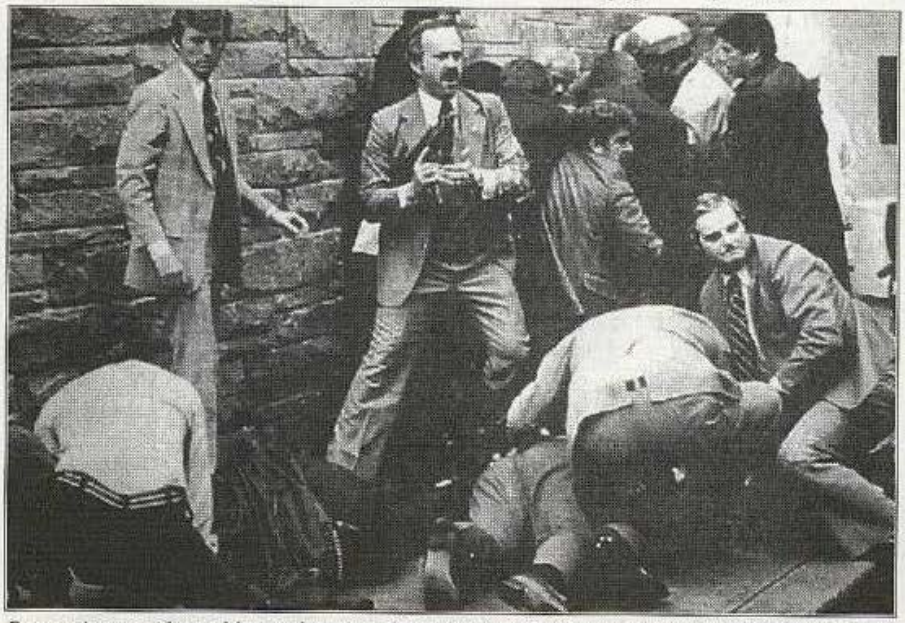
14 mart - Başbakan Bülend Ulusu yaptığı basın toplantısında altı ayda 6 223 kişinin gözaltına alındığını, 16 888 kişinin hüküm giydiğini bildirdi. 68 işkence iddiasından 40'ı hakkında soruşturma açıldığını söyleyen Başbakan Ulusu terörün henüz kökünün kazınamadığını belirterek, « Amacımız herkesin huzur içinde evinde oturabileceği, rahatça işyerinde çalışabileceği ve çekinmeden sokağa çıkabileceği bir güven ortamını tam olarak sağlamaktır » dedi.

Başbakan Bülend Ulusu, Türk ekonomisinin doğru yolda olduğunu da vurguladı. Bülend Ulusu'nun düzenlediği basın toplantısına Başbakan yardımcıları Zeyyad Baykara ile Turgut Özal da katıldı.

ABD Başkanı Reagan'a suikast girişimi

Reagan Hilton Oteli'nin çıkışında etrafındakileri selamlarken yaylım ateşine tutuldu.

Reagan'a ateş eden saldırgan koruma görevlileri tarafından anında etkisiz hale getirildi.

30 mart - ABD Başkanı Reagan, Washington Hilton Oteli'nde düzenlenen bir toplantıdan çıktığı sırada silahlı saldırıya uğradı. Göğsünden yaralanan ve derhal ameliyata alınan Başkan Ronald Reagan'ın sağlık durumunun iyi olduğu belirtildi. Saldırı sırasında Reagan'ın yanında bulunan Basın Sözcüsü James Brady ağır yaralandı. Saldırıyla ilgili olarak John W. Hinckley adında 25 yaşındaki bir genç yakalandı.

Cahide Sonku.

Cahide Sonku öldü

18 mart - Tiyatro ve sinema oyuncusu Cahide Sonku 65 yaşında, İstanbul'da öldü.
1932 yılında figüran-stajyer olarak Darülbedayi'ye giren Sonku, 1933 yılında « Yedi Köyün Zeynebi » oyunuyla sahneye çıktı. Aynı yıl « Söz Bir Allah Bir » filmiyle sinemaya geçti. « Aysel, Bataklı Damın Kızı » (1935) adlı filmle ün kazandı. Zarifliği ve güzelliğinin yanı sıra düzgün diksiyonuyla ve rollerine kişiliğini katmasıyla sinemanın ilk kadın yıldızı oldu. 1948 yılında bir film şirketi kurarak yönetmenliğe başladı. 1954'te Sami Ayanoğlu ve Orhon M. Arıburnu'yla birlikte çektiği « Beklenen Şarkı » büyük gişe başarısı kazandı. Ama bu filmden kısa bir süre sonra bir yangın sonucunda servetini yitirdi. 1961'de Cahit Irgat'la birlikte Ortak Tiyatrosu'nu kurdu. Bundan sonraki tiyatro denemeleri alkol bağımlılığı nedeniyle kısa ömürlü oldu ve yaşamının son yıllarını yoksulluk içinde geçirdi.

Okuma-yazma seferberliği başladı

23 mart - Millî Eğitim Bakanı Hasan Sağlam Türkiye'de okuma-yazma bilenlerin oranının % 66,7 olduğunu belirterek, Millî Güvenlik Konseyi'nin bu konudaki direktifi, Atatürk'ün Doğumu'nun 100. Yılını Kutlama Komitesi'nin aldığı karar ve hükûmet programının gereği olarak okuma-yazma seferberliğinin başlatıldığını açıkladı.
Millî Eğitim Bakanı Hasan Sağlam, okuma-yazma seferberliğinin gelecek yılları da içine alacağını ve bütün yurt sathını kapsayacağını bildirdi.

Hilmi İşgüzar yargılanıyor

26 mart - Eski Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İşgüzar'ın Yüce Divan'da yargılanmasına başlandı. Oğlunun da sanık olduğu davada İşgüzar'ın « Kayırma, usulsüzlük, yolsuzluk, nüfuz ticareti, vazifeyi suiistimal, menfaat temini suretiyle SSK ve Bağ-Kur'u zarara sokmak » suçlarından 13 ila 29 yıl hapsi isteniyor. Savcı duruşmada İşgüzar'ın 3 gün içinde Ankara, İzmir ve İstanbul'da 3 ev satın aldığını açıkladı.

Hilmi İşgüzar Yüce Divan'da yargılanıyor.

1 Mayıs ve 27 Mayıs bayramları kaldırıldı

17 mart - 27 Mayıs Anayasa ve Hürriyet Bayramı ile 1 Mayıs Bahar Bayramı'nın kaldırılmasına ilişkin yasa teklifi, MGK tarafından kabul edildi ve *Resmî Gazete*'de yayımlandı. Aynı yasayla Cumhuriyet Bayramı tatili 1,5 güne, yılbaşı tatili 1 güne indirildi. 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı olarak kabul edildi. Ramazan Bayramı 3,5, Kurban Bayramı 4,5 gün olarak belirlendi.

1981

Nisan

5. Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç işverenleri suçladı.
11. Ankara, Çankırı ve Kastamonu İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı, *Milli Gazete*'nin söz konusu illere girişini süresiz yasaklandı.
12. Uzay mekiği Columba, Kaliforniya'daki Edwards Uzay Üssü ilk yolculuğuna çıktı.
13. Kürdistan İşçi Partisi (PKK) mensubu 447 sanığın duruşmasına Diyarbakır'da başlandı. ☞
14. Eski CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in yurtdışına çıkışı uygun görülmedi. ☞
14. Türk lirasının dolar karşısındaki değeri 98,20 lira olarak belirlendi.
14. Şarkıcı Bülent Ersoy'a Londra'da Charington Cross Hastanesi'nde cinsiyet değişikliği ameliyatı yapıldı.
15. Sanayi kuruluşlarına verilen elektriğe yüzde 47 zam yapıldı.
17. Gider ve gümrük vergilerinin kapsamı genişletildi; bankerler vergi kapsamına alındı.
17. İstanbul nüfusunun 4 741 890 kişi olduğu açıklandı.
17. 11 Tekoşincinin idamı istendi. ☞
22. « Babalar » operasyonunda 12 kişi gözaltına alındı. ☞
24. Haklarında 24 şubatta dava açılan MSP Genel Başkanı Erbakan ve 33 arkadaşının yargılanmasına başlandı.
25. Profesör Sadun Aren gözaltına alındı.
29. MHP Genel Başkanı Türkeş ve 219 arkadaşı hakkında idam talebiyle dava açıldı. ☞
29. Türkiye İşçi Köylü Partisi (TİKP) davasına başlandı. ☞
30. Eski Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İşgüzar, Erzincan Ağır Ceza Mahkemesi'nce silah kaçakçılığından 2 yıl hapse çarptırıldı.

ÖLÜM

27. Ses sanatçısı ve besteci Münir Nurettin Selçuk. ☞

Türkeş için idam talebi

29 nisan - Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi, kapatılan MHP'nin yöneticileri hakkında, « Anayasayı tamamen veya kısmen tagyir, tebdil veya ilgaya » cebren teşebbüs suçundan dava açtı. Savcı, MHP Genel Başkanı Türkeş ve 219 arkadaşı hakkında ölüm cezası istedi. Sanıklar siyasî parti görünümünde örgüt ve terör odakları kurmak, kendilerinden saymadıklarını düşman diye niteleyip öldürmek, Türkiye'yi komünist düzenden kurtarmak maskesi altında eylem düzenlemek, güç ve otorite yokluğundan yararlanıp devlete egemen olmaya çalışmakla suçlanıyor. 587 sanıklı davada 63 sanık 146/1'den, 156 sanık 149/2'den yargılanacak. Her iki madde de idam cezasını içeriyor.

TİKP'in 24 yöneticisi yargı önünde

29 nisan - Türkiye İşçi Köylü Partisi (TİKP) Genel Başkanı Doğu Perinçek ve 23 parti yönetisi hakkında, « sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeye çalışmak » suçundan Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde dava açıldı. Askerî Savcılık sanıklar hakkında 8 ila 25 yıl arasında değişen çeşitli hapis cezaları istiyor.

11 Tekoşin örgütü militanının yargılanmasına İstanbul'da başlandı

17 nisan - Güneydoğu Anadolu'da bölücü eylemlerde bulunmak ve Tekoşin (Mücadele) adlı Marksist-Leninist yasadışı örgüte üye olmaktan sanık 11 kişi hakkında idam talebiyle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde dava açıldı.

Uluslararası Af Örgütü'nden işkence konusunda inceleme

22 nisan - Uluslararası Af Örgütü Heyeti Türkiye'deki işkence iddialarını incelemek için Türkiye'ye geldi ve eski CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit ve AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'le ayrı ayrı görüştü.

Silah kaçakçıları yakalandı

22 nisan - Ünlü kaçakçılardan Pötürgeli Hüseyin Uğurlu'nun oğlu Abuzer Uğurlu'nun yönettiği ve başta silah olmak üzere her türlü mal kaçakçılığı yapan bir şebeke çökertildi. « Babalar » operasyonunda üst düzey üç gümrük görevlisi ile 12 kişi gözaltına alındı. Sanıklar arasında eski Gümrük Başmüdürü Yaşar Apak, eski Trakya Gümrükleri Başmüdürü Tali Kut ve 12 Eylül öncesi İpsala Gümrük Müdürü Süleyman Yavuz da var. Sanıklardan Yaşar Yamak'ın (Topal Yaşar) yurt içinde silah kaçakçılığını yönlendirdiği iddia edildi.

MSP davası başladı: (soldan sağa) Fehim Adak, Necmettin Erbakan, Şevket Kazan, Süleyman Arif Emre ve Oğuzhan Asiltürk.

Uzay mekiği Columbia Kaliforniya'daki Edwards Uzay Üssü'nden 12 nisanda fırlatıldı.

Başbakanlık, Bülent Ecevit'e yurtdışına çıkması için izin vermedi

14 nisan - Sosyalist Enternasyonal'in 29 nisanda Amsterdam'da yapacağı toplantıya davet edilen kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit, Başbakanlığa başvurarak yurtdışına çıkış için izin istedi. Ancak Başbakanlık Bülent Ecevit'in yurtdışına çıkmasını uygun görmedi.
Öte yandan Bülent Ecevit'in yayın danışmanlığını üstlendiği *Arayış* dergisinin son sayısı 7 nisanda mahkeme kararıyla toplatıldı. Dergide yayımlanan « İşkence » başlıklı yazısı dolayısıyla hakkında soruşturma açılan Ecevit ile derginin sorumlu yazı işleri müdürü Nahid Duru, Ankara Basın Savcılığı'nda ifade verdi. Toplatma kararına yapılan itiraz bir üst mahkemece kabul edilmedi.

Şarkıcı Bülent Ersoy Londra'da geçirdiği bir ameliyatla kadın oldu.

Financal Times'a demeç veren Evren eski parlamenterleri suçladı

22 nisan - Millî Güvenlik Konseyi ve Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren, Türkiye'nin bugünkü durumuna gelmesine parlamenterlerin sebep olduğunu söyledi. İngiliz *Financial Times* gazetesinde yayımlanan bir demecinde, 12 Eylül öncesi parlamentoda görev alan politikacıların bundan sonra oluşturulacak ilk parlamentonun çatısı altına girmemelerinin iyi olacağını belirtti.
« İlk parlamentodan sonra ne olacağı şimdiden kestirilemez » diyen Devlet Başkanı Evren, açıklamasını « Kuşkusuz ki aralarında çok değerli olanları vardı. Ancak bunlar dahi parlamentonun içine sürüklendiği durum karşısında istifa etmek gereğini duymadılar. Bu durumda hepsini ilk parlamentonun dışında bırakmak daha uygun olacaktır » şeklinde sürdürdü.

97 Apocu hakkında idam talebi

13 nisan - Kürdistan İşçi Partisi (PKK) davasında okunan 256 sayfalık iddianamede, 447 sanığın çeşitli bölgelerdeki eylemleri açıklandı ve PKK'nın, Lübnan'a kaçan lideri Abdullah Öcalan (Apo) tarafından Marksist-Leninist temele dayanan bağımsız bir Kürdistan kurmak için örgütlendiği belirtildi. 1978'den bu yana 30'u güvenlik görevlisi olmak üzere toplam 243 kişiyi öldürdükleri belirtilen 97 sanığın idamla cezalandırılması isteniyor.

Münir Nurettin Selçuk öldü

27 nisan - Ünlü ses sanatçısı ve besteci Münir Nurettin Selçuk 82 yaşında, İstanbul'da öldü.
16 yaşındayken Darülfeyzi Musiki Cemiyeti'ne öğrenci ve hanende olarak giren Münir Nurettin, 1917'de başladığı Darülelhan'da 4 yıl boyunca Zekâizade Hafız Ahmed Efendi'den (Irsoy) meşk etti. 1923'te hanende olarak Muzıkayı Hümayun'a girdi. Cumhuriyet ilan edilince Riyaseticumhur İncesaz Heyeti üyesi olarak Ankara'ya yerleşti. 1926'da heyetten ayrılarak İstanbul'a döndü ve Sahibinin Sesi firmasında plak doldurdu. 1927'de Paris'e gitti, bir yıl boyunca şan, solfej ve piyano dersleri aldı. 1930'da, eşlikçilerin dizilişinden giysilerine kadar tüm sahne düzeniyle Batılı anlayışla hazırladığı, klasik Türk müziği tarihinde bir dönüm noktası sayılan unutulmaz ilk büyük konserini verdi. İstanbul Belediye Konservatuarı Türk Musikisi İcra Heyeti'ne katıldı; Türk klasik müziğinin 15 seçkin eserini plağa okudu. 1953'ten 1974'e kadar İcra Heyeti'ni yönetti. Münir Nurettin, vokal icrada köklü değişikliklere imzasını attı; kişisel ve modern bir anlayıştaki besteleriyle Türk müziğinin en önemli yaratıcıları arasında yer aldı. Güftesi Y.K. Beyatlı'nın şiirlerinden alınan, tanınmış bestelerinden bazıları şunlardır: « Dönülmez akşamın ufkundayız, vakit çok geç » (segâh), « Endülüs'te raks » (kürdilihicazkâr), « Aziz İstanbul » (hicaz) vd.

Münir Nurettin Selçuk.

1981

Mayıs

1. Türk lirasının değerinin her gün açıklanması uygulamasına başlandı. ☞
1. Evren, « Önümüz aydınlık, yolumuz açık » dedi.
2. İşletme vergisiyle ilgili yasa değiştirildi; vergi oranı yüzde 3'e düşülürken kapsamı genişletildi.
5. Murat ve Renault otomobil fiyatları 100 000-140 00 TL indirildi.
7. OECD, Türkiye'ye 938 milyon dolar kredi vermeyi kararlaştırdı.
10. Sosyalist Parti'nin lideri François Mitterand, Fransa cumhurbaşkanı seçildi.
12. Türkiye'yi Avrupa Konyesi üyeliğinden ihraç etme önerisi reddedildi.
13. Mehmet Ali Ağca, Roma'da Papa'yı vurdu. ☞
17. 3'ü polis, 4'ü bekçi, 37 kişiyi öldüren Akrep Nalan ve örgütü yakalandı. ☞
21. Daha önce hacca gidenlerin yeniden hacca gitmesi yasaklandı.
21. PKK'nın Diyarbakır temsilcisi mahkemede ayrı bir Kürt devleti kurmak istediklerini açıkladı.
24. THY'nin bir yolcu uçağı Burgaz'a kaçırıldı. ☞
28. Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, « Fiyat artışları artık yüzde 30'larla ölçülüyor » dedi. ☞
30. Bangladeş Devlet Başkanı Ziyaürrahman öldürüldü. ☞

Papa'yı vuran Mehmet Ali Ağca, olaydan hemen sonra polis tarafından yakalandı.

Ağca'nın tabancasından çıkan kurşunlara hedef olan Papa II. Johannes Paulus.

İpekçi'nin katili Ağca Roma'da Papa'yı vurdu

18 mayıs - Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca, Roma'da ortaya çıktı ve 13 mayıs çarşamba günü San Pietro Meydanı'nda 10 000 kişinin arasından Papa II. Johannes Paulus'a 9 milimetrelik Browning marka tabancasıyla ateş etti. Yaralanan Papa, derhal hastaneye kaldırılarak 5,5 saat süren bir ameliyatla hayata döndürüldü. Papaya ateş ettikten sonra elinde tabancasıyla kaçmaya çalışan Ağca, polis tarafından yakalanarak kendisini linç etmek isteyen halkın elinden güçlükle kurtarıldı. Bir buçuk yıl önce 25 kasım 1979'da Kartal Maltepe Sıkıyönetim Askerî Ceza ve Tutukevi'nden kaçtıktan sonra, Papa'yı öldüreceğini bir mektupla *Milliyet* gazetesine yazan Mehmet Ali Ağca'nın, 9 mayısta Milano'ya geldiği ve daha sonra Roma'da ucuz bir pansiyona yerleştiği anlaşıldı.

Olay bütün dünyada büyük tepki uyandırdı. Meksika'da üzüntüden 7 kişi intihar etti. Devlet Başkanı Kenan Evren, olayla ilgili olarak, « Bazı Avrupalı dostlarımızın bu olayla aklı selime ulaştıklarını zannederim » dedi. Ağca, sorgusunda dünyanın gidişini beğenmediği için Papa'yı vurduğunu söyledi. 18 mayısta Papa Ağca için dua ettiğini söylerken, Ağca'nın değişik ifadelerle adaleti oyaladığı belirtildi.

Başbakan Yardımcısı Özal, enflasyon oranından memnun

28 mayıs - Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, son aylardaki fiyat artışlarının Avrupa ülkelerindeki artış hızına eşit olduğunu belirtti. Odalar Birliği tarafından hazırlanan bir raporday-sa, enflasyonu artırmadan talebin canlandırılması istendi. İşadamı Vehbi Koç da, enflasyonun kalitesiz mal üretimini teşvik ettiğini belirtti, otomotiv sanayii ile inşaat sektöründeki duraklamanın ekonomiyi olumsuz etkileyeceğini söyledi.

Akrep Nalan ve örgütü yakalandı

17 mayıs - İstanbul polisi, Akrep Nalan diye tanınan kadın militanın öncülüğünde faaliyet gösteren, 37 kişiyi öldüren ve soygunlar gerçekleştiren THKPC/MLSPB - Devrimci Kurtuluş adlı örgütün 13'ü kadın 78 militanını yakaladı. Göztepe'de saklandığı evde yakalanan Akrep Nalan'la (Nalan Gürateş) birlikte, eylemlerde kullandığı « Akrep » tipi otomatik silahı, iki Kalaşnikof tüfek, 39 tabanca, cephane ve çeşitli sahte belgeler de ele geçirildi. Polis aynı örgüte mensup 33 kişinin de aranmakta olduğunu bildirdi.

1981

THY uçağı kaçırıldı

25 mayıs - İstanbul'dan Ankara'ya gitmek üzere Yeşilköy'den havalanan, THY'nin Haliç isimli DC-9 tipi yolcu uçağı 24 mayısta Yalova üzerinde 4 hava korsanı tarafından kaçırılarak Bulgaristan'a götürüldü. Burgaz Havaalanı'na indirilen uçakta, mürettebat dahil 118 kişi vardı. Hava korsanları öğle saatlerinde 5'i çocuk, 19 yolcuyu serbest bıraktılar, 2 yolcu da uçağın hava kapısından atlayarak kaçmayı başardı. Uçağı kaçıranlar, Bulgar yetkililerden uçağa yakıt ikmali yapılmasını istediler ve başka bir ülkeye gitmek istediklerini belirttiler. Bulgarlar uçağa yakıt vermeyi reddedince havaalanında gergin bir bekleyiş başladı. 25 mayısta teröristlerden ikisi dışarıda gazetecilerle görüşürken, mürettebat ve yolcuların birlikte başlattıkları operasyon sonucu korsanlar etkisiz hale getirildi ve rehineler kurtuldu. Operasyonu hostesler vasıtasıyla gizlice haberleşen 3 pilot ile uçağın arka kısmında oturan izinli 3 erin yönettikleri bildirildi.

Burgaz Havaalanı'na indirilen THY uçağının çevresinde geniş güvenlik önlemleri alındı.

Türk lirasının değeri televizyondan her gün açıklanacak

1 mayıs - Merkez Bankası başkanı, Türk lirasının değerinin her gün açıklanacağını, kur tespit ve ilan yetkisinin Merkez Bankası'na devredildiğini bildirdi.
Bu arada vatandaşa verilen ek bir hizmet olarak, banka tarafından tespit edilen günlük kurların televizyondan da yayınlanması kararlaştırıldı.

Dev-Yol'un lider kadrosu dahil 276 militanı yakalandı

29 mayıs - Ankara Emniyet Müdürlüğü, bugüne kadar yapılan operasyonlarda, Dev-Yol örgütünün lider kadrosundan 7 kişinin de aralarında bulunduğu 276 militanının yakalandığını, bu kişilerin 19 cinayetin ve çeşitli gasp olaylarının failleri olduklarını bildirdi. Örgüt merkez komitesinden ele geçirilemeyen tek kişinin şu anda yurtdışında olduğu açıklandı.

Bangladeş'te darbe; Devlet Başkanı Ziyaürrahman öldürüldü

31 mayıs - Bangladeş Devlet Başkanı Ziyaürrahman, 30 mayısta hükûmete karşı ayaklanan Tuğgeneral Mansur Ahmed önderliğindeki kuvvetler tarafından yakalanarak öldürüldü. Ziyaürrahman'ın ölümü üzerine devlet başkanlığını devralan Abdüssettar, Çittagong şehrini ele geçirmiş olan isyancı askeri birliklere derhal teslim olmaları için bir ültimatom verdi. Bir gün sonra hükûmete bağlı kalan birlikler ayaklanmaya katılan birlikleri bastırdı; Çittagong şehri ele geçirildi ve Devlet Başkanı'nı öldüren ayaklanmacıların lideri Mansur Ahmed yakalandı.

Bangladeş Devlet Başkanı Ziyaürrahman.

Haziran

1. Adalet Ağaoğlu'nun « Fikrimin İnce Gülü » adlı romanı topladıldı.
2. MGK siyasî parti mensuplarının uyacakları esasları belirledi.
2. Ankaragücü futbol takımı, Devlet Başkanı Kenan Evren'in emri ve futbol federasyonunun kararıyla Birinci Futbol Ligi'ne çıkarıldı.
3. Eski CHP Genel Başkanı Ecevit *Arayış* dergisinden ayrıldı.
4. İstanbul'da elektriğin kilovat fiyatı 75 kuruş artırıldı.
5. Devlet Başkanı Evren, « Huzur sağlanınca eskiler yeniden politikaya dönebilir » dedi.
5. Yurtdışında olan ve yurda dönmeleri yolundaki çağrıya uymayan TİP Genel Başkanı Behice Boran ile eski Töb-Der Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu, Türk vatandaşlığından çıkarıldı.
7. İsrail uçakları Bağdat'taki nükleer santralı bombaladı.
11. Tüm özel havayolu şirketlerinin çalışma izinleri iptal edildi.
12. Eski politikacıların kurulacak ilk meclise giremeyecekleri kesinleşti.
16. Eski Gümrük ve Tekel Bakanı Tuncay Mataracı ile eski Bayındırlık Bakanı Şerafettin Elçi'nin Yüce Divan'da yargılanmalarına başlandı.
23. Çimento'nun tonuna 500 lira zam yapıldı. Ambalajlı Portland çimentonun tonu 5 000 lira oldu.
25. DİSK yöneticileri hakkında dava açıldı.
26. Benzine zam yapıldı. Süper benzin 71, normal benzin 64 lira oldu.
27. Renault otomobil fabrikasından 677 kişi çıkarıldı.
29. Tahran'da İslam Cumhuriyeti Parti Merkezi'ndeki patlamada 74 kişi öldü.

Danışma Meclisi kuruluyor

29 haziran - Millî Güvenlik Konseyi tarafından kabul edilen Kurucu Meclis Teşkili Hakkında Kanun, *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Asıl görevi yeni anayasayı hazırlamak olan, ancak olağan yasama görevini de üstlenmesi öngörülen Kurucu Meclis, biri askerî diğeri sivil iki kanattan oluşuyor: MGK ve Danışma Meclisi. Yasama organı işlevi taşıyan Danışma Meclisi'nin, doğrudan yasa önerme yetkisinin yanı sıra, MGK'nin gönderdiği yasalar üzerinde değişiklik yapma yetkisi de olacak. Ancak Millî Güvenlik Konseyi, gerek anayasanın gerek diğer yasaların son biçimini almasında asıl söz sahibi organ durumunda, çünkü Danışma Meclisi'nin kabul ettiği yasa ve kararların kesinleşmesi Konsey'e bağlı olacak.

Danışma Meclisi, her ilde valilerin saptadığı üç katı sayıdaki aday arasından MGK'nin seçtiği 120 üye ile MGK'nin doğrudan atadığı 40 üyeden oluşacak. Danışma Meclisi'ne üye olabilmek için 30 yaşını tamamlamış ve yükseköğrenim görmüş olmak gerekiyor. Danışma Meclisi'ne İstanbul 9, Ankara 7, İzmir 5, Konya 4, Adana ve Bursa 3'er üye verecek. Diğer iller ise Danışma Meclisi'ne 1 veya 2 üye yollayacak. Millî Güvenlik Konseyi, doğrudan atayacağı üyelerde yükseköğrenim yapmış olma şartı aranmazken, yasa 11 eylül 1980 günü herhangi bir siyasî partiye üye olanların Danışma Meclisi'ne giremeyeceği hükmünü de getiriyor. Danışma Meclisi bir parlamento gibi çalışacak ve haftanın 5 günü görev yaparak Türkiye Devleti'nin yeni anayasasını ele alacak, ayrıca 1982 malî yılı bütçesini de görüşecek.

41 kişiyi öldürmek suçuyla aranan 15 ülkücü terörist yakalandı

7 haziran - 41 kişiyi öldürmek ve 24 kişiyi yaralamak suçuyla aranan 15 ülkücü terörist, güvenlik güçleri tarafından düzenlenen seri operasyonlar sonucu yakalandı. Teröristlerin hücre evlerinde yapılan aramalarda çok sayıda silah, patlayıcı madde ve mermi ele geçirildi. Yakalanan 15 ülkücü teröristin adları şöyle: Üzeyir Çakmaktaş, Resul Şahin, Yusuf Şanlı, İbrahim Avşar, Adnan Kaya, Hamdi Hayalı, İrfan Canpınar, Mustafa Okşar, Alaattin Çakıcı, Süleyman Özkök, Adnan Kulaç, Davut Yıldız, Yusuf Teke, Tahsin Özyörü ve Mehmet Özsoy.

Evren Amasya'da parti liderlerini eleştirdi

12 haziran - Atatürk'ün Amasya'ya gelişinin 62. yıldönümünde konuşan Devlet Başkanı Kenan Evren, 11 eylül 1980 günü parti yönetiminde bulunan kişilerin kesinlikle Kurucu Meclis'e ve ondan sonraki ilk meclise giremeyeceklerini açıkladı. Parti liderlerini eleştiren Devlet Başkanı Evren, « Yüzlerce, binlerce vatan evladı en az onlar kadar vatanı idare edebilir » dedi. Devlet Başkanı, « Şimdi anarşi ve terörden kurtarılmış durumu görüp, hallerine şükredeceklerine, sanki hiç veballeri yokmuş gibi kalkmışlar tenkit ediyorlar. Ülkeyi yabancı heyetlere jurnal etmeye kalkıyorlar. Ülkenin huzura ihtiyacı var. Birbirine küfür etmeyen, Meclis'te medenî tartışma yapan, aralarındaki çekişmeleri bir yana bırakanlara ülkenin ihtiyacı var. Onlar bunu yapamadılar. Yapabilenler gelmeli » dedi. Ermeni saldırılarını sert bir dille kınayan Evren, « Yurtdışındaki bir avuç Ermeni şunu bilsin ki, sabrımız taşmak üzeredir. Onlara gereken cevap verilecektir » diye konuştu.

Tahran'da suikast

29 haziran - Tahran'da, İslam Cumhuriyeti Partisi merkezinde meydana gelen şiddetli patlamada, Humeynî'den sonra ülkenin ikinci adamı olan Yüksek Mahkeme Başkanı Ayetullah Beheştî ile birlikte 4 bakan, 6 bakan yardımcısı, 20 parlamento üyesi ve merkez bankası müdürünün de aralarında bulunduğu toplam 74 kişi öldü. İran, patlamadan ABD haberalma örgütü CIA'yı suçladı.

İstanbul'da ikinci tip ekmeğin fiyatı 20 lira oldu

30 haziran - İstanbul Belediye Encümeni bazı fırınların serbest piyasadan sağladıkları unlarla imal ettikleri ikinci tip ekmeğin fiyatını yeniden saptadı. 460 gramlık ikinci tip ekmek 20 liradan satılacak.

Mataracı'nın 118 yıl hapsi istendi

16 haziran - Eski Gümrük ve Tekel Bakanı Tuncay Mataracı ile eski Bayındırlık Bakanı Şerafettin Elçi'nin ve yeraltı dünyasının tanınmış isimlerinden Abuzer Uğurlu ile 19 arkadaşının Yüce Divan'da yargılanmalarına başlandı. Tuncay Mataracı, menfaat temin etmek için İpsala, Habur ve Cilvegözü sınır kapılarına kaçakçı şebekelerinin istekleri doğrultusunda atamalar yapmak, demir kaçakçılığına karışmak, TIR kaçakçılığına göz yummak suçlamalarından yargılanıyor. 105 milyon lira rüşvet almakla suçlanan ve hakkındaki 25 aynı suç nedeniyle 118,5 yıla kadar hapsi istenen Tuncay Mataracı, 10 milyon lira karşılığında gümrük müdürleri atadığına dair iddialar karşısında, « Bunları siyasî baskı altında yaptım » dedi. Mataracı, Abuzer Uğurlu'dan rüşvet aldığı yolundaki suçlamayı ise reddetti. Eski Bayındırlık Bakanı Şerafettin Elçi'yse, Mataracı'yla işbirliği yaparak aynı suçları işlemekten Yüce Divan'a verildi. Elçi, Habur kapısına yapılan 14 atamadan sadece 5'inin kendisi tarafından Mataracı'dan rica edilmek suretiyle gerçekleştiğini söyledi.

Duruşma öncesi gazetecilere gülerek poz veren Tuncay Mataracı ve Şerafettin Elçi.

1981

Haziranda 4 kişi idam edildi

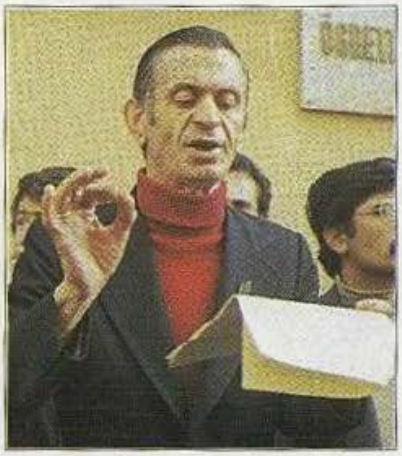
24 haziran - Sol görüşlü avukat Erdal Aslan'ı öldüren ülkücü Cevat Karakaş 4 haziranda Elazığ'da idam edildi. Bunu Topçu Üsteğmen Şahin Akkaya'yı öldüren bölücü örgüt militanı Veysel Güney'in 10 haziranda Gaziantep'te idamı izledi. Etiler'de ABD'li bir astsubayı öldüren sol görüşlü Ahmet Saner ile Kadir Tandoğan 24 haziranda İstanbul Paşakapısı Cezaevi'nde idam edildiler. 12 Eylül'den bu yana infaz edilen ölüm cezalarının sayısı 8'e çıktı.

Taksim'e cami projesi durduruldu

21 haziran - İmar ve İskan Bakanlığı, Taksim Meydanı'nda yapılması düşünülen caminin projesini onaylamadığı gibi plandan cami yapımını da çıkardı. Onaylanan yeni projeye göre cami olarak ayrılan yere çarşı ve otopark yapılacak. Belediye'nin önerdiği cami projesi 1978'de Bakanlık'ça onaylanmıştı.

Türk vatandaşlığından çıkarılan TİP Genel Başkanı Behice Boran.

Türk vatandaşlığından çıkarılan Töb-Der eski Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu.

MGK, siyasî parti mensuplarının uyacakları esasları belirledi

2 haziran - Millî Güvenlik Konseyi yayımladığı 52 sayılı kararla bir dizi yasaklama getirdi. Kararda 11 eylül 1980 şartlarının doğması ve ağırlaşmasında olumsuz davranışlarıyla rol oynamış bulunan kimseleri eleştirmek, övmek veya yermek maksadıyla yayınlar yapıldığı, demeçler verildiğine dikkat çekilerek, yasaklanan hususlar açıklanıyor. Siyasî parti mensuplarının uyacakları esaslar açıklanırken, siyasî faaliyet yasağının sürdüğü de belirtiliyor. Kararda eski siyasîlerle ilgili olarak, « 11 eylül 1980 tarihinde parlamento üyesi bulunan siyasî parti mensuplarıyla her kademedeki siyasî parti yöneticisi ve mensuplarının, Türkiye'nin geçmiş veya gelecek siyasî ve hukukî yapısıyla ilgili olarak, kendi anlayışları doğrultusunda sözlü veya yazılı beyanda bulunmaları veya makale yazmaları ve bu amaçla toplantı yapmaları yasaklanmıştır » deniliyor. Kararla ayrıca, sıkıyönetim uygulamalarını ve sıkıyönetim komutanlıklarının koyduğu yasakları herhangi bir biçimde tartışmak, kamu davası açılıncaya kadar haklarında soruşturma ve kovuşturma yapılan siyasî partiler, işçi teşekkülleri, meslek kuruluşları, dernek ve siyasî kişilerle ilgili olarak kamuoyunu yanıltıcı ve ilgilileri etkileyici yazı yazmak, sözlü veya yazılı beyanda bulunmak, yorumlar yapmak yasaklanıyor.

DİSK yöneticileri hakkında dava açıldı

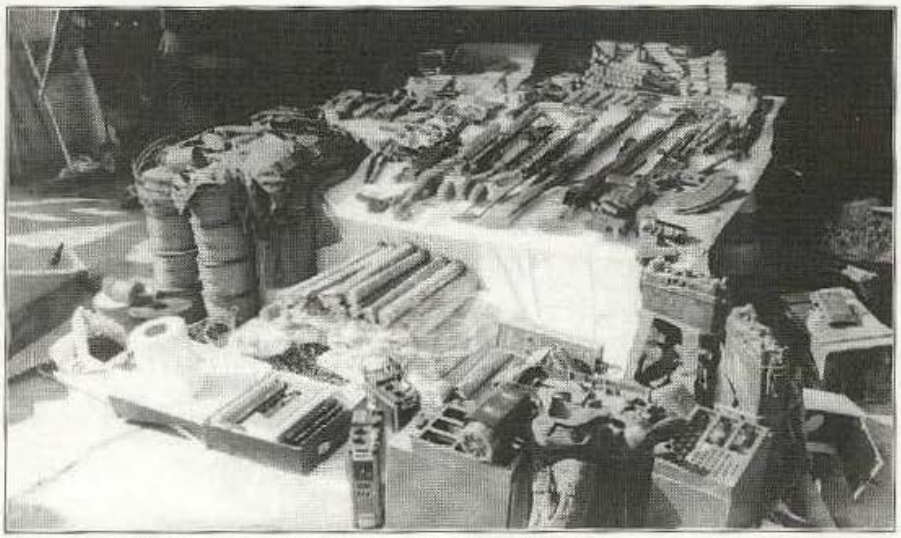
25 haziran - Birinci Ordu ve Sıkıyönetim Askerî Savcılığı, DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk ile 51 DİSK yöneticisi hakkında, Ceza Kanunu'nun 141. ve 146. maddelerine aykırı hareket ettikleri gerekçesiyle idam talebiyle dava açtı. Savcı iddianamesinde, 15-16 Haziran Olayları'nda (1970) DİSK'in, TBMM'de görüşülmekte olan bir yasa tasarısına karşı çıkmak için, işçi kitlesini suça teşvik ettiğini, adam öldürme, yaralama, özel ve kamu sektörüne ait binaları tahrip, taarruz gibi çeşitli suçlar işlettiğini ileri sürdü.

Bülent Ersoy'a sahne yasak

11 haziran - İstanbul Emniyet Müdürlüğü, Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanunu'na dayanarak ve genel ahlak kurallarını bozduğu gerekçesiyle, cinsiyet değiştiren şarkıcı Bülent Ersoy'un sahneye çıkışını yasakladı. Eşcinsel şarkıcılar için de aynı karar uygulanacak.

Temmuz

1. Uluslararası 9. İstanbul Festivali için gelen Sovyet Bolşoy Balesi'nden bir balerina, ABD İstanbul Başkonsolosluğu'na sığındı.
5. Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, 1982'de enflasyonun yüzde 20-25'e düşeceğini söyledi.
7. Bankalar ile bankerlerin rekabeti kızıştı. ☞
10. Danışma Meclisi'nin 23 ekimde toplanacağı açıklandı.
10. Altın fiyatı hızla yükseldi; Cumhuriyet altını 10 350 liradan 10 500 liraya çıktı.
13. 6 ay vadeli ve yüzde 32 faizli hazine bonoları satışa çıkarıldı.
13. 13 idam istenen Rızgari ve Alarızgari davasına başlandı. ☞
15. Danışma Meclisi'ne aday olmak için başvuru süresi başladı.
16. « Sultanî Yegâh » şarkısı TV'de yasaklandı.
22. Papa II. Johannes Paulus'a suikast girişiminde bulunan Mehmet Ali Ağca ömür boyu hapse mahkûm edildi. ☞
22. 12 Eylül'den bu yana 512 000 tabanca, 47 000 tüfek ele geçirildiği açıklandı. ☞
23. Devlet Başkanı Kenan Evren, « Okullara zorunlu din dersleri konulacak » dedi. ☞
24. İranlı öğrenciler, Ankara'daki İran büyükelçiliğini bastı. ☞
24. Tutuksuz yargılanmalarına karar verilen MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan ve 7 arkadaşı tahliye edildi. ☞
26. İşçi dövizi girişinde yüzde 70 oranında artma oldu.
26. İşadamı Vehbi Koç, « İş hayatı yüksek faizin tahribatını yaşıyor » dedi. ☞
28. Sermaye Piyasası Kanunu kabul edildi.
29. İngiltere Veliahtı Galler Prensi Charles, Lady Diana'yla evlendi.

Ele geçirilen silahların, bombaların ve patlayıcıların bir kısmı.

512 000 tabanca, 47 000 tüfek toplandı

22 temmuz - 12 Eylül Harekâtı'ndan bu yana geçen 311 gün içerisinde güvenlik kuvvetleri tarafından, 512 977 tabanca, 47 851 tüfek, 2 286 282 mermi, 9 530 patlayıcı madde ile 21 roketatar ve bir havantopu ele geçirildiği açıklandı. Yapılan açıklamada aynı süre içinde çıkan olaylarda 442 kişinin öldüğü, 653 kişinin de yaralandığı belirtildi.

Bankalar ile bankerler faiz oranları konusunda anlaşamıyor

29 temmuz - Ünlü işadamı Vehbi Koç, Türkiye'deki iş hayatının yüksek faizin tahribatını yaşadığını söyledi. Sanayi kuruluşlarının ağır faiz yükü altında bocaladığını belirten Koç, halkın satın alma gücünün azaldığını ileri sürdü.

Altın fiyatları da temmuz ayı başından itibaren kararsız bir döneme girdi. Cumhuriyet altını 10 250 lira ile 10 650 lira arasında sık sık değer değiştirdi.

Bankalar faiz oranları için bir karar alamazken, banker kuruluşları faizlerin serbest bırakılmasını istediler. Bazı bankerler, « Mademki liberal ekonomi uygulanıyor, o zaman faiz oranlarına neden karışılıyor » diye faizlerin tesbitine karşı çıktı. Eczacıbaşı firması mevduat sertifikalarının denetlenmesini önerirken, Fintaş firması küçük şirketlerin tahvil çıkarmasına karşı çıktı. Özel sektör tahvillerinin faizlerinin serbest bırakılması, banker kuruluşlarını memnun etmedi.

Evren: İlkokul, ortaokul ve liselere zorunlu din dersleri konulacak

23 temmuz - Devlet Başkanı Kenan Evren, Erzurum'da yaptığı konuşmada « Kurucu Meclis » ilgili yasanın çıkarılmasıyla demokrasiyi kurma çalışmalarının ilk perdesinin kapandığını » açıkladı. Evren konuşmasında ilkokul, ortaokul ve liselere zorunlu din dersleri konulacağını söyledi ve « Müsaadesiz açılan Kuran kurslarıyla acımasız mücadele edilecektir » dedi. Ramazan dolayısıyla su içmek için halktan izin isteyen Evren, seferî durumda bulunduğuna işaret ederek « Ben dosdoğru bir adamım, oruç tutmayıp tutuyoruz diyenlerden değilim » dedi.

Diplomasız 1 320 öğretmen görevden alındı

31 temmuz - Millî Eğitim Bakanlığı 1 320 öğretmenin diplomasız olduğunu saptadı ve bu kişiler hakkında yasal işlemlerin yapıldığını açıkladı. 1978-1979 öğretim yılı sonunda iki yıllık Eğitim Enstitüsü son sınıf öğrencilerinden bazılarının, okullarını bitirmedikleri halde bitirmiş gibi işlem gördükleri ve atandıkları belirtildi.

Ağca ömür boyu hapse mahkûm oldu

22 temmuz - Papa II. Johannes Paulus'u öldürmeye teşebbüs eden Mehmet Ali Ağca ömür boyu hapse mahkûm oldu. Ağca, cezasının ilk yılını hücrede geçirecek. Karar, 6 kişilik jüri ve iki hâkim tarafından oybirliğiyle verildi. Mahkemeyi reddettiği için karar okunurken salonda bulunmayan Ağca, temyize başvurmayacağını söyledi. Mahkeme ayrıca Ağca'ya, ruhsatsız silah taşımak, sahte ad ve pasaport kullanmaktan 10 yıl hapis cezası verdi.

Ankara'da İran Büyükelçiliği'ne baskın

24 temmuz - İran'daki seçimleri protesto etmek isteyen Beni Sadr yanlısı İranlı öğrenciler, Ankara'daki İran Büyükelçiliği'ni bastılar. Elçilikteki seçim sandığına el koyan öğrenciler ile Humeynî yanlıları arasındaki çatışmada 4 kişi yaralandı. Polis olaya müdahale etti, 49 öğrenci gözaltına alındı. Elçiliği basanlar İran'da son 15 gün içinde 250 kişinin idam edilmesini protesto ettiklerini belirttiler.

İngiltere Veliahtı Prens Charles, Diana Spencer ile evlendikten sonra saltanat arabasında.

1981

Özel dersanelerin kapatılmasına tepki

23 temmuz - Milli Eğitim Bakanlığı'nın özel dersanelerin kapatılmasına ilişkin kararı büyük tepki doğurdu. Dersane sahipleri Devlet Başkanı Evren'e başvurarak 3 000 öğretmenin açıkta kalacağını ileri sürdüler. Ticaret Odası da kararın yeniden gözden geçirilmesini istedi.

Rızgari ve Alarızgari örgütleri davasına başlandı

13 temmuz - Yasadışı bölücü Rızgari ve Alarızgari örgütüne üye 162 sanığın yargılanmalarına Diyarbakır Sıkıyönetim Kornutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde başlandı. 1975 ile 1981 arasında faaliyet gösteren örgüt üyeleri, ayrı bir devlet kurmak için gizli ittifak yapmak, adam öldürmek, silahlı gasp ve soygun vb ile 6136 sayılı kanuna muhalefetten yargılanacak. 162 sanıktan 13'ü için idam cezası isteniyor.

Necmettin Erbakan tahliye edildi

24 temmuz - 24 şubattan beri, laikliğe aykırı hareket etmekten yargılanan ve haklarında 2 ila 36 yıl arasında hapis cezası istenen MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan ve 7 arkadaşı hakkında tahliye kararı verildi. Erbakan ve arkadaşları tutuksuz olarak yargılanacak. İzleyicilerden bazılarının tahliye kararı açıklandığında « Allah razı olsun » diye bağırmaları üzerine duruşma hâkimi, « Nümayiş yok » diyerek izleyicileri susturdu.

Alparslan Türkeş'in kitabına yasak

22 temmuz - Genelkurmay Sıkıyönetim Koordinasyon Başkanlığı, MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş'in, « Dokuz Işık » adlı kitabının basım, yayın ve dağıtımı ile taşınmasının yasaklandığını açıkladı.

Sovyet şilebi yolcu vapuruna çarptı

25 temmuz - Şehir hatlarının Karaköy-Kadıköy seferini yapmakta olan ve içinde 1 000 yolcu bulunan Harbiye vapuruna Haydarpaşa açıklarında Sovyet bandıralı Taras Savşenko isimli bir yük gemisi çarptı. Harbiye vapurunun büyük hasar gördüğü kazada can kaybı olmadı. Denize düşen bazı yolcular çevredeki balıkçı tekneleri tarafından kurtarıldı.

Ağustos

6. Benzine 5, motorine 3 lira zam yapıldı.
6. Brezilya'dan 800 ton kahve ithali için anlaşma imzalandı.
11. MGK, bazı kamu kuruluşlarının gelir-gider hesaplarını onaylamadı.
11. *Partizan* dergisi yazı işleri müdürü İrfan Aşık 7,5 yıla mahkûm oldu.
12. Eski DP milletvekili ve Devlet Bakanı Faruk Sükan, Ecevit Bakan Mataracı'yı görevden almayı reddettiği için istifa ettiğini açıkladı.
13. TEK, elektriğin kilovat saatine 35 kuruş zam yaptı.
13. Danışma Meclisi üyeliği için 11 125 kişi başvurdu.
15. Başbakan Bülend Ulusu, dolar artıkça yeni zamlar geleceğini belirtti.
17. Gazete kâğıdına 3 ayda yüzde 32 zam geldi.
17. Eğitim Bakanı Hasan Sağlam, dershanelerin bir iki yıl içinde kapanacağını açıkladı.
17. MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş, kalp rahatsızlığından hastaneye kaldırıldı.
19. 220 idam istenen MHP davası başladı.
24. Dev-Sol davası açıldı; savcı 141 kişinin idamını istedi.
24. İngiliz *Euromoney* dergisi, Başbakan Yardımcısı Turgut Özal'ı yılın ekonomi bakanı seçti.
25. Sağlık personelinin 4 yıl zorunlu hizmet yapmasını öngören yasa çıktı.
29. Devlet Başkanı Evren, « Ordu her zaman ulusuna hizmet edip kışlasına dönmüştür » dedi.
30. Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, işçi çıkarma yasağının kaldırılmasını istedi.

Özal yılın ekonomi bakanı seçildi

24 ağustos - İngiltere'de yayımlanan *Euromoney* dergisi, Başbakan Yardımcısı Turgut Özal'ı yılın ekonomi bakanı seçti. Derginin araştırmasına göre, Türkiye bu yıl geçen yıla oranla ekonomisi en fazla yol alan ve gelişen ülkelerin başında gelmekte, onu Güney Kore izlemektedir.

Evren: Ordu her zaman kışlasına dönmüştür

29 ağustos - 30 Ağustos Zafer Bayramı ve Silahlı Kuvvetler haftası dolayısıyla bir mesaj yayımlayan Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren, « Türk Silahlı Kuvvetleri ülke bütünlüğü ve Cumhuriyet tehlikeye düştüğü, hak ve özgürlüklerin tehdit edildiği her dönemde, görev anlayışı ve sağduyusuyla ulusun yardımına koşmuş, yurdu huzur ve güvene kavuşturduktan sonra tam bir vakar ve büyük bir tevazuyla tekrar kışlasına dönmüştür » dedi. « Atatürk Türkiyesi'nin Atatürk ile birlikte yaşayacağını » söyleyen Orgeneral Kenan Evren, « Ulusumuzun, refah ve huzurla dolu olarak Cumhuriyet'in feyzi, çağdaş uygarlığın gücüyle Atatürk ilkelerinin aydınlattığı yolda onun amacına koşacağını, ona yükseleceğini » kaydetti.

Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren.

423 sanıklı THKP-C Devrimci Sol davası İstanbul'da başladı.

Dev-Sol davası başladı: 141 sanık için idam isteniyor

24 ağustos - THKP-C Devrimci Sol adlı yasadışı örgüte üye olmak ve örgütün amaçları doğrultusunda eylemlerde bulunmaktan sanık 423 kişi hakkında İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde dava açıldı. İddianamede 141'i için idam, 284'ü için ise çeşitli hapis cezaları istenen sanıklar toplam 89 cinayetle suçlanıyor. Suçlar arasında adam öldürmek, yaralamak, çeşitli silahlı soygun ve gasp olayları var. Örgütün öldürdüğü kişiler arasında 10 güvenlik görevlisi de bulunuyor. İddianamede ayrıca Filistin Halk Kurtuluş Cephesi'nin Dev-Sol'a 1 300 silah gönderdiği, Dev-Sol'cuların FHKC (Filistin Halk Kurtuluş Cephesi) kamplarında askerî eğitimden geçtikleri ve silahlarla patlayıcıları karayoluyla Türkiye'ye soktukları ileri sürülüyor.

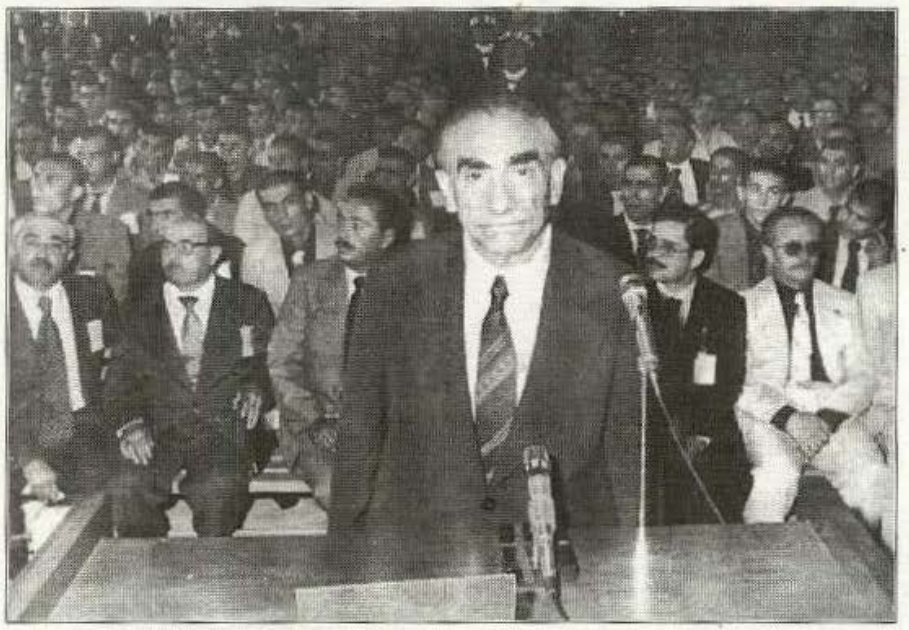
Danışma Meclisi'ne katılmak için 11 125 kişi başvurdu

13 ağustos - Danışma Meclisi'nin, başvuranlar arasında seçilecek 120 sandalyesi için 11 125 kişinin başvuruda bulunduğu açıklandı. Başvuruda bulunanların 208'i kadın. İstanbul'da 725, Ankara'daysa 610 kişi başvuru yaptı. Başvuruların birden çoğalması üzerine MGK Genel Sekreterliği ve valilikler tam gün mesai yapma kararı aldı. Yapılan başvurular içinde ön sırayı emekli subaylar, emekli memurlar, emekli öğretmenler ve hukukçular alıyor. Bunun yanı sıra doktorlar, öğretim üyeleri ve mühendiser arasından da önemli sayıda başvuru var. Başvuranlar arasında eski başbakanlardan Sadi Irmak, eski başbakan yardımcılarından Sadi Koçaş ve eski politikacılardan Kasım Gülek de bulunuyor.

Faruk Sükan, Mataracı davasında tanıklık yaptı

12 ağustos - CHP hükûmeti döneminde başbakan yardımcısı ve devlet bakanı olarak görev yapan Faruk Sükan, Yüce Divan'da eski Gümrük ve Tekel Bakanı Tuncay Mataracı davasında tanıklık yaptı. Sükan, Mataracı'nın bakanlıktan alınması için dönemin başbakanı Ecevit'e başvurduğunu açıkladı ve bu konuda yazdığı bir mektubu mahkemede okudu. Başbakan Ecevit'in bunun ancak seçimlerden sonra olabileceğini belirtmesi üzerine bir mektupla durumu dönemin cumhurbaşkanına ilettiğini ve Mataracı yüzünden hükûmetten istifa ettiğini açıkladı.

Türkeş ve 586 MHP'li yargı önünde

MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş mahkemede ifade verirken.

25 ağustos - 587 sanıklı MHP ve Ülkücü kuruluşlar davası 19 ağustosta Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nde başladı. 220 idam istenen davada yargılanacak 587 sanıktan 498'i tutuklu.

Savcının iddianameyi okumasından sonra sanıklar hâkimlerin taraflı olduklarını ileri sürerek çekilmelerini istediler, ancak bu talep mahkemece kabul edilmedi. Hâkim üye Hava Yüzbaşı Ali Fahir Kayacan, söz konusu talebi reddederken, « Tarihe hesap verme durumundayım » dedi. İki gün önce bir kalp rahatsızlığı geçiren MHP Genel Başkanı Türkeş, öğleden sonra rahatsızlığı dolayısıyla duruşmadan ayrıldı ve beş günlük rapor aldı.

25 ağustostaki duruşmada savcının eski CHP'li Senatör Niyazi Ünsal'ı MHP'li diye tanımlamasına sanıklar tepki gösterdiler ve Türkeş iddia makamını bilgisizlikle suçladı. Askerî savcı Ülkücü kesim yandaşlarının silahlı eylemlerinin yanı sıra para sağlanmasında hırsızlık ve soygun gibi yasadışı yollara başvurduklarını belirtti ve 1978-1980 döneminde birçok kuyumcu, banka şubesi, işyeri ve konutun Ülkücülerce soyulduğu yolunda kuvvetli kanıtlar olduğunu açıkladı. MHP'nin yurtdışı ilişkilerine de değinen savcı, Ülkücülerin yurtdışında Türk Federasyonu adıyla bir federasyon oluşturduklarını ve buna bağlı 103 derneğin olduğunu söyledi.

1981

Eylül

1. Gübreye yüzde 43-67 oranında zam yapıldı.
4. Bankalar arası toplantıda sıkı para politikasının devamı kararlaştırıldı.
9. Kuveyt Emiri Şeyh Cabir es-Sabah İstanbul'a geldi.
9. Devlet Başkanı Kenan Evren, « Ege barış denizi olmalı » dedi.
10. Sol örgüte mensup Ahmet Erhan hakkındaki idam cezası Askerî Yargıtay'ca onayladı.
11. MGK'nin bir yılda 214 yasayı kabul ettiği açıklandı.
11. Bankerlerin uygulayacağı faizler denetim altına alındı. ☞
12. 12 Eylül'ün yıldönümünde konuşan Devlet Başkanı Kenan Evren, demokrasiye geçiş takvimini Kurucu Meclis'in belirleyeceğini açıkladı. ☞
13. 66 ilde elektrik kısıtlamasına başlandı.
15. Bankalar centilmenlik anlaşması yaptı; TV ve basın reklamları kısıtlandı. ☞
18. Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, « Önlem alınmasaydı, Türkiye'de rejimin bile değişikliğe uğramış olacağını » ileri sürdü.
19. NATO Genelkurmay başkanları İstanbul'da toplandı.
19. Eski Başbakan Süleyman Demirel'in yeğeni Yahya Demirel, Türk vatandaşlığından çıkarıldı. ☞
22. Trakya'da yapılan Planlı Sonbahar Tatbikatı sırasında bir jet uçağı, bir bölük askerin üstüne düştü; 40 asker şehit oldu. ☞
24. Türkiye'nin Paris Başkonsolosluğu'nu basan Ermeni teröristler koruma görevlisi Cemal Özen'i öldürdü. ☞
25. Irak'ta 17 Türk TIR şoförü kaçırıldı. ☞
29. *Arayış* dergisi yazı işleri müdürü Nahit Duru ile *Bakış* dergisi yazı işleri müdürü Nâzım Kara 2,5 ay hapse mahkûm oldular.

Şehit düşen 40 askerin cenazesine devlet erkânı ve kalabalık bir halk topluluğu katıldı.

Trakya'da askerî uçak düştü; 40 asker şehit

23 eylül - 22 eylülde, Trakya'da yapılan Planlı Sonbahar Tatbikatı sırasında Türk Hava Kuvvetleri'ne ait bir F-5 uçağı arızalanarak askerî birliğin ordugâhı üzerine düştü. Feci kazada uçağın pilotu ile 34 erbaş ve er şehit olurken, bir teğmen, 71 erbaş ve er de yaralandı. 23 eylülde yaralanan askerlerden 5'i daha öldü ve şehit sayısı 40'a yükseldi.

Yahya Demirel Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığından çıkarıldı

19 eylül - Kendisine yapılan « Yurda dön » çağrısına uymayan eski başbakanlardan Süleyman Demirel'in yeğeni Yahya Demirel'in Türk vatandaşlığından çıkarılmasına dair Bakanlar Kurulu kararı *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Bakanlar Kurulu Yahya Demirel'in mal varlığının Hazine tarafından tasfiye edilmesine de karar verdi.

Irak'taki Türk TIR'larına saldırı; 17 şoför kaçırıldı

28 eylül - Irak'ın Zaho İlçesi İsmailiye kasabası yakınlarında, 24 eylülü 25 eylüle bağlayan gece, bir grup silahlı Kürt militan Türk TIR konvoyuna saldırdı. Saldırganlar 22 şoförü rehin aldı, ancak daha sonra 4 şoför kaçarak kurtuldu, bu sırada bir şoför de yaralandı. Militanlar daha sonra 9 TIR'ın üzerine benzin dökerek yaktılar. Militanların kaçırdığı 17 Türk şoförü 28 eylülde Irak askerlerinin düzenlediği operasyonla kurtarılarak Habur sınır karakolunda Türk makamlarına teslim edildi. Yaralı şoförünse henüz Irak'ta bir karakolda bulunduğu ve yakında teslim edileceği bildirildi.

Demokrasiye geçiş takvimini Kurucu Meclis belirleyecek

12 eylül - Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren, 12 Eylül Harekâtı'nın birinci yıldönümü dolayısıyla radyo ve TV'de yaptığı konuşmada, demokrasiye geçiş takvimini Kurucu Meclis'in belirleyeceğini açıkladı. Türkiye'nin artık Avrupa'da bile nadir rastlanan huzurlu bir ülke olduğunu söyleyen Evren, gözaltında 3 735'i tutuklu, 24 300 kişi bulunduğunu belirtti. « Bazı dost ülkelerinde teröristlere göz yummasını anlamak güç » diyen Evren, 605 280 tanesi Güvenlik Kuvvetleri'nce ele geçirilen, 160 170'iyse halkın teslim ettiği 765 450 adet silahın toplandığını açıkladı.

Yaralı Ermeni terörist binadan çıkıp Fransız polisine teslim olduktan sonra, elini havaya kaldırıp zafer işareti yaptı. Koruma polisini şehit eden, Konsolos Kaya İnal'ı ağır yaralayan bu teröristin zafer işareti yapmasına Fransız polisi de göz yumdu. Aynı anda silahla tehdit ettiği bir rehineyi pencerede kendisine siper alan bir başka terörist arkadaşının teslim olmasını izliyordu.

Türkiye'nin Paris Konsolosluğu Ermeni teröristlerce basıldı

25 eylül - Ermeni terör örgütü ASALA üyesi olduklarını söyleyen silahlı 4 kişi 24 eylülde Paris'teki Türk Başkonsolosluğu'nu bastı. Konsoloslukta bulunanları rehin alan teröristler, Türkiye'deki tüm Ermeni siyasî tutukluların serbest bırakılmasını istediler.

Baskın sırasında Ermeni teröristlere karşı koyan, ancak başından yaralanan koruma görevlisi Cemal Özen binada yaralı olarak akşama kadar tutuldu. Çatışma sırasında yaralanan bir Ermeni terörist Konsolosluk'tan çıkarak Fransız polisine teslim oldu. Yaralanan koruma görevlisi Cemal Özen'in alınmasına teröristler ancak gece izin verdiler. Cemal Özen derhal hastaneye kaldırılmasına rağmen, çok geç kalındığı için kurtarılamayarak şehit oldu. Gene baskın sırasında göğsünden ağır yaralanan maiyette görevli Konsolos Kaya İnal daha sonra binadan çıkartıldı ve hastaneye götürülerek ameliyata alındı. Konsolos muavini Hayri Erol ise pencereden atlayarak kaçmayı başardı. Teröristler 25 eylülde Türk Konsolosluğu'nda 15 saat rehin tuttukları kişileri serbest bırakarak, Fransız polisine teslim oldular.

Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri Büyükelçi Kâmuran Gürün, saldırganların Lübnan'dan geldiklerine dair bilgi alındığını söyledi ve « Fransa hükûmeti saldırganların siyasî iltica taleplerini kabul etseydi durum çok ciddî sonuçlar doğurabilirdi » dedi.

Devlet Bakanı ve Dışişleri Bakan Vekili İlhan Öztrak, olay üzerine Türkiye'nin Paris Büyükelçisi Adnan Bulak'a geçmiş olsun ve başsağlığı mesajı gönderdi.

Folklorcularımız Dijon'da gene birinci

14 eylül - Fransa'nın Dijon kentinde 30 ülkeden ekiplerin katıldığı Halk Oyunları Yarışması'nda Türkiye'yi temsil eden TUFAK ekipleri, Gaziantep, Silifke, Akçaabat, Edirne, Bitlis, Bingöl oyunlarını başarılı bir şekilde sergileyerek « Altın Kolye » ödülünü kazandı.

IMF Türkiye'yi övdü

13 eylül - Uluslararası Para Fonu (IMF), Türkiye'nin 1980 yılından bu yana uyguladığı stabilizasyon programının genel bir değerlendirmesini yaptığı gizli raporunda, ekonomide « cesaret verici » başarı kazanıldığını bildirdi. IMF'nin raporunda, kazanılan başarıya rağmen daha geniş ve acil önlemler alınması gerektiği de belirtildi.

Elektrik kısıntısı başladı

14 eylül - Hakkâri hariç 66 ilde gündüz iki, gece bir saat olmak üzere toplam üç saatlik elektrik kısıntısı başladı. Elektrik kısıntıları 8 ekime kadar sürecek. Kasım ayı sonunda Keban'ın bir ünitesinin devreye girmesiyle, kesintiler yeniden gözden geçirilecek.

1981

Banker tartışması devam ediyor; MGK faiz yarışına son verdi

18 eylül - Faizlerin serbest bırakılmasından bu yana geçen bir yıl boyunca devam eden banka-banker kavgasını sonunda bankalar kazandı. Millî Güvenlik Konseyi, bankerlerin faiz uygulamasını Maliye Bakanlığı'nın denetimine aldı. Bankerlerin, reklam ve ilanları Merkez Bankası'nın iznine tabi olarak yayınlanacak ve bu suretle faiz anarşisine bir son verilmiş olacak.

Ödünç Para Verme İşleri Kanunu'nda değişiklik yapan yeni kanun uyarınca, Maliye Bakanlığı ile Merkez Bankası 15 eylülde iki ayrı tebliğ yayımladı.

Maliye Bakanlığı'nın tebliğine göre, bankerler bankalara verilen görevleri yapamayacaklar; bankerler bundan böyle ancak bankalar kadar faiz verebilecek ve yeni şube açabilmek için de Maliye Bakanlığı'ndan izin almak zorunda olacak.

Merkez Bankası'nın aynı günkü tebliği ise, bankerlerin basın, radyo, televizyon ve diğer yollardan reklam ve ilan vermelerini denetim altına alıyor.

Bu iki tebliğ 16 eylülde *Resmi Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

17 eylülde Odalar Birliği Başkanı Mehmet Yazar tebliğleri eleştirerek « Devletin faiz oranlarına müdahalesi hatalı, bu tür gereksiz müdahaleler yerine düzenleyici tedbirlere ağırlık verilmesi gerekir » dedi.

18 eylülde ise bankerler yaptıkları açıklamada « tebliğlerde yasaya aykırı yanlar olduğunu » söyleditler ve « para almak ve para vermek isteyenler arasında biz komisyoncuyuz » dediler.

MHP davası sanıkları serbest

15 eylül - Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nde görülmekte olan MHP davasının 1 eylüldeki duruşmasında savcı, milletvekilliği ve emeklilik aylığı alan MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in bankalarda 20 milyon lirası olduğunu ileri sürdü; partinin Genel Sekreter Yardımcısı Yaşar Okuyan'ın da teşkilata silah temini için uğraş verdiğini söyledi.

Milliyetçi Hareket Partisi davası sürerken Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren, Sivas'ta yaptığı konuşmada MHP'yi kastederek, « Milliyetçilik kimsenin inhisarında değildir. Hiçbir gayri resmî örgüt devlet güvenlik güçlerinin yetkilerini kullanamaz. Çete kurulması asla hoş görülmez » dedi.

MHP sanıklarından Atatürk Üniversitesi öğretim üyesi Profesör Orhan Türkdoğan görevinden alındı. 15 eylülde « MHP ve ülkücü kuruluşlar » davasının tutuklu olarak yargılanan 17 sanığı serbest bırakıldı.

Ekim

5. DİSK yöneticilerinin tahliye isteği reddedildi.
5. İstanbul'da toplu konut kuruluşlarının arsaları kamulaştırıldı.
6. MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan yeniden tutuklandı. ☞
6. Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat öldürüldü. ☞
6. İstanbul'daki İran Başkonsolosluğu Humeynî aleyhtarı İran uyruklu 26 öğrenci tarafından işgal edildi.
7. Mısır'da Hava Mareşali Hüsnü Mübarek devlet başkanı oldu.
13. Eski CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, yaptığı 4 konuşma nedeniyle yargılandı. ☞
14. MHP davasında Genel Başkan Alparslan Türkeş, savcıya hakaretten yeniden tutuklandı.
15. MHP davasında hâkimler davadan çekildi.
15. Danışma Meclisi üyeleri açıklandı.
16. Isparta Cezaevi'nden izinli çıkan Yılmaz Güney'in yurtdışına çıktığı sanılıyor. ☞
16. Siyasî partiler kapatıldı; malları hazineye devredildi. ☞
18. Yunanistan'da seçimi Papandreu'nun başkanı olduğu Pasok kazandı.
21. Atatürk Barajı derivasyon tünellerinin temeli, Kenan Evren tarafından atıldı.
23. Danışma Meclisi, Devlet Başkanı Evren'in konuşmasıyla açıldı. ☞
24. Brezilya'dan ithal edilen 800 ton kahve geldi.
25. Roma Elçiliği Birinci Sekreteri Gökberk Ergenekon kendisine saldıran bir Ermeni teröristi kovaladı. ☞
27. Danışma Meclisi Başkanlığı'na Profesör Sadi Irmak seçildi. ☞
28. Askerî Yargıtay, hâkimlerin MHP davasından çekilme isteklerini reddetti.

ÖLÜM

6. Enver Sedat. ☞

Siyasî partiler kapatıldı

16 ekim - MGK, 12 eylül 1980'de faaliyetlerini durdurduğu siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin yasayı kabul etti. Yasada siyasî partilerin ve her türlü yardımcı kuruluş ve yan organlarının « para dahil, taşınır ve taşınmaz malları »nın Hazine'ye devredildiği belirtildi. Atatürk'ün CHP'ye vasiyet ettiği İş Bankası hisseleri Devlet Başkanlığı'nca yönetilecek. Devlet Başkanı Evren, radyo ve televizyondan halka yaptığı açıklamada, « Türkiye'de siyasî partilere dayalı demokratik parlamenter sistem mutlaka kurulacaktır » dedi. Yeni partilerin Atatürk ilkelerini esas almasını isteyen Evren, « Eğer mevcut partiler ve yöneticileri milletin gösterdiği anlayışı gösterebilseler, kendilerini geçmişin kin ve nefretinden temizleyebilseler, kendi içimizde halledebileceğimiz problemleri dış ülkelere jurnal ederek birtakım kuruluşlar vasıtasıyla bize baskı yaptırma denemelerine girişmeselerdi, belki bu kararı almak gereğini duymayacaktık » dedi.

Yılmaz Güney cezaevine dönmedi

16 ekim - 9 ekimde Muş'taki annesini ziyaret edeceğini belirterek Isparta Cezaevi'nden izin alıp ayrılan Yılmaz Güney, cezaevine dönmedi. Isparta Cumhuriyet savcısı, « Yılmaz Güney'in bayramda sınır kapılarındaki kalabalıktan yararlanarak yurtdışına kaçmış olabileceğinden kuşkuluyuz » dedi.

Ecevit yargılandı

22 ekim - 13 ekimde Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, eski konuşmalarında hükûmetin manevî şahsiyetini tahkir ve tezyif ettiği iddiasıyla yargılanmasına başlanan eski CHP Genel Başkanı Ecevit hakkında, 22 ekimde, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nce 52 sayılı karara muhalefetten dava açıldı. İfadesi alınan Ecevit'in 3 ay ile 1 yıl arasında hapsi isteniyor.

Erbakan 11 gün tutuklu kaldı

16 ekim - MSP Genel Başkanı Erbakan, Askerî Savcılığın talebi üzerine 6 ekimde yeniden tutuklandı. Avukatlarının Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'ne yaptıkları itiraz üzerine 11 gün tutuklu kalan Erbakan 16 ekimde salıverildi.

Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat öldürüldü

Öldürülen Devlet Başkanı Enver Sedat.

Yeni Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek.

7 ekim - Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat 6 ekimde, Kahire'de bir askerî geçit törenini izlerken, askerî bir araçtan inen suikastçılar tarafından açılan ateşle öldürüldü. Suikastta savunma bakanı ve çok sayıda yabancı diplomat yaralandı. Suikastçılardan üçü öldürüldü, üçü de yakalandı. Sedat'ın yerini 7 ekimde yardımcısı Hüsnü Mübarek aldı.

Enver Sedat 1938'de Kahire Askerî Akademisi'ni bitirdi. 1950'de Cemal Abdünnâsır'ın İngiliz egemenliğine ve krallık yönetimine son vermek için kurduğu Hür Subaylar örgütüne girdi. 1952'de hükûmet darbesine katıldı. Rejimin sözcülüğünü yaptı; birçok önemli devlet görevinde bulunduktan sonra cumhurbaşkanı yardımcısı oldu (1964-1966 ve 1969-1970). Nâsır'ın ölümü üzerine ekim 1970'te yapılan bir plebisitle cumhurbaşkanı seçildi. Sedat, siyasî yapının liberalleştirilmesine, ekonominin çeşitlendirilmesine yönelik politikalar izledi. 1972'de SSCB'yle ilişkilerin bozulması üzerine ülkedeki Sovyet uzmanları sınırdışı etti. Ertesi yıl Suriye'yle birlikte İsrail'e savaş açtı ve savaştan saygınlığını artırarak çıktı. Bundan yararlanarak İsrail'le barışı sağlamak amacıyla diplomatik ataklarda bulundu. Bu çabalar 26 mart 1979'da İsrail ile Mısır arasındaki barış antlaşmasıyla sonuçlandı. Ancak Arap dünyası ve ülkedeki aşırı dinci kesim ve muhalefet antlaşmaya tepki gösterince, Sedat sert önlemler almak zorunda kaldı. 1978'de Nobel Barış Ödülü'nü alan Sedat 63 yaşındaydı.

Danışma Meclisi açıldı

27 ekim - Danışma Meclisi, Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in konuşmasıyla 23 ekimde açıldı. Üyelerin yemin töreni öncesi bir konuşma yapan Orgeneral Kenan Evren, özgürlük ve hakların sınırsız olamayacağını belirtti ve Danışma Meclisi tarafından hazırlanacak olan anayasanın halk oyuna sunulacağını açıkladı. Devlet Başkanı Kenan Evren, kişi özgürlüğü uğruna devletin güçsüz bırakılmayacağını, devletin dernekler vasıtasıyla idare edilmeyeceğini, ayrıca daha önceden olduğu gibi parti liderlerinin diktasına yol açmayacak bir partiler kanunu yapılmasına ihtiyaç olduğunu söyledi.

En yaşlı üye sıfatıyla Danışma Meclisi'ne geçici olarak başkanlık yapan Profesör Sadi Irmak, 27 ekimde yapılan oylama sonucu Meclis başkanı seçildi.

Yeni anayasayı ve siyasî partiler ve seçim kanunlarını hazırlayacak olan Danışma Meclisi illerden seçilen 120 ve Millî Güvenlik Konseyi tarafından atanarak göreve gelen 40 üyeden oluşuyor.

Meslek dağılımı açısından hukukçuların çoğunlukta olduğu Danışma Meclisi'nde 22 emekli asker var, ayrıca 160 üyeden yalnızca 5'i kadınlar oluşturuyor. Danışma Meclisi üyelerinin yaş ortalaması 52. Meclis'in en yaşlı üyesi, Meclis başkanı seçilen 77 yaşındaki Profesör Sadi Irmak, en genç üyeyse 31 yaşındaki Mehmet Pamak.

Roma Elçiliğimiz Sekreteri'ne saldırı

25 ekim - Roma'daki Türk Büyükelçiliği'nde görevli Konsolosluk Birinci Sekreteri Gökberk Ergenekon, uğradığı silahlı saldırıda yaralandı. Tam otomobiline binmek üzereyken, sokağın köşesinde pusu kurduğu anlaşılan bir kişi Ergenekon'a 3 el ateş etti. Kurşunlardan birinin sağ eline saplanmasına rağmen Gökberk Ergenekon, silahına sarılarak saldırganı kovaladı, ancak yakalayamayı başaramadı. Saldırıyı Ermeni terör örgütü ASALA üstlendi.

Humeynî aleyhtarı İran uyruklu 26 öğrenci İstanbul'daki İran Başkonsolosluğu'nu işgal etti. İşgalciler herhangi bir olaya yol açmadan bir süre sonra polise teslim oldular.

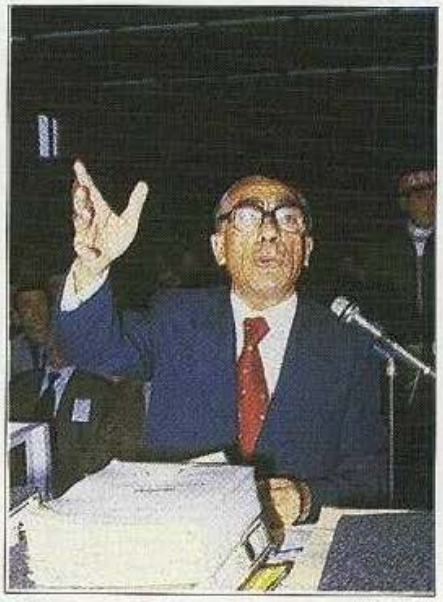
1981

Kasım

1. Dış ülkelerde, Türkiye aleyhine yıkıcı ve bölücü faaliyet gösteren 662 kuruluş olduğu açıklandı.
2. İkinci İzmir İktisat Kongresi, Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in konuşmasıyla açıldı. ☞
3. Bülent Ecevit 4 ay hapse mahkûm oldu. ☞
4. Yükseköğretim Kanunu (YÖK) kabul edildi. ☞
4. Margarine yüzde 23, şekere yüzde 8-14 zam yapıldı.
5. Federal Almanya Dışişleri Bakanı Hans Dietrich Genscher, Türkiye'deki siyasî gelişmeler konusunda bazı görüşmeler yapmak için Ankara'ya geldi.
10. 100'e yakın TRT mensubu çeşitli kamu kuruluşlarına atandı.
13. MGK, erken emekliliği teşvik eden yasayı kabul etti; 20 yılını dolduran memur emekli olabilecek.
14. Başbakan Bülend Ulusu, YÖK'le üniversitenin ilmî özerkliğinin korunduğunu söyledi.
16. Kapatılan partilerin mallarının tasfiyesinin bir kurul eliyle yapılması kararlaştırıldı.
16. Bankalar bir aylık tasarruf hesabına yüzde 25 faiz vermeyi kararlaştırdı.
17. Bankerlerin mevduat sertifikası satması yasaklandı. ☞
17. MHP davasında mahkeme başkanı değişti.
17. Eski MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş, « Ben faşist değilim » dedi. ☞
18. Danışma Meclisi'nde hükûmetin denetimi konusu tartışıldı. ☞
19. Eski MHP Genel Başkanı Türkeş, « 1977'de hükûmeti mafya düşürdü » dedi. ☞
22. Devlet Başkanı Evren, ilk yurtdışı gezisinde Pakistan'a gitti.
24. Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanlığı'na Profesör Orhan Aldikaçti seçildi.
30. Bütçe 10 aylık olarak 1,8 trilyon liraya bağlandı.

Alparslan Türkeş: Faşist değilim

24 kasım - MHP davasına eski Genel Başkan'ın sorgusuyla devam edildi ve Alparslan Türkeş sorgusunda faşist olmadığını, hayatı boyunca Atatürkçülüğü savunduğunu söyledi. Hâkim 7 kere Türkeş'in sözünü keserek kısa konuşmasını istedi. « Davadan döneni vurun » şeklindeki sözleri için, « buna benzer bir sözü 1941 yılında harp içinde söylediğini » ileri süren Alparslan Türkeş, 19 kasımdaki duruşmasında 1977 yılında Milliyetçi Hareket Partisi'nin de katıldığı Süleyman Demirel başkanlığındaki koalisyon hükûmetini, MHP gümrüklerdeki silah kaçakçılığını önlediği için mafyanın düşürdüğünü ileri sürdü. 24 kasımdaki duruşmada Papa'yı vuran Mehmet Ali Ağca'nın Türkeş'e yazdığı mektup okundu. Türkeş, mektup konusunda, şahane bir komployla karşı karşıya olduğunu söyledi. Alparslan Türkeş ayrıca mahkemeye, 12 Eylül gecesi apartmanın kalorifer dairesinde saklandığını açıkladı.

Kapatılan MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş mahkemede savunmasını yaparken.

Merkez Bankası faizde kontrolü artırdı; bankerler mevduat sertifikası satamayacak

17 kasım - İşadamı ve sanayici Vehbi Koç, « Fedakârlıklar, imkânlar dahilinde olmalı. Şirketler için bunalım had safhaya geldi » dedi. Sanayi komisyonuna bir tebliğ sunan işadamı ve sanayici Sakıp Sabancı da, « İç ve dış paranın kıtlığı ve fiyatının pahalılığı nedeniyle kurumlaşma olmuyor » diye şikayette bulundu. Faiz oranları bankalarla Merkez Bankası'nı karşı karşıya getirdi. « Centilmenlik anlaşması »na uymayarak, vadeli mevduata yüzde 50'den fazla faiz veren bazı bankaların ihracat reeskontları Merkez Bankası'nca durduruldu. Bankaların yeni şube açmaları da yasaklandı. 16 kasımda yapılan bankalararası toplantıda kısa vadeli mevduatın faiz oranı artırıldı. Bir aylık mevduata yüzde 25 faiz verilmesi kararlaştırıldı. 17 kasımda bankerlerin mevduat sertifikası satması yasaklandı. Bilindiği gibi bankerler sertifikaları bankalardan nominal değerlerinin daha altında bir değerle satın alıyorlar ve tasarruf sahiplerine kuponsuz satıyorlardı. Maliye Bakanlığı'nın aldığı bu karar banker kuruluşlarının tepkisini çekti. Bankerler « Hamiline yazılı mevduat sertifikasının bankerler eliyle satışı önlenemez » dediler.

Türk-Federal Alman ilişkilerini ele almak üzere Türkiye'ye gelen Federal Almanya Dışişleri Bakanı Hans Dietrich Genscher, Devlet Başkanı Kenan Evren tarafından kabul edildi.

Danışma Meclisi'nin üyeleri, Meclis'in görev ve yetkileri konusunda endişeli

18 kasım - Danışma Meclisi'nde hükûmetin denetimi tartışma konusu oldu. Üye Mustafa Alpdündar, « Üç ayda bir şekere zam yapan hükûmetin üyesine bunun nedenini soramayacak mıyız? Kanun yapma yeteneğine sahip bir Meclis herhalde hesap sorma yetkisine de sahip olmalıdır » dedi. Alpdündar, « Tenkit müsessesini işletemeyen bir Meclis, gölgeli bir meclis olur » diyerek konuşmasını tamamladı. Daha sonra söz alan merkez temsilcisi Ertuğrul Zekâi Ökte, « Danışma Meclisi üyeleri olarak neleri yapıp neleri yapamayacağımızı bilmek istiyorum. Bu konuda açıklık yoktur » dedi. Danışma Meclisi'nin öğleden sonraki ikinci oturumunda, merkez temsilcisi İhsan Göksel, yapılacak yeni anayasanın 61 Anayasası'na aykırı hükümler taşıyacağını hatırlatarak, « Tanrı bizi yeni 12 Eylüllere yol açacak anayasalardan korusun » dedi. İzmir temsilcisi Türe Tunçbay ise, bir doktor olduğunu ve mezun olduğu gün her ne koşul altında olursa olsun insan hayatını kurtarmak için çalışacağına yemin ettiğini söyleyerek, ölüm cezalarını onaylamanın Danışma Meclisi'nin görevleri arasında yer almadığını belirtti, « Bir idam kararını onaylamak bize düşmez. Bu karara asla katılmıyorum » dedi.

İlk yurtdışı gezisinde Pakistan'a giden Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren, Pakistan Devlet Başkanı Ziya ül-Hak'la samimi bir görüşme yaptı.

Aselsan inşaatı çöktü; 5 işçi öldü

13 kasım - Aselsan'ın Ankara Etimesgut'taki binası 7 kasımda 4. kat betonu atılırken çöktü. İşçilerden 5'i enkaz altında kalarak ölürken, 2 işçi mucize eseri hafif yaralarla kurtuldu.13 kasımda soruşturmayı tamamlayan savcılık, müteahhit Naci Erkuş ile mühendis Haluk Tatver hakkında olayda kusurları görüldüğünden gıyabî tutuklama kararı verdi. İnşaatın çökme nedeninin beton kalıplarının erken sökülmesi ve eksik malzeme kullanılması olduğu açıklandı.

Ecevit, 4 ay hapse mahkûm oldu

3 kasım - Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit 3 kasımda, siyasî demeç vermek ve yaymak suçundan 4 ay hapis cezasına mahkûm oldu.
Bülent Ecevit, noter aracılığıyla TRT'ye siyasî bir demeç metni göndermiş ve yayımlanmasını istemişti. Bu isteği inceleyen 9. Sulh Ceza Mahkemesi 27 ekim 1981'de Ecevit için cevap hakkı doğmadığına, dolayısıyla metnin yayımlanmasına gerek olmadığına karar vermişti. Bunun üzerine Ecevit aynı gün yabancı haber ajanslarına bu metni dağıtmıştı.
MGK'nın 52 sayılı bildirisine aykırı davrandığından dolayı Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nce hakkında dava açılan Ecevit 4 ay hapse mahkûm edildi. Hakkındaki « hükûmetin manevî şahsiyetini tahkir ve tezyif » iddiasıyla açılan davalara sivil mahkemelerde bakılmasına karar verildi. İnfaz yasasına göre Bülent Ecevit, toplam 2 ay 10 gün hapis yatacak.

Yüksek Öğretim Kanunu kabul edildi

YÖK Başkanlığı'nın en büyük adayı Profesör Doktor İhsan Doğramacı.

28 kasım - Birkaç aydır tartışması yapılan Yüksek Öğretim Kanunu 4 kasımda MGK'de kabul edildi. Kanun 6 kasımda *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yasaya göre üniversitelerin idarî özerkliği kaldırıldı. Üniversite rektörleri Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından gösterilecek 4 aday arasından devlet başkanınca seçilecek. Öğretim görevlileri için 2 yıl zorunlu rotasyon getirildi. YÖK Başkanlığına Profesör İhsan Doğramacı'nın atanması düşünülüyor. YÖK'ün yürürlüğe girmesiyle üniversitelerarası kurul, senato, üniversite yönetim kurulu, fakülte, enstitü ve yüksekokul kurulları yeniden oluşturulacak. Ankara Üniversitesi'nin 901 öğretim üyesi bir bildiri yayımlayarak YÖK'e karşı çıktı.
14 kasımda eleştirilere cevap veren Başbakan Bülend Ulusu, « Yüksek Öğretim Kanunu'yla ilmî özerklik korundu » açıklamasını yaptı.
28 kasımda Profesör Doğramacı'nın YÖK'ü tartışmak üzere düzenlediği sempozyum üniversite çevrelerince eleştirildi.

II. İzmir İktisat Kongresi açıldı

7 kasım - II. İzmir İktisat Kongresi Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in konuşmasıyla 2 kasımda açıldı. Atatürk'ün yol gösterici direktifleriyle açılan I. İzmir İktisat Kongresi'nde toplantıya katılanların sahip olduğu olanakların ve mevcut iktisadî sorunların bugünkü olanak ve sorunlardan çok farklı olduğuna değinen Evren, « Ekonomiyi sosyal gelişmenin mihenk taşı olarak ele almak uygun olur » dedi ve işçi haklarında gerilemenin söz konusu olamayacağını da belirtti. « Ben çok kazandım çok harcarın felsefesi kalkınma için gerekli olan yatırımın aleyhinedir. Zarurî ihtiyaç dışındaki gelirin yatırıma kaydırılması çarelerini mutlaka bulmalıyız » diye konuşmasını sürdüren Kenan Evren, « Millî ekonomi zayıfsa millî güç daha zayıf, millî ekonomi bir sistem olarak güçlüyse millî güç daha güçlüdür. Fedakârlığa herkes katlanmalıdır » dedi.
II. İzmir İktisat Kongresi 7 kasımda Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Turgut Özal'ın yaptığı kapanış konuşmasıyla sona erdi. Kongre boyunca kalkınma politikası, dış ekonomik ilişkiler politikası, sanayi, tarım, altyapı, enerji, ulaştırma, iç ticaret, sosyal gelişme ve istihdam konuları ele alındı ve bunlarla ilgili çeşitli tebliğler sunuldu.

1981

Aralık

1. Maliye Bakanı Kaya Erdem, halkı bankerler konusunda uyardı.
3. Eski CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, 2 ay 20 günlük hapis cezası için cezaevine kondu. ☞
5. Türk Millî Basketbol Takımı Balkan şampiyonu oldu.
6. Tunceli'de teröristler bir astsubay ile bir eri öldürdü. ☞
7. Okullarda baş örtüsü ve sakal yasaklandı.
18. Bankalara özel güvenlik örgütü kurma hakkı verildi.
18. Ecevit'in, hükûmetin manevî şahsiyetini tahkir ve tezyif iddiasıyla yargılanmasına devam edildi. ☞
21. YÖK üyeleri belirlendi; YÖK üyeliğine seçilen Profesör Doğan Karan ile Kemal Karhan, Danışma Meclisi'nden istifa ettiler.
22. Hükûmette 4 bakan değişti. ☞
23. Maliye Bakanlığı, banker olmayı koşullara bağladı. ☞
23. Eski MHP Başkanı Alparslan Türkeş, savcıya bir milyon liralık tazminat davası açtı. ☞
24. DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) davasına başlandı; savcı 52 sendikacının idamını istedi.
25. Töb-Der kapatıldı. ☞
26. Gümrük ve Tekel Bakanı Ali Bozer, kahve ithali için döviz tahsis edilmeyeceğini açıkladı.
28. Petrol ürünlerine zam yapıldı; benzinin litresi 5 lira arttı.
29. Elektriğin kilovat saati 610 kuruştan 725 kuruşa çıkarıldı.
30. Devlet Başkanı Kenan Evren Anayasa referandumunun 1982 sonbaharında, genel seçimin 1983 sonbaharında yapılacağını açıkladı. ☞

ÖLÜM

26. Siyaset adamı Suat Hayri Ürgüplü. ☞

Banker Servet intihar etti; Banker Orhan ve Banker Müjde kaçtı; alacaklılar Banker Yalçın'ın bürosunu ateşe verdi

23 aralık - 17 kasımda bürosundan çıktıktan sonra kaybolan ve arabası Boğaz Köprüsü'nde terk edilmiş olarak bulunan Banker Servet Acar'ın cesedi 1 aralıkta Gemlik Armutlu sahillerinde bulundu. 22 aralıkta Banker Orhan Arşar'ın Suriye'ye kaçtığı açıklandı. Banker Müjde de ortadan kayboldu. Alacaklıları, Banker Yalçın Doğan'ın bürosunu yakma girişiminde bulundu.
23 aralıkta Maliye Bakanlığı banker olmayı bazı koşullara bağladı. Bankerlere ruhsat vermek için özgeçmişleri araştırılacak ve bankerlik için anonim şirket kurmak gerekecek.

Banker Yalçın'ın bürosu yakılmak istendi.

DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk (ayaktaki) mahkemede ifade verirken.

DİSK davası başladı; konfederasyonun 52 yöneticisi hakkında idam talep ediliyor

30 aralık - DİSK'in 52 yöneticisinin idam talebiyle yargılandıkları davaya 24 aralıkta 1. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde başlandı.
Askerî savcı, duruşmalarda 52 sanığa karşılık 75 avukat bulunması nedeniyle « savaş hali hükümleri »nin uygulanmasını talep etti. Bunun üzerine duruşmada avukat sayısı sanık sayısına düşürülerek 52 kişi olarak belirlendi. Avukat Orhan Apaydın, mahkeme tarafından alınan bu karara karşı çıktı. Mahkeme başkanıyla tartışmaya girişen Orhan Apaydın salondan çıkarıldı, bunun üzerine bütün avukatlar salonu terk ettiler.
Mahkeme haklarında yeni deliller bulunan tutuksuz 10 sanığın da tutuklanmasına karar verdi. Mahkemenin tarafsız olmadığını ileri sürerek mahkeme heyetini reddeden DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk'ün itirazı oybirliğiyle reddedildi.
Davaya 30 aralıkta Topkapı'daki Atatürk Öğrenci Sitesi Sosyal Tesisleri'nde hazırlanan duruşma salonunda devam edildi. Duruşma sırasında eski İçişleri bakanlarından avukat Hasan Fehmi Güneş ile avukat Turgut Kazan mahkeme heyeti tarafından salondan çıkarıldı. Avukatlar savunma haklarının kısıtlandığını ileri sürdüler.

Töb-Der kapatıldı

25 aralık - Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 No'lu Askerî Mahkemesi'nde görülen Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği (Töb-Der) davası sona erdi. Töb-Der genel merkezi ve tüm şubeleri « Marksist-Leninist bir idareyi amaçladığı » gerekçesiyle kapatıldı. Yargılama sonucu 50 Töb-Der yöneticisi 1 yıldan 9 yıla kadar hapis cezasına çarptırıldı.

Ecevit cezaevinde

25 aralık - Feshedilen Cumhuriyet Halk Partisi eski Genel Başkanı Bülent Ecevit, 3 aralıkta Ankara Merkez Cezaevi'ne konuldu. MGK'nın 52 sayılı kararına aykırı davranmaktan 4 ay hapse mahkûm olan Ecevit fiilen 2 ay 20 gün hapis yatacaktı. Ancak Askerî Yargıtay Ecevit'e verilen hapis cezasını çok bularak 25 aralıkta değiştirdi. Ecevit karara göre 1 ay daha az hapis yatacak.
Bu arada Ecevit'in,hükûmetin manevî şahsiyetini tahkir ve tezyif ettiği iddiasıyla yargılanmasına, Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam ediliyor.

Evren seçimin 1983 sonbaharında yapılacağını açıkladı

30 aralık - Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren yayımladığı yeni yıl mesajında, seçimlerin en erken 1983 sonbaharında yapılabileceğini açıkladı. Orgeneral Kenan Evren ayrıca hazırlanmakta olan yeni anayasanın 1982 kasım ayı sonuna kadar referanduma sunulabileceğini belirtti.
Devlet Başkanı Evren mesajında « 1981'i geride bırakırken, her ferdin hakkı olan huzur ve güveni sapık ideolojileri uğruna bozan, masum birçok vatandaşın hayatını sona erdiren gözü dönmüş vatan haini ve millet düşmanı kişilerin mevcut kanunlar karşısında yaptıklarının kefaretini ödediklerini düşünerek, yargı organlarının kararlarına saygı duyarak teselli bulmaktayız » dedi. Evren'in mesajında demokrasiye dönüş takvimini açıklaması, AET ve NATO çevrelerinde olumlu karşılandı.

Suat Hayri Ürgüplü.

Suat Hayri Ürgüplü öldü

26 aralık - Eski başbakanlardan Suat Hayri Ürgüplü 78 yaşında, İstanbul'da öldü.
Ürgüplü, 1939-1946 yılları arasında Kayseri milletvekili olarak Meclis'te bulundu, 1943-1946 yılları arasında İkinci Saracoğlu Hükûmeti'nde Gümrük ve Tekel bakanlığı yaptı. 1950'de Demokrat Parti listesinden bağımsız Kayseri milletvekili seçildi; 1952 yılında milletvekilliğinden ayrıldı; Bonn, Londra, Washington ve Madrid büyükelçiliklerinde bulundu. 1961 yılında Adalet Partisi listesinden bağımsız Kayseri senatörü seçildi; 1961-1963 yılları arasında senato başkanlığı yaptı. İnönü başkanlığındaki koalisyon hükûmetinin düşmesi üzerine hükûmeti kurmakla görevlendirildi, şubat 1965'te Adalet Partisi, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi ve Millet Partisi'nden oluşan koalisyon hükûmetini kurdu; bu hükûmet ülkeyi 1965 genel seçimlerine götürdü. 1966 yılında kontenjan senatörlüğüne atanan Ürgüplü, nisan 1972'de Nihat Erim'in istifası üzerine hükûmeti kurmakla görevlendirildi, ancak hazırladığı bakanlar kurulu listesinin atanmaması üzerine görevi iade etti. Senatörlüğü 1972 yılında sona eren Ürgüplü, bu tarihten itibaren siyasî hayattan tamamen çekildi.

Türkeş, Askerî Savcı hakkında 1 milyon liralık tazminat davası açtı

23 aralık - Feshedilen Milliyetçi Hareket Partisi'nin Genel Başkanı Alparslan Türkeş, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi Savcısı Albay Nurettin Soyer hakkında 1 milyon liralık manevî tazminat davası açtı. Alparslan Türkeş'in vekillerince Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi Hâkimliği'ne verilen dava dilekçesinde, « Türkeş'in kitaplarından bazı pasaj ve bölümleri alarak manasını değiştiren savcının, bu metinleri kendi amaç ve doğrultusunda suç teşkil edecek şekle soktuğu » ileri sürüldü. Dava dilekçesinde söz konusu alıntıların kitapların orijinaliyle karşılaştırmalarına da yer verildi.

18 aralıkta *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu kararına göre, bankalara özel güvenlik teşkilatı kurma yetkisi verildi.

4 bakan değiştirildi

22 aralık - Hükûmette 4 bakan değişti. Sanayi Bakanı Şahap Kocatopçu'nun yerine Mehmet Turgut, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Serbülent Bingöl'ün yerine Fahir İlkel, Gümrük ve Tekel Bakanı Recai Baturalp'in yerine Profesör Ali Bozer, Sağlık Bakanı Necmi Ayanoğlu'nun yerine Profesör Kaya Kılıçturgay atandı. Başbakan Bülend Ulusu'nun Bakanlar Kurulu üyelerine Çankaya'da verdiği yemekte eski bakanlar diğer bakanlara veda ettiler ve yeni bakanlar diğer üyelerle tanıştırıldılar.

Tunceli'de çatışma

6 aralık - Tunceli'nin Ovacık İlçesi'ne bağlı bir köyde güvenlik kuvvetlerinin gerçekleştirdiği operasyonda Partizan adlı yasadışı örgütün militanlarından ikisi ölü, üçü yaralı olarak ele geçirildi. Çıkan çatışmada bir jandarma astsubayı ile bir jandarma eri şehit oldu. Yakalanan 5 teröristin üzerinde bir otomatik tüfek, bir makineli tabanca, el bombaları, dürbün ve sahte kimlikler ele geçirildi.

Baş örtüsü yasağı tepki yarattı

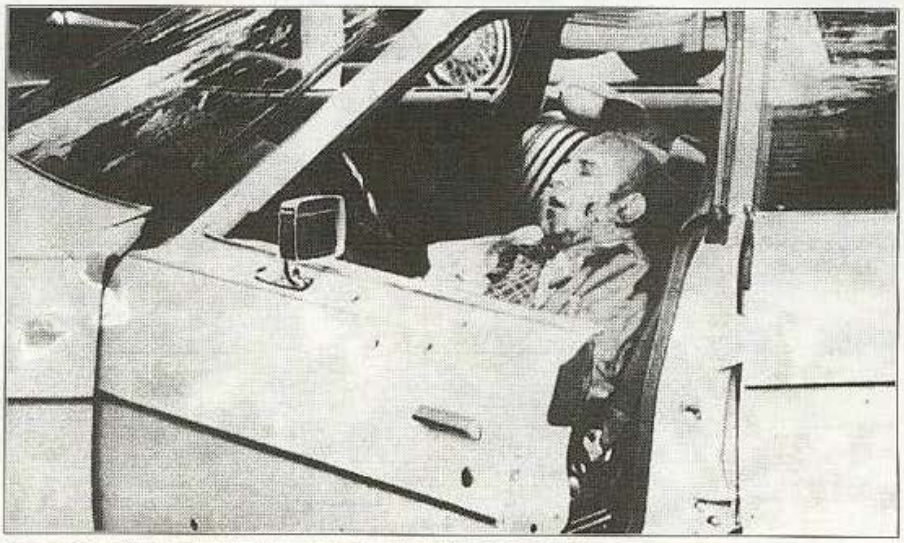
26 aralık - İmam hatip liselerinde okuyan kızların başlarını örtmeleriyle ilgili yönetmelik konusunda, Danışma Meclisi'nde tartışma çıktı. Çanakkale üyesi Mehmet Pamak baş örtüyü savununca Meclis'te uzun süre protesto edildi. Pamak, « Bu yönetmeliğe imza koyan Millî Eğitim Bakanlığı üst kademe bürokratları ve bakan bu hatalı tutumlarını değiştirmelidir » dedi.
Mersin İmam Hatip Lisesi'nde derslere baş örtüsüz girilmesine ilişkin kararı uygulayan okul idaresini protesto için bazı öğrenciler derslere girmedi. Olayın elebaşıları polis tarafından gözaltına alındı. Ankara Bahçelievler İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin velileri de kararı protesto için bakanlarla görüşme girişiminde bulundular.

1982

Ocak

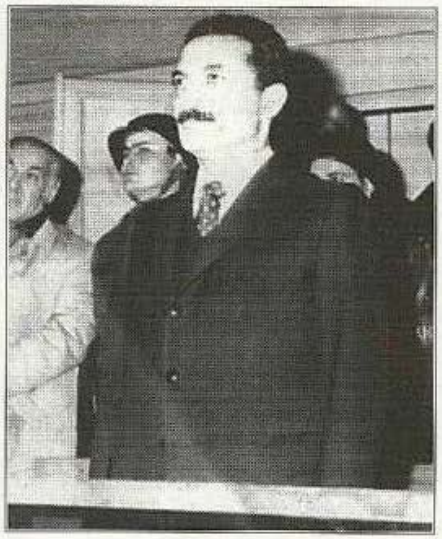
1. Vergi değişiklikleri yürürlüğe girdi; her yükümlü vergi karnesi taşıyacak.
1. TRT Genel Müdürü Macit Akman, televizyonun renkli yayına geçmesi için çalışmalar yapıldığını açıkladı.
2. Çaya yüzde 30 zam yapıldı.
4. 100 000 kişinin yurtdışına çıkışının yasaklandığı açıklandı.
4. Organ nakline ilişkin yasa kabul edildi.
5. Ticaret Bakanı Kemal Cantürk, kahve ithali için döviz ayrıldığını söyledi.
6. DİSK davasında savcı ve hâkimlerin reddi talebi kabul edilmedi. ☞
6. Emekli Korgeneral Recai Baturalp ile Adnan Orel, Danışma Meclisi üyeliğine seçildi.
7. Kaçan bankerlerin hesap ve mallarına el konuldu. ☞
8. Avrupa Konseyi'nin Türkiye'ye gönderdiği heyet, Devlet Başkanı Evren tarafından kabul edildi. ☞
11. Ankara'da hava kirliliği nedeniyle kalorifer ve soba yakılması yasaklandı. ☞
12. Bankerler konusunda hükûmete tam yetki verildi.
14. Eski CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, hükûmete hakaret suçundan beraat etti. ☞
18. TRT'nin 1 temmuz 1984'ten itibaren renkli yayına geçeceği hükûmetçe açıklandı.
21. 2 249 polis görevden uzaklaştırıldı.
27. Bina ve arsa vergileri yarı yarıya indirildi.
28. Los Angeles Başkonsolosu Kemal Arıkan, Ermeni teröristler tarafından öldürüldü. ☞
28. Avrupa Konseyi Danışma Meclisi'nde, Türkiye'nin Avrupa Konseyi'nden çıkarılması isteği reddedildi.
31. Akaryakıta zam yapıldı; normal benzin 77,5, süper benzin 85 lira oldu.

Türkiye'nin Los Angeles Başkonsolosu öldürüldü

Los Angeles Başkonsolosu Kemal Arıkan arabasında vuruldu.

29 ocak - Türkiye'nin Los Angeles Başkonsolosu Kemal Arıkan, 28 ocakta Ermeni teröristlerce şehit edildi.
Evinden çıkıp otomobiliyle konsolosluğa gitmekte olan Arıkan, kırmızı ışıkta durduğu sırada iki kişinin silahlı saldırısına uğradı. Yaylım ateşine tutulan Arıkan, aldığı ağır yaralar sonucu olay yerinde hayatını kaybetti. Saldırıyı Ermeni Soykırımının Adalet Komandoları adlı örgüt üstlendi. Arıkan, şehit edilen 20. diplomatımız oldu.
29 ocakta Arıkan'ı öldüren Ermeni katillerden biri yakalandı. 19 yaşındaki Harry Sasunyan adlı katilin tutuklandığı bildirildi. Los Angeles polisi saldırıya karışan ikinci katili de yakalamaya çalışıyor.

Hükûmete hakaret ettiği iddiasıyla yargılanan Bülent Ecevit beraat etti

14 ocak - Hükûmetin manevî şahsiyetini tahkir ve tezyif ettiği iddiasıyla Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmakta olan, kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit beraat etti.
Ecevit duruşmada o dönemin hükûmetinin, kendi kendine « Milliyetçi Cephe » adını vererek ülkeyi ikiye bölme yolunda adım attığını ileri sürmüştü.

Bülent Ecevit son duruşmada, hakkındaki beraat kararını dinlerken.

Avukatlar DİSK davasına katılmıyor

20 ocak - İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Mahkemesi'nde devam eden Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) davasının 6 ocaktaki duruşmasında avukatlar, duruşma hâkimi ve savcıyı reddetti. Savcı Süleyman Takkeci çekilmesini öneren dört ayrı dilekçeye karşı, duruşmadan çekilmeyi düşünmediğini açıkladı. 14 ocakta 45 sanık hakkında toplu savunma yapacak avukatlar duruşmaya girmedi. 20 ocaktaki 7. duruşmaya ise, toplu savunma avukatları da, sanıkları tek tek savunan avukatlar da katılmadı.

14 bankerin yurtdışına çıkışı yasaklandı

İstanbul Bankası Genel Müdürü Özer Çiller yaptığı basın toplantısında.

30 ocak - Bankerlerin günlük faiz uygulamalarının önlenmesi gerektiği vurgulandı. Banka yöneticileri, bankerlere malî yükümlülük getirilmesini önerdiler. İstanbul Bankası Genel Müdürü Özer Çiller, bankerlerin mevduat toplamalarının önlenmesi gerektiğini ileri sürdü. Bankerlerin bir kısmının iflası sonucu zor duruma düşen vatandaşların durumlarıyla ilgili olarak, kaçan bankerlerin mal ve hesaplarına hükümetçe el konuldu. Ödeme güçlüğü içinde bulunan bankerlerin işlemlerinin tasfiyesine ilişkin yasa, 15 ocakta Danışma Meclisi'nde ele alındı. Profesör Kemal Dal, « Milleti bankerlere tabiri caizse soyduran kimdir? » diye sordu. Bazı üyeler Maliye Bakanı Kaya Erdem'in konuşmasının halkı paniğe sevk ettiğini ileri sürdüler. 30 ocakta 14 bankerin yurtdışına çıkışı yasaklandı.

Cinsiyet değiştiren Bülent Ersoy intihara kalkıştı

30 ocak - Londra'da ameliyatla cinsiyet değiştiren şarkıcı Bülent Ersoy, İstanbul Şaşkınbakkal'daki evinde fazla miktarda uyku ilacı alarak intihara kalkıştı. Hastaneye kaldırılan ünlü şarkıcı kurtarıldı.

Avrupa Konseyi Heyeti Türkiye'de

8 ocak- Avrupa Konseyi Asamblesi Siyasî İşler ve Hukuk Komisyonu üyelerinden oluşan 22 kişilik heyet 6 ocakta Türkiye'ye geldi. Heyet, Avrupa Konseyi nezdinde yapılan Türkiye'nin üyeliğinin askıya alınması yolundaki talepler nedeniyle Türkiye'deki gelişmeler hakkında incelemelerde bulunmayı amaçlıyor. 8 ocakta Devlet Başkanı Kenan Evren tarafından kabul edilen heyet, Türkiye'de bulunduğu süre içinde Danışma Meclisi ve Anayasa Komisyonu üyeleri, kapatılan CHP ve AP'nin eski genel başkanlarıyla görüştü. Heyet üyeleri Türkiye'nin sağlıklı bir demokrasiye geçmesini arzuladıklarını belirttiler.
Avrupa Konseyi heyetinin raportörü Batı Alman Sosyal Demokrat Parti Milletvekili Bardens, Türkiye'nin Avrupa Konseyi'nden çıkarılmamasını tavsiye edeceklerini açıkladı.

Bayar: Türk kanı taşıyan herkes 12 Eylül'ü destekler

19 ocak - Eski cumhurbaşkanlarından Celal Bayar, « Damarlarında Türk kanı taşıyan herkes, 12 Eylül Harekâtı'nı destekler ve inançla, güvenle, saygıyla bağrına basar » dedi.
Bayar İzmir'de yayımlanan haftalık bir dergiye yaptığı açıklamada, « 12 Eylül'ün ülkeyi felaketten kurtaran Atatürkçü ve millî bir hareket olduğunu » belirterek, « Hayatım boyunca daima Atatürk'e sadakat besleyenlerle beraber oldum » dedi.

Özal: Türk mucizesi 1982'de yaratılacak

22 ocak - Tüsiad Genel Kurulu'nda bir konuşma yapan Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, işadamlarının son günlerde ekonomi politikalarına yöneltikleri eleştirileri, « Açıkça söylenmeyen şikâyetlerin altında enflasyonun düşmesi yatmaktadır » şeklinde cevapladı. Özal 1982'nin, ekonomide iyileşmelerin artacağı ve sıkıntıların azalacağı bir dönem olacağını belirterek, « 1982 yılında Türk mucizesi yaratılacaktır » dedi.

Ankara'da hava kirliliği had safhada

11 ocak - Ankara'da hava kirliliği had safhaya ulaştı. Kavaklıdere semtinde yapılan ölçümlerde, havadaki kükürt dioksit oranının normalin 10 kat üzerine çıktığı belirlendi. Dünya Sağlık Merkezi'nde belirlenen normal kükürt dioksit oranının metreküpte 150 mikrogram olduğunu belirten yetkililer, Kavaklıdere semtinde bu oranının metreküpte 1 350 mikrograma kadar çıktığını söylediler.
Ankara Valiliği ve İl Hıfzısıhha Kurulu, hava kirliliğinin tehlikeli boyutlara ulaşması üzerine başkentte okulların iki gün için tatil edilmesine ve binalarda kalorifer ve sobaların yakılmamasına karar verdi.

Ankara'da hava kirliliği had safhaya ulaştı. Kalorifer ve soba yakılması yasaklandı.

1982

Şubat

1. Akaryakıta zam yapıldı: normal benzin 77,5 lira, süper benzin 85 lira, 12 kiloluk tüpgaz 750 lira oldu.
2. 2 aylık hapis cezasını tamamlayan eski CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit salıverildi.
3. Bankerlerin çalışma izni bir yıl uzatıldı.
7. TV, video ve müzik setlerinin gümrük ödenerek yurda girişi serbest bırakıldı.
9. Hazine Genel Müdürü Nazif Kocayusufpaşaoğlu görevinden alındı.
12. Devlet Başkanı Kenan Evren, azınlık liderlerini kabul etti.
14. Üst düzey yöneticiler dışında partililerin yeni anayasa hakkında kişisel görüşlerini açıklamalarına izin verildi. ☞
15. 205 sanıklı TKP davası, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde başladı.
17. İstanbul'da kaçak yapılara su ve elektrik bağlanması kararlaştırıldı.
17. Mehmet Ali Ağca'nın suç ortağı Ömer Ay, Almanya'nın Hamburg şehrinde yakalandı.
19. 4 tren soyguncusu ömür boyu hapse mahkûm oldu.
20. Tekel ürünlerine zam yapıldı; filtreli sigara 65, yeni rakı 670 lira oldu.
22. Bir buçuk yıldır tutuklu bulunan gazeteci İlhami Soysal tahliye edildi.
23. Papa'yı vuran Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca'nın suç ortağı Ahmet Şener Zürich'te yakalandı.
23. 27 ekim 1980'de haklarında soruşturma açılan Barış Derneği'nin 44 yöneticisiyle ilgili tutuklama kararı verildi. ☞
24. Devlet Başkanı Kenan Evren, resmî bir ziyaret için Bulgaristan'a gitti.
24. İstanbul'da 5 lira zam yapılan ekmek 20 lira oldu.
25. Kapatılan AP'nin Genel Başkanı Süleyman Demirel, askerî savcılıkta ifade verdi. ☞
27. Barış Derneği üyesi 44 kişi için tutuklama kararı verildi. ☞

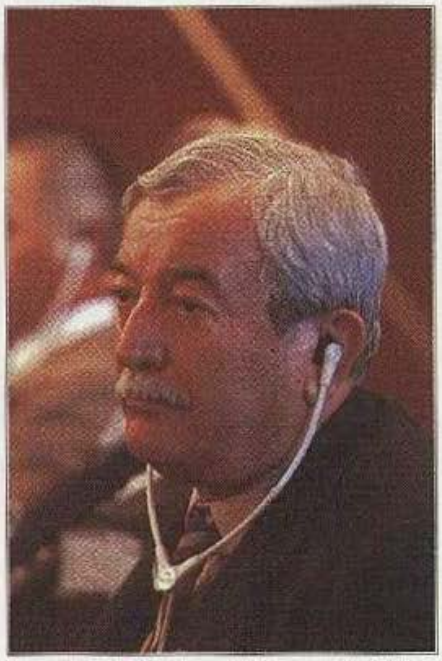
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) toplantısında ekonomi eleştirildi

15 şubat - Tarn adı Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği olan, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) genişletilmiş toplantısında konuşan Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, ekonomik programa yöneltilen eleştirilerden bir bölümünün, yurtdışından bölücü yayın yapan Bizim Radyo'nun paralelinde olduğunu söyledi.

Ticaret Bakanı Kemal Cantürk, sıkıntılı durumların bir süre daha devam edeceğini açıkladı. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Yazar Türkiye'nin, 24 Ocak Kararları gereğince zahmet ve fedakârlıklar pahasına da olsa, 1981 yılını her yönden başarıyla kapattığını söyledi.

Eskişehir Sanayi Odası Başkanı Mesut Erez ise yaptığı konuşmada, « Sıkı para politikası, sürekli devalüasyonlar ve yüksek kredi faizlerinin maliyet artışı ve talep yetersizliği yarattığını » söyledi.

Kırıkhan Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı Abdullah Akalı'nın toplantıda yaptığı konuşmada, « Kemerler sıkılsın öz sermayeye dönülsün deniliyor. Öz sermaye var mı ki dönelim » demesi, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Özal'ı sinirlendirdi.

Eskişehir Sanayi Odası Başkanı Mesut Erez.

Barış Derneği'nin 44 üyesi tutuklandı

27 şubat - 23 şubatta, Barış Derneği'nin, 44 yöneticisi hakkında, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi tarafından tutuklama kararı verildi. Tutuklananlar arasında İstanbul Barosu Başkanı avukat Orhan Apaydın, Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi Başkanı Erdal Atabek, Profesör Metin Özek ve Profesör Melih Tümer de bulunuyor. Barış Derneği'nin 1980 yılında yapılan kongresinde yönetim kuruluna seçilen sanıkların gizli örgüt kurmak, yönetmek, suç sayılan fiili övmek, komünizm ve bölücülük propagandası yapmakla suçlandığı açıklandı. Başkanlığını eski büyükelçilerden Mahmut Dikerdem'in yaptığı Barış Derneği'nin yöneticileri tutuklu olarak yargılanacak.

Orgeneral Kenan Evren'in Bulgaristan gezisi sürüyor. Devlet Başkanı Kenan Evren ile Bulgaristan Devlet Başkanı Todor Jivkov (sağda önde) halkı selamlarken.

1982

Anayasa taslağının temmuz ayında açıklanması bekleniyor

27 şubat - Millî Güvenlik Konseyi (MGK) 14 şubatta bir bildiri yayımlayarak, feshedilen partilerin üyelerinden, yönetici kadrosu dışında kalanların anayasa hakkında görüş açıklayabileceklerini duyurdu.
27 şubatta Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanı Profesör Orhan Aldıkaçtı, yeni anayasanın hazırlanması konusundaki çalışmaların yavaş gittiği yolundaki iddiaları reddederek, « Tam tersine hızlı gidiyoruz » dedi. Orhan Aldıkaçtı 1961 Anayasası'ndan geniş ölçüde yararlanılacağını açıkladı ve « Toplum hayatına mal olmuş hükümler elbette ki korunacaktır » dedi. Taslağın temmuz ayında hazır olması bekleniyor.
Yeni anayasa için görüşü istenen kuruluşlardan Türkiye Barolar Birliği, başkanlık sistemine karşı çıktı. Ege Üniversitesi ise, üye sayısı azaltılmış tek meclis önerisinde bulundu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, haberleşme ve düşünce özgürlüğüne geniş yer verilmesini istedi.

1,5 yıllık hapis cezasını tamamlayan gazeteci İlhami Soysal tahliye oldu.

Demirel savcılıkta ifade verdi

25 şubat - Millî Güvenlik Konseyi'nin 52 sayılı kararına aykırı davrandığı ileri sürülen kapatılan Adalet Partisi'nin Genel Başkanı Süleyman Demirel, askerî savcılıkta 1,5 saat ifade verdi.
Hayat dergisinin 1 şubat 1982 tarihli sayısında yayımlanan « Milyarlar kül olmuş mudur? » başlıklı yazıda Demirel'in Konsey'in kararını çiğnediği iddia ediliyor. Derginin sözü edilen sayısı toplatıldı.

Mart

1. Erol Toy'un « Aydınımız, İnsanımız, Devletimiz » adlı kitabının basımı ve dağıtımı yasaklandı.
2. Ulaştırma Bakanı Necmi Özgür istifa etti; yerine Profesör Mustafa Aysan atandı.
2. *Arayış* dergisi süresiz kapatıldı.
4. Yargıtay kira artış oranını yüzde 20 olarak tespit etti.
7. Bankaların özel kesime açtığı kredilerin sınırlandırılması kararlaştırıldı.
8. Kâğıda yüzde 17,3, demire yüzde 26 zam yapıldı.
10. Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Ecevit'in, pasaport isteği reddedildi.
10. Kok ve taşkömürü yüzde 20 zam gördü.
11. Bülent Ecevit'in askerî savcılıkta ifadesi alındı. ☞
13. İzmir'de Türkiye Komünist Emek Partisi'ni kuran ve cinayet işleyen 3 kişi idam edildi. ☞
16. Eski Gümrük ve Tekel Bakanı Tuncay Mataracı 36 yıl hapse mahkûm oldu. ☞
20. Devlet Başkanı Kenan Evren, Kuveyt'e gitti.
20. Elektriğin kilovat saatine 12 kuruş zam yapıldı.
25. Kapatılan MHP'nin Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in tahliye istemi dördüncü defa reddedildi.
27. Altın ihracatına izin verildi.
27. Yurtdışına çıkışlar iki yılda bir kere olarak kısıtlandı.
28. Bankerler için yeni kararlar alındı; ödeme planı verenler hapisten çıkacak.
30. Bölücü KAWA (Yeniden Doğuş) örgütü davasına İstanbul'da başlandı. ☞
31. İstanbul'da otobüs, tünel, elektrik ve havagazına zam yapıldı.

Polis müdürüne hakaret ettiği iddiasıyla Ecevit'in ifadesi alındı

11 mart - Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit'in, Nevşehir Emniyet Müdürü'ne, « Sen nasıl müdürsün? » diyerek hakaret ettiği iddiasıyla ifadesi alındı. Ecevit, Nevşehir'de sağcıların saldırısına uğrayıp tuzağa düştüklerini belirttikten sonra, « Olaydan 2 yıl sonra saldırıya hedef olanların hesap verme durumunda kalmaları çok yadırgatıcı olmuştur » dedi.

Her yıl yurtdışına çıkmak serbest

25 mart - Maliye Bakanlığı'nca hazırlanan tebliğe göre, bugüne kadar ancak üç yılda bir yurtdışına çıkılabilirken, artık her yıl bir kere çıkmak mümkün olacak ve çıkış yapmak isteyenlere 500 dolar tahsis edilecek. İsteyenler resmen alınan bu 500 doların yanında 100 dolar daha bulundurabilecekler.

Kenan Evren, Emir Cabir es-Sabah'la Kuveyt'in sanayi tesislerini gezerken.

3 TKEP militanı idam edildi

13 mart - İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nin 7 mayıs 1981 günü, yasadışı Türkiye Komünist Emek Partisi'nin (TKEP) kurucu üyeleri ve 2 kişinin katili Seyit Konuk, İbrahim Etem Coşkun ve Necati Vardar hakkında verdiği ve MGK'nin onayladığı ölüm cezası, sabaha karşı 04.00'te Buca Kapalı Cezaevi'nde infaz edildi.

Mataracı'ya 36 yıl; Elçi beraat etti

16 mart - Yüce Divan'da yargılanan, 1978-1979 Üçüncü Ecevit Hükûmeti'nin Gümrük ve Tekel Bakanı Tuncay Mataracı, yedi kere rüşvet almak, dört kere de görevi kötüye kullanmak suçlarından toplam 36 yıl ağır hapis, 787 milyon lira ağır para cezasına çarptırıldı. Mataracı'yla birlikte yargılanan aynı hükûmetin Bayındırlık Bakanı Şerafettin Elçi ise beraat etti.

Türk Ceza Kanunu'nda yer alan hapis cezalarının 36 yılı geçemeyeceği konusundaki madde dolayısıyla 43 yıl 5 ay hapse mahkûm olan Tuncay Mataracı'nın cezası 36 yıla indirildi. İnfaz yasalarına göre Mataracı 19 yıl 4 ay hapis yatacak, 787 milyon lira ağır para cezası, hapis cezasını tamamladıktan sonra alınacak. Ancak eğer para cezasını ödeyemezse, bu ceza en çok 3 yıl hapse çevrilecek.

Tuncay Mataracı (solda) 36 yıla mahkûm olurken, Şerafettin Elçi (sağda) beraat etti.

Bankerzedeler zor durumda

26 mart - Banker Alacaklıları Komitesi Kadınlar Kolu Başkanı, PTT emeklisi Güler Şekercioğlu, devletin bir an önce devreye girerek alacaklıların paralarını ödemesini istedi ve « Aç kalmamak için altın dişini bozduranlar bile var » dedi. Komite Kadınlar Kolu'nun, üst düzeydeki devlet görevlilerinin eşleriyle görüşerek bir çözüm bulunması için yardımcı olmalarını isteyeceği açıklandı. Öte yandan Şekercioğlu, banker olayının tam bir sosyal felakete dönüştüğünü belirtti.

Eski parti liderleri, Sekine Evren'in cenazesinde buluştu

5 mart - Devlet ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in eşi Sekine Evren, 3 martta vefat etti. Sekine Evren'in 5 martta yapılan cenaze törenine, kapatılan CHP ve AP'nin genel başkanları Demirel ile Ecevit de katıldı. Siyasî partilerin üst düzey yöneticilerinin yanı sıra, misyon şeflerinin de katıldığı cenaze töreninde Türk Eğitim Vakfı'na 10 milyon 300 bin liralık bağış yapıldı.

KAWA örgütü davası başladı

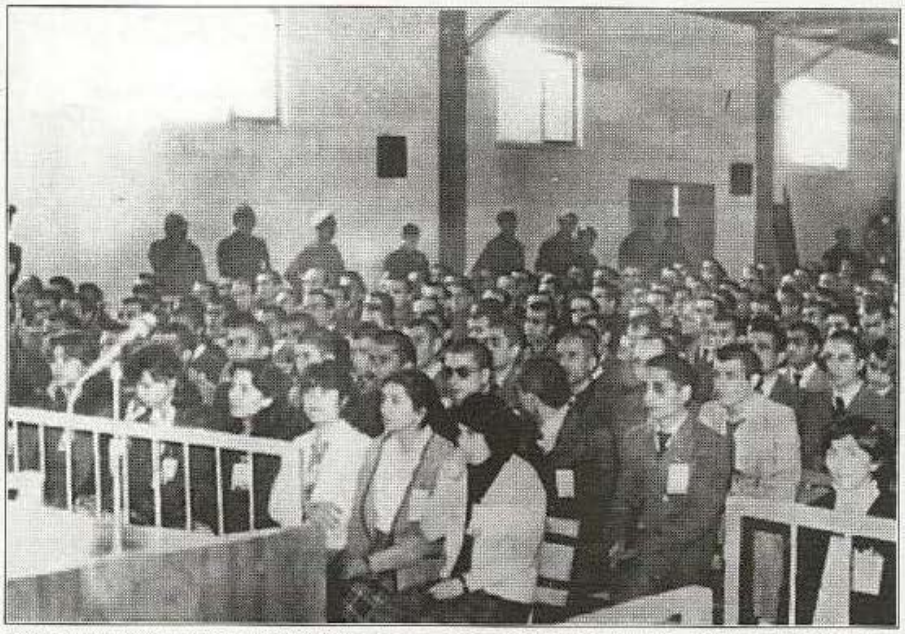
30 mart - Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin egemenliğindeki toprakların bir kısmında Marksist-Leninist bir devlet kurmak amacıyla KAWA adlı yasadışı bir örgüt kurarak, biri çocuk 3 kişiyi öldüren ve çeşitli anarşi ve terör eylemlerde bulunan 41 militanın yargılanmasına İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nde başlandı. Davada sanıkların 14'ü hakkında ölüm, diğerleri için de 39 yıla kadar çeşitli hapis cezaları isteniyor.

Dev-Sol davası başladı

15 mart - THKP-C Devrimci Sol adlı yasadışı örgüt adına 303 eylem yaparak Anayasa'yı silah zoruyla değiştirmeye kalktıkları iddiasıyla 428 kişi hakkında açılan davaya, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde başlandı.

Eylemler sırasında 90 kişinin öldürüldüğü iddia edilen davada, 44 gasp, 77 bombalama, 41 bombalı pankart asma gibi çeşitli suçlardan 146 sanık için idam, diğerleri için, 6 aydan 15 yıla kadar değişen hapis cezaları isteniyor. Çoğunluğu 17-25 yaş arasındaki öğrencilerden oluşan sanıklardan 338'i tutuklu olarak yargılanıyor.

Davada haklarında ölüm cezası talep edilen sanıklar arasında, Dev-Sol örgütünün merkez komite üyesi ve Türkiye genel komitesi başkanı Dursun Karataş, Hüseyin Solgun ve daha önce eski başbakanlardan Profesör Nihat Erim'i öldürmek suçundan ölüm cezasına çarptırılmış olan Baki Altın ile Sadettin Güven de bulunuyor.

428 sanıklı THKP-C Devrimci Sol davası geniş güvenlik önlemleri altında İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde başladı.

1982

Nisan

1. Anayasa Mahkemesi, yeni anayasa için 1961 Anayasası'nın temel alınmasını önerdi.
2. Arjantin, İngiltere'ye ait Falkland Adaları'nı işgal etti.
3. Devlet Başkanı Kenan Evren, « 12 Eylül Türkiye'nin son şansıdır » dedi. ☞
4. Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit hakkında soruşturma açıldı. ☞
8. Ottawa Büyükelçiliği Ticaret Müşaviri Kâni Güngör uğradığı saldırıda ağır yaralandı. ☞
10. Yabancı bir gazeteye demeç veren Bülent Ecevit gözaltına alındı. ☞
12. Sıkıyönetim Mahkemesi'nce serbest bırakılan Bülent Ecevit, başka bir demeci dolayısıyla yeniden gözaltına alındı. ☞
13. Eski Sosyal Güvenlik bakanlarından Hilmi İşgüzar, 9 yıl 8 ay hapse mahkûm edildi. ☞
15. Türkiye İşçi Partisi (TİP) davasına başlandı. ☞
16. Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit tutuklandı. ☞
17. Devlet Başkanı Kenan Evren, « Siyasî yatırım peşinde koşanlar layık olduğu cezayı alacak » dedi. ☞
19. Türkiye'nin dış borcunun 15 milyar 519 milyon lira olduğu açıklandı.
23. TV'de haftada iki gün toplam bir saat renkli yayına başlandı.
26. Bülent Ecevit ikinci defa tutuklandı. ☞

ÖLÜM

9. Siyaset adamı Profesör Turan Güneş. ☞

Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit duruşmada ifade verirken.

Bülent Ecevit tutuklandı

29 nisan - 4 nisanda, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi, kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit hakkında, Alman *Der Spiegel* dergisine yazdığı bir yazı ve Hollanda televizyonuna verdiği bir demeç nedeniyle, MGK'nin 52 sayılı kararına aykırı hareketten soruşturma açtı. Bu soruşturmanın ardından Ecevit 10 nisanda, bu defa bir Norveç gazetesinde yayımlanan demeci yüzünden, MGK'nin aynı kararına aykırı hareket ettiği iddiasıyla gene aynı mahkemece gözaltına alındı. Fakat 12 nisanda çıkarıldığı 2 No'lu Askerî Mahkeme Ecevit'in tahliyesine karar verdi. Ancak Ecevit hakkında, bu defa da 4 nisanda BBC'de yayınlanan bir demeci nedeniyle MGK'nin gene aynı kararına aykırı hareket ettiği iddiasıyla Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığı tarafından aynı gün soruşturma açıldı ve Ecevit gözaltına alındı. Bu arada Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Ecevit'in tahliye edilmesiyle ilgili 2 No'lu Askerî Mahkeme'nin verdiği karara itiraz etti ve 16 nisanda konuyu inceleyen Ankara Sıkıyönetim komutanlığı 3 No'lu Askerî Mahkemesi Ecevit'in tutuklanmasını kararlaştırdı. 26 nisanda, 4 nisanda BBC'de yayınlanan demeci nedeniyle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 No'lu Askerî Mahkemesi Ecevit hakkında ikinci bir tutuklama kararı verdi. 29 nisanda, *Der Spiegel* dergisi ile Hollanda televizyonuna verdiği demeçler nedeniyle hakkında dava açılan Ecevit'in yargılanmasına Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde başlandı. Askerî savcı, Sıkıyönetim Kanunu'nun 2 defa uygulanarak Ecevit'in 6'şar ay hapisle cezalandırılmasını talep etti. Ecevit savunmasında « Atatürk'ün demokrasi anlayışını açıklamak suç değildir » dedi. Ecevit ayrıca dava devam ederken görüş açıklamasının yasaklanmasının haksızlık olduğunu ileri sürdü. CHP hakkında da soruşturma açan askerî savcı, partinin önde gelenlerinden Mustafa Üstündağ ve Deniz Baykal ile 13 eski yöneticinin ifadesini aldı.

Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren, kapatılan partilerin liderlerini suçladı

23 nisan - Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren eski liderleri ağır bir dille suçladı. 3 nisanda Bursa'da halka hitap ederken, « 12 Eylül Türkiye'nin son şansıdır. Bunu en iyi şekilde kullanacağız » diyen Evren, kapatılan partilerin isim değiştirerek yeniden kurulacakları ve eski liderlerin bu partilerin başına geçecekleri söylentileri için de, « Bu çok tatlı bir hayal. Biraz daha hayalle yaşasınlar » dedi. Ad vermeden Ecevit'in yurtdışındaki TV, radyo ve dergilere verdiği demeçlere değinen Devlet Başkanı Evren, bir parti liderinin Türkiye'yi jurnal etmeyi sürdürdüğünü söyledi. Kenan Evren, 18 nisanda da Balıkesir'de, siyasî yatırım peşinde koşanların layık olduğu cezayı alacağını belirtti ve demokratik parlamenter sistemden vazgeçmeyeceklerini açıkladı. Devlet Başkanı Evren, 23 Nisan Millî Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla yayımladığı mesajında da, « Tam bağımsızlık deyip, jurnalcılık yapıyorlar » suçlamasında bulundu.

Ticaret Müşavirimiz Kâni Güngör.

Ottawa Büyükelçiliği Ticaret Müşavirimize karşı silahlı saldırı

8 nisan - Kanada'nın Ottawa kentindeki Türkiye Büyükelçiliği Ticaret Müşaviri Kâni Güngör sabah yerel saatle 09.30'da evinin garajında arabasına binerken uğradığı silahlı bir saldırıda ağır yaralandı.

İşine gitmek üzere otomobilinin bulunduğu garaja inen Güngör, burada kimliği bilinmeyen bir veya birkaç kişinin yaylım ateşine maruz kaldı. Omzundan ve göğsünden iki kurşun yarası alan Güngör otomobilinde kanlar içinde yığılıp kaldı. Bu arada Kâni Güngör'ün evin önünden geçmediğini fark eden eşi, komşularının da silah sesleri duyduklarını söylemeleri üzerine durumu polise bildirdi. Olay yerine gelen polis incelemelere başlarken, Güngör bir ambulansla hastaneye kaldırıldı.

Güngör'ün sağlık durumunun ciddiyetini koruduğu belirtilirken, saldırıyı Ermeni terör örgütü ASALA üstlendi.

Yüce Divan tarafından 9 yıl 8 aya mahkûm olan Hilmi İşgüzar (solda) mahkeme çıkışında.

İşgüzar da mahkûm oldu

13 nisan - « Rüşvet almak ve görevini kötüye kullanmak » suçlamasıyla Yüce Divan'da yargılanmakta olan, 1978'de kurulan Üçüncü Ecevit Hükûmeti'nin Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İşgüzar, 9 yıl 8 ay hapis ve 5 milyon 251 bin lira para cezasına çarptırıldı. Cezaların infazı hakkındaki yasaya göre 6 yıl 2 ay hapis yatacak olan Hilmi İşgüzar karar sonrası gazetecilere, « Siz bu kararı bizden daha iyi takdir edersiniz » dedi.

Aynı davada ayrıca, eski SSK Genel Müdürü Mustafa Erginsu ve müteahhit Ali Yıldız'la birlikte toplam 18 kişiye 3 aydan 4 yıla kadar çeşitli hapis cezaları verildi.

Türkiye İşçi Partisi davası başladı

15 nisan - Türkiye İşçi Partisi (TİP) yöneticileri hakkında açılan davaya, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde başlandı. « Sosyal bir sınıfın, diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeyi, devletin iktisadî ve hukukî düzenlerini ortadan kaldırmayı amaçlayarak parti kurdukları » iddia edilen sanıklar hakkında 16 ile 31 yıl arasında değişen çeşitli hapis cezaları isteniyor. Duruşmaya 23'ü tutuklu, 5'i tutuksuz, toplam 28 sanık ve 58 savunma avukatı katıldı.

Partinin Genel Başkanı Behice Boran, 12 Eylül'den kısa bir süre sonra yurtdışına çıkmış, yapılan « Teslim ol » çağrılarına uymadığı için vatandaşlıktan çıkarılmıştı.

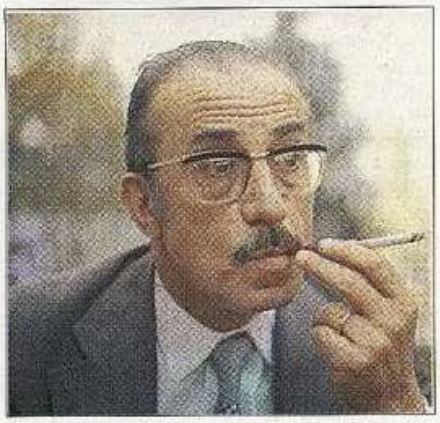
28 sanıklı TİP davası İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde başladı.

1982

Fransa'da yapılması düşünülen Ermeni anıtı konusunda Türkiye'den uyarı

26 nisan - Sözde Ermeni soykırımını anma gerekçesiyle Fransa'nın Marsilya şehrinde 24 nisanda düzenlenen bir törende konuşan, Marsilya Belediye Başkanı, Devlet ve İçişleri Bakanı Gaston Defferre, Paris'in ünlü caddesi Champ-Elysées'de bir Ermeni anıtının dikilmesini Fransız hükûmetinin kabul ettiğini açıkladı. Karar Türk hükûmeti tarafından tepkiyle karşılandı. Türkiye 26 nisanda bu açıklamaya sert bir tepki göstererek, Fransız hükûmeti nezdinde girişimlerde bulunulacağını bildirdi.

Turan Güneş öldü

Türkiye'nin Kıbrıs Barış Harekâtı'ndaki haklılığını dünya kamuoyuna anlatan eski Dışişleri bakanlarından Turan Güneş.

9 nisan - Türk siyasî hayatının renkli simalarından Profesör Turan Güneş gemiyle İstanbul'dan İzmir'e giderken Çanakkale açıklarında geçirdiği bir kalp krizi sonucu kurtarılamayarak, 61 yaşında öldü.
1945'te İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitiren Güneş, Paris'te Hukuk doktorası yaptı. Yurda dönüşünde İstanbul Hukuk Fakültesi'nde asistan oldu, 1954'te doçentliğe yükseldi. Aynı yıl Demokrat Parti'den Kocaeli milletvekili seçilen Güneş, daha sonra Hürriyet Partisi hareketi içinde yer aldı. 1961 Kurucu Meclisi'nde Cumhuriyet Halk Partisi temsilcisi olarak görev yaptı. 1973-1980 arasında CHP Kocaeli milletvekiliydi. Birinci Ecevit Hükûmeti'nde 1973-1974 yıllarında Dışişleri bakanı, 1977'de İkinci Ecevit Hükûmeti'nde başbakan yardımcısı olarak yer aldı. 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında Dışişleri bakanıydı. Bu sıfatla Cenevre'deki barış görüşmelerinde Türk heyetine başkanlık etti. 12 eylül 1980 sonrasında Parlamento feshedildiği ve milletvekilliği sona erdiği halde, Avrupa Konseyi'nde Türkiye'yi temsil etmeye devam etti.

Mayıs

1. İngiltere ile Arjantin Falkland Adaları için savaşıyor. ☞
2. Devlet Bakanı İlhan Öztrak, « Yasaları ihlal edenler için ne yapılıyorsa, Ecevit için de o yapılacaktır » dedi. ☞
3. Devlet Başkanı Kenan Evren, « YÖK'le birlikte üniversiteler daha da verimli çalışacaktır » dedi.
3. Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit hakkında yeni bir dava açıldı. ☞
5. Boston Fahri Konsolosumuz Orhan Gündüz öldürüldü. ☞
7. Genelkurmay « Anarşi ve Terörün Durumu » adlı bir kitap yayımladı. ☞
8. Brecht'in, « Halkın Ekmeği » adlı şiir kitabı toplatıldı.
14. ABD Dışişleri Bakanı Alexander Haig, Türk-Yunan ilişkilerinde barış istedi.
15. Bankerzedeler Başbakan Bülend Ulusu'dan yardım istedi.
16. 7 ay önce hapisten kaçan Yılmaz Güney, Cannes Film Festivali sırasında Fransa'da ortaya çıktı.
17. 27 şubatta tutuklanan Barış Derneği yöneticileri hakkında dava açıldı.
17. Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, «İki ya da üç yılda piyasa düzeni tam anlamıyla kurulacak » dedi.
18. Eroin kaçakçısı eski MSP Milletvekili Halit Kahraman yurda getirildi.
19. Türkiye, Fransa'dan Yılmaz Güney'in iadesini istedi.
20. Maliye Bakanlığı, banka kredilerinde kısıtlama istedi.
25. Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit, askerî savcılıkta yeniden ifade verdi.
26. Yılmaz Güney'in « Yol » filmi, Cannes'da Altın Palmiye ödülünü kazandı.
30. Maden Yasası'nda özel sektör yararına değişiklik yapıldı.

ÖLÜM

22. Türkiye'nin 5. Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay. ☞

Devlet Bakanı İlhan Öztrak, « Bülent Ecevit hakkında gereken yapılacaktır » dedi.

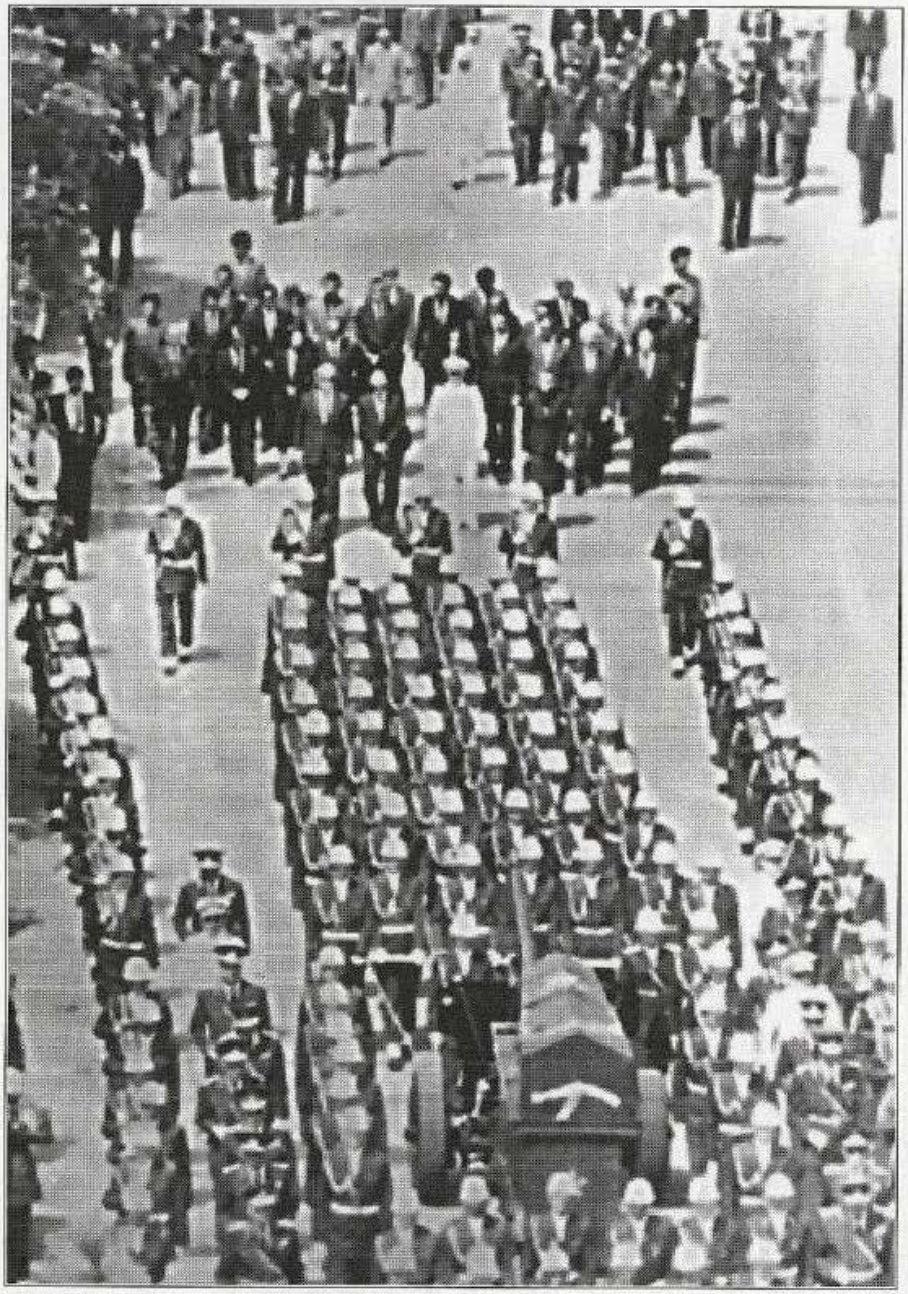
Hükûmet Sözcüsü Öztrak: Herkese ne yapılıyorsa, Ecevit'e de o yapılacak

18 mayıs - Norveç'te yayımlanan bir gazeteye verdiği demeç nedeniyle 10 nisanda gözaltına alınan, kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit hakkında 3 mayısta yeni bir dava açıldı. Ecevit'in 5 yıla kadar hapsi isteniyor. Öte yandan Devlet Bakanı ve Hükûmet Sözcüsü İlhan Öztrak, ABD'nin ünlü *Time* dergisine verdiği bir demeçte, « 12 Eylül'e kadar varan duruma dolaylı ya da doğrudan sebep olanların birkaç yıl susmaları gerekir. Yasaları ihlal edenler için ne uygulama yapılıyorsa, Ecevit içinde o yapılacaktır, farklı muamele yapılamaz » dedi. BBC'de yayınlanan bir demecinden dolayı ikinci defa tutuklanan Ecevit'in ikinci tutukluluk hali, savunma avukatlarının itirazı üzerine Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nce 4 mayısta kaldırıldı. Ancak hakkında verilmiş başka bir tutuklama kararı bulunduğu için Ecevit'in tutukluluk hali devam ediyor. 18 mayısta da Erzincan Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığı, 1978'de Erzincan'da seçim gezisinde çıkan olaylarla ilgili olarak Ecevit'in ifadesine başvurdu.

Evren: İslam âleminin ayrılmaz parçasıyız

24 mayıs - İslam Kalkınma Bankası Yıllık Guvernörler toplantısı İstanbul'da Sheraton Oteli'nde Kuran okunarak başladı. Devlet Başkanı Evren, toplantının açılış konuşmasında Türkiye'nin İslam âleminin ayrılmaz bir parçası olduğunu söyledi. Evren, « Yüzyıllarca mukaddes yerlerin titizlikle muhafızlığını yapan Türkler, Kudüs'e tarihî ve manevî bağlarla bağlıdır. Ülkelerimizin geleceği, malî, teknik ve beşerî gücümüzü birleştirerek müşterek bir kalkınma iradesi oluşturmaya bağlıdır » dedi. Toplantıda konuşan Başbakan Yardımcısı Özal ise, İslam Ortak Pazarı'nın bugün için bir hayal olduğunu söyledi.

Cevdet Sunay öldü

Cevdet Sunay'ın cenazesi Maltepe Camii'ne top arabasıyla götürüldü. Ailesi, Devlet Başkanı Orgeneral Evren, MGK üyesi komutanlar ve devlet ileri gelenleri kortejde.

22 mayıs - Türkiye Cumhuriyeti'nin 5. Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay 83 yaşında, İstanbul'da öldü. Kuleli Askerî Lisesi öğrencisiyken Birinci Dünya Savaşı'na ve ardından Kurtuluş Savaşı'na katılan Sunay, 27 Mayıs Devrimi'nden kısa bir süre sonra Genelkurmay başkanlığına getirildi. Albay Talat Aydemir'in 22 şubat 1962 ve 21 mayıs 1963 tarihlerindeki darbe girişimlerinin önlenmesinde önemli rol oynadı. Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel görevini yürütemeyecek derecede hastalanınca, iki büyük parti Adalet Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi'nin üzerinde anlaştığı aday olarak Genelkurmay başkanlığından emekli oldu, kontenjan senatörü olarak parlamentoya girdi ve 26 mart 1966 tarihinde cumhurbaşkanı seçildi.

Cumhurbaşkanlığı sırasında 12 mart 1971 tarihinde Genelkurmay başkanı ve kuvvet komutanlarının verdiği muhtıraya engel olamadı, generallerin istekleri doğrultusunda başbakanlar atadı. Cumhurbaşkanlığı görevi 28 mart 1966 tarihinde sona erdikten sonra, parlamentonun feshedildiği 12 eylül 1980 tarihine kadar tabii senatör olarak Cumhuriyet Senatosu'nda görev yaptı.

İngiliz komandolar uçak gemilerinden adaya helikopterlerle taşındı.

Arjantin ile İngiltere, Falkland Adaları için savaşa sürüklendi

27 mayıs - Arjantin'in İngiltere'ye ait Falkland Adaları'nı işgali üzerine İngiltere 1 mayısta denizden ve havadan Arjantin kuvvetlerine karşı saldırıya geçti. ABD saldırıyı şaşkınlıkla karşılarken, Sovyetler Birliği de ABD'yi kınadı.

İlk gün 2 Arjantin uçağını düşüren İngilizler, 3 mayısta da Veine Cinco De Maya adlı Arjantin kruvazörünü batırdı. 4 mayısta Arjantin'in İngiliz donanmasının gözbebeği Sheffield destroyerini füzeyle batırması ve 30 İngiliz bahriyelisinin ölümü İngiltere'de şok etkisi yaptı. BM'nin barış çağrısını reddeden İngilizler, 11 mayısta Arjantin'in bir ikmal gemisini batırdılar. İngiliz birlikleri 21 mayısta başkentin bulunduğu Doğu Falkland Adası'na çıktı. Adaya çıkan 5 000 İngiliz askeri ile Arjantin askerleri arasında çarpışmalar devam ederken, 27 mayısta İngiltere filosunu 10 yeni gemiyle takviye ederek yeniden hücuma geçti.

Rüşveti reddeden polise kol saati

4 mayıs - Devlet Başkanı Evren, silah kaçakçısı Adem Ruhbaş'ı 6,5 milyon liralık rüşvet önerisini kabul etmeyerek yakalayan Komiser Muavini Mehmet Deveci'ye altın bir kol saati armağan etti. Evren, « Anarşistlere silah sağlayan bir şebeke mensubunun rüşvetini kabul etmediğiniz gibi, onu yakalattırmanızı kutlarım » dedi.

1982

Türkiye'nin Boston Fahrî Konsolosu öldürüldü

Boston Fahrî Konsolosu Orhan Gündüz.

5 mayıs - Türkiye'nin Boston Fahrî Konsolosu Orhan Gündüz, uğradığı silahlı saldırıda hayatını kaybetti. Sabaha karşı 02.00'de işinden evine dönerken, otomobilinin önüne çıkan ve kimliği belirlenemeyen silahlı bir kişi tarafından kurşun yağmuruna tutulan Konsolos Gündüz olay yerinde öldü. Saldırıyı Ermeni Soykırımının Adalet Komandoları adlı örgüt üstlendi.

19 000 tutuklu, 6 000 hükümlü var

7 mayıs - Genelkurmay Başkanlığı, « Türkiye'deki Anarşi ve Terörün Durumu » adlı bir kitap yayımladı. Kitapta 12 eylül 1980 tarihinden 11 şubat 1982 tarihine kadar 53 520'si otomatik tüfek, 560 955'i makineli tabancı olmak üzere toplam 654 500 silah ve 2 516 962 adet çeşitli merminin ele geçirildiği, aynı dönemde halkın da 160 170 silah teslim ettiği belirtiliyor. Gene söz konusu kitaba göre halen cezaevlerinde 19 000 tutuklu, 6 000 hükümlü var.

Renkli TV üretilecek

6 mayıs - Sanayi Bakanı Mehmet Turgut, renkli TV alıcısı üretimine 15 haziranda başlanacağını açıkladı. 3 firma renkli TV imali için gereken izni aldı.

Haziran

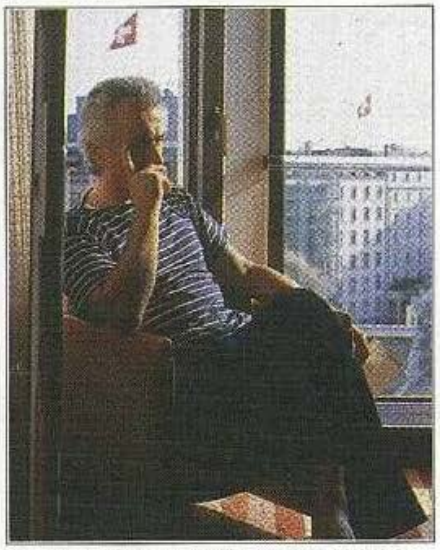
1. Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit, Nevşehir polis müdürüne hakaret davasından beraat etti.
2. Eski Bayındırlık Bakanı Selahattin Kılıç'ın, Yüce Divan'da yargılanmasına başlandı. ☞
3. Bülent Ecevit tahliye edildi. ☞
5. Fatsa Dev-Yol davasında 259 idam istendi.
7. Türkiye'nin Lizbon Büyükelçiliği İdarî Ataşesi Erkut Akbay öldürüldü. ☞
7. İstanbul'da ekmeğin gramajı 25 gram azaltılarak 410 grama indirildi.
8. Kapatılan MHP'nin Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in tahliye talebi 6. defa reddedildi.
11. Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, « Hükûmet faiz yarışına karışamaz » dedi.
11. 1982 Türkiye Güzeli Nazlı Deniz Kuruoğlu, Avrupa güzeli seçildi.
13. Olaylı maç sonrası Beşiktaş şampiyon oldu. ☞
13. İspanya'da düzenlenen Dünya Kupası Arjantin-Belçika maçıyla açıldı.
14. Arjantin birlikleri teslim oldu. ☞
14. İsrail Beyrut'u kuşattı.
18. Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit'in, 9 aya kadar hapsi istendi.
19. Akaryakıta yüzde 10 zam yapıldı.
22. Banker Kastelli diye tanınan Cevher Özden yurtdışına kaçtı. ☞
24. 17 mayıs 1982'de açılan Barış Derneği davası sanıklarının yargılanmasına başlandı. Sanıklardan 3'ü tutuksuz, 25'i tutuklu olarak yargılanıyor, 2 kişi ise firarda.
26. Devlet Bakanı İlhan Öztrak, « Kastelli dolandırıcıdır » dedi.
28. Bankerlik kuruluşları Kastelli, Mentaş ve Bimtaş'ın tasfiyelerine karar verildi.
28. Demire yüzde 12 zam yapıldı.

Ecevit ilk duruşmada tahliye edildi

18 haziran - MGK'nin 52 sayılı kararına aykırı olarak Norveç'te yayımlanan bir gazeteye demeç verdiği iddiasıyla ve 5 yıl hapis talebiyle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nde yargılanan Bülent Ecevit, ilk duruşmada 3 haziranda tahliye edildi.

10 nisandan beri tutuklu olan Ecevit'in *Der Spiegel* ile Hollanda televizyonuna verdiği demeçlerden dolayı yargılanmasına Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde 4 haziranda devam edildi. 18 haziranda duruşmada askerî savcı Ecevit'in 9 aya kadar hapsini talep etti.

Banker Kastelli'nin yurtdışına kaçtığının anlaşılması, paniğe neden oldu

Banker Kastelli olarak bilinen Cevher Özden.

24 haziran - 11 haziranda Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, bazı bankaların yüksek faiz ödeme eğilimleri konusunda, vatandaşların yüksek faiz konusunda bir banker tecrübesine sahip olduklarını belirterek, « Vatandaş fazla para kazanacağım derken, riskini de düşünmelidir » dedi ve « Faiz yarışına hükûmet karışamaz » diye ekledi. Açıklamadan sonra, 22 haziranda, kendisini « paranın lüks Nermini » diye tanımlayan ve halktan en fazla para toplayan Banker Kastelli'nin yurtdışına kaçtığı haberi ülkede bomba etkisi yarattı. Cevher Özden hakkında tutuklama kararı çıkarken, hükûmet, Kastelli şirketlerinin tasfiyesi için harekete geçti. 70 banker ve banka yöneticisinin yurtdışına çıkışı yasaklandı. Bu arada 24 haziranda İsviçre'de ortaya çıkan Kastelli, yurda bir an önce dönmek ve kendisini temize çıkarmak istediğini açıkladı.

Lizbon İdarî Ataşemiz Erkut Akbay öldürüldü

Erkut Akbay.

7 haziran – Türkiye'nin Lizbon Büyükelçiliği İdarî Ataşesi Erkut Akbay ve eşi Nadide Akbay, öğle saatlerinde evlerine giderlerken bir Ermeni teröristin silahlı saldırısına uğradılar. Saldırıda 5 kurşun yarası alan Erkut Akbay olay yerinde şehit olurken, karısı Nadide Akbay ağır yaralı olarak hastaneye kaldırıldı. Polisten alınan ilk bilgilere göre, Ataşe Akbay arabasının içindeyken, başına çorap geçirmiş bir kişi tarafından vuruldu. Penceresi açık olan arabaya yaklaşan terörist önce Akbay'ın başına ve ensesine ateş etti. Bu arada kaçmaya çalışan Nadide Akbay'ı da arkadan vuran saldırgan, görgü tanıklarının ifadesine göre olay yerinden yürüyerek uzaklaştı. Polisin yaptığı araştırmalarda saldırı mahallinde 10 adet boş kovan bulundu. Saldırıdan hemen sonra bir Fransız haber ajansına telefon eden bir kişi, saldırıyı Ermeni Soykırımının Adalet Komandoları adlı bir örgütün üstlendiğini bildirdi. Olaydan sonra alarma geçen Lizbon polisi, geniş çaplı aramalara başladı.

Falkland'da İngiliz bayrağı dalgalanıyor.

Falkland yenilgisi Arjantin'e demokrasi getirdi

14 haziran - 2 nisanda Arjantin'in Falkland Adaları'nı işgal etmesiyle Güney Atlantik'te başlayan savaş, adalardaki Arjantin birliklerinin komutanı General Mario Menendez'in teslim olmasıyla sona erdi. Başbakan Thatcher, Avam Kamarası'nda zaferi müjdelerken, « Şimdi adalarda beyaz bayraklar dalgalanıyor » dedi. Arjantin'deyse, Buenos Aires'teki başkanlık sarayı önünde askerî yönetimi protesto eden binlerce gösterici polisle çatıştı. Devlet Başkanı General Galtieri istifa ederken, temmuzdan itibaren siyasî partilerin faaliyetlerine izin verildiği açıklandı.

Eski bakan Selahattin Kılıç Yüce Divan'da

2 haziran - Eski Bayındırlık bakanlarından Selahattin Kılıç ve 9 arkadaşının Yüce Divan'da yargılanmalarına başlandı. Kılıç görevi kötüye kullanmak ve rüşvet almakla suçlanıyor. Ayaş Tüneli inşaatında 140 milyon lira fazla ödeme gerçekleştirerek kendisine çıkar sağladığı ve Hazine'yi zarara soktuğu iddia edilen Kılıç, böyle bir durumun söz konusu olmadığını belirterek, « Takdir istemiyoruz, ama hiç olmazsa suçlanmayalım » dedi. Yüce Divan'daki duruşmayı kapatılan AP'nin yöneticilerinden Nahit Menteşe, Necmettin Cevheri ve Köksal Toptan da izledi.

Selahattin Kılıç.

Beşiktaş'ın şampiyonluğunu federasyon ilan etti

14 haziran - Lig şampiyonunu belirleyecek Beşiktaş-Eskişehirspor maçı 13 haziranda Eskişehir'de oynandı. Beşiktaş'ın 2-1 galibiyetiyle süren maç, yan hakemlerden biri tribünden atılan bir cisimle yaralanınca bitimine 12 dakika kala hakem tarafından tatil edildi. Bu suretle şampiyonun resmen belirlenmesi, Futbol Federasyonu'nun kararına kaldı. 14 haziranda toplanan Futbol Federasyonu Eskişehir'in hükmen yenilgisine ve Beşiktaş'ın şampiyonluğuna karar verdi. Böylece Beşiktaş 15 yıllık bir aradan sonra yeniden şampiyon oldu. Karar üzerine Beşiktaşlılar İstanbul'da sabahlara kadar gösteriler yapıp eğlendiler. 16 yıl sonra küme düşen Eskişehirspor'un stadı 4 maç için kapatıldı.

1982 Türkiye Güzeli Nazlı Deniz Kuruoğlu (ortada mavi elbiseli), Avrupa Güzeli seçildi.

1982

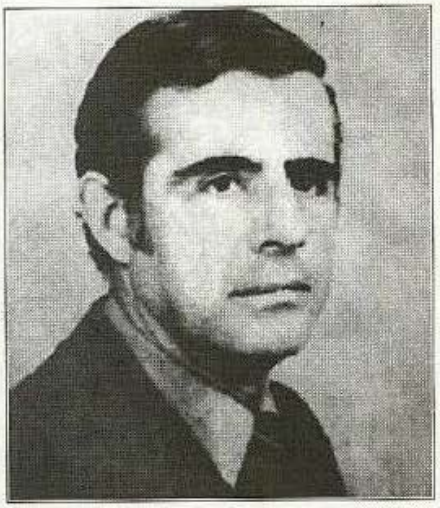
Temmuz

1. Pendik Tersanesi açıldı.
5. Bankerzedelerle ilgili kararname yayımlandı; aylık net faiz yüzde 2,1.
6. Kastelli operasyonunun devlete 45 milyar liraya mal olacağı açıklandı.
6. Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit, 2 ay 27 gün hapse mahkûm oldu.
7. 22 kâğıt ürününe yüzde 2-20 zam yapıldı.
9. Devlet Başkanı Evren'in isteği üzerine TV'deki banka reklamları kaldırıldı.
11. İspanya'da yapılan Dünya Kupası'nı, finalde Federal Almanya'yı 3-1 yenen İtalya kazandı.
12. Türkiye'nin 7. cumhurbaşkanının halk oyuyla seçileceği açıklandı.
14. Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, Maliye Bakanı Kaya Erdem, İmar ve İskân Bakanı Şerif Tüten istifa etti.
14. Cumhuriyet altını bir günde 400 lira artarak 12 900 lira oldu.
16. Ekonomik konular Çankaya'da ele alındı.
17. Danışma Meclisi, Anayasa Komisyonu'nun hazırladığı anayasa tasarısı açıklandı.
18. Darboğazda olan Güney Sanayi Tekstil Şirketi kurtarıldı.
18. Anayasa tasarısı büyük tepki gördü; tasarının özgürlüklerin özünü ortadan kaldırdığı ileri sürüldü.
21. Rotterdam Başkonsolosumuz Kemalettin Demirer'e, Ermeni teröristlerce suikast girişiminde bulunuldu.
25. Devlet Başkanı Kenan Evren, « 1961 Anayasası yüzünden bu hale geldik » dedi.
25. 27 üniversiteye rektör atandı.
28. Türk-İş, Anayasa için raporunu açıkladı: « Türk ulusuna güvenilmiyor ».
31. İstanbul'da geceleri sokağa çıkma yasağı kaldırıldı.

Ermeni teröristler bu defa başaramadı

21 temmuz - Türkiye'nin Rotterdam Başkonsolosu Kemalettin Demirer'e 4 kişilik bir Ermeni terörist grubu silahlı saldırıda bulundu. Makam otomobilinin kurşun geçirmez olması ve Hollanda polisinin aldığı önlemler sayesinde Demirer ve beraberindekiler saldırıdan yara almadan kurtuldular.

Başkonsolos Kemalettin Demirer'in otomobilini makineli tüfeklerle tarayan Ermeni teröristlere polis ateşle karşılık verdi ve teröristlerden biri yakalandı. Diğer teröristler saldırıda kullandıkları otomobillerini ve silahlarını bırakarak kaçmak zorunda kaldılar. Türkiye'nin Hollanda Büyükelçiliği sözcüsü yaptığı açıklamada saldırının kansız sonuçlanmasında Hollanda polisinin büyük katkısı olduğunu belirtti ve « Bu tür önlemler alınırsa hem diplomatlarımızın hayatı kurtarılır, hem de teröristler caydırılır » dedi. Saldırıyı, Beyrut'taki Associated Press Ajansı'na telefon eden ve adı ilk defa duyulan Ermeni Kızıl Ordusu adlı bir örgüt üstlendi.

Türkiye'nin Rotterdam Başkonsolosu Kemalettin Demirer.

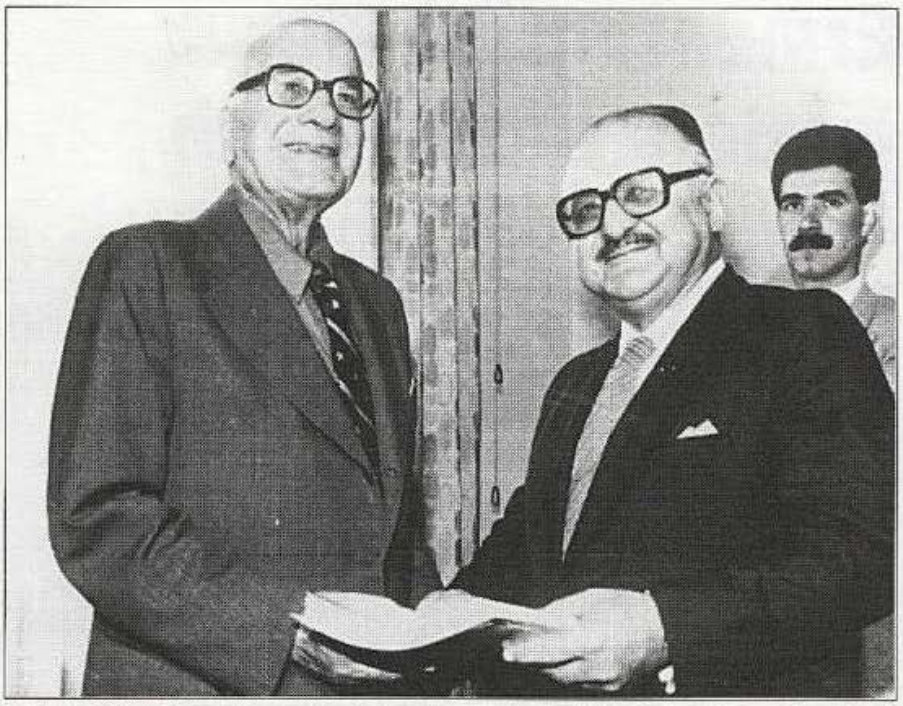

Kurtarılan Güney Sanayi fabrikası önünde bekleşen işçiler.

Devlet ortak oldu, Güney Sanayi kurtarıldı

18 temmuz - Mali sıkıntıya giren Güney Sanayi Tekstil Şirketi'nin kurtarılmasına ve şirketin 2 banka tarafından yönetilmesine karar verildi. 6 000 işçinin çalıştığı Güney Sanayi'nin sermayesi artırılırken, yüzde 20 payının Ziraat Bankası, yüzde 10 payının da Sümerbank tarafından alınması kararlaştırıldı. Bu yolla Güney Sanayi'ye 300 milyon lira kaynak sağlanırken, 2 devlet bankasının katılması sonucu devlet bir açıdan özel sektörle ortaklık kurmuş oldu. Şirketin aldığı ihracat kredilerinin süresi de 1 yıl uzatıldı.

Bakanlar Kurulu'nun bu kararına karşı çıkan şirket sahiplerinden Hasan Sapmaz, « Bu ölüm fermanını kabul etmeyeceğiz. Gerekirse kuruluşu Türk Hava Kurumu'na bağışlayarak dayatılan çözümü engelleyeceğiz. Bir kur farkından dolayı Türkiye'yi çıkmaza sürükleyenler, şirketi de zora sokmuşlardır. Bunların hiç mi sorumluluğu yok? » diye sordu. Sapmaz, Turgut Özal istifa etmiş olduğu halde neden hâlâ onun formülünde ısrar edildiğini anlamadığını belirterek, « Bu kurtuluş değil, ölüm fermanımız »dedi.

200 maddeden oluşan anayasa taslağı, Anayasa Komisyonu Başkanı Orhan Aldıkaçtı (sağda) tarafından Danışma Meclisi Başkanı Profesör Sadi Irmak'a teslim edildi.

Özal, Erdem ve Tüten istifa etti

16 temmuz - Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, Maliye Bakanı Kaya Erdem ve İmar ve İskân Bakanı Şerif Tüten 14 temmuzda istifa ettiler. Özal'ın yerine Refik Pasin, Erdem'in yerine Adnan Başer Kafaoğlu, Tüten'in yerine de Ahmet Samsunlu atandı. Özal'ın istifasına, Başbakan Bülend Ulusu'nun Maliye Bakanı Kaya Erdem'den istifa etmesini istemesi yol açtı. Özal, Maliye bakanlığına Kafaoğlu'nun getirilmesi kararına da karşıydı. Eski Maliye Bakanı Kaya Erdem YÖK üyeliğine atandı. Side'deki yazlık evinde istirahate çekilen Özal, yurtdışındaki bir görevi kabul etmeyeceğini açıkladı. 16 temmuzda Çankaya'da, Evren başkanlığında ve Başbakan Ulusu'nun da katılımıyla yapılan ekonomiyle ilgili toplantıda, ekonominin canlandırılması için alınacak tedbirler konuşuldu.

Yeni anayasa taslağı açıklandı

28 temmuz - Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanı Orhan Aldıkaçtı, komisyonun hazırladığı anayasa taslağını 17 temmuzda Danışma Meclisi Başkanı Profesör Sadi Irmak'a teslim etti. Açıklanan taslakta cumhurbaşkanına geniş yetkiler tanınıyor. Buna göre cumhurbaşkanı Meclis dışından başbakan atayabileceği gibi, görevden de alabilecek. Milletvekili seçimi süresi de 5 yıla çıkarılıyor. Tasarı hakkında Anayasa Komisyonu Başkanı Aldıkaçtı, « Yürütme kuvvetlendirildi » derken, Barolar Birliği Başkanı Atilla Sav, « Böyle bir anayasayla otoriter rejim kurulabilir » dedi. Anayasa Mahkemesi Üyesi Yekta Güngör Özden, tasarının devlete baskı kurma olanağını verdiğini ileri sürdü. Profesör Nevzat Yalçıntaş, « Kantarın topu kaçtı » derken, bazı komisyon üyeleri de tasarıyı eleştirdi. 25 temmuzda Balıkesir'in Erdek İlçesi'nde konuşan Devlet Başkanı Kenan Evren halka, 1961 Anayasası yüzünden 12 Eylül'e gelindiğini belirterek, « Anayasa tenkitlerine karışmak istemiyorum » dedi.
Türk-İş'in 28 temmuzdaki açıklamasında ise, « Bu anayasayla Türk ulusuna güvenilmediği anlaşılmaktadır » denildi.

TV'de banka reklamı yasaklandı

12 temmuz - 5 temmuzda bankerzedelerle ilgili kararname yayımlandı; aylık net faiz yüzde 2,1 tespit edildi. Yurtdışına kaçan Banker Kastelli'nin şirketlerinin tasfiyesini yapacak üç kurulun üyeleri belirlendi. 12 temmuzda çalışmaya başlayan kurullar 26 temmuzdan itibaren alacaklıların başvurusunu kabul etmeye başlayacak. Ayrıca 9 temmuzda Devlet Başkanı Kenan Evren'in direktifi üzerine TV'de banka reklamlarının yayınına son verildi.

Bülent Ecevit yine mahkûm oldu

6 temmuz - Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit, Alman *Der Spiegel* dergisi ile Hollanda televizyonunda yayınlanan iki ayrı demecinden dolayı, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nce 2 ay 27 gün hapse mahkûm edildi.

7. cumhurbaşkanını halk seçecek

12 temmuz - Yeni anayasa tasarısında cumhurbaşkanlarının 7 senede bir seçilmesi öngörülüyor. Tasarı öntaslağında yer alan geçici bir maddeyle bir defaya mahsus olmak üzere anayasanın halkoyuyla onaylanması sonucu MGK ve Devlet başkanlığında bulunan kişinin 7. cumhurbaşkanı seçilmesi kararlaştırıldı.

İspanya'da düzenlenen Dünya Kupası'nı, finalde Batı Almanya'yı 3-1 yenen İtalya kazandı. İtalyan Millî Takımı futbolcuları maç sonrası kupayla birlikte şeref turu atarken.

1982

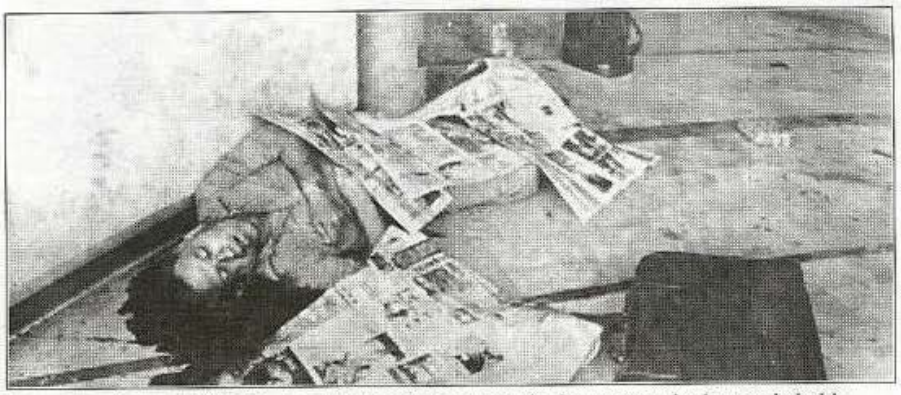
Ağustos

1. Afganistan'daki 366 kişilik ilk mülteci kafilesi Adana'ya geldi.
4. Anayasa tasarısının Danışma Meclisi'nde görüşülmesine başlandı. ☞
6. Danışma Meclisi'nde Devlet Başkanı Kenan Evren'in huzurunda cumhurbaşkanı seçimi tartışıldı.
7. Türk-İş anayasa tasarısı hakkında görüşünü açıkladı: « Tasarı ulusa haksızlıktır ».
9. Sıkıyönetim *Güneş* gazetesini kapattı.
10. Ermeni asıllı Türk vatandaşı Artin Penik, ASALA terör örgütünü protesto etmek için Taksim'de kendini yaktı.
13. MGK, bakanlığı döneminde Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'yle ilgili soruşturmalarda görevini ihmal ettiği ve kötüye kullandığı iddiasıyla eski Maliye Bakanı Kaya Erdem hakkında soruşturma başlattı.
14. ASALA terörünü protesto etmek için kendini yakan Artin Penik öldü. ☞
17. Barış Derneği davasında sorgular başladı. ☞
18. Uyuşturucu kaçakçısı eski MHP'li Senatör Kudret Bayhan, 16 yıl hapse mahkûm edildi.
20. 24 şubat 1981'den beri devam eden MSP davasında, Genel Başkanı Necmettin Erbakan ile 21 arkadaşının 2-7 yıl hapsi istendi.
20. Cumhuriyet altını ilk defa 15 000 liraya çıktı.
26. Ellerinde, ödeme güçlüğü içinde bulunan bankerlerden aldıkları tahviller bulunan vatandaşların anapara ve faizlerini ödeyecek bankalar belirlendi.
27. Seçmen yaşının 18'e indirilmesi önerisi Danışma Meclisi'nde reddedildi.
27. Cumhuriyet altını 17 000 liraya çıktı.
30. Filistin Kurtuluş Örgütü lideri Yaser Arafat Beyrut'u terketti.

ÖLÜM:

6. Yazar ve siyaset adamı Samet Ağaoğlu. ☞

ASALA Esenboğa'yı kana buladı; 8 kişi öldü

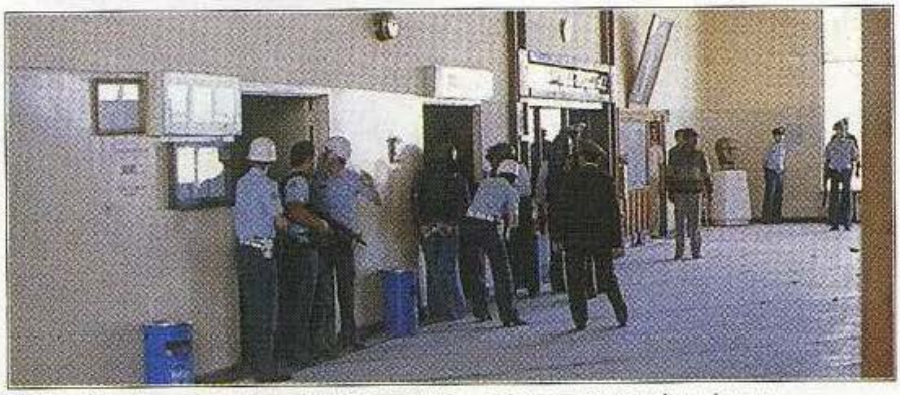

Restoranın kapısı öldürülen Amerikalı yolcunun cesedi olay sonuna kadar yerde kaldı.

7 ağustos - ASALA örgütüne bağlı 3 Ermeni teröristin Ankara Esenboğa Havaalanı'nda gerçekleştirdikleri bombalı ve silahlı saldırı sonucunda 3 polis şehit olurken, 3 yurttaş ile Amerikan uyruklu 1 kadın ve 1 Alman mühendis öldü. Çatışma sonunda teröristlerden 1'i ölü, 2'si yaralı olarak ele geçirildi. Bekleme salonunda bulunan yolcuların üstüne bomba atıp, çevreyi ellerindeki otomatik silahlarla tarayan teröristler ile güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmada, 72 kişi de çeşitli yerlerinden yaralandı. Yaralanan yolcular taksi ve ambulanslarla hastaneye taşındı. Güvenlik güçlerinin açtığı ilk ateşten yara almadan kurtulan 1 terörist restorana kaçarak 20 yolcuyu rehin aldı ve ancak 3 saat süren bir çatışma sonucunda ölü olarak ele geçirildi. Esenboğa'daki olay dünya radyo ve televizyonlarından « flaş haber » olarak verildi. Associeted Press Ajansı'nın Beyrut bürosunu telefonla arayan bir kişi, bunun bombalı ve silahlı saldırının bir protesto olduğunu, bu eyleme « Erzurum Operasyonu » kod adı verildiğini söyledi. ASALA adlı terör örgütü de Esenboğa baskınından hemen sonra Beyrut'ta yaptığı açıklamada eylemlerini yaygınlaştıracağını bildirdi ve çeşitli ülkelerde tutuklu bulunan 85 Ermeni teröristin serbest bırakılması için 7 gün süre tanıdı.

Ermeni teröristlerin saldırısı sırasında yaralananlardan biri hastaneye taşınırken.

Çelik yelekli timler 20 yolcunun rehin tutulduğu restorana girmeye hazırlanıyor.

Bir Ermeni vatandaş kendini yaktı

Ermeni terör örgütü Asala'yı protesto için kendini yakan Artin Penik hastanede.

14 ağustos - Artin Penik adında bir Ermeni vatandaşımız, ASALA'nın Esenboğa katliamını protesto için 10 ağustosta İstanbul Taksim Meydanı'nda kendini yaktı. Cerrahpaşa Hastanesi'ne kaldırılan Artin Penik 14 ağustosta öldü. Penik olay yerine bıraktığı mektupta « ASALA canileri, zamanı gelince Türk ulusu sizin cezanızı verecektir !» diye yazmıştı.

Evren: 61 Anayasası bize bol geldi

30 ağustos - Anayasa tasarısının Danışma Meclisi'nde görüşülmesine 4 ağustosta başlandı. Bazı üyeler, cumhurbaşkanına verilen yetkileri fazla bulduklarını söylediler. Sendikal mücadeleyi denetim altına alan maddeler 25 ağustosta kabul edildi. 27 ağustostaki oturumda seçmen yaşını 18'e indiren madde reddedildi. « Bu anayasayı konuşmaya değmez » diyen Profesör Feridun Ergin, Danışma Meclisi'nden istifa ederken, Cahit Tutum memurların dernek kurmalarını yasaklayan madde hakkında, « Bu yasaklamaya Nazi rejimlerinde rastlanır » dedi.

Anayasa tasarısı üzerindeki eleştirilere cevap veren Devlet Başkanı Evren 29 ağustosta Afyon'da, « Yapımıza ve stratejik konumumuza uygun bir anayasa yapmak zorundayız. 61 Anayasası bize bol geldi » dedi. Dış güçlerle işbirliği yapanların « Anayasaya hayır ! » kampanyası açtıklarını ileri süren Evren, 30 ağustos mesajında, « Gerektiğinde Ordu görevini yine yapacaktır » dedi.

Ecevit hapse girdi

20 ağustos - Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Ecevit, 2 ay 27 günlük hapis cezasını çekmek üzere Ankara Kapalı Cezaevi'ne sevk edildi. Bülent Ecevit 6 temmuzda, MGK'nin 52 sayılı kararına aykırı olarak yabancı dergilere beyanat vermekten suçlu bulunarak mahkûm edilmişti.

Bankacılığa yeni düzenleme

3 ağustos - Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu, güçlük içinde bulunan şirketlerin durmadan hükûmete başvurduğunu ve 40 büyük şirketin peşlerinden bankaları da sürüklediğini belirterek, bu sorunları çözmek için yeni düzenlemeler yapılacağını, şirketlerin borçlarının erteleneceğini, bankaların birleştirilerek sayılarının azaltılacağını ifade etti.

Kanada Askerî Ataşemiz öldürüldü

Arabasında katledilen Albay Atilla Altıkat.

27 ağustos - Kanada'nın başkenti Ottawa'daki Türkiye Büyükelçiliği'nde görevli Askerî Ataşemiz Albay Atilla Altıkat, Ermeni teröristlerin silahlı saldırısında şehit oldu.

Yerel saatle sabah 09.00'da Türkiye Büyükelçiliği'ne giderken, otomobili kırmızı ışıkta durduğu sırada, bir başka araçtan açılan ateş sonucu göğsünden ve başından yaralanan Albay Altıkat, olay yerinde hayatını kaybetti. İki kişi oldukları sanılan saldırganlar hızla uzaklaştı.

Bir basın ajansına edilen telefonda saldırı, Ermeni Soykırımının Adalet Komandoları adlı terör örgütü tarafından üstlenildi.

2 ile 7 yıl arasında değişen hapis cezası talebiyle yargılanmakta olan, kapatılan MSP'nin Genel Başkanı Necmettin Erbakan ve 21 arkadaşı duruşmada.

1982

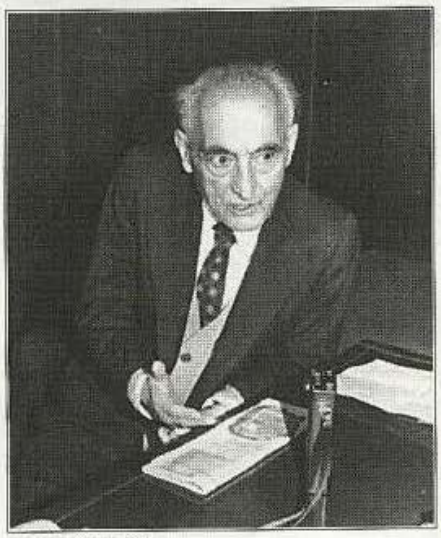

Mahmut Dikerdem sorgu sırasında.

Barış Derneği davası devam ediyor

17 ağustos - İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde, 17 mayıstan beri sürmekte olan Barış Derneği davasında, sorgulamalara başlandı. 25'i tutuklu 30 yöneticinin yargılandığı davada, sorgusu yapılan ilk kişi Barış Derneği Genel Başkanı Mahmut Dikerdem oldu. Dikerdem kendilerine yöneltilen bütün suçlamaları reddetti.

Samet Ağaoğlu öldü

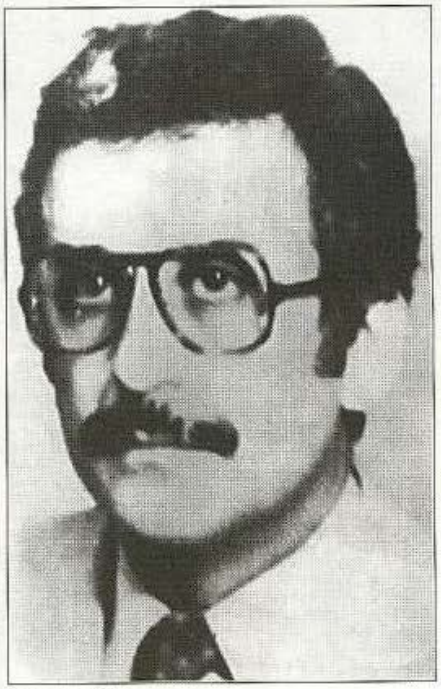

Samet Ağaoğlu

6 ağustos - Siyaset adamı ve yazar Samet Ağaoğlu 73 yaşında İstanbul'da öldü. Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitiren Ağaoğlu, Strasbourg Üniversitesi'nde ihtisas eğitimi gördü. DP saflarında siyasete atıldı, 1950-1960 arasında Manisa milletvekili olarak Meclis'te bulundu; Menderes hükûmetlerinde başbakan yardımcılığı, Çalışma, İşletmeler, Sanayi ve Devlet bakanlıkları yaptı. 27 mayıs ertesi Yassıada'da yargılandı, ömür boyu hapse mahkûm edildi. 1965 affından yararlandı. Ağaoğlu, kahramanlarının bilinçaltı korkularını, kişiliklerinin hastalıklı yanlarını başarıyla yansıttığı hikâyelerini « Zürriyet » (1950), « Öğretmen Gafur » (1953), « Büyük Aile » (1957), « Katırın Ölümü » (1965) kitaplarında topladı. Ayrıca anı ve inceleme türünde eserler verdi.

Eylül

1. İlk ve ortaöğretimde din ve ahlak dersleri zorunlu oldu.
5. Seçmen kütüğü yazımı için tüm yurtta sokağa çıkma yasağı uygulandı.
6. İMF, Türkiye'nin ara programını olumlu buldu.
6. Devlet Başkanı Evren, « Yargı, yasama ve yürütme güçlerinin üstünde yer alamaz » dedi.
5. İsviçre'den Tunus'a giden Banker Kastelli tutuklandı.
7. Esenboğa Havaalanı baskınına katılan Ermeni terörist Ekmekçiyan idama mahkûm oldu.
9. Bulgaristan Burgaz İdarî Ataşesi Bora Süelkan, Ermeni teröristlerce öldürüldü.
12. 12 Eylül Harekâtı'nın ikinci yılında anarşi olaylarında yüzde 96 azalma olduğu açıklandı.
14. Atina'da kaçak Türkler, Askerî Ataşe Yarbay Osman Boyalar'ı ağır yaraladı.
18. Anayasa'yla birlikte Devlet Başkanı Kenan Evren'in cumhurbaşkanlığının da oylanması, Danışma Meclisi'nde kabul edildi.
19. Anayasa'nın ilk tur görüşmeleri 292 saat sürdü.
21. Kapatılan MHP davasında gizli oturum yapıldı.
23. Anayasa tasarısı, Danışma Meclisi'nde kabul edildi.
26. Millî Güvenlik Konseyi, Danışma Meclisi'nin kabul ettiği anayasa tasarısını incelemeye aldı.
28. Türkiye'ye getirilen Banker Kastelli cezaevine kondu.

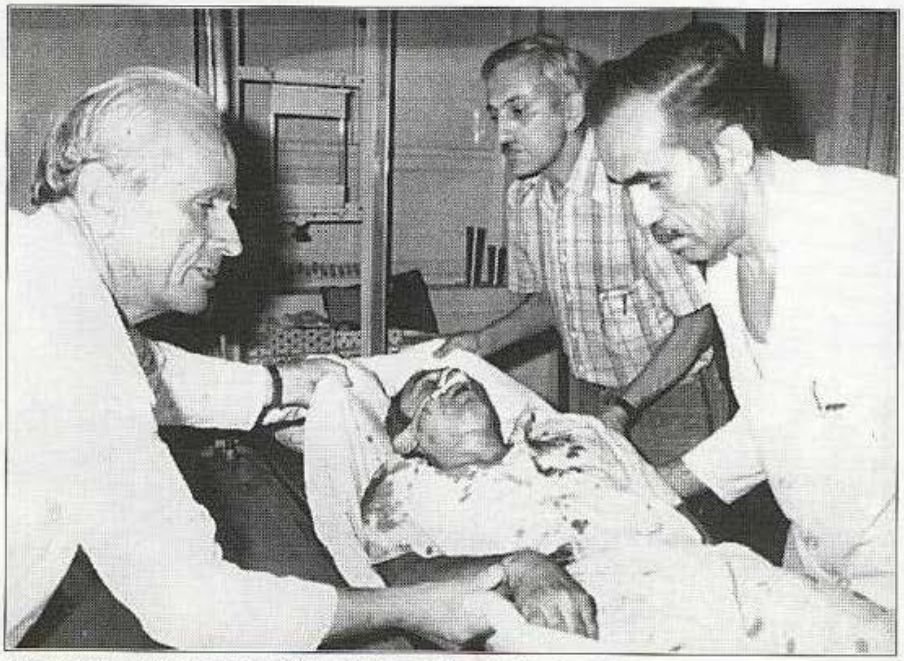
Bora Süelkan.

Burgaz İdarî Ataşemize suikast

9 eylül - Türkiye'nin Bulgaristan'daki Burgaz Konsolosluğu İdarî Ataşesi Bora Süelkan, uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybetti. Öğle saatlerinde evine döndüğü sırada kimliği bilinmeyen bir kişi Süelkan'a altı el ateş etti. Ataşemiz aldığı yaralar sonucu olay yerinde öldü. Saldırıyı Ermeni Soykırımının Adalet Komandoları adlı örgüt üstlendi.

İstanbul'a kanunsuz tek taş konulmasına izin verilmeyecek

22 eylül - İstanbul Belediye Başkanı Korgeneral Ecmel Kutay, « İstanbul'a kanunsuz tek taş konulmasına müsaade edilmeyecektir » şeklinde bir açıklama yaptı. Korgeneral Kutay İstanbul'da toplam 247 475 yasal olmayan yapı ile gecekondu bulunduğunu ve bu binalarda toplam 2 milyonu aşkın insanın yaşadığını da kaydetti. Belediye Başkanı Kutay, ne olursa olsun Boğaziçi'nin tahribine meydan verilmeyeceğini belirtti.

Ağır yaralanan Atina Askerî Ataşesi Osman Boyalar hastanede.

Atina'da Askerî Ataşemize linç girişimi

14 eylül - Türkiye'nin Atina Büyükelçiliği Askerî Ataşesi Yarbay Osman Boyalar, Türkiye'den Yunanistan'a kaçan teröristler ile aşırı solcu Rumların, Türkiye'deki yönetimi protesto etmek amacıyla Atina'da düzenlediği gösteri sırasında, fotoğraf çektiği iddiasıyla göstericiler tarafından feci şekilde dövüldü. Linç edilmekten son anda kurtarılan Boyalar hastaneye kaldırıldı. Yapılan ilk müdahaleden sonra yoğun bakıma alınan Boyalar'ın hayatî tehlikeyi atlatamadığı bildiriliyor.

CHP hakkında kovuşturmaya gerek görülmedi

21 eylül - Kapatılan CHP ve yöneticileri hakkında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı emriyle askerî savcılıkça açılan soruşturma sonunda CHP hakkında kovuşturmaya lüzum görülmedi. Soruşturma, MHP avukatlarının suç duyurusu üzerine başlatılmıştı. Bölücülük yapmak, anarşi ve teröre destek olmak gibi 33 madde halinde sıralanan suçlamalarla ilgili olarak 279 CHP'li parlamenterin ifadesi alındı.

Kastelli cezaevinde

28 eylül - Banker Kastelli adıyla bilinen Cevher Özden 5 eylülde Tunus'ta tutuklandı. Hakkında dolandırıcılık ve emniyeti suiistimal suçundan gıyabî tutuklama kararı olan ve uluslararası düzeyde aranan Özden, bir süredir İsviçre'de bulunuyordu. Türkiye'nin İsviçre'den Özden'in iadesi talebinde bulunmasına rağmen, bu talep eksik belgeler olduğu gerekçesiyle yerine getirilmemişti. Özden'in, 27 ağustosta tamamlanarak İsviçre'ye gönderilen dosya nedeniyle tutuklanıp Türkiye'ye iade edileceği korkusuyla Tunus'a geçtiği sanılıyor. Bu durumda Türkiye derhal harekete geçerek Tunus'tan Özden'in iadesini talep etti. Ancak, Tunus ile Türkiye arasında suçluların iadesini öngören anlaşma Danışma Meclisi'nde onaylanmadığından iade gecikti. Daha sonra onaylanan yasa 25 eylülde *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. 26 eylülde Türkiye'den giden iki kişilik güvenlik ekibi 28 eylülde Özden'i yurda getirdi ve hakkındaki gıyabî tutuklama kararı vicahiye çevrilen Kastelli Sağmalcılar Cezaevi'ne kondu.

Anayasa görüşmeleri sırasında, Danışma Meclisi sert tartışmalara sahne oldu.

Anayasa, Danışma Meclisi'nde kabul edildi

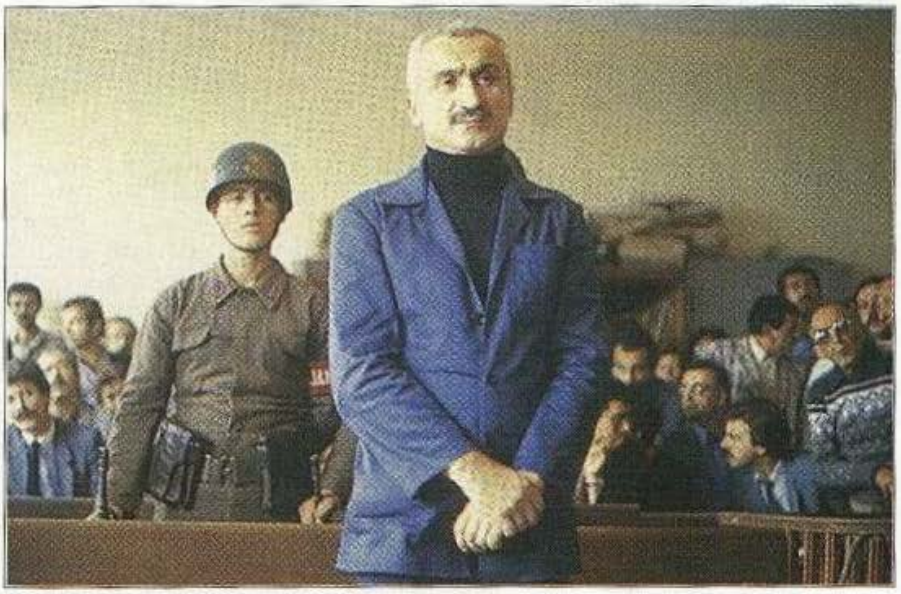
23 eylül - Anayasa, Danışma Meclisi'nde 12 çekimser, 7 ret oyuna karşılık 120 kabul oyuyla kabul edildi. Ertuğrul Alatlı, Mustafa Alpdündar, Abdülbaki Cebeci, Mehmet Pamak, Kamer Genç, Vahap Güvenç ve Feridun Şakir Övünç tasarıya ret oyu verdiler. Komisyon Başkanı Orhan Aldıkaçtı, « Bu Anayasa torunlarımız için yapıldı » dedi. Danışma Meclisi, 4 ağustosta başlayan ve 18 eylülde sona eren birinci görüşmeleri sırasında toplam 292 saat çalıştı. Anayasa Komisyonu'nca 200 esas ve 12 geçici madde olarak hazırlanmış olan tasarı, 192 esas ve 12 geçici maddeyle bağlandı. Anayasa'nın tümü üzerindeki görüşmeler 69 saat 50 dakika sürdü, 94 üye söz aldı. Maddeler üzerinde de 222 saat çalışıldı. Kabul edilen anayasa tasarısı, MGK tarafından son biçimi verildikten sonra halkoyuna sunulacak.

1982

Ekim

1. Devlet Başkanı Evren, « Anayasa'ya karşı olan 12 Eylül'e de karşıdır » dedi.
3. Eski cumhurbaşkanlarından Celal Bayar, bir mektupla Devlet Başkanı Evren'e Anayasa'ya ilişkin görüşlerini bildirdi.
4. Bir Norveç gazetesinde kendisine atfen yayımlanan demeç nedeniyle, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, 1 No'lu Askerî Mahkemesi tarafından 3 mayıstan beri yargılanmakta olan, kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit beraat etti.
5. Danışma Meclisi başkanlığına 86 oyla Profesör Sadi Irmak yeniden seçildi.
7. MGK'nin 52 sayılı kararına aykırı davranmaktan 3 ay hapse mahkûm edilen gazeteci Nazlı Ilıcak cezaevine kondu.
15. Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit, 20 ağustostan beri hapis cezasını çekmekte olduğu Ankara Kapalı Cezaevi'nden tahliye edildi.
18. Banker Kastelli'nin yargılanmasına başlandı. ☞
19. MGK'nin son biçimini verdiği Anayasa metni açıklandı; eski parti liderlerine 10 yıllık siyaset yasağı getirildi.
19. Asil Çelik'in hisseleri Hazine tarafından satın alındı. ☞
22. Başbakanlık'tan yapılan açıklamada Asil Çelik'in 4 000 kişi düşünülerek satın alındığı belirtildi.
23. Anayasa Komisyonu, Siyasî Partiler Kanunu hazırlığına başladı. ☞
24. Devlet Başkanı Kenan Evren, « Anayasa'nın kefili benim » dedi. ☞
25. Anayasa'yı tanıtmak için 200 000 elkitabı ve 1 milyon broşür bastırıldı.
27. Devlet Başkanı Evren, « Okullara din derslerini, cahil politikacıların din sömürüsünü önlemek için koyduk » dedi.
26. Almanya, Mehmet Ali Ağca'nın suç ortağı Ömer Ay'ı Türkiye'ye iade etti.

Banker Kastelli duruşmada ağladı

Yılın duruşması başladı. Banker Kastelli olarak bilinen Cevder Özden hâkim önünde.

18 ekim - Banker Kastelli adıyla tanınan Abidin Cevher Özden'in yargılanmasına başlandı. Mahkemede ağlayarak ifade veren Özden, 1978'de 500 000 lirayla başlayıp, 3 yıl içinde 100 milyar liralık bir kuruluşun sahibi olduğunu söyledi. 1982'de zarar etmeye başladığını belirten Özden, ödeme güçlüğüyle karşılaşınca paniğe kapıldığını ve bu nedenle İsviçre'ye gittiğini belirtti. Duruşmanın hâkimi Hüseyin Yücel, « Bu olay Kastelli ile bankaların değil, hukuku laubalileştiren bir devrin hesabıdır » dedi.

Asil Çelik'in kurtarılması tartışma yarattı

22 ekim - Asil Çelik'in hisselerinin devlet tarafından alınması kamuoyunda bazı tartışmalara yol açtı.
Bunun üzerine, Asil Çelik'te yüzde 25 hissesi olan Koç Grubu'nun lideri işadamı Vehbi Koç, bu konuda bir açıklama yaparak, Koç'un devlet tarafından kurtarılması diye bir şeyin söz konusu olamayacağını söyledi. Koç'un açıklamasını, Başbakanlığın yaptığı açıklama takip etti. Başbakanlık devletin Asil Çelik'i, hissedar durumundaki 4 000 vatandaşı düşünerek satın aldığını açıkladı. Yıllardır zarar eden şirketin, devlete 23 milyar liraya mal olduğu açıklandı.

Yeni yasama yılında tekrar Danışma Meclisi başkanlığına seçilen Sadi Irmak.

Siyasî Partiler Kanunu hazırlanıyor

23 ekim - Anayasa Komisyonu, Siyasî Partiler Kanunu üzerinde hazırlıklara başladı. Komisyon, siyasî partiler ve seçim yasalarını hazırlama görevinin kendisine ait olduğunu Danışma Meclisi başkanlığa bildirdi. Kanun 2 ayda tamamlanacak ve hazırlıklar sırasında eski parlamenterlerin de görüşleri alınacak.

Kıyafet yönetmeliği yayımlandı

25 ekim - Devlet dairelerinde çalışan personelin kılık-kıyafetlerine ilişkin yönetmelik yayımlandı. Buna göre hanımlar işyerlerinde pantolon ve yırtmaçlı etek giyemeyecekler. Erkekler ise bina içinde ceketsiz, gömleksiz, kravatsız ve çorapsız dolaşamayacaklar, ayrıca her gün sakal traşı olacaklar.

1982

Evren: Bu Anayasa'ya kefilim

25 ekim - Ekim ayı anayasa tartışmalarıyla geçti; nihayet Millî Güvenlik Konseyi'nin son biçimini verdiği Anayasa metni 19 ekimde açıklandı.

Türkiye Cumhuriyeti'nin yeni Anayasa'sı, 177 madde ve 16 geçici maddeden oluşuyor. Anayasa metninde yapılan son değişikliklerle kapatılan AP'nin Genel Başkanı Süleyman Demirel, kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit ile AP, CHP, MSP ve MHP eski yöneticilerine 10 yıllık bir süre boyunca siyaset yapma yasağı getiriliyor. Anayasa'nın halkoylamasıyla kabulünden sonra, Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren 7 yıl süreyle cumhurbaşkanı olacak.

Anayasa'ya karşı artan eleştiriler karşısında 24 ekim radyo ve televizyonda bir konuşma yapan Devlet Başkanı Evren, « Bu Anayasa'ya kefil oluyorum » demek zorunluğunu duydu. Konuşmasını, « Bir miktar ret oyu sürpriz değil, önemli olan millet çoğunluğunun evet demesi » diye sürdüren Evren, « Bu Anayasa'nın kaderini kötü niyetlilerin keyfine terk edecek değiliz » dedi.

25 ekimde yurt gezisinin ilk durağı Trabzon'da konuşan Evren, « Milletin hiç olmazsa 10 sene rahat etmesi için » eski siyasilere siyaset yasağı koyduklarını ileri sürdü ve eski liderlerin halkın Anayasa'ya hayır demesi için yoğun faaliyete giriştiklerini söyledi.

Bu arada Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği Anayasa'yı tanıtmak ve referanduma katılımı teşvik için 1 200 000 broşür ile afişler bastırarak tüm yurda dağıttı.

Anayasa'nın tanıtımı için MGK tarafından bastırılan afiş.

Kasım

1. İstanbul'da 113 000 kaçak yapı olduğu açıklandı.
2. Devlet Başkanı Kenan Evren, MGK üyelerinin ölümle tehdit edildiklerini söyledi. ☞
3. Dev-Solcular, Köln Konsolosluğumuzu bastı. ☞
3. Papa'ya suikast düzenleyen Mehmet Ali Ağca'nın suç ortağı Serdar Çelebi, Almanya'da yakalandı.
7. Anayasa halkoyuna sunuldu. ☞
8. Anayasanın yüzde 91,3 oyla kabul edildiği açıklandı. ☞
9. Evren, 101 pare top atışıyla cumhurbaşkanı ilan edildi. ☞
12. Yuri Andropov, 9 kasımda ölen Leonid Brejnev'in yerine SSCB Komünist Partisi genel sekreterliğine getirildi. Yüksek Sovyet Prezidyumu başkanlığına ise vekâleten Vasili Kuznetsov üstlendi.
15. Merkez Bankası günlük altın fiyatını açıklamaya başladı. ☞
19. Ürdün Kralı Hüseyin, Ankara'ya geldi; Cumhurbaşkanı Evren ve Kral Hüseyin Ortadoğu sorunlarını görüştüler.
20. İstanbul Ataköy'de bir tavernada, tüpgaz patlaması nedeniyle çıkan yangında 19 kişi öldü. ☞
20. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, ilk yurt gezisinde Samsun'da konuştu.
23. Kömüre yüzde 100, akaryakıt ve tüpgaza yüzde 15-20 zam yapıldı; süper benzin 110 lira, normal benzin 102 lira, tüpgaz 980 lira oldu.
24. Sümerbank mamullerine yüzde 10-15 zam yapıldı.
27. Cumhuriyet altını 20 000 liraya çıktı.
28. Cumhurbaşkanı Evren, siyasî parti çalışmaları konusunda uyarıda bulundu: « Siyaset yasaktır, hatırlatırım ». ☞

ÖLÜM

4. Gazeteci Burhan Felek. ☞
10. Leonid Brejnev. ☞

Dev-Solcular Köln Konsolosluğumuza baskın düzenledi

3 kasım - Köln Konsolosluğumuzu basan Dev-Sol örgütüne mensup teröristler 40 kişiyi rehin aldı. « Anayasa'ya hayır » diye bir pankart asan teröristlerin eylemi bir gün sürdü. Alman polisine teslim olan 10 eylemci Alman yasalarına göre yargılanacak.

Banker Kastelli dolandırıcılar koğuşunda

16 kasım - Banker Kastelli adıyla tanınan Cevher Özden tutuklu bulunduğu Sağmalcılar Cezaevi'ndeki tek kişilik odasından alınarak dolandırıcılar koğuşuna nakledildi.

Leonid Brejnev öldü

Leonid Brejnev.

10 kasım - SSCB Devlet Başkanı Leonid Brejnev 76 yaşında Moskova'da öldü. 1931'de Komünist Parti'ye giren Brejnev, 1960'ta Yüksek Sovyet Prezidyumu başkanlığına getirildi. 1964'te bu görevinden istifa ettikten sonra Hruşçev'in yerine SSCB Komünist Partisi birinci sekreteri oldu. ABD'yle bir yumuşama siyaseti uyguladı. Varşova Paktı ülkelerinin Prag'a müdahalesini sağladı (ağustos 1968). Nixon'la SALT-I Antlaşması'nı (1972) imzaladı. 1977'de yeniden Yüksek Sovyet Prezidyumu başkanlığına getirildi. Hem devlet başkanlığı, hem de parti genel sekreterliğini üstlenen ilk yönetici oldu. Carter'la SALT-II Antlaşması'nı (Viyana, 1979) imzalayarak, yumuşama siyasetini sürdürdü. Ancak, bu siyaset aralık 1979'da Afganistan'a yapılan Sovyet askerî müdahalesiyle tehlikeye düştü.

Yeni Anayasa'ya halkın yüzde 91,3'ü evet dedi; Evren cumhurbaşkanı

8 kasım- Türkiye Cumhuriyeti'nin yeni anayasası 7 kasım günü halkoyuna sunuldu ve yüzde 91,3 « evet » oyuyla kabul edildi. Anayasaya verilen hayır oylarının tutarı yüzde 8,6'da kaldı.

Böylece Devlet Başkanı Kenan Evren cumhurbaşkanı olurken, 5 komutandan oluşan Millî Güvenlik Konseyi de Cumhurbaşkanlığı Konseyi'ne dönüştü.

Anayasa oylamasından bir hafta önce 1 kasımda İzmir'de konuşan Millî Güvenlik Konseyi ve Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren, « Cumhurbaşkanlığı makamını eleştirmek, bize karşı çıkmaktır » dedi. Bir gün sonra Kocaeli'de halka yaptığı konuşmada sürekli ölüm tehdidi aldıklarını açıklayan Evren, « Bir tek can borcumuz var, hiçbir hırsımız yok » dedi. Evren, eski siyasîlerin bir daha seçilemeyeceklerin bildiklerinden, halkı tahrik ederek hayır oyu verilmesi için çalıştıklarını ileri sürdü. Evren İstanbul'da da tüm baskılara karşı taviz vermediklerini belirterek, « Eğer bölücü güçler muvaffak olsalardı, Taksim Meydanı'nın ismi Kızıl Meydan olacaktı » dedi.

Katılımın çok yüksek olduğu halkoylamasında vatandaşlar sandık başında.

Tek tip elbise giydirilen ve saçları traş edilen Barış Derneği davası sanıkları mahkemede.

Barış Derneği davası sanıklarına tek tip elbise giydirildi ve saç traşı yapıldı

11 kasım - İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde, 17 mayıs 1982 tarihinden beri devam etmekte olan Barış Derneği davası sanıkları duruşma salonuna, saçları sıfır numara kesilmiş ve mavi renkte tek tip elbise giydirilmiş olarak getirildiler. Tutuklu olarak yargılanan dernek yöneticilerinin gördükleri bu muamele büyük tepki yarattı.

Barış Derneği sanıklarının avukatları da müvekkillerinin bu durumunu şiddetle protesto ettiler ve bu şartlar altında, savunma yapamayacaklarını bildirerek, mahkeme salonunu terk etmeyi tercih ettiler.

Ticaret Bakanı Kemal Cantürk: Zamlarla halka iyilik yapmaktayız

23 kasım - Danışma Meclisi'nde Ticaret Bakanlığı bütçesi görüşülürken, kendisine yöneltilen son zamlarla ilgili eleştirileri cevaplayan Ticaret Bakanı Kemal Cantürk, ülkenin gene 12 Eylül'den önceki duruma düşürülebileceğini belirterek, « Bu zamlarla aslında iyilik yapmaktayız. Bu zamlar olmasa gene Merkez Bankası kaynaklarına başvurulacak, büyük açıklar meydana gelecek ve enflasyon baskısı değil, enflasyon ortaya çıkacak » dedi.

Açık öğretim uygulaması başlıyor

22 kasım - Türkiye'de ilk defa uygulanacak olan açık öğretim için başvuruların başladığı açıklandı.

ÖSYM sınavında eşit ağırlıklı puanı 335 ve üzerinde olup hiçbir yüksek öğretim kurumuna kaydını yaptırmamış öğrenciler, istekleri halinde açıköğretime kayıt yaptırabilecekler. Açık öğretim öğrencileri kendilerine gönderilecek kitaplardan yararlanmaktan öte, dersleri radyodan ve TV'den takip edecekler ve yıl sonunda sınava tabi tutulacaklar. Dersler aralık ayı içinde başlayacak.

1982 Anayasası

7 kasım 1982'de yapılan halkoylamasıyla kabul edilerek yürürlüğe giren yeni Anayasa, bir başlangıç kısmı ile 117 madde ve 16 geçici maddeden oluşuyor. 12 Eylül 1980 öncesi koşullarına gelinmesinden 1961 Anayasası'nın getirdiği hak ve özgürlükleri sorumlu tutan bir anlayışın ürünü olan bu Anayasa'nın temel eğiliminin, kişi hak ve özgürlüklerine sınırlamalar getirmek ve devleti güçlendirmek olduğu gözleniyor.

Hak ve özgürlüklerin sınırlanabilme nedenleri çoğaltılırken, bazı hak ve özgürlüklere açık ve özel yasaklar getiriliyor (siyaset yasakları, düşünce suçları...), bir önceki Anayasa'da var olan ve hak ve özgürlüklerin özüne dokunulamayacağını bildiren hükme de yer verilmiyor. Anayasa, yürütmenin hak ve özgürlüklere müdahalesini ve olağanüstü hal veya sıkıyönetim gibi olağanüstü yönetim usullerine geçişi de kolaylaştırıyor. Bu rejimler altında genel olarak yürütme organının, özel olarak da askerî otoritenin (sıkıyönetim) hak ve özgürlükler alanına müdahalesi en ileri noktalara kadar gidebilecek. Buna paralel olarak, başta Danıştay ve Anayasa Mahkemesi olmak üzere, yüksek mahkemelerin kişi hakları ve özgürlükleri konusunda oynadığı denetleyici rol, bazı bakımlardan kısılmış durumda.

Yeni Anayasa'yla kuvvetler ayrılığı ilkesinin korunması yanında, yürütmeye üstünlük sağlayıcı düzenlemelere de yer veriliyor. Bu çerçevede cumhurbaşkanlığı makamı yeni yetkilerle donatılarak güçlendiriliyor. Eskiden olduğu gibi TBMM tarafından seçilen cumhurbaşkanı, « Anayasa'nın uygulanmasını, devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetmek » gibi yeni bir yetkiye sahip kılınıyor; eskisinden farklı olarak cumhurbaşkanına, Meclis'i açış konuşması yapmak, Anayasa'yı değiştiren yasaları halkoyuna sunmak, başbakanın önerisi üzerine bakanların görevlerine son vermek, kendi başkanlığında toplanan bakanlar kurulu kararıyla sıkıyönetim ve olağanüstü hal ilan etmek ve yasa hükmünce kararname çıkarmak, yeni kurulan bir heyet olan Devlet Denetleme Kurulu'nun üyelerini ve başkanını atamak ve bu kurula inceleme ve denetleme yaptırmak, YÖK üyelerini, rektörleri, bazı yüksek mahkeme üyelerini seçmek ve atamak gibi önemli yetkiler de tanınıyor. Siyasî sorumluluğu olmayan cumhurbaşkanınca imzalanan kararlar ve emirler aleyhine Anayasa Mahkemesi dahil, yargı mercilerine de başvurulamaz hükmü getiliyor.

TBMM'yi tek meclisli bir organa dönüştüren yeni Anayasa, TBMM'nin görev süresini 5 yıla çıkarırken, milletvekili sayısını 400'e indiriyor.

Yasama organıyla ilgili bazı önemli yenilikler, milletvekilliği sıfatının düşmesiyle ilgili. Buna göre, partisinden istifa ederek bir başka partiye giren veya yine partisinden istifa ederek seçim hükûmetleri hariç başka partinin kuracağı bakanlar kurulunda dışarıdan görev alan milletvekilinin bu sıfatının düşmesine, meclis üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar verilebilecek.

Yeni Anayasa, yargı bağımsızlığını ve yargının yasama ve yürütme karşısındaki konumunu zaafa uğratan bazı hükümler içeriyor. Hâkimler seçilmeleri, atanmaları ve özlük işleri bakımından büyük çapta yürütmeye bağlı olan Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na bağlanıyor. Yeni sistemde pek çok yüksek mahkemenin üyeleri veya üyelerinin bir kısmı ya dolaylı olarak ya da doğrudan doğruya cumhurbaşkanı tarafından seçiliyor ve atanıyor. Devlet Güvenlik Mahkemeleri yeniden kurulurken, sıkıyönetim mahkemelerinin sivilleri yargılayabilme yetkisi genişletiliyor. Yargı mercilerinin yürütmeyi ve yasamayı denetleyebilme olanakları da, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi'nin yetkilerine getirilen kısıtlamalarla daraltılmış oluyor.

Yeni Anayasa'yla, askerî otoritenin devlet katındaki alanı genişletiliyor. Millî Güvenlik Kurulu'ndaki sivil üye sayısı, askerleri geçmeyecek düzeyde tutuluyor; Kurul kararları önceleri « tavsiye » niteliğindeyken, « Bakanlar Kurulu'nca öncelikle dikkate alınır » nitelikte sayılıyor; sıkıyönetim komutanları başbakana bağlı olmaktan çıkarılarak Genelkurmay başkanına karşı sorumlu hale getirilirken, askerî yargı alanı sivilleri de kapsayacak değişikliklere tabi tutuluyor.

Anayasa'nın bir yeniliği de, 1924 ve 1961 anayasalarında, değiştirilmez Anayasa hükmü sadece devletin cumhuriyet olduğunu belirten hüküm olduğu halde, yeni Anayasa'yla, cumhuriyetin nitelikleri, devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkentiyle ilgili hükümlerin de değiştirilmez hükümler arasına katılmış olmasıdır. Ayrıca, Anayasa değişikliklerine karşı cumhurbaşkanının halkoyuna başvurma hakkı getirilmektedir. Cumhurbaşkanı uygun görmediği bir Anayasa değişikliğini geri gönderecek ve eğer Meclis bunu aynen kabul ederse, halkoyuna sunabilecektir.

Anayasa'nın geçici hükümlerine göre, Anayasa'nın halkoyunda kabulüyle Millî Güvenlik Konseyi başkanı da cumhurbaşkanı sıfatını kazanıyor; TBMM toplanıp göreve başladıktan sonra altı yıllık bir süre için MGK de Cumhurbaşkanlığı Konseyi'ne dönüşecek. Geçici maddeler, 12 Eylül öncesinin bazı siyaset adamları için 10 yıla kadar varan siyasî faaliyet yasakları getiriyor. Askerî rejim organları ve işlemleriyle ilgili olarak da koruyucu hükümler var. Gene geçici maddelerle, Millî Güvenlik Konseyi ve Danışma Meclisi tarafından alınan her türlü karar ve yapılan işlemlerden dolayı cezaî, malî ya da hukukî sorumluluk iddiası ileri sürülemez, yargı yollarına başvurulamaz, bu dönemde çıkarılan yasalar, yasa hükmünde kararnameler ve Anayasa düzeni hakkında kanun uyarınca alınan kararların ve yapılan işlemlerin Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülemez gibi hükümler getiriliyor.

Ataköy'de tüpgaz faciası; 19 ölü

20 kasım - Yeşilova Spor Kulübü'nün İstanbul Ataköy'deki Taverna-73 adlı eğlence yerinde düzenlediği gece faciayla sonuçlandı. Tavernanın ısıtılmasında kullanılan tüpgaz ısıtıcılarından birinin gaz kaçırması ve yakılmak istenmesi sırasında alev alarak patlaması sonucu çıkan yangında 19 kişi öldü, 32 kişi de yaralandı. Tavernanın sadece bir kapısının olması ve yangının bu kapının önünden başlayarak tüm tavernaya yayılması içerdekilerin dışarıya çıkmalarını engelledi, bu da ölü sayısını artmasına sebep oldu.

148 öğretim görevlisinin işine son verildi

25 kasım - Öğretim üyeleri ve elemanlarının kadroları Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından yenilenirken, 148 kişi kadro dışı bırakıldı. Yurtdışında staj yapmakta olan bazı öğretim görevlileri de yurda çağrılarak, işlerine son verildi. Yetkililer, sol görüşlülerin tasfiyesi gibi bir konunun söz konusu olmadığını söylediler.

Burhan Felek.

Burhan Felek öldü

4 kasım - Türk basını « şeyhülmuharrirîn »ini kaybetti, gazeteci ve yazar Burhan Felek 83 yaşında İstanbul'da öldü. Felek, 1909'da spor muhabiri olarak başladığı gazeteciliği ölümüne kadar 73 yıl sürdürdü. 1946-1950 ve 1959-1982 arasında Gazeteciler Cemiyeti'nin başkanı olan Felek, kıvrak üslubu, Türkçe'ye egemenliği, mizah duygusu sayesinde geniş bir okur kitlesiyle yakın ve sağlam bir bağ kurmuştu. Mizahî yazı ve küçük hikâyeleri Türk mizah edebiyatı ve folkloru açısından önemli ürünlerdir. Sporla da yakından ilgilenen Burhan Felek 1962-1982 arasında Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi'nin başkanlığını yaptı.

Cumhurbaşkanı Evren, siyasî partilerin mirasına konmak isteyenleri uyardı

Cumhurbaşkanı Evren'in ilk resmî konuğu Ürdün Kralı Hüseyin (soldan ikinci) oldu.

28 kasım - 9 kasımda 101 pare topla cumhurbaşkanı ilan edilen Devlet Başkanı Kenan Evren, 12 kasımda görevine resmen başladı. Evren, cumhurbaşkanı olarak 19 kasımda ilk resmî konuğu Ürdün Kralı Hüseyin'i ağırladı, 20 kasımda da ilk yurt gezisine çıktı. 28 kasımda Artvin'de yaptığı konuşmada siyasîleri uyaran Evren, siyasî partiler ve seçim yasalarının henüz çıkmamış olmasına rağmen, parti kurma çalışmalarının hızlandırıldığına dikkati çekerek, « Siyasî parti çalışmaları yasaktır, eski siyasî partilerin mirasına konmak isteyenlere hatırlatırım » dedi. Anayasa oylamasına da temas ederek, yüzde 5 olumsuz oy çıkmasının yararlı olduğunu vurguladı ve « Yüzde 100 evet çıksaydı, baskı yapıldı denilecekti » dedi.

Merkez Bankası altın fiyatlarını günlük açıklayacak

24 kasım - Merkez Bankası 15 kasımdan başlayarak altın fiyatını her gün açıklamaya başladı. İlk günkü açıklamada 24 ayar altının 1 gramının alış fiyatı 2 370, satış fiyatıysa 2 425 lira olarak belirlendi.
Sarraflar Merkez Bankası'nın aldığı bu karardan hoşnut olduklarını söylerken, altın fiyatları gerilemeye başladı. Ancak 24 kasımda büyük bir yükseliş kaydedildi ve Cumhuriyet altını 20 000 liraya çıktı.

Kars Kalesi'ne kızıl bayrak çekilmedi

17 kasım - İçişleri bütçesi Danışma Meclisi'nde görüşülürken İçişleri Bakanı Selahattin Çetiner'in istifası istendi. Üyelerden Mehmet Pamak, bürokrasinin aşırı sola teslim edildiği iddia ederek Bakan'ın istifasını isterken, Muzaffer Ender de 12 Eylül öncesinde Kars Kalesi'nde kızıl bayrak çektiren valinin Kastamonu valiliğine atandığını belirterek, İçişleri Bakanı Çetiner'in istifa talebine katıldı. Bakan Çetiner ikinci iddiaya verdiği cevapta, « O dönemin müfettişlerince düzenlenen 18 temmuz 1978 tarihli raporda kaleye kızıl bayrak çekilmediği kesinlikle kanıtlanmıştır » dedi.

Serdar Çelebi.

Mehmet Ali Ağca'nın suç ortağı yakalandı

3 kasım - Mehmet Ali Ağca'nın suç ortağı Serdar Çelebi Almanya'da, Frankfurt yakınlarındaki Kriftel'deki evine düzenlenen baskın sonucu ele geçirildi. Çelebi'nin, Papa'yı vurması için Ağca'ya silah ve para yardımında bulunduğu iddia ediliyor.

Anayasa'yla getirilen yasaklar

Geçici madde 4
1 – 16 ekim 1981 tarih ve 2533 sayılı kanunla feshedilmiş bulunan siyasî partilerden:
11 eylül 1980'den sonra gerek parti tüzel kişiliği, gerek bunların merkez yöneticilerinden veya parlamento üyelerinden herhangi biri hakkında Türk Ceza Kanunu'nun İkinci Kitabı'nın Birinci Bâb'ında yer alan devletin şahsiyetine karşı işlenmiş cürümlerden herhangi biri ile ilgili olarak kamu davası açılmış olanlarla, 11 eylül 1980 tarihinde iktidar partisi ve ana muhalefet partisi durumunda bulunan siyasî partilerin;
a) 1 ocak 1980 ve daha sonraki tarihlerde genel başkan, genel başkan yardımcıları veya vekilleri, genel sekreterleri, bunların yardımcıları ve merkez yönetim kurulu veya benzeri organların üyeleri, Anayasa'nın halkoylaması sonucu kabulü tarihinden başlayarak on yıl süre ile siyasî parti kuramazlar, anayasa hükümlerine dayalı olarak kurulacak siyasî parti kuramazlar, Anayasa hükümlerine dayalı olarak kurulacak siyasî partilere üye olamazlar, bu partiler tarafından veya bağımsız olarak milletvekili genel ve ara seçimlerinde, mahallî seçimlerde aday gösterilemezler ve aday olamazlar, siyasî partilerle herhangi bir şekilde bağlantı kuramazlar ve siyasî partilerde fahrî olarak bile herhangi bir görev alamazlar.
b) 1 ocak 1980 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde üye bulunan milletvekilleri ile senatörler, Anayasa'nın halkoylaması sonucu kabulü tarihinden başlamak üzere beş yıl süre ile siyasî parti kuramazlar, kurulacak siyasî partilerin merkez ve yönetim kurullarında veya benzeri organlarında görev alamazlar,
2 – 1 ocak 1980 tarihinde kontenjan senatörü veya Cumhuriyet Senatosu'nun tabiî üyesi olanlar ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bağımsız üyelerinden; haklarında Türk Ceza Kanunu'nun İkinci Kitabı'nın Birinci Bâb'ında yer alan, devletin şahsiyetine karşı işlenmiş cürümlerden herhangi biri ile kamu davası açılmış bulunanlar veya 1. fıkrada nitelendirilen siyasî partilerden birine girmiş olanlar, 1. fıkranın (b) bendi hükümlerine tâbi olurlar.

Tunç: İşçi yeni arayışlara girebilir

21 kasım - Türk-İş eski genel başkanlarından Halil Tunç, Türk işçisinin çıkarılacak çalışma yaşamına ilişkin yasalarda istediği hak ve özgürlükleri bulamaması halinde « yeni arayışlara girebileceğini » söyledi ve uzun vadeli bir stratejiden yana olduğunu belirtti.

1982

Aralık

1. *Günaydın* gazetesi kapatıldı.
2. ABD'de gerçekleştirilen bir ameliyatla bir insana ilk defa yapay kalp takıldı.
3. Banker Kastelli davası sonuçlandı: Cevher Özden15 ay hapis cezasına çarptırıldı.
6. Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit'e pasaport verildi; Ecevit İsveç'e gitti.
6. Bursa'da 50 işadamı gözaltına alındı.
12. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Uzakdoğu gezisine başladı.
14. Bankalar faiz konusunda anlaştı. En yüksek faiz net yüzde 36, peşin faiz kalktı.
15. Asgarî ücret 16 200 lira oldu.
16. Barış Derneği davasında, dernek başkanı eski büyükelçi Mahmut Dikerdem tahliye edildi.
17. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Endonezya'da.
19. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Güney Kore'nin başkenti Seul'e vardı.
21. Laikliğe aykırı suçlara verilen cezalar, Danışma Meclisi Adalet Komisyonu'nda artırıldı.
23. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Bangladeş'e gitti.
23. Barış Derneği davası sanıkları serbest bırakıldı.
26. Demir fiyatlarına yüzde 8,6 zam yapıldı.
28. Tren yolcu biletlerine yüzde 20 zam yapıldı.

Banker Kastelli duruşma sırasında sık sık avukatı Çetin Özek'le görüştü.

Banker Kastelli 15 ay hapse mahkûm edildi

3 aralık - Bir zamanlar kendini, « Ben Türk sermaye piyasasının ordinaryüsüyüm » diye tanıtan ve piyasa ismi Banker Kastelli olan Cevher Özden 15 ay hapse mahkûm oldu. Tunus'tan iki kişilik özel polis timiyle getirilen ve önce Sağmalcılar Cezaevi'nde kendisine özel oda tahsis edilen, daha sonra dolandırıcılar koğuşuna atılan Cevher Özden, Hisarbank'a karşılıksız çek vermekten hüküm giydi. Bir dönemin efsane adamı, yat ve köşklerin sahibi, günde halktan 1-1,5 milyar lira toplayıp, günde 100-120 milyon lira faiz ödemesi yapan Cevdet Özden'i savunan avukatı, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi profesörlerinden Çetin Özek kararı temyiz edeceklerini söyledi.

Barış Derneği davası sanıkları tahliye edildi

Barış Derneği davası sanıkları, cezaevi çıkışında yakınları tarafından karşılandı.

23 aralık - İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde 17 mayıstan beri devam eden Barış Derneği davasının 19 sanığı tahliye edildi. Tahliye edilenler arasında İstanbul Barosu Başkanı Orhan Apaydın ile Türk Tabipler Birliği Başkanı Erdal Atabek de bulunuyor. Barış Derneği Genel Başkanı emekli Büyükelçi Mahmut Dikerdem ise 16 aralıktaki duruşmada serbest bırakılmıştı.

Cumhurbaşkanı Evren'in Uzakdoğu gezisi

Cumhurbaşkanı Evren, Pekin'de Çin Komünist Partisi Politbüro Sürekli Komitesi Başkanı Deng Xiaoping'le görüştü. Görüşmeye Dışişleri Bakanı İlter Türkmen de (sağda) katıldı.

Cumhurbaşkanı Evren, Endonezya'da Cumhurbaşkanı Suharto tarafından karşılandı.

26 aralık - İki haftalık Uzakdoğu gezisini tamamlayan Cumhurbaşkanı Kenan Evren Türkiye'ye döndü.

12 aralıkta gezisinin ilk durağı olan Çin'e gitmek üzere bir heyetle birlikte yola çıkan Cumhurbaşkanı Evren, 13 aralıkta Çin Halk Cumhuriyeti'ne vardı. Pekin'de Devlet Konseyi Başkanı Zhao Ziyang'la görüşen Evren, daha sonra Çin'in tarihî ve turistik yerlerini, bu arada Çin Seddi'ni de gezdi. İki ülke heyetleri arasında yapılan görüşmelerin ardından, Çin'le kültürel değişim ve ticaret anlaşmaları imzalandı.

17 aralıkta Endonezya'ya geçen Cumhurbaşkanı Kenan Evren, burada Endonezya Cumhurbaşkanı Suharto'yla görüştü. 18 aralıkta iki ülke heyeti arasında ekonomik ve kültürel ilişkileri konu alan görüşmeler yapıldı. Cumhurbaşkanı Evren, bu arada ünlü turizm merkezi Bali Adası'na gitti.

19 aralıkta Güney Kore'ye geçen Evren, başkent Seul'de yaptığı konuşmada Güney Kore'de 23 yılda yapılanları methetti.

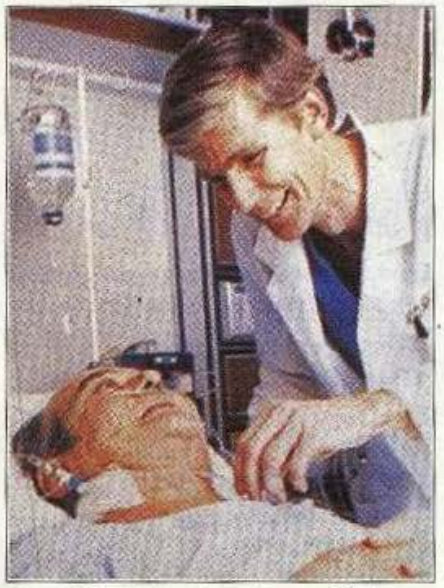
23 aralıkta Bangladeş'e giden Cumhurbaşkanı Kenan Evren ve beraberindeki heyet, 26 aralıkta yurda döndü.

OECD Türkiye'nin ekonomisinden memnun

6 aralık- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Türkiye Konsorsiyumu Başkanı Dolf Geberth, Bonn'da 24 Ocak istikrar tedbirlerinin sonuçlarıyla ilgili olarak yaptığı konuşmada, « Türkiye, ihracatında inanılması güç bir mucize yarattı » dedi.

Son iki yıl içinde Türkiye'de önemli ekonomik gelişmeler olduğuna işaret eden Geberth, Türkiye'nin 1981 yılında 3 milyar doları bulan ihracatının, beklenmedik bir atılımla 6 milyar dolara yükseldiğini, ithalatının ise aynı dönemde aynı oranda artış göstermediğini belirtti.

Yapay kalpli ilk insan

Yapay kalp takılan hasta Barney Clark.

2 aralık - ABD'nin Salt Lake City'deki Utah Üniversitesi tıp merkezinde gerçekleştirilen bir ameliyatla bir insana dünyada ilk defa yapay kalp takıldı. Bir tür plastik olan poliüretandan yapılan yapay kalbin, 61 yaşında Barney Clark adlı kalp yetmezliğinden ölmek üzere bulunan bir hastaya takıldığı ve hastanın sağlık durumunun iyi olduğu belirtildi. Yapay kalp, kalbe 1,8 m'lik iki hortumla bağlı, vücut dışındaki bir kompresör aracılığıyla çalışıyor.

Altının gramı 3 050 liraya çıktı

1 aralık - 24 ayar külçe altınının fiyatı Kapalıçarşı'da rekor düzeye çıkarak 3 020-3 050 lira arasında işlem gördü. Cumhuriyet altınının fiyatı da 21 000 lirayı buldu.

1983

Ocak

3. Diyarbakır'da Hicret Apartmanı çöktü; 83 ölü.
4. Lübnan'ın kuzeyinde Trablusşam'da karşıt Müslüman gruplar arasında çıkan çatışmada 41 kişi öldü.
5. Türkiye Yazarlar Sendikası davası başladı.
7. Yılmaz Güney ve Cem Karaca, Bakanlar Kurulu kararıyla vatandaşlıktan çıkarıldı.
7. YÖK'ün üniversite öğretim üyelerinin sakallarını kesmeleri gerektiği yolundaki kararı tepkiyle karşılandı.
10. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Ankara'da üniversiteleri ziyaret edip 12 Eylül Harekâtı'nın haklılığını anlattı.
11. Yatağan Termik Santralı açıldı.
12. 759 sanıklı Fatsa THKP-C Devrimci Yol davasına Amasya'da başlandı.
13. Yüzde 51'i batık bankerlere ait olan şirketlerin tasfiyesi kararlaştırıldı.
14. Cumhurbaşkanı Evren'e, İstanbul Üniversitesi fahri profesörlük ünvanı verdi.
17. Şekere zam yapıldı; tozşeker 102,5 lira oldu.
19. İstanbul 2. Asliye ticaret Mahkemesi, Banker Bako'nun tasfiyesine karar verdi.
20. Başbakan Bülend Ulusu, elektrik kısıtlaması yapılmayacağını açıkladı.
23. Kâğıt fiyatına yüzde 15 zam yapıldı.
24. Cumhuriyet altını 25 300 liraya yükseldi.
25. Millî Güvenlik Konseyi, 2 haziran 1981'den sonra yapılan gecekonduların yıkılmasını kararlaştırdı.
29. Tekel ürünlerine zam yapıldı; Samsun sigarası 70 lira, Yeni Rakı 750 lira oldu.
29. 7 ağustos 1982'de 8 kişinin öldüğü Ankara Esenboğa Havaalanı baskınını gerçekleştiren 2 Ermeni teröristten Levon Ekmekçiyan idam edildi.

THY'nin Afyon uçağı Ankara'da düştü: 47 ölü

Çarpma sonucu Afyon uçağının gövdesi üç parçaya bölündü. Ön bölümde bulunan yolcular kazayı yaralı olarak atlattılar. Ancak arka bölümde bulunanların çoğu yanarak öldü.

16 ocak - THY'nin filosuna yeni kattığı Boeing 727 tipi Afyon yolcu uçağı Ankara Esenboğa Havaalanı'na iniş yaparken 21.45'te düştü. Trablus-Paris-İstanbul-Ankara seferini yapan Afyon uçağı Yeşilköy'den 21.10 sıralarında havalandı. 21.30 sıralarında Esenboğa Havaalanı üzerine geldiğinde birden bastıran tipi şeklindeki kar görüş mesafesini azaltmıştı. Pistin de karla kaplı olması uçağın inişini zorlaştırdı. Uçak büyük bir gürültüyle piste çakıldı ve üç parçaya ayrıldı. Kazaya hatalı iniş sonucu iniş takımlarının parçalanması sebep olduğu açıklandı. Uçakta bulunan 67 yolcudan 47'si öldü. Uçuş mürettebatı ise yaralı olarak kurtuldu.

Kazada hayatını kaybedenler arasında, Danışma Meclisi üyelerinden Profesör Feyzi Feyzioğlu da bulunuyor.

Linyit rezervlerini değerlendirerek elektrik enerjisi elde etmek amacıyla kurulan ve üç birimden oluşan Yatağan Termik Santralı'nın 210 MW gücündeki ikinci birimi açıldı.

Diyarbakır'da apartman çöktü: 83 ölü

Enkaz kaldırma çalışmaları, -8 derecede büyük güçlüklerle sürdürülüyor.

8 ocak - Diyarbakır Şehitlik Caddesi'ndeki 7 katlı bir apartman, 3 ocakta sabahın ilk saatlerinde çöktü. İlk belirlemelere göre binada yaşayanlardan 6 kişi öldü, 20 kişi de yaralandı. Müteahhit Abdülkerim Dalmış tarafından kaçak olarak yapılan ve 6 ay önce bitirilerek kiraya verilen apartmandaki 28 dairede 100'ün üzerinde kişinin barındığı bildiriliyor. Savcılık olayla ilgili olarak soruşturmaya başladı. 6 ocakta, çöken Hicret Apartman'ının enkazı altından çıkan ölü sayısı 45'e yükseldi. Savcılığın yaptığı ilk belirlemeye göre, binanın çökmesine beton kalitesinin düşük olması sebep oldu. Polis, kazadan beri nerede olduğu bilinmeyen binanın müteahhidi hakkında arama kararı çıkardı. 8 ocakta, enkaz kaldırma çalışmaları tamamlandı ve enkaz altından 83 ölü çıkarıldı. Apartmanın çöktüğü günden bu yana aranan müteahhit Dalmış, Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde yakalandı. Bakanlığın ve Belediye müfettişlerinin hazırladığı ortak raporda, çökme nedeni olarak binada eksik demir ve bozuk beton kullanılmış olması gösterildi.

149 000 bankerzede için çözüm aranıyor

21 ocak - Devlet Bakanı İlhan Öztrak, tasfiyesine karar verilen bankerlik kuruluşları ile bunlardan alacaklı vatandaşların işlemlerinin yıl sonuna kadar bitirileceğini açıkladı. Bakan, 149 000 vatandaşın toplam 54 milyar liralık alacağı olduğunu söyledi.

Yapılan tahminlere göre bankerlerin nakitleriyle birlikte malvarlıklarının ancak 37 milyar lira civarında olduğunu, aradaki 17 milyar lira farkın kapatılması için bir yöntem arandığını bildirdi.

Cumhuriyet kapatıldı; Nadir Nadi yargılanacak

24 ocak - *Cumhuriyet* gazetesinin, başyazarı Nadir Nadi'nin « Tuhaf Bir Tasarı » başlıklı başmakalesinden ötürü 1. Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı bölgesinde basımı, yayımı ve dağıtımı yasaklandı. Gazetenin 1401 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın 3/c maddesi uyarınca ikinci bir emre kadar yasaklandığı bildirildi. « Yayın yoluyla suç işlemeye teşvik »le suçlanan Nadir Nadi hakkında 5 yıl hapis cezası talebiyle dava açıldı. Aynı gazetenin yazarı Oktay Akbal da, « Yurttaş Olarak Görevimiz » başlıklı yazısı dolayısıyla 3 ay hapse mahkûm edildi. Doçent Yalçın Küçük de, « Bir Yeni Cumhuriyet İçin » adlı kitabında komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle 8 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Türkiye Yazarlar Sendikası davası başladı

5 ocak - TYS'nin 17 yönetici ile 1 üyesi hakkında açılan davaya İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nde başlandı. İddianameyi okuyan askerî savcı, « Sanıkların, haklarında kamu davası açılan DİSK ve Barış Derneği ile ilişki içinde bulunduğunu » belirterek, « Nâzım Hikmet'in çeşitli tarihlerde ideolojik amaçlarla anıldığını, yeni düzende kurulacak işçi sınıfının egemenliğini öngeren bir simge haline getirildiğini » belirtti ve sendikanın kapatılmasını istedi. 8-15 yıl hapis cezası talebiyle yargılanan sanıklar arasında Aziz Nesin, Bekir Yıldız, Şükran Kurdakul, Asım Bezirci gibi yazarlar bulunuyor.

TYS davasında yargılanan 17 yönetici ile bir üye duruşma sırasında.

Amerika'da 20 kilo veren Turgut Özal yurda döndü

31 ocak - Eski Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Turgut Özal Amerika'da 20 kilo verdikten sonra yurda döndü. Dünyaca ünlü Texas Tıp Merkezi'nde fazla kilolarını atarak 92,5 kiloya inen Özal, yemeği artık gramla yediğini söyledi. Turgut Özal parti kuracağı söylentileri hakkındaysa henüz erken olduğu gerekçesiyle konuşmamayı tercih etti.

1983

Şubat

1. 6,5 ayda Türk lirası yüzde 15 değer kaybetti.
3. Adalet Bakanı Cevdet Menteş istifa etti.
4. Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu, Siyasî Partiler Kanunu tasarısı üzerindeki çalışmalarını tamamlandı.
6. 1982'de, ihracatın 5 milyar 682 milyon doları bulduğu açıklandı.
7. İran Ordusu Irak'a saldırdı.
8. Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Cüneyt Gökçer, görevinden alındı.
8. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, « Doğum kontrolü günah değildir » dedi.
14. Siyasî Partiler Kanunu tasarısının Danışma Meclisi'nde görüşülmesine başlandı. ☞
14. Kıbrıs Rum Yönetimi'nde seçimler yapıldı; Kipriyanu devlet başkanı oldu.
15. TV'de renkli yayın haftada dört saate çıkarıldı. ☞
17. 25 gün kapalı kalan *Cumhuriyet* gazetesinin yayınına izin verildi.
21. Kapatılan MHP'nin Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in avukatları, Cumhurbaşkanı Evren'e duruşmalara girmeyeceklerini bildirdi.
22. Vergi affı çıktı.
24. Danışma Meclisi, siyasî partilere devlet yardımını kabul etti. ☞
24. Kapatılan MSP'nin Genel Başkanı Necmettin Erbakan, 4 yıla mahkûm oldu. ☞
28. Çevre Koruma Kanunu imzaya açıldı.
28. Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu, düşük faiz politikasına dönülmeyeceğini açıkladı.

Necmettin Erbakan 4 yıla mahkûm oldu

24 şubat - Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi, 24 şubat 1981'den beri yargılanmakta olan kapatılan MSP'nin Genel Başkanı Profesör Necmettin Erbakan'ı laikliğe aykırı hareketten 4 yıl ağır hapis cezasına çarpturdı. Mahkeme ayrıca Erbakan'ın bir yıl dört ay Eskişehir'de gözetim altında tutulmasına karar verdi. Kapatılan MSP'nin yöneticilerinden Şevket Kazan, Tahir Büyükkörükçü ve Mustafa Güner Yazgan da TCK'nın 163/1. maddesine göre 3'er yıl hapse mahkûm oldular. Süleyman Arif Emre, Oğuzhan Asiltürk, Korkut Özal, Fehim Adak, Yasin Hatipoğlu, Şener Battal 2'şer yıl hapis cezası aldı. Karar Yargıtay'ca onaylanırsa, Erbakan 12 Eylül'den sonra bir yıla yakın tutuklu kaldığı için bu süre düşülerek yaklaşık 15 ay hapis yatacak.

4 yıl ağır hapis cezasına çarptırılan Necmettin Erbakan mahkeme çıkışında.

Kalitesiz mallarla mücadele

17 şubat - Vatandaşın devamlı şikâyetine yol açan kalitesiz mallar üzerindeki tartışmalar yeni boyutlara ulaştı. İstanbul Ticaret Odası Meclis Başkanı Refik Sunol, « Kalite kontrol laboratuvarı kurulmadan yapılacak mücadele havada kalır » dedi. Tüccar ve Sanayiciler Derneği Başkanı Avni Özden kalitesizliğin nedeninin ticarî ahlaksızlık olduğunu söyledi. İstanbul Ticaret Odası Başkanı Nuh Kuşçulu ise, kalitesiz malla mücadelede görevin tüketiciye düştüğünü ileri sürdü.

Turgut Özal: Parti kurabilirim

7 şubat - Eski Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, politikaya atılıp atılmayacağı konusunda kendisine yöneltilen bir soru üzerine « Artık yeniden bürokrat olmam, müşteşarlık yapmam mümkün değil. Kendi programımı uygulayabilirsem parti kuracağım. Ancak ikinci, üçüncü adam olarak belirli işleri yapmak mümkün olmadığı için kendi programımı kendim yapacağım » dedi.

Bazı öğretim görevlilerinin işine son verildi

25 şubat - 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'na dayanarak bazı öğretim üyelerinin üniversitelerdeki görevlerine son verilmesi uygulaması devam ediyor. Profesör Rona Aybay, Doçent Cem Eroğul, Doçent Alpaslan Işıklı, Doçent Yılmaz Akyüz Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ndeki görevlerinden alındı. İstanbul Üniversitesi'nden Profesör Aydın Aybay, Profesör Murat Sarıca, Profesör Nuri Karacan, Doçent Yücel Sayman, Ankara Üniversitesi'nden Profesör Tuncer Bulutay, Ankara Fen Fakültesi'nden Profesör Burhan Cahit Ünal, Gazi Üniversitesi'nden Doçent Yalçın Küçük, ODTÜ'den Profesör Yakup Kepenek görevlerinden alındı.

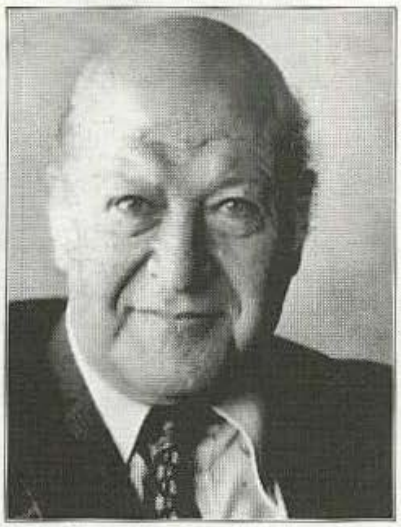
Bülent Ersoy erkek

14 şubat - Danıştay, ameliyat olarak cinsiyet değiştiren şarkıcı Bülent Ersoy'un hukuken erkek olduğuna ve dolayısıyla gazinolarda ancak erkek kıyafetiyle sahneye çıkabileceğine karar verdi.

1983

Siyasî Partiler Kanunu Danışma Meclisi'nde

24 şubat - Siyasî Partiler Kanunu'nun Danışma Meclisi'nde görüşülmesine 14 şubatta başlandı. Tasarı sert eleştirilere uğrarken Profesör Orhan Aldıkaçtı komisyonun görüşünü açıkladı ve « Demokrasiye aykırı hüküm getirmedik » dedi. Tasarıda siyasî partilerin kadın kollarının kaldırılması, kadınlar tarafından tepkiyle karşılandı. 16 şubatta tasarının maddelerinin görüşülmesine geçildi. Komisyon Başkanı Aldıkaçtı partilere hazine yardımı yapılmasına karşı çıktı. 23 şubattaki görüşmelerde önseçim tasarıdan çıkarıldı. Komisyon Başkanı Aldıkaçtı, partilere hazineden yardım edilmesi ilkesinin de kabulü üzerine, « Böyle giderse eski yasaya dönülecek » dedi.

Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Cüneyt Gökçer görevden alındı; açıklanan sebep « nöbet değişikliği ».

Yargıtay bir hâkimi mahkûm etti

1 şubat - Silah kaçakçılığından yargılanan İnci Baba namlı Nabi İnciler ve arkadaşları ile döviz kaçakçısı Rıza Uğan'ı usulsüz tahliye eden hâkim Nuri Yüksel Kılıçaslan'a, Yargıtay 4. Ceza Dairesi'nce 1 yıl hapis cezası verildi.

Renki TV yayını haftada 4 saate çıktı

15 şubat - TRT Genel Müdürü Macit Akman, renkli TV deneme yayınlarının haftada 2 saatten 4 saate çıkarıldığını belirtti ve 1 temmuz 1984'ten itibaren tamamen renkli yayına geçileceğini söyledi.

Mart

1. Erden Kıral'ın « Hakkâri'de Bir Mevsim » filmi, Berlin Film Festivali'nde dört ödül kazandı.
2. AP'li eski Samsun Milletvekili Hüseyin Özalp hakkında silah kaçakçılığından soruşturma açıldı.
3. Siyasî Partiler Kanunu tasarısı, Danışma Meclisi'nde kabul edildi.
6. Federal Almanya'da seçimler yapıldı; Helmut Kohl şansölye oldu.
7. Ereğli Kömür İşletmeleri Armutçuk maden ocağında grizu patlaması sonucu 96 işçi öldü.
9. Belgrad Büyükelçisi Galip Balkar, Ermeni teröristlerin saldırısına uğradı.
12. ABD'nin Muş'ta çevik güç kurma isteğine Türkiye izin vermedi.
13. Beylerbeyi'nde tarihî İsmail Hakkı Efendi Yalısı yandı.
13. Mehmet Yurdadön, üçüncü defa Balkan kros şampiyonu oldu.
14. Danışma Meclisi 8 ilde Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulmasını öngören yasayı kabul etti.
15. Maliye, Hisarbank ve İstanbul Bankası'nın yönetimine el koydu.
21. İmar affıyla ilgili yasa yürürlüğe girdi.
23. Dolar 200 lira sınırını aşarak, 202 lira 24 kuruş oldu.
23. Fransa'da hükümet istifa etti; Cumhurbaşkanı Mitterrand hükümeti kurma görevini gene istifa eden Başbakan Pierre Mauroy'a verdi.
25. Kıyılardaki binaların yıktırılması için bir yıl süre tanındı.
27. Cumhurbaşkanı Evren, ihalelerle ilgili yasanın değişmesini istedi.
28. Dışişleri Bakanı İlter Türkmen, Şam'da Suriyelilerle Ermeni tedhişi konusunu görüştü.
29. THY yolcu taşıma ücretlerine zam yaptı; İstanbul-Ankara uçak bileti 7 500 lira oldu.

Başrolünü Genco Erkal'ın oynadığı, Erden Kıral'ın « Hakkâri'de Bir Mevsim » adlı filmi, Berlin Film Festivali'nde dört ödül birden kazandı.

Aziz Nesin 22 yıl önce yazdığı bir makale nedeniyle yargılanıyor

18 mart - Türkiye Yazarlar Sendikası Genel Başkanı Aziz Nesin, 22 yıl önce yayımlanan bir yazısında komünizmi övdüğü iddiasıyla İstanbul 5'inci Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başlandı. « Sosyalizm ahlaktır » diye yazan Nesin'in 10 yıla kadar hapsi isteniyor.

Özal: Türk sanayii artık halka hizmet etmeli

6 mart - Eski Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, « Türk sanayiini bu denli korumak ve fiyatların bu kadar yükselmesin izin vermek yanlıştır. Türk halkı sanayinin bugüne gelmesine çok yardım etmiştir. Bundan sonra sanayi halka hizmet etmelidir. Bunun yolu da rekabete razı olmaktır » dedi.

Yıllar sonra su ihracatına başlandı

12 mart - Osmanlılar zamanında yapılan Hamidiye suyu ihracından bu yana ilk defa olarak su ihraç etmeye başladık. İzmir'den Birleşik Arap Emirlikleri, Kuveyt ve Suudi Arabistan'a su ihraç edildi.

Maden faciası: 96 ölü

7 mart - Zonguldak Ereğli Kömür İşletmeleri'nin Kandilli üretim havzasındaki Armutçuk Ocağı'nda 16.00-24.00 vardiyası sırasında meydana gelen grizu patlamasında 96 maden işçisi hayatını kaybetti; 120 işçi de yaralı olarak toprak altından çıkarıldı. Yaralılar Zonguldak, İstanbul ve Ereğli Sosyal Sigortalar Kurumu hastanelerinde tedavi altına alındı. Patlamanın ocakta yapılması gereken sayımdan yaklaşık yarım saat kadar önce meydana geldiği bildirildi.

Yetkililer, enkaz altından çıkarılan işçilerin kimliklerinin belirlenmesi çalışmalarının sürdüğünü, ancak cesetlerin çoğu tanınmayacak durumda olduğu için kimlik saptanmasında güçlük çekildiğini söylediler.

Öte yandan hükûmet, ölen işçilerin ailelerine 50'şer bin liralık yardım yapılmasının kararlaştırıldığını açıkladı.

Türkiye'nin yaşadığı bu en büyük maden faciası hakkında ihmali görülenler için soruşturma başlatıldı.

Beylerbeyi'nde tarihî yalı yandı, cami hasar gördü

13 mart - Beylerbeyi'nde restore edilmekte olan tarihî İsmail Hakkı Efendi Yalısı gece 00.40'da çıkan bir yangında kül oldu. Yalının yanındaki 205 yıllık Beylerbeyi Camii'nin kubbesi de tamamen yanarken, 1778 yılında I. Abdülhamid tarafından annesi Şermi Rabia Sultan'ın anısına yaptırılan tarihî camideki paha biçilmez avize ile halılar harap oldu.

Danışma Meclisi Siyasî Partiler Kanunu tasarısını kabul etti

3 mart - 14 şubattan beri görüşülmekte olan Siyasî Partiler Kanunu tasarısı, Danışma Meclisi'nde kabul edilerek MGK'ye gönderildi. Tasarıya göre siyasî partilere devlet yardımı yapılacak. Önseçimle ilgili maddeler çıkarıldı. Meclis'te grup kurmak için gereken milletvekili sayısı 10'dan 20'ye yükseltildi. Partilerin kadın kolu, gençlik kolu gibi yan kuruluşları kaldırıldı. Danışma Meclisi, Anayasa Komisyonu'nun hazırladığı tasarıyı büyük oranda değiştirdi. Partilere üye olamayacaklarla ilgili hükümlerin kapsamı genişletildi. Yasada eski siyasilere getirilen siyaset yasağına ilişkin Anayasa hükmüne de yer verildi.

Kenan Evren: Eski partilerin hortlamasına izin verilmeyecek

13 mart - Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Antakya ve Mersin'de vatandaşlara hitap ederek eski siyasîlere çattı ve « Eski partilerin hemen hemen aynı kişilerle, yalnız iki isim değiştirerek, yeniden hortlamalarına müsaade edemeyiz » dedi. Cumhurbaşkanı Evren eski siyasîlerden, « Kendilerine kul köle olacak kişilerden kurulacak partinin büyük bir çoğunlukla seçimi kazanmasıyla, seçimden sonra tekrar eski koltuklarına oturtulmayı düşleyenler » diye söz etti.

Cumhurbaşkanı Evren konuşmasını, « Nasıl 12 Eylül'den önce bu kişileri tekrar tekrar uyardık ama dinlemediler, sonunda başlarına 12 Eylül yumruğu indiyse, nasıl 7 kasımdan önce yapılan ikazları da dinlemeyip bu defa da Türk halkının yumruğunu yediler ise şimdi yine ikaz ediyorum. Üçüncü bir yumruğu yememek istiyorlarsa derhal bu girişimlerden vazgeçsinler. Onlara yardakçılık edenler de vazgeçsinler » şeklinde sürdürdü.

Belgrad Büyükelçimize suikast

11 mart - Türkiye'nin Belgrad Büyükelçisi Galip Balkar, 9 martta uğradığı silahlı saldırı sonucu ağır yaralandı. Yugoslavya Dışişleri Bakanlığı'ndaki randevusuna gitmek üzere makam otomobiliyle Büyükelçilik'ten ayrılan Balkar'ın otomobilinin kırmızı ışıkta durmasını fırsat bilen iki terörist, Büyükelçi'yi yaylım ateşine tuttu. Galip Balkar başından ve göğsünden ağır, makam şoförü Necati Kaya omuzundan hafif yaralandı. Derhal hastaneye kaldırılan Balkar, tüm müdahalelere rağmen 11 martta hayata veda etti. Teröristlerden biri olay yerine gelen çevredeki güvenlik görevlileri ile girdiği silahlı çatışmada yaralı olarak ele geçirilirken, diğeri bir kadının kullandığı bir otomobille kaçmayı başardı, ancak bu terörist de olaydan 11 saat sonra yakalandı. Saldırıyı Ermeni Soykırımının Adalet Komandoları ve ASALA örgütleri üstlendi.

Büyükelçi Galip Balkar, Ermeni teröristlerin kurşunlarıyla şehit oldu.

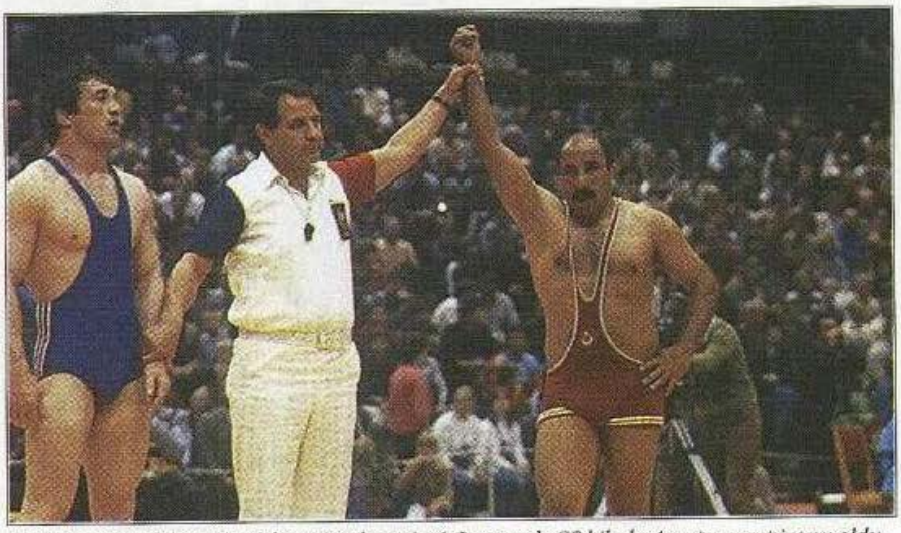
Ermeni teröristlerin şehit ettiği Büyükelçi Galip Balkar, Başbakanlık önünde düzenlenen devlet töreninden sonra şehitlikte toprağa verildi.

1983

Nisan

2. İran-Irak savaşında bombalanan İran petrol rafinerisinden Basra Körfezi'ne sızan petrolün miktarının 70 000 varile ulaştığı açıklandı.
5. Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit, Sosyalist Enternasyonel'e onur konuğu olarak katılmak üzere Portekiz'e gitti.
7. Renault ve Doğan otomobillere zam; Renault 1 650 000, Doğan 1 345 000 lira oldu.
8. Ankara'da ilkokul ihalesine fesat karıştıran 14 müteahhit tutuklandı.
10. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, « Siyasî yaşama yepyeni partiler gelsin » dedi.
10. Basra Körfezi'ndeki petrol sızıntısı Bahreyn kıyılarına kadar yayıldı.
11. Zonguldak'ta yeni grizu patlaması; 9 maden işçisi ve ilk defa bir maden mühendisi can verdi.
12. Bayındırlık eski bakanlarından Şerafettin Elçi 2 yıl 4 aya mahkûm oldu.
13. ABD Kongresi, Türkiye'ye ABD yardımını Yunanistan lehine azalttı.
14. Kürtajla ilgili yasa, Danışma Meclisi'nde kabul edildi.
14. Emekli Orgeneral Turgut Sunalp, yeni parti kurmak için teşebbüse geçti.
18. ABD'nin Beyrut Elçiliği bombalandı; 40 kişi öldü; olayı İran yanlısı İslamî Cihad Örgütü üstlendi.
20. Bankaların taşınmaz mal alım satımı yasaklandı.
20. 30 eylül 1978'de, Fethiye Ölüdeniz sahillerinde Avusturya büyükelçisinin eşi ve kızını öldüren berber Şener Yiğit idam edildi.
25. Siyasî parti kurma çalışmalarına izin verildi. ☞
27. Emekli Orgeneral Turgut Sunalp, partisinin adının ve kurucularının hazır olduğunu söyledi.
29. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, genel seçimin 6 kasımda yapılacağını açıkladı. ☞

Güreşte 11 yıl sonra ilk altın madalya

Reşit Karabacak finalde Bulgar Kamberov'u 4-2 yenerek, 82 kiloda Avrupa şampiyonu oldu.

21 nisan - Budapeşte'de yapılan Avrupa Serbest Güreş Şampiyonası'nda, Reşit Karabacak 82 kiloda birinci, 68 kiloda Fevzi Şeker ise ikinci oldu. En son 11 yıl önce Polonya'nın Katowice şehrinde yapılan Avrupa Şampiyonası'nda Sefer Baygın'ın kazandığı altın madalyadan sonra bu kez Karabacak'ın aynı başarıyı göstermesi yurtta büyük sevinç yarattı.

Kenan Evren: Atatürkçülükten başka yol yok

22 nisan - Cumhurbaşkanı Kenan Evren yayımladığı 23 Nisan mesajında öğretmenlerden çocuklara, ihanet pençesine düşenlerin sonlarını anlatmalarını isteyerek, « Türkiye Cumhuriyeti'nin geleceği için Atatürkçülükten başka çıkar yol yok » dedi.

Akıl hastası öğrenci THY uçağını kaçırdı

15 nisan - Türk Hava Yolları'nın Boeing 727 tipi Ankara uçağı, İstanbul-İzmir seferini yaparken kaçırıldı. Uçağı Atina Havaalanı'na indiren hava korsanı Mahmut Kalkan, 8 saat sonra Yunan polisine teslim oldu. Akıl hastası olduğu anlaşılan 20 yaşındaki Edirne Tıp Fakültesi öğrencisi Kalkan, Yunan polisince ilk sorgusundan sonra gözaltına alındı.

İran yanlısı « İslamî Cihad » örgütü tarafından bombalanan Lübnan'daki ABD Büyükelçiliği binasının orta bölümü yerle bir oldu. Diğer bölümlerde ise yangın çıktı; 40 kişi hayatını kaybetti. Ölenlerin çoğunu Lübnanlılar oluşturuyor.

1983

Siyaset ve siyasî partiler yeniden Türkiye'nin gündeminde

25 nisan - Siyasî parti kurma çalışmaları siyasî faaliyetin MGK tarafından serbest bırakılmasından önce başladı.
12 Eylül zihniyetine sahip çıkacak merkez sağ bir parti oluşturmaya çalışan Başbakan Bülend Ulusu, gerekli desteği sağlayamayınca parti kurmaktan vazgeçti. Bunun üzerine görevi devralan emekli Orgeneral Turgut Sunalp, Atatürk milliyetçiliğine dayanan bir parti kuracağını, partisinin kurucu listesiyle, adının ve ambleminin bile daha şimdiden belirlendiğini açıkladı. Sosyal demokrat tabana seslenen bir parti kurma hazırlığı içinde olan eski Başbakanlık Müşaviri Necdet Calp, « Muvazaa partisi olmayacağız » dedi. Öte yandan İsmet İnönü'nün oğlu Profesör Erdal İnönü'nün birleştirici bir isim olarak kurulacak sosyal demokrat partinin başkanlığını üstlenmesi için ikna edilmeye çalışıldığı öğrenildi. Kapatılan Adalet Partisi'nin İstanbul İl Başkanı olan Hüsamettin Cindoruk, bundan sonra siyasî yaşamda kendisine de görev düştüğünü söyledi. Bu arada Danışma Meclisi üyelerinden bir çoğu politikaya girme niyetinde olduklarını belli ettiler. Parti kurma hazırlıkları için Ankara'ya gelen eski Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, « Önce parti program ve tüzüğü üzerinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Kurucular konusuna sonra eğileceğiz » dedi.

Genel seçim 6 kasımda

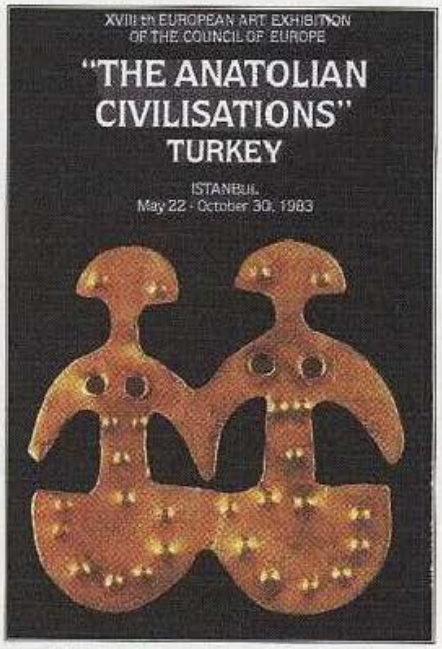
29 nisan - Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Erzincan'da halka hitap ederken, genel seçimin 6 kasımda yapılacağını açıkladı. Cumhurbaşkanı Evren, siyasî faaliyetlerin serbest bırakılmasından sonraki parti kurma çalışmaları için, « Bunun heveslileri ne kadar çokmuş. Mantar gibi siyasî parti kurucusu ortaya çıktı. Bu millet ne çekmişse aynlıktan çekmiştir. Buradan parti kuracak vatandaşlara sesleniyorum. Bölük pörçük partiler kuracaklarına doğru dürüst kuvvetli partiler kursunlar. Artık eskisi gibi koalisyonlar dönemi yaşamak istemiyoruz » dedi.
Millî Güvenlik Konseyi, siyasî partilerin 16 mayıstan itibaren İçişleri Bakanlığı'na verecekleri kuruluş bildirgeleri ile parti kuruculanını incelemeye alacak.
Siyaset yasağı kapsamına giren kişilerin kimlikleri, 1 mayısa kadar İçişleri Bakanlığı'nca *Resmî Gazete*'de yayınlanacak. Araştırma için Emniyet Genel Müdürlüğü'nde özel bir komisyon oluşturuldu.

Mayıs

2. Halkçı Parti'nin program ve tüzüğü hazırlandı.
3. Federal Almanya Şansölyesi Kohl, Türkiye'nin AET'ye girmesi gerektiğini söyledi.
4. Kapatılan Türkiye İşçi Köylü Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek, 12 yıla mahkûm edildi.
4. Emekli Orgeneral Ali Fethi Esener, kapatılan AP'nin İstanbul İl Başkanı Hüsamettin Cindoruk'un kuracağı partiye katıldı. ☞
5. Merkez sağ bir parti kurma hazırlığı içinde olan emekli Orgeneral Turgut Sunalp, Cumhurbaşkanı Evren'le görüştü. ☞
5. Kapatılan AP'nin Genel Başkanı Demirel, merkez sağ bir parti kurma hazırlığı içinde olan Hüsamettin Cindoruk'u desteklediğini belirtti. ☞
6. Boğaz Köprüsü geçiş ücreti yüzde 100 zamla 200 lira oldu.
6. Milletvekili Seçimi Kanunu tasarısı, Danışma Meclisi'nde kabul edildi.
8. Parti kurma hazırlıkları içinde olan emekli Orgeneral Ali Fethi Esener ve Necdet Calp, Cumhurbaşkanı Evren'le görüştü.
9. *Cumhuriyet* gazetesi başyazarı Nadir Nadi ve yazı işleri müdürü Okay Gönensin, 2 ay 20 güne mahkûm oldular.
13. Gümrük ve Tekel Bakanı Ali Bozer ve Adalet Bakanı Rıfat Beyazıt, Turgut Sunalp'ın kuracağı partiye katılmak üzere istifa ettiler.
16. Kâğıt 5 liralıklar tedavülden kalktı.
19. Profesör Erdal İnönü Sosyal Demokrasi Partisi'nin (SODEP) kuruluş çalışmalarının başladığını açıkladı.
25. Millî Güvenlik Konseyi kürtajla ilgili yasa tasarısını kabul etti.
26. İstanbul'da ekmek 20 liradan 25 liraya çıktı.

ÖLÜM

25. Şair ve yazar Necip Fazıl Kısakürek. ☞

Anadolu Medeniyetleri Sergisi'nin afişi.

Anadolu Medeniyetleri Sergisi açıldı

22 mayıs - Avrupa Konseyi'nin, Avrupa medeniyetinin zenginliğini oluşturan kültürleri tanıtmak ve bu yolla insanları birbirlerine yaklaştırmak amacıyla düzenlediği sergilerden 18'incisi İstanbul'da açıldı. Çeşitli yerel kültürlerin etkileşiminden oluşan Anadolu uygarlığı, Doğu ve Batı kültürlerinin de yetkin bir bireşimini sergiler. İstanbul'da açılan Avrupa Konseyi 18. Sanat Sergisi, gerek bu bireşimi belgelemesi, gerek uygarlık tarihinin başlangıcından bugüne kadar Anadolu toprakları üstünde gelişen ve sürekliliğini hiç kaybetmeyen bir uygarlığın çeşitli evrelerine özgü çok önemli. 30 ekime kadar devam edecek olan Anadolu Medeniyetleri Sergisi nedeniyle Türkiye'deki 50 müzeden ve Konsey üyesi ülkelerin müzelerinden seçilen eserler, Topkapı Sarayı, Aya İrini Kilisesi, İbrahim Paşa Sarayı, Ayasofya, Askerî Müze ve Galata Mevlevîhanesi'nde sergileniyor.

Washington Oteli yandı; 37 kişi öldü

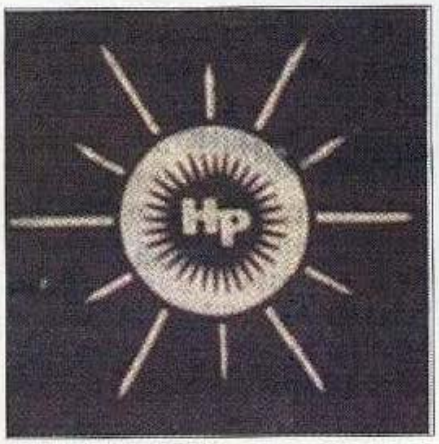
7 mayıs - İstanbul Laleli'deki Washington Oteli'nde sabah saatlerinde çıkan yangında 37 kişi hayatını kaybetti. Ölenlerin çoğunu Paskalya tatili için Türkiye'ye gelen Yunanlı turistler oluşturuyor. Yangın dış basında da geniş bir biçimde yer aldı. Cumhuriyet Savcılığı'nın yürüttüğü soruşturma sonucunda, yangının çay ocağında tüp değiştirirken çıktığı saptandı. Otelin yangın merdiveninin olmaması da ölü sayısının artmasına sebep oldu.

Türk siyaset hayatında yeni partiler

20 mayıs - Siyasî faaliyetlerin serbest bırakılmasından sonra parti kurma girişimleri hız kazandı. 5 mayısta Cumhurbaşkanını ziyaret eden emekli Orgeneral Turgut Sunalp iki saat 10 dakika süren görüşme sonrası Evren'in tam mutabakatını bildirdiğini açıkladı. Aynı gün İstanbul'da, kapatılan AP'nin Genel Başkanı Demirel, beraberinde AP'nin İl Başkanı Hüsamettin Cindoruk olduğu halde DP döneminin Cumhurbaşkanı Bayar'ı ziyaret etti. Ziyaret sırasında Demirel'in Bayar'a kurulacak partinin genel başkanlığını önerdiğini, öneriyi önce benimseyen Bayar'ın bir gün sonra « ailesinin sağlık açısından sakıncalı bulduğunu » ileri sürerek parti kurmaktan vazgeçtiği öğrenildi.
7 mayısta Cumhurbaşkanı Evren, Çankırı'da yaptığı konuşmada eski siyasîleri sert dille uyardı ve siyasî parti kurma hazırlıklarının tehlikeli bir gidişte olduğunu ileri sürerek, « Bizi tekrar arzu etmediğimiz tedbirler almaya mecbur etmesinler. İlan ettiğimiz tarihte seçimlerin bir aksamaya meydan verilmeden yapılmasını arzu ediyorlarsa, her türlü kanunsuz ve aşırı hareketlerden sakınmalıdırlar » dedi. Evren sıkıyönetim komutanlarının gerekeni yapacağını da belirtti. Cumhurbaşkanı'nın Çankırı konuşmasıyla sosyal demokrat tabanda il ve belediye başkanlarıyla parti kurmaya çalışan bir kesime ve kuruluş çalışmaları eski AP'lilerce yürütülen Büyük Türkiye Partisi'ne uyarı olarak yorumlandı. 14 mayısta Kırklareli'nde konuşan Evren, « Kim parti kurarsa kursun diyemeyiz » açıklamasında bulundu, ayrıca kimsenin kapatılan partilerin devamı olduğunu söyleyemeyeceği uyarısını da yaptı.
16 mayısta parti kurmak için ilk başvuruyu Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP) yaptı. Kurucular aralarındaki toplantıda, parti genel başkanlığına Turgut Sunalp getirildi. Aynı gün Ali Fethi Esener ile Hüsamettin Cindoruk Büyük Türkiye Partisi'nin kuruluş bildirisini açıkladı. 17 mayısta eski Başbakan Yardımcısı Turgut Özal ayrı bir parti kuracağını duyurdu. 20 mayısta Özal, Anavatan Partisi'nin (ANAP), Necdet Calp Halkçı Parti'nin (HP) ve Ali Fethi Esener de Büyük Türkiye Partisi'nin (BTP) kuruluş bildirgelerini İçişleri Bakanı'na verdiler. Sol kanatta yer alan Halkçı Parti dışında yeni partiler sağ seçmene hitap ediyor. MGK'nin partisi olarak bilinen Turgut Sunalp'ın önderliğindeki MDP, 12 Eylül'ün « ruh ve felsefesine » bağlı, 1982 Anayasası'nın takipçisi bir parti görünümünde. Liberal bir tavır içindeki Özal'ın Anavatan Partisi ise iş çevrelerinin desteğini almaya çalışıyor. Emekli Orgeneral Ali Fethi Esener'in önderliğindeki BTP de kapatılan AP'nin bir devamı niteliğinde.

Anavatan Partisi amblemi.

Halkçı Parti amblemi.

Milliyetçi Demokrasi Partisi amblemi.

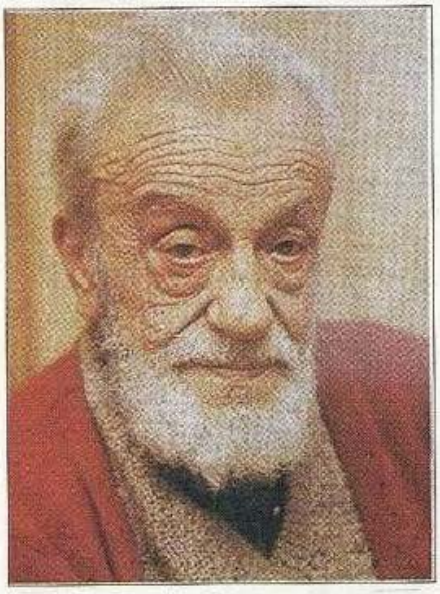
Irak hududunda askerî harekât

27 mayıs - Bazı silahlı grupların son zamanlarda gerçekleştirdikleri saldırgan eylemler üzerine Türk-Irak sınırında mahdut amaçlı bir harekât yapıldı. Dışişleri Bakanlığı yaptığı açıklamada, üç erimizin şehit edilmesi ve bir subayımızın ağır yaralanmasına yol açan « vahşî saldırı » üzerine söz konusu harekâtın, Irak'ın da haberdar edilmesi suretiyle düzenlendiği belirtildi. Harekât sırasında hiçbir mukavemetle karşılaşılmadığı bildirildi.

4 profesörün görevine son verildi

18 mayıs - 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanunu uyarınca İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden Profesör Gencay Gürsoy ve Profesör Üstün Korugan ile İktisat Fakültesi'nden Profesör İdris Küçükömer ve Profesör Sencer Divitçioğlu'nun görevine son verildi.

Necip Fazıl Kısakürek öldü

Necip Fazıl Kısakürek.

25 mayıs - Şair ve yazar Necip Fazıl Kısakürek 79 yaşında, İstanbul'da öldü.
Kısakürek şiire hece vezniyle başladı. Nedeni belirsiz soyut bir acıyı, korkuyu, yalnızlığı, tenin isteklerini dile getirdiği bu şiirlerle ünlendi. 1934'te bunalımlı bir döneminde Nakşibendî Şeyhi Abdülhalim Arvasî'yle tanışması, hayatında dönüm noktası oldu. Arvasî'nin din ve tasavvuf görüşünden etkilenen Necip Fazıl, bundan sonra bir dava adamı kimliğiyle ortaya çıktı. İslamî temelde bir propaganda ve örgütlenme aracı olarak 1943'te çıkarmaya başladığı *Büyük Doğu* dergisinin yayımını aralıklarla 1978'e kadar sürdürdü. Yüzlerce kere yargılandı, hüküm giydi. Necip Fazıl şiirlerini, « Örümcek Ağı » (1925), « Kaldırımlar » (1928), « Ben ve Ötesi » (1931) ve 25 yıllık aradan sonra yayımladığı « Sonsuzluk Kervanı » adlı kitaplarda topladı. Korku ve kaygı psikolojisini ele alan, « Tohum » (1935), « Bir Adam Yaratmak (1938), « Künye » (1940), « Nam-ı Diğer Parmaksız Salih » (1949) gibi oyunlar yazdı. Anı, makale ve inceleme türü yazılarında dinî ve siyasî konuları ele aldı.

1983

Büyük Türkiye Partisi kapatıldı

31 mayıs - 20 mayısta kurulan Büyük Türkiye Partisi MGK'nin 79 sayılı kararıyla kapatıldı. Aynı kararla, siyaset yasağının kapsamı genişletildi ve aralarında eski Başbakan Süleyman Demirel'in de bulunduğu 16 siyasetçi, Çanakkale'ye bağlı Zincirbozan askerî tesislerinde « zorunlu ikamete » mahkûm edildi.
Emekli Orgeneral Ali Fethi Esener'in başkanlığında kurulan ve amblemi sağ el olan BTP'nin 68 kurucusu arasında Danışma Meclisi'nin 16 üyesi, Oğuz Gökmen ve Melih Esenbel gibi eski diplomatlar, emekli generaller, AP İstanbul İl Başkanı Cindoruk ve eski Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Gölhan da yer alıyor. Kuruluşundan bir gün sonra, İhsan Sabri Çağlayangil ve 143 eski AP'li parlamenter törenle BTP'ye katılmıştı. Bu gelişmelerin Konsey tarafından bir meydan okuma olarak değerlendirildiği ileri sürülüyor. Ayrıca partinin kurucuları arasında bazı generallere yer verilmesi ve genel başkanlığa emekli Orgeneral Esener'in getirilmesi de Konsey'i rahatsız etmişti.
MGK'nin 79 sayılı kararında, Büyük Türkiye Partisi'nin bazı kurucularının, feshedilmiş bir siyasî partinin varlık ve felsefesinin devam ettirilmesi ihtirasının meydana getirdiği bir kin ve intikam bayrağı açmaya yeltendikleri, siyasî kısıtlamaya tabi bazı kişilerin de parti kurma faaliyetlerine bizzat katıldıkları ifade edildikten sonra, BTP'nin temelli kapatıldığı bildiriliyor. Bu kararla, siyaset yasağı, feshedilen siyasî partilerin il ve ilçe başkanları ile il yönetim kurullarını ve 12 Eylül'den sonra görevden alınan belediye başkanlarını da kapsayacak. 5 yıl yasaklı eski parlamenterlerin yeni partilere üye olmaları da yasaklanıyor. Çanakkale'de zorunlu ikamete tabi tutulan politikacıların adları şöyle: eski AP'liler Süleyman Demirel, İhsan Sabri Çağlayangil, Hüsamettin Cindoruk, Nahit Menteşe, Sadettin Bilgiç, Ekrem Ceyhun, Yiğit Köker, Ali Naili Erdem; CHP'li Deniz Baykal, Sırrı Alatay, Süleyman Genç, Metin Tüzün, Yüksel Çakmur ve Celal Doğan ile 1980 öncesi TBMM dışında bakanlık yapmış olan Mehmet Gölhan.

7 Apocu için idam

2 mayıs - Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi, « Apocular » diye adlandırılan yasadışı bölücü PKK örgütünün Birecik grubu sanıklarından 7'sini ölüm cezasına mahkûm etti. Mahkeme bir sanığı ömür boyu hapse mahkûm ederken, 41 sanığı da çeşitli hapis cezalarına çarptırdı.

Haziran

1. Cumhurbaşkanı Evren, gerekirse seçimi erteleyeceklerini açıkladı. ☞
2. Çanakkale'de mecburî ikamete tabi tutulan 16 siyasî, Zincirbozan askerî tesislerine yerleştirildi.
2. Irak sınırındaki askerî harekât sona erdi.
2. MDP Genel Başkanı Sunalp, iktidar olacaklarını söyledi.
6. Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP) kuruldu; Erdal İnönü genel başkanlığa getirildi. ☞
10. İngiltere'de seçimler yapıldı: Muhafazakâr Parti 397 sandalye kazandı, Thatcher yeniden başbakan.
13. 10 haziranda kabul edilen Milletvekili Seçimi Kanunu yürürlüğe girdi; MGK milletvekili adaylarını 12 gün içinde inceleyecek.
15. Anayasa Komisyonu Başkanı Orhan Aldıkaçtı, Danışma Meclisi'nden istifa etti.
16. SSCB'de Yuri Andropov Yüksek Sovyet Prezidyumu başkanlığını, bu görevi vekâleten üstlenmiş olan Vasili Kuznetsov'dan devraldı.
16. Papa II. Johannes Paulus Polonya'yı ziyaret etti.
17. Sinop'ta konuşan Cumhurbaşkanı Evren, 1 temmuzda Genelkurmay başkanlığı görevinden çekileceğini açıkladı.
17. SSCB Devlet başkanlığına Yuri Andropov getirildi.
18. İstanbul'da 7 rakamlı telefon uygulaması başladı.
18. Sally Ride, uzay mekiği Challenger'la uzaya çıkan ilk Amerikalı kadın astronot oldu.
22. Cumhuriyet altını bir günde 1 300 lira değer kazandı ve 26 400 lira oldu.
23. Doğru Yol Partisi'nin (DYP) kuruluş bildirgesi İçişleri Bakanlığı'na verildi.
23. SODEP'in, aralarında Genel Başkan İnönü'nün bulunduğu 21 kurucusu veto edildi. ☞
24. Cumhurbaşkanı Evren siyasîler için, « Bunlara davul zurna az » dedi.
27. SODEP genel başkanlığına Cezmi Kartay seçildi. ☞

14 nisan 1981'de ameliyat olarak cinsiyet değiştiren Bülent Ersoy, sahneye erkek giysileriyle çıkmayı reddetti.

Bülent Ersoy erkek giysisiyle sahneye çıkmayacak

1 haziran - Hilton Oteli'nin kral dairesinde bir basın toplantısı düzenleyen şarkıcı Bülent Ersoy, erkek giysileriyle sahneye çıkmayacağını açıklayarak, « Beni son defa sanatçı olarak görüyorsunuz » sözleriyle sahneyi bıraktığını bildirdi. Danıştay, Ersoy'un erkek giysileriyle sahneye çıkmasına karar vermişti.

Apo'yu Suriye'den istedik

26 haziran - 21 haziranda Suriye'den, Apocular diye bilinen yasadışı örgütün başı Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye iadesi talep edildi. Suriye ise, sınırları içinde böyle bir kişinin bulunmadığı cevabını verdi.
Öte yandan Cumhurbaşkanı Kenan Evren 26 haziranda Hakkâri'de yaptığı konuşmada son Irak harekâtına değinerek, « Bu topraklarda yalnız bir millet yaşar. Bu millet de asırlar önce buraya yerleşmiş Türklerdir » dedi. Ramazanda mütemadiyen dolaştığı için oruç tutamadığını söyleyen Evren, millî birliği bölüp parçalamaya çalışan hain ellerin kırıldığını belirterek sözlerini, « Eşkıyalara gerekli derslerverilmiştir » diye sürdürdü. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, sınır harekâtının bir ihtar olduğunu, haince saldırıların devam etmesi durumunda karşılığının çok daha sert olacağını belirtti. Evren, vatandaşlarda 6 kasım seçimlerinde 12 Eylül'e karşı olanların telkinlerine kapılmamalarını da istedi.

Kenan Evren: Sert tedbirler almak zorunda kaldık

1 haziran - Cumhurbaşkanı Kenan Evren bugün Çorum'da yaptığı konuşmada BTP'nin kapatılma nedenleri üzerinde durdu. Evren, « Parti olarak amblemlerini el yaptılar. Seçimde demirden yapılmış mühür kullanılacak. Demiri 'el' işaretine bas Demirel olsun. Onun için bu işareti seçtiler. Bizi saf mı sanıyorlar » dedi. Evren halka, « Partinin başına bir emekli orgeneral getirdiler. Bundan daha haince bir oyun düşünebilir misiniz? » diye sordu. « Biz demokratik sisteme yumuşak inişle, fazla kimseyi incitmeden geçişi gerçekleştirmek istedik ve öyle hareket ettik. Ancak bu şekil hareketimizin bazı çevrelere cüret ve cesaret verdiğini gördük. Bunun üzerine sert tedbirler almak zorunda kaldık » diyen Evren, gerekirse seçimleri erteleyebileceklerini de belirtti.

ANAP ve HP'den 7'şer kişi veto edildi

7 haziran - Millî Güvenlik Konseyi, Halkçı Parti'den (HP) ve Anavatan Partisi'nden (ANAP) 7'şer kurucuyu veto etti. Karar Cumhuriyet Başsavcılığı kanalıyla tebliği edildi.
ANAP'tan veto edilenler Şadi Pehlivanoğlu, Hüsnü Doğan, Adnan Kahveci, Erol Aksoy, Cemil Çiçek, Muzaffer Atılgan ve Cavit Kavak; HP'dense Aytekin Yıldız, Turgut Altınkaya, Ümit Teoman, Abdullah Kütküt, Mehmet Şahin, Engin Aydın ve Naci Cidal veto edildi.

MGK, Erdal İnönü ve 20 SODEP'liyi veto etti

27 haziran - Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP) 6 haziranda kuruluş bildirgesini İçişleri Bakanlığı'na verdi. Kurucuların genel başkanlığa getirdiği Erdal İnönü SODEP'in programını açıkladı ve amaçlarının demokratik, bağımsız, halkçı ve üretici bir düzen kurmak olduğunu söyledi.
23 haziranda MGK, SODEP'in 37 kurucu üyesinden genel başkan Erdal İnönü de dahil 21 kişiyi veto etti. Vetolar üzerine genel başkanlıktan çekilen İnönü, « Tabiî parti devam edecek. Partinin bundan sonraki durumu veto edilmeyen üyelere aittir » dedi.
27 haziranda yeni kurucular belirleyen SODEP'in genel başkanlığına, eski Vali Cezmi Kartay getirildi.

SODEP amblemi.

Sosyal Demokrasi Partisi'nin (SODEP) genel başkanlığına getirilen Erdal İnönü (ortada), partinin kuruluş kokteylinde partililerle birlikte.

İngiltere'de yapılan erken genel seçimlerde Muhafazakâr Parti, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana en büyük zaferini kazanırken, Margaret Thatcher yeniden başbakan oldu.

Şüpheli kişilere 5 yıla kadar sürgün

4 haziran - Şüpheli kişilerin veya kamu düzeni bakımından zararlı faaliyette bulunanların, 5 yılı geçmemek şartıyla sıkıyönetim bölgesi dışına çıkarılabileceklerine ilişkin yasa yürürlüğe girdi. Bu kişiler İçişleri Bakanlığı'nca belirlenecek yerlerde ikamete mecbur tutulacaklar.

TRT ilk defa siyasî içerikli haber verdi

7 haziran - TRT, SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün basın toplantısını gece haberlerinde görüntülü olarak verdi. Bu yayın yeni siyasî döneme geçildiğinden bu yana TRT'nin siyasî gelişmelerle ilgili olarak yaptığı ilk yayın olarak nitelendi.
Bilindiği gibi TRT, bundan önce sadece yeni partilerin kuruluş bildirgelerini İçişleri Bakanlığı'na verişlerini ve Anıtkabir'i ziyaretlerini görüntülü olarak vermişti.

Sally Ride, Kaliforniya'daki Edwars Hava Üssü'nden fırlatılan Challenger'la uzaya çıkan ilk Amerikalı kadın astronot oldu.

1983

Temmuz

1. İstanbul'da taksilere taksimetre takıldı.
1. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Genelkurmay başkanlığı görevini Kara Kuvvetleri Komutanı Nurettin Ersin'e bıraktı. ☞
1. Cumhurbaşkanı Evren, parti enflasyonu oyununa gelmeyeceklerini söyledi.
6. Kuruluşu kesinleşen partilerin toplantı ve yayın yapmalarına izin verildi.
6. Bolluk nedeniyle İstanbul'da sebze ve meyve narhı kaldırıldı.
7. PKK Urfa davasında 5 idam kararı verildi.
7. DYP'nin 34 kurucusundan 30'u veto edildi. ☞
7. Muhafazakâr Parti kuruldu.
8. SODEP'e 13 veto daha geldi; Yeni Doğuş Partisi'nin 38 kurucusu veto edildi. ☞
11. SODEP 13, DYP 30 yeni kurucu üye bildirdi.
15. Paris'te Orly Havaalanı'nda THY bankosu önünde bombalı valiz patladı; 6 kişi öldü. ☞
19. Refah Partisi kuruldu. ☞
21. HP'ye 1, Yeni Düzen Partisi'ne 9 veto geldi.
23. İlk Türk tüp bebeği Londra'da doğdu.
25. Akaryakıta zam yapıldı, süper benzin 119 lira, normal benzin 110 lira oldu.
25. İran-Irak savaşı şiddetlendi; İran, Irak petrol boru hattını bombalayacağını açıkladı.
26. MGK, Bizim Parti'den 26, Muhafazakâr Parti'den 25 kurucu üyeyi veto etti.
27. Çavuşoğlu-Kozanoğlu grubuna ait şirketlere maliye el koydu.
28. Transtürk Holding kurtarıldı.
30. MGK, DYP'den 15, SODEP'ten 8 kurucu üyeyi daha veto etti. ☞
31. Veto edilen Erdal İnönü, SODEP'ten milletvekili adayı olacağını açıkladı.

ÖLÜM

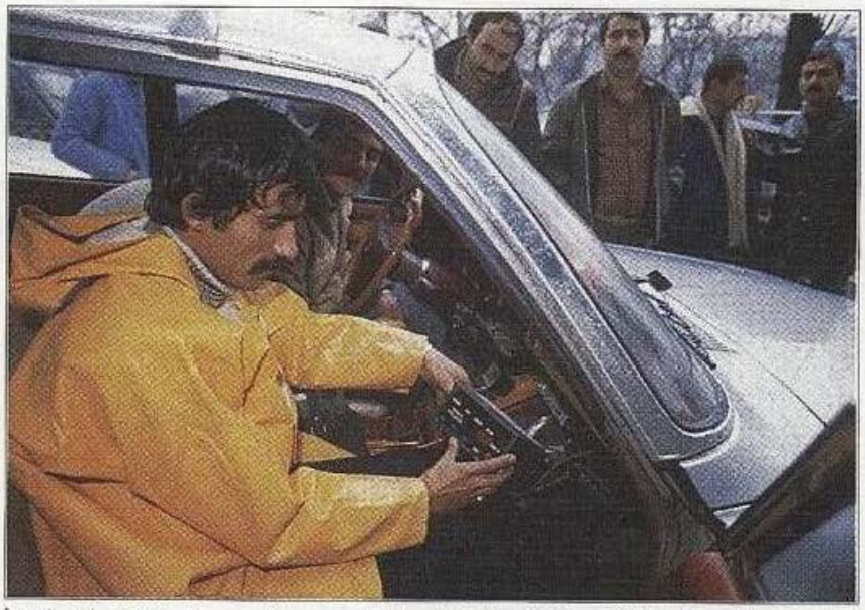
29. Film yönetmeni Luis Bunuel.

Brüksel İdarî Ataşemiz Aksoy şehit edildi

Brüksel Büyükelçiliği İdarî Ataşesi Dursun Aksoy arabasında öldürüldü.

14 temmuz - Türkiye'nin Brüksel İdarî Ataşesi Dursun Aksoy, uğradığı silahlı saldırı sonucu şehit oldu. Evinden çıkarak otomobiline binen Aksoy'a bir Ermeni terörist iki el ateş etti. Aksoy başına aldığı iki kurşun yarasıyla olay yerinde can verdi. Saldırgan yaya olarak kaçmayı başarırken, saldırının sorumluluğunu ASALA ve Ermeni Soykırımının Adalet Komandoları adlı örgütler üstlendi. Türkiye'nin Brüksel Büyükelçisi Fahir Melek, Belçika Dışişleri Bakanlığı'nın Türkiye İşleri Genel Müdürü'nü ziyaret ederek, Aksoy'u şehit eden kimse veya kimselerin bir an evvel yakalanmalarını hükûmetimiz adına talep etti.

İstanbul'da taksimetre uygulamasına başlandı. Taksimetreler 100 lirayla açılacak ve bir kilometrede 50 lira, her 200 metrede de 10 lira yazacak. Taksimetre taktırmayan, taksimetre dışında ücret alan sürücü ise meslekten men edilecek.

Refah Partisi kuruldu

19 temmuz - Yeni siyasî dönemin 13. partisi Refah Partisi (RP) kuruldu. Yeni partinin kapatılan Millî Selamet Partisi'ne yakınlıklarıyla tanınan kurucuları, gayelerinin vatana ve millete hizmet olduğunu belirterek, « Türk milletini çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmak » amacında olduklarını söylediler. Partinin genel başkanlığına getirilen Ali Türkmen, Kurucular Kurulu adına İçişleri Bakanlığı'na partinin kuruluş bildirgesi ile diğer belgeleri verdi. Tüzel kişilik kazanan Refah Partisi Kurucular Kurulu 33 üyeden oluşuyor.

DYP'nin 30 kurucusu veto edildi

11 temmuz - 23 haziranda kuruluş bildirisini İçişleri Bakanlığı'na vererek tüzel kişilik kazanan DYP'nin 34 kurucusundan, aralarında Genel Başkan Ahmet Nusret Tuna'nın da bulunduğu 30'u, 7 temmuzda veto edildi. Parti 11 temmuzda 30 yeni kurucunun ismini İçişleri Bakanlığı'na sundu. Parti kurucuları aynı gün toplanarak görev bölümü yaptı; Danışma Meclisi Denizli üyesi Doktor Yıldırım Avcı partinin genel başkanlığına seçildi ve « DYP çıktığı yolda azim ve kararlılıkla faaliyetine devam edecektir » dedi. DYP kurucuları kapatılan AP'ye yakınlıklarıyla bilindiğinden, bu partinin Süleyman Demirel'in talimatı doğrultusunda kurulduğu söyleniyor. Ayrıca eski AP milletvekilleri Necmettin Cevheri, İsmet Sezgin ve Yılmaz Ergenekon'un partinin kuruluşu için yoğun çaba harcadıkları öğrenildi.

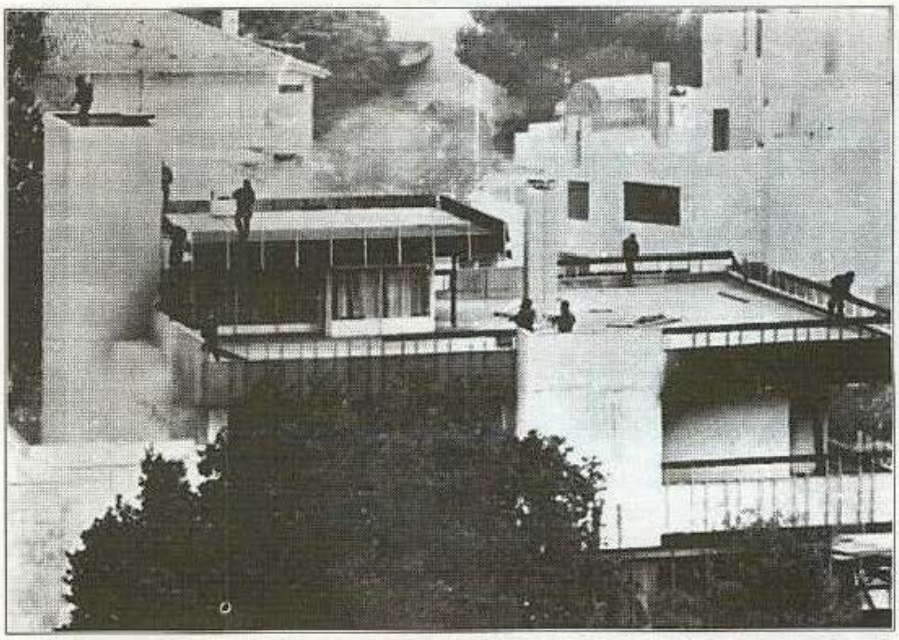
MGK'den partilere veto yağmuru

30 temmuz - MGK 27 temmuzdan 24 ağustosa kadar 30 kurucusu onaylanmayan partilerin seçime katılamayacağını açıkladı. Bugüne kadar 30 kurucusu onaylanan partiler MDP, ANAP ve HP.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren Nevşehir'de 30 temmuzda yaptığı konuşmada siyasî partilerin mantardan da hızlı üretildiğini belirterek, « Şimdi bir de Bayrak Partisi çıktı. Bayrak sanki o partiye aitmiş gibi. Etti 15 » dedi.

Öte yandan siyasî partilere veto yağmuru ay boyunca devam etti. 7 temmuzda Doğru Yol Partisi'nin 34 kurucusundan 30'u veto yedi. 8 temmuzda SODEP'in 13, Yeni Doğuş Partisi'nin 38 kurucusuna veto geldi. 21 temmuzda Halkçı Parti'ye 1, Yeni Düzen Partisi'ne 9 veto uygulandı. 26 haziranda Millî Güvenlik Konseyi Bizim Parti'den 26, Muhafazakar Parti'den 25 kurucu üyeyi veto etti. 30 temmuzda DYP'den 15, SODEP'ten 8 kurucu üye veto edildi.

Vetolar, Millî Güvenlik Konseyi'nin daha fazla partinin 24 ağustosa kadar kuruluşunu tamamlayarak seçimlere girmesini istemediği biçiminde yorumlanıyor.

Türkiye'nin Lizbon Büyükelçiliği'nde rehin tutulanları kurtarmak için Portekiz güvenlik güçleri büyük bir operasyon düzenledi.

Lizbon Büyükelçiliğimize bombalı baskın yapıldı; maslahatgüzarın eşi öldü

27 temmuz - Türkiye'nin Lizbon Büyükelçiliği'ne baskın düzenleyen Ermeni teröristler, cinayetlerine bir yenisini daha ekledi. Elçilik konutunu öğle saatlerinde basan 5 Ermeni terörist içeridekileri rehin aldı. Aralarında Maslahatgüzar Yurtsev Mıhçıoğlu ve oğlunun da bulunduğu rehineler Portekiz güvenlik kuvvetlerinin düzenlediği operasyon sonucu kurtarılırken, 4 Ermeni terörist ölü olarak ele geçirildi. Teröristlerin saldırı sırasında attığı bombayla ağır yaralanan büyükelçilik Maslahatgüzarımız Mıhçıoğlu'nun eşi Cahide Mıhçıoğlu hastaneye kaldırılmasına rağmen kurtarılamayarak can verdi. Diğer Ermeni terörist baskın sırasında Türk koruma görevlileriyle girdiği çatışmada öldü. Bu arada Portekiz güvenlik güçlerinin düzenlediği operasyon sırasında bir polis de hayatını kaybetti. Saldırının sorumluluğunu Ermeni Devrimci Ordusu adlı bir örgüt üstlendi.

Cumhurbaşkanı Evren emekliye ayrılarak Genelkurmay başkanlığını bıraktı

1 temmuz - Cumhurbaşkanı Kenan Evren, kendi isteğiyle emekli olarak, Genelkurmay Başkanlığı görevini Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Nurettin Ersin'e bıraktı. Cumhurbaşkanı Evren törende yaptığı konuşmada « 49 yıldır şerefle taşıdığım üniformamı çıkarıyorum » diyerek, Genelkurmay Başkanlığı forsu ile Türk Şeref Madalyası'nı Orgeneral Ersin'e taktı. Orgeneral Ersin de görevini Orgeneral Necdet Üruğ'a devretti.

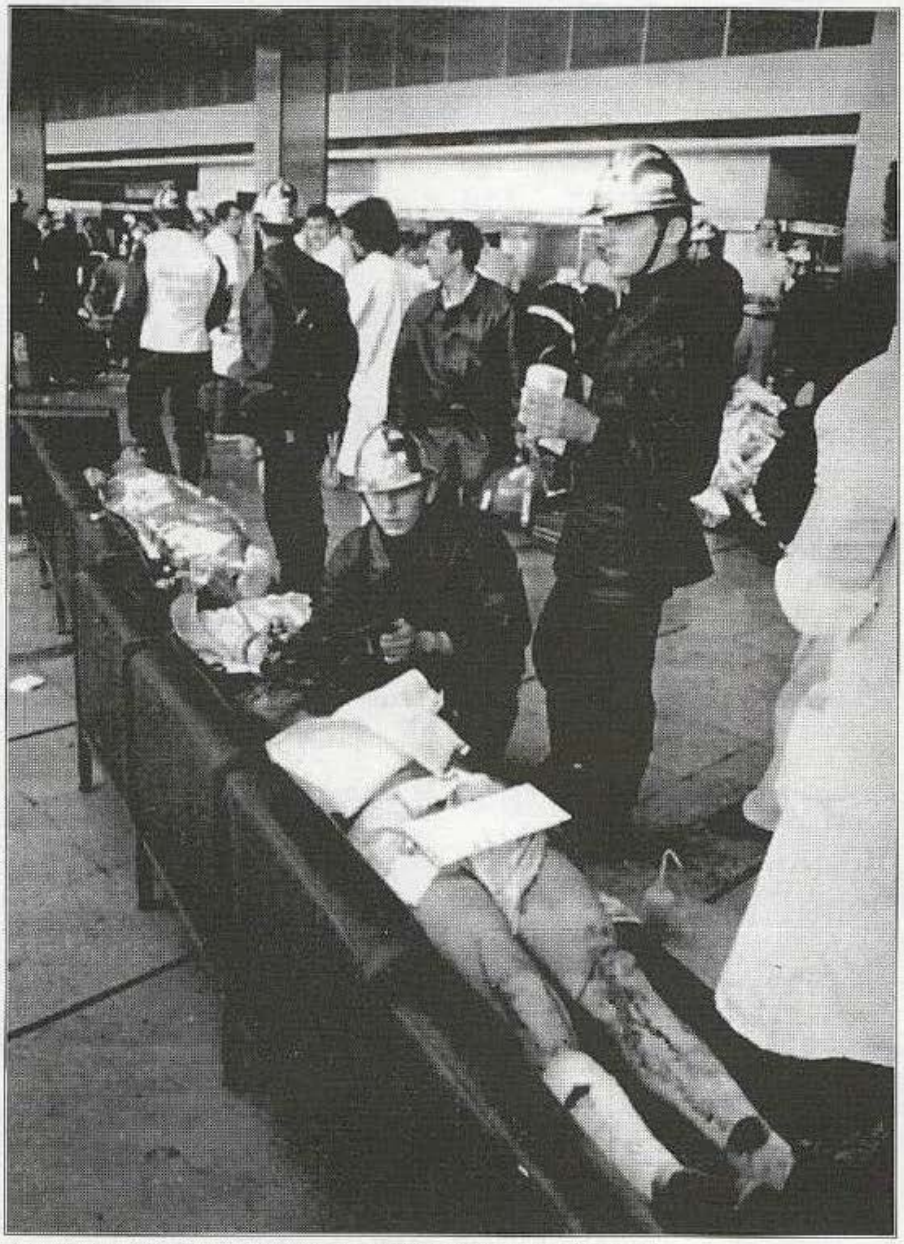
Başsavcılık, iki parti hakkında kapatma davası açtı

28 temmuz - Cumhuriyet Başsavcılığı, Türkiye Huzur Partisi (THP) ve Fazilet Partisi'nin (FP) kapatılması için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. Başsavcılık THP'nin kapatılmasına ilişkin başvuruda gerekçe olarak, partinin programında Siyasî Partiler Kanunu'nun 86. ve 87. maddelerine aykırı hükümler bulunduğunu gösterdi. Fazilet Partisi için açılması istenen kapatma davasının gerekçesinde de, parti programında Atatürk devrim ve ilkelerine, özellikle laikliğe aykırı hükümler bulunduğu görüşüne yer verildi.

Orly Havaalanı'nda THY bankosu önünde patlama: 5 ölü, 63 yaralı

15 temmuz - Paris'in Orly Havaalanı'ndaki Türk Hava Yolları bankosunun önünde kısa aralıklarla meydana gelen iki patlamada 5 kişi öldü, 21'i ağır 63 kişi yaralandı.

Orly Havaalanı'ndaki ilk patlama, THY'nin Paris-İstanbul seferi için, Türkiye saatiyle 15.10'da kalkacak olan uçağının bilet ve bagaj kontrol işlemlerinin sürdürüldüğü sırada saat 14.17'de, ikinci patlamaysa 5 dakika sonra meydana geldi. Havaalanını bir anda kan gölüne çeviren patlamalar sonucu 4'ü yabancı uyruklu, 1'i Türk 5 kişi hayatını kaybetti. Olayda çoğu yanık olmak üzere yaralanan 63 kişiden 40 kadarının Türk olduğu bildirildi. Saldırının sorumluluğunu Ermeni terör örgütü ASALA üstlendi.

Orly baskınında yaralananlara ilk müdahale havalanında yapıldı.

Ağustos

1. Veto edilenlerin yerine SODEP 8, DYP 15 yeni kurucunun ismini İçişleri Bakanlığı'na bildirdi.
2. ANAP Genel Başkanı Turgut Özal, kendisine baskı yapıldığı iddialarını yalanladı.
4. Bizim Parti'nin kapatılması için dava açıldı. ☞
4. Bettino Craxi, İtalya'nın ilk sosyalist başbakanı oldu. ☞
5. Muhafazakâr Parti'nin kapatılması için dava açıldı. ☞
8. 29 kurucusu veto edilen Refah Partisi (RP) yeni kurucularını bildirdi.
9. Danışma Meclisi'nin 147 üyesinin 86'sı partili oldu.
10. Yeni Doğuş Partisi'ne 15 veto geldi.
10. *Tercüman* gazetesi kapatıldı.
11. Eski cumhurbaşkanlarından Celal Bayar, « Bütün milliyetçi partileri destekliyorum » dedi.
13. Cumhurbaşkanı Kenan Evren yeni partileri uyardı: « Dini politikaya alet etmeyin ».
14. Cumhurbaşkanı Evren vetolarla ilgili fikrini söyledi. ☞
14. Libya birlikleri Çad'a girdi; Çad ABD ve Fransa'dan yardım istedi.
15. Başbakan Bülend Ulusu, MDP'den bağımsız aday olacağını açıkladı.
15. Dernekler Kanunu, Danışma Meclisi'nde kabul edildi.
16. *Milliyet* gazetesi kapatıldı. ☞
19. MGK SODEP'in 8, DYP'nin 9 yeni kurucu üyesini de veto etti.
21. Filipinler'de Marcos yönetimine muhalif Liberal Parti lideri Benigno Aquino sürgünden döndüğü sırada Manila Havaalanı'nda öldürüldü. ☞
23. SODEP'in eski genel başkanı Profesör Erdal İnönü hakkında soruşturma açıldı. ☞
23. *Nokta* dergisi kapatıldı. ☞
24. SODEP ve DYP seçime katılamıyor. ☞
29. Pakistan Devlet Başkanı Ziya ül-Hak 25 kişilik bir heyetle Ankara'ya geldi. ☞

Hakkında soruşturma açılan Erdal İnönü.

Erdal İnönü hakkında soruşturma açıldı

23 ağustos - Eski Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP) Genel Başkanı Erdal İnönü hakkında 20 ağustosta yaptığı bir açıklamadan dolayı soruşturma açıldı.
Erdal İnönü'nün bu açıklamasıyla Millî Güvenlik Konseyi'nin 76 numaralı bildirisine ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun 16. maddesine aykırı davrandığı belirtildi. Soruşturmayı Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığı yürütüyor.

Tercüman ve *Milliyet* gazeteleri ile *Nokta* dergisine kapatma cezası

29 ağustos - Bazı gazete ve dergilere İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından kapatma cezaları verildi.
1402 sayılı kanunun 3/c maddesine dayanılarak, 10 ağustosta *Tercüman* gazetesinin yayını ikinci bir emre kadar durduruldu. Bunu 16 ağustosta *Milliyet* gazetesinin kapatılması izledi. 23 ağustosta da *Nokta* dergisinin yayını durduruldu. *Milliyet* gazetesi 27 ağustosta, *Nokta* dergisi de 29 ağustosta yeniden yayımlanmaya başladı.

Seçim MDP, ANAP ve HP arasında olacak

30 ağustos - 6 kasımda yapılacak genel seçime katılacak partiler belli oldu. Seçime 24 ağustosa kadar 30 kurucusu MGK tarafından onaylanan 3 parti, MDP, ANAP ve HP katılacak. Sürekli vetolar yüzünden kuruluşunu tamamlayamayan SODEP ve DYP 26 ağustosta Yüksek Seçim Kurulu'na başvurarak seçimlere katılamayışlarına itiraz ettiler. 30 ağustosta Yüksek Seçim Kurulu bu itirazları, söz konusu partiler hakkında, MGK'nin 99 sayılı kararında öngörülen « 24 ağustos 1983 günü, saat 17.00'ye kadar MGK'nin incelemeleri sonucu en az 30 kurucu üyesi uygun görülmek » koşulu oluşmadığı gerekçesiyle reddetti.
Millî Güvenlik Konseyi parti kurucularından toplam 416 kişiyi veto etmiş oldu. Son olarak Fazilet Partisi'nden 14, Bayrak Partisi'nden 24, Muhafazakâr Parti'den 19 kurucu veto edildi. Ayrıca Cumhuriyet Başsavcılığı, Bizim Parti ve Muhafazakâr Parti'nin kapatılması için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. Bizim Parti'nin kapatılmasına ilişkin başvuruda gerekçe olarak Cahit Günay adlı kurucu üyenin imzasının sahte olduğu gösterildi. Muhafazakâr Parti'nin kapatılmasına ilişkin başvurunun gerekçesindeyse, MGK tarafından veto edilen kurucu üyelerden 8'inin partinin merkez organlarına alındığı görüşü belirtiliyor.

Turgut Özal MDP'yle birleşmeye karşı

ANAP Genel Başkanı Turgut Özal.

10 ağustos - ANAP Genel Başkanı Turgut Özal hiçbir partiyle birleşmeyeceklerini açıklayarak, « Herkes kendi kaderinin çizgisini çizer » dedi. Özal, tüm yurtta örgütlenen ilk partinin Anavatan Partisi olduğunu da sözlerine ekledi.
ANAP'la birleşme konusundaki bir soruya cevap veren Milliyetçi Demokrasi Partisi Genel Başkanı Turgut Sunalp da, « Birleşme yolu kapalı görünüyor. Adam 6 kere 'Ben bu adamla birleşmem' diyor, politikada aşk yok, mantık vardır » dedi.

Evren: Vetolar namus meselesi yapılmamalı

24 ağustos - Cumhurbaşkanı Evren MGK'nin vetolarıyla ilgili açıklama yapma gereğini duydu. 14 ağustosta Yozgat'taki konuşmasında, « Vetolar kimseyi töhmet altında tutmak için yapılmadı » diyerek, bunun bir namus meselesi yapılmaması gerektiğini, alınmak ve üzülmek için de hiçbir neden olmadığını söyledi. 23'ünde Gümüşhane'de konuşan Evren, « Bizim seçimle ilgimiz yok. Ne bir parti kurduk, ne de bir partiye kayıtlıyız » dedi. 24'ünde de Tunceli ve Bingöl'de yeni bir politikacı tipi yaratma çabasında olduklarını ve seçimde 12 Eylül felsefesine ters düşmeyen bir partinin iktidara geleceğine inandığını söyledi.

İtalya'nın yeni başbakanı Bettino Craxi.

Filipinli muhalif lider Aquino öldürüldü

21 ağustos - Filipinler Devlet Başkanı Ferdinand Marcos'un en önemli muhaliflerinden Benigno Aquino sürgünden döndüğü sırada, Manila Havaalanı'nda güvenlik görevlilerinin gözetiminde uçaktan inerken başından vurularak öldürüldü. Aquino, 1977'de komünistlere yardım ettiği bahanesiyle ölüm cezasına çarptırılmış, cezası 1980'de hafifletilmiş ve ABD'ye gitmesine izin verilmişti.

İtalya'da ilk sosyalist başbakan

4 ağustos - İtalya tarihinde ilk defa olarak bir sosyalist, Sosyalist Parti Genel Sekreteri Bettino Craxi başbakanlık görevine getirildi, Craxi Hükûmeti, 5 partinin bir araya gelerek oluşturduğu bir koalisyon olacak: Hıristiyan Demokrat, Sosyalist, Sosyal Demokrat, Liberal ve Cumhuriyetçi partiler.

Ziya ül-Hak Ankara'ya geldi

29 ağustos - Pakistan Devlet Başkanı Ziya ül-Hak Ankara'ya geldi. Evren tarafından Esenboğa Havaalanı'nda karşılanan Ziya ül-Hak, « İkinci vatanım olarak kabul ettiğim Türkiye'ye gelmekten çok mutluyum » dedi. İki ülke arasındaki görüşmelerde özellikle ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi üzerinde duruldu.

1983

Eylül

2. Partiler, milletvekili aday listelerini Yüksek Seçim Kurulu'na verdi.
2. 10 ağustosta yayımı durdurulan *Tercüman* gazetesi tekrar yayımlanıyor.
7. Türkiye XXI. yy'ın savaş uçağı tipini seçti: F-16.
9. MGK 1 683 milletvekili adayını incelemeye aldı.
10. Arjantin eski Devlet Başkanı İsabel Peron affedildi.
11. Yüksek Seçim Kurulu Başkanı İsmet Yanıkömeroğlu, milletvekili adaylarının birbirlerini ihbar ettiklerini açıkladı.
11. Milliyetçi Demokrasi Partisi, karma ekonomi politikası izleyeceğini açıkladı.
15. MDP Genel Başkanı emekli General Turgut Sunalp, kendisini yıpratmak için kampanya açıldığını ileri sürdü.
21. Üç siyasî parti yüzde 20 fire vererek MGK'nin veto engelini aştı. ☞
23. Üç parti veto edilen adayların yerine 487 yeni aday bildirdi.
23. Kalitesiz mal üretenlerin gazetelerde ilan edilmesi yasalaştı.
24. MGK emeklilik yaşını kadınlarda 45'e, erkeklerde de 50'ye yükseltti.
25. Danışma Meclisi'nde MDP çoğunluk haline geldi. ☞
26. Basın Kanunu tasarısı Danışma Meclisi'nde ağır eleştirilere uğradı. ☞
28. Anayasa Alt Komisyonu, 6 kasım seçimine katılamayan partilerin yerel seçime de katılamaması önerisini Anayasa'ya aykırı buldu.
29. Basın Kanunu tasarısı, Danışma Meclisi'nde 1 dakikada oylanıp kabul edildi. ☞
30. Çanakkale Zincirbozan'da zorunlu ikamete tabi tutulan 16 siyasînin serbest bırakılmasına karar verildi. ☞
30. MGK'nin vetosu sonrası 3 parti seçime eksik adayla girecek. ☞

Basın Kanunu değişiklikleri tasarısı kabul edildi

29 eylül - Basın Kanunu'nda bazı değişiklikler yapılmasıyla ilgili tasarı Danışma Meclisi'nde bir dakika içinde oylanarak kabul edildi. Meclis Başkan Vekili Vefik Kitapçıgil oylamadan sonra basın locasına dönerek, « Basın mensuplarının öngörülen cezalara maruz kalmamalarını temenni ederim » derken, üye Ahmet Doğu oylamadan sonra, « Meclis başkanı MDP'li olursa sonuç böyle olur » dedi. Tasarı daha önce Danışma Meclisi'nde görüşülürken eleştirilere uğramış, 26 eylüldeki oturumda Fikret Alpaslan, « Basının haber verme hakkı değil, halkın haber alma hakkı kısıtlanıyor » denmişti. Zekâi Bayer de, « Konan kısıtlamalar gelecek iktidarların elinde tehlikeli vasıta olacak » şeklinde konuşmuştu.

Evren: Dünyadaki en yumuşak askerî idare bizimki

12 eylül - Cumhurbaşkanı Kenan Evren, 12 Eylül Harekâtı'nın üçüncü yılını doldurması nedeniyle radyo ve TV'den bir konuşma yaparak geçen üç yıl zarfında gerçekleştirdiklerinin bir özetini yaptı.

Bu arada seçimler konusuna da değinen Kenan Evren, 6 kasım 1983'te yapılacak milletvekilleri seçimleriyle demokratik sisteme geçileceğini ve böylece 3 senedir süren askerî rejime son verileceğini belirterek, « Bugüne kadarki uygulamalarımızla askerî idarenin gereği olan sert ve katı tutum içinde bulunmamaya özen gösterdik. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki, dünyanın hiçbir ülkesinde böyle yumuşak bir askerî idarenin sürdüğü görülmemiştir » dedi.

MGK'nin kurucularını veto etmesi nedeniyle 3 parti seçime eksik adayla girecek

30 eylül - Millî Güvenlik Konseyi veto edilen adaylarının yerine önerilen 487 milletvekili asil ve yedek adayının incelemesini tamamladı ve ANAP'tan 8, MDP'den 2, Halkçı Parti'den 11 kişinin adaylıklarını onaylamadı. Bu durumda her üç parti seçime eksik adayla girecek. Bu arada Anayasa Komisyonu Başkanı Profesör Kemal Dal MDP adaylığından istifa etti. Öte yandan Anavatan Partisi Diyarbakır listesinde 7. sırada yer alan Vehbi Dabakoğlu, istifa etmiş olmasına rağmen MGK onun adaylığını uygun buldu.

Sovyetler Güney Kore uçağını düşürdü

Sovyetlerin düşürdüğü yolcu uçağında ölenlerin yakınları cenaze töreninde fenalık geçirdi.

6 eylül - New York-Seul seferini yaparken 1 eylülde Japon Denizi üzerinde, Sovyet sahilleri yakınında kaybolan, Güney Kore Hava Yollarına'na ait Boeing 747 tipi yolcu uçağının Sovyet Migleri tarafından 2,5 saat izlendikten sonra roketle düşürüldüğü açıklandı. Sovyetler Birliği yaptığı açıklamada, Boeing 747'nin Sovyet hava sahasını ihlal ederek ada üzerinde casus uçuşu yaptığını iddia ederken, uçağın gecenin karanlığında sefer ışıklarını yakmadan uçtuğu ve uyarılara cevap vermediği konusunda ısrar ederek, « Bu trajedinin bütün sorumluluğunun ABD'li liderlere ait olduğu » ileri sürüldü.

1983

Veto engeli yüzde 20 fire vererek aşıldı

21 eylül - Partiler milletvekili aday listelerini 2 eylül günü Yüksek Seçim Kurulu'na (YSK) verdiler. Aday olanlar arasında, üç partiye mensup 87 eski parlamenter ile 46 Danışma Meclisi üyesi de var. 32 eski parlamenter de bağımsız aday olmayı tercih ettiler.
9 eylülde Millî Güvenlik Konseyi adayları incelemeye aldı. Bu arada Yüksek Seçim Kurulu Başkanı İsmet Yanıkömeroğlu, aynı parti listesindeki adayların birbirlerini ihbar ettikleri açıkladı. Bazı adayların Atatürk ilkelerine, bazılarının da 12 Eylül felsefesine karşı oldukları ihbar edilirken, yapılan binlerce ihbardan yalnızca 56'sı ciddî bulunarak göz önüne alındı.
21 eylülde Millî Güvenlik Konseyi veto edilen adayların listesini açıkladı; böylece 3 siyasî partinin yüzde 20 fireyle veto engelini aştığı görüldü.
Millî Güvenlik Konseyi toplam 1 683 milletvekili adayından 672'sini veto etti. MDP'den 74, ANAP'tan 81, HP'den 89 aday veto edilirken, 482 bağımsız adayın 428'i veto engelini takıldı; Milliyetçi Demokrasi Partisi Genel Başkan Yardımcısı Ahmet İhsan Kırımlı ile Genel Sayman Macit Zeren de veto edilenler arasında.

Danışma Meclisi'nde çoğunluk MDP'de

25 eylül - Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP) Danışma Meclisi üyelerinden 73'ünü bünyesinde toplayarak, Meclis'te ağırlığı ele geçirdi. Danışma Meclisi'nde son dağılım şöyle: MDP 73, DYP 2, ANAP 2, HP 2, MP 1.

Zincirbozan'da zorunlu ikamette bulunan 16 siyasî serbest bırakıldı

30 eylül - Millî Güvenlik Konseyi, 31 mayısta Büyük Türkiye Partisi'nin kapatılmasından beri Çanakkale Zincirbozan askerî tesislerinde zorunlu ikamette bulunan ve aralarında kapatılan Adalet Partisinin Genel Başkanı Süleyman Demirel'in de bulunduğu 16 siyasetçinin serbest bırakılmasına karar verdi.

Ekim

2. SODEP, Halkçı Parti'nin birleşme önerisini reddetti.
2. Viyana'da, Türklerin Viyana kuşatmasının 300. yıldönümü törenle anıldı.
3. Petkim ürünlerine yüzde 15 zam yapıldı.
4. Milletvekili kesin aday listeleri belirlendi.
12. ANAP Genel Başkanı Turgut Özal'ın, « Boğaz Köprüsü'nü satacağız » açıklaması tartışma yarattı. ☞
12. Zorunlu eğitim 8 yıla çıkarıldı; ilkokula başlama yaşı 6'ya indirildi.
13. Gazetelerin kurayla teslim edilecek mallar için halktan para toplaması yasaklandı. ☞
14. İran'ın Hürmüz Boğazı'nı kapatma kararı dünyada tepkiyle karşılandı.
16. Seçim kampanyası bütün yurtta başladı.
17. DYP Genel Başkanı Yıldırım Avcı, ANAP Genel Başkanı Özal'ın destek talebini reddetti.
18. *Milli Gazete* sıkıyönetim tarafından dördüncü defa kapatıldı.
21. SODEP'te üye yazım kampanyası başladı; Erdal İnönü birinci üye oldu.
21. Üç parti lideri TV'de tartıştı. ☞
23. Beyrut'ta ABD ve Fransız karargâhları havaya uçuruldu; 241 Amerikan deniz piyadesi ve 58 Fransız paraşütçüsü öldü.
25. Tüsiad son yılların en olumsuz raporunu yayınladı: « Yatırımlar azaldı; ihracat yavaşladı ».
27. ABD, bir darbeyle iktidara gelen Devrimci Askerî Konseyi devirmek için Grenada'yı işgal etti.
30. Erzurum ve Kars'ta deprem: 1 233 ölü, 534 yaralı. ☞
30. Arjantin'de 10 yıldan bu yana ilk seçimler yapıldı; seçimleri Raul Alfonsin liderliğindeki Radikal Parti kazandı.

DYP, ANAP'a destek vermeyi reddetti

17 ekim - Partisinin seçime girememesine rağmen yurt gezisine çıkan DYP Genel Başkanı Yıldırım Avcı, « Hak tanınsa 10 gün içinde 3 partiyi de sileriz » dedi. Avcı, 17 ekimde Samsun'da yaptığı konuşmada Anavatan'ın destek talebini reddettiklerini açıkladı. Ayın 19'unda Giresun'da da, « Şimdiki partiler kapkaç partileridir. Gelecekte hizmet yarışına iki parti çıkacaktır. Biri DYP, diğeri ise SODEP'tir » dedi.

Turgut Özal'ın « Boğaz Köprüsü'nü satma » önerisi tartışmaya yol açtı

12 ekim - ANAP Genel Başkanı Turgut Özal'ın, « İktidara gelirsek Boğaz Köprüsü'nü satacağız » şeklindeki açıklaması tartışmalara yol açtı. HP Genel Başkanı Necdet Calp köprüyü sattırmayacaklarını söyledi. Alaylı eleştirilere hedef olan Özal, 9 ekimde, « Domates satmakla köprü satmayı karıştıranlar baraj da yapamazlar » diyerek, MDP'yi ve MDP'ye ekonomi konusunda yol gösteren Profesör Memduh Yaşa'yı eleştirdi. Yaşa'nın kendisiyle açık oturumda tartışma talebine de, « Genel Başkanı gelsin, ben hocanın ismi gazetelerde çıksın diye konuştum. Muhatabım değildir » şeklinde cevap verdi. Köprünün satışı konusu 12 ekimde Danışma Meclisi'nde konuşuldu, Bayındırlık Bakanı Tahsin Önalp köprülerin millet malı olduğunu söyledi. Özal ise köprünün hisse senetleriyle satılacağını açıkladı.

Gazetelerin halktan para toplaması yasaklandı

13 ekim - Gazeteler ve gazetelere ait pazarlama şirketlerinin, kurayla teslim edilecek mallar karşılığı halktan para toplamaları yasaklandı. *Resmî Gazete*'de yayınlanan konuyla ilgili tebliğ şöyle:
« Bazı gazetelerin doğrudan doğruya veya pazarlama firmaları vasıtasıyla televizyon, video, buzdolabı, fırın gibi kurayla teslim edilecek dayanıklı tüketim malları karşılığında, ya da otomobil ve benzeri eşyalar ile mesken karşılığında, ya da otomobil ve benzeri eşyalar ile mesken ikramiyelerine katılma depozitosu olarak, yaygın ilan ve reklam kampanyalarıyla halktan para topladıkları gözlemlenmektedir. Bu gibi faaliyetler, 70 sayılı KHK'nin hükümlerine aykırı olup, bu tür kampanyaları düzenleyen gazete ve pazarlama şirketleri yetkilileri veya gerçek veya tüzel kişiler hakkında cezaî müeyyide uygulanmasını gerektirir mahiyettedir. »

Doğu'daki deprem taş taş üstünde bırakmadı. Enkaz kaldırma çalışmaları sürüyor.

Erzurum ve Kars sarsıldı

31 ekim - Erzurum, Kars ve çevresi 30 ekim sabahı saat 07.20'de, Richter ölçeğine göre 6 şiddetindeki bir depremle sarsıldı. Enkaz altından 509 ceset çıkarıldı. Ölenlerin büyük bir kısmı kadın ve çocuk. İlk belirlemelere göre 3 347 küçükbaş ve büyükbaş hayvan telef olurken, çok sayıda hayvan da kayboldu. 33 köy tamamen yıkılırken, 11 köy de oturulamayacak şekilde hasar gördü. Depremden en çok etkilenen ilçeler Horasan, Pasinler, Sarıkamış ve Narman. Felaketin ilk gecesini sokakta, kuytu köşelerde, battaniyelere, yorganlara sarılarak geçirenler her an yeni bir depremi beklediler. Enkaz kaldırma ve kurtarma çalışmaları sürüyor.

31 ekimde enkaz altından çıkarılan ceset sayısı 1 233'e ulaştı, 500'ün üzerinde yaralı var. Cumhurbaşkanı Kenan Evren ve Başbakan Bülend Ulusu, felaketzedelerin durumunu yerinde incelemek üzere Erzurum'a gittiler. Evren, deprem bölgesinde depremzedelerle görüşerek « Yaraların sarılması için yönetim olarak maddî ve manevî destek sağlanacaktır » dedi. Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre Suudî Arabistan 10 milyon dolar, Japonya 5 milyon Japon yeni, Federal Almanya, ABD, İsviçre çeşitli yardım malzemeleri ve sağlık görevlisi gönderdi. Kızılay da deprem bölgesine 10 640 battaniye ile 3 292 çadır yolladı.

Depremde can kaybı yüksek. Ölenlerin büyük kısmını kadınlar ve çocuklar oluşturuyor.

Seçim kampanyası başladı

20 ekim - Seçime katılacak üç partinin lideri seçim kampanyasını başlattı. 16 ekimde seçim kampanyasını ANAP Genel Başkanı Turgut Özal Erzurum'da, MDP Genel Başkanı Turgut Sunalp İzmir'de, HP Genel Başkanı Necdet Calp da Malatya'da başlattı.

Turgut Özal konuşmasında Türk Silahlı Kuvvetleri'ne teşekkür ederek, « Büyük milletimiz tecrübeli kaptanı hemen tanır » dedi. Calp ise diğer partilere çatarak, « Bu partiler yüzlerce milyonu nereden buluyor » diye sordu. Sunalp, İzmir'de halktan eksiksiz bir vekâlet talep etti.

20 ekimde Özal, partisinin harcadığı paralara açıklık getirerek, 98 milyon lira sarfettiklerini ve 15 milyon lira borçları olduğunu bildirdi. HP Genel Başkanı, halkın MDP'ye destek olması için yapılan baskılardan şikayetçi oldu. Sunalp ise iktidar olunca şımarmayacakları vaadinde bulundu.

Üç liderin TV'deki oturumu renksiz ve durgun geçti

30 ekim - Seçime katılan üç partinin liderleri Turgut Sunalp, Turgut Özal ve Necdet Calp 21 ekimde saat 21.10'da TV'de canlı yayına çıktılar. Açık oturum sonrası yapılan bir ankette oturumun doyurucu nitelikte olmadığı vurgulandı. Halkın liderler hakkındaki izlenimi şöyle:

MDP Genel Başkanı Turgut Sunalp: ciddî ve devlete sahip;

ANAP Genel Başkanı Turgut Özal: sempatik ve ilginç fikirlerle dolu;

Halkçı Parti Genel Başkanı Necdet Calp: halka dönük.

TV'de düzenlenen diğer oturumlarda HP Genel Başkanı Calp siyasî yelpazede Anayasa'nın elverdiği kadar solda olduklarını söyledi. Turgut Sunalp genel affa karşı olduğunu belirtirken, faşizmin komünizm kadar tehlikeli olmadığını ileri sürdü. Özal, Boğaz Köprüsü'nün dışında Keban Barajı'nı da satmayı düşündüklerini açıkladı.

Dev-Sol'cular Paris Turizm Büromuzu işgal etti

26 ekim - Dev-Sol mensubu olduklarını söyleyen 5 kişi yerel saatle 11.30'dan başlayarak, Türkiye'nin Paris'teki Turizm ve Tanıtma Bürosu'nu yaklaşık 1,5 saat işgal etti. İşgal başladıktan yarım saat sonra olay yerine gelen polis, herhangi bir mukavemetle karşılaşmadan binaya girerek işgalcileri tutukladı. Turizm temsilciliği önünde 15 kişilik bir grup da Türkiye aleyhine bildiriler dağıttı.

1983

Kasım

3. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Atatürk Barajı'nın temelini attı.
4. Evren, radyo ve TV'den bir konuşma yaparak Turgut Özal'ı suçladı.
6. Genel seçim yapıldı; ANAP tek başına iktidar.
8. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, ANAP Genel Başkanı Turgut Özal'ı kabul ederek kutladı.
10. Millî Güvenlik Konseyi Basın Kanunu'nda bazı değişiklikler yapan yeni yasayı kabul etti.
14. 17 mayıs 1982'den beri sürmekte olan Barış Derneği davası sonuçlandı: 18 kişiye 8 yıl, 5 kişiye 5 yıl hapis cezası verildi.
15. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilan edildi.
18. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni tanımadı.
19. Şili'nin başkenti Santiago'da bir milyon kişinin katıldığı gösterilerde Pinochet yönetimi protesto edildi.
20. Akaryakıta zam yapıldı; normal benzin yüzde 14 artışla 126 lira oldu.
21. Ömer Çavuşoğlu - Abdullah Kozanoğlu grubunun 28 şirketi ve 2 bankası, borç ve alacaklarıyla Ziraat Bankası'na devredildi.
22. Polonya'da General Janizelski Ulusal Savunma Komitesi'nin başına getirildi.
24. Büyük Millet Meclisi açıldı.
24. Başbakan Bülend Ulusu istifa etti.
25. İstanbul'da ekmek 420 gram ve fiyatı 30 lira oldu.
29. Zamlar birbirini kovaladı; mutfakta enflasyon yüzde 40'a tırmandı.
30. Has ailesine ait İstanbul Bankası ile Çavuşoğlu-Kozanoğlu grubuna ait Hisarbank ve Odibank'ın 154 şubesine Ziraat Bankası görevlileri atandı.

ÖLÜM

4. Yazar Doğan Avcıoğlu.

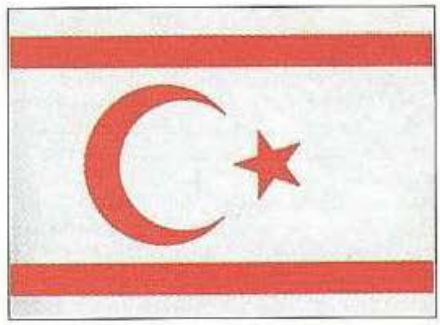
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilan edildi

18 kasım - Kıbrıs Türk Federe Meclisi 15 kasım sabahı 09.00'da toplanarak « Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti » adı altında bağımsız bir devlet kurulduğunu ilan etti. Kıbrıs Türk Federe Devleti Başkanı Rauf Denktaş'ın okuduğu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluş ve bağımsızlık bildirgesi, Federe Meclis üyelerinin oybirliğiyle ayakta alkışlanarak onaylandı. Yeni devletin Birleşmiş Milletler ilkelerine bağlı olduğu, bağımsız bir dış politika uygulayacağı ve hiçbir devletle birleşmeyeceği açıklandı. Ayrıca, Birleşmiş Milletler genel sekreterinin gözetimi altında görüşmelerin yürütülmesinin istendiği bildirildi.

Bu gelişme Ankara'da her düzeyde büyük çalkantıya yol açtı. Sabahın erken saatlerinde kararın « sürpriz » ve « beklenmedik » diye nitelenmesiyle başlayan yorumlar, görüşmeler, açıklamalar akşama doğru Ankara'nın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni tanıma kararını almasıyla noktalandı.

Yeni devletin ilanı dünyada sert tepkilere yol açtı. Kıbrıs Rum yönetimi lideri Kipriyanu, « Yasadışı rejimin giriştiği herhangi bir davranışı kabul edemeyiz » dedi.

İngiltere Başbakanı Margaret Thathcer, Türkiye'nin tanıma kararını almasından önce Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e gönderdiği mesajda, Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni tanımamasını istedi ve adanın resmen ikiye bölünmesi anlamına gelen bu durumun dünya barışını tehdit edeceğini savundu.

Yeni kurulan KKTC'nin bayrağı.

ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Alan Romberg yaptığı açıklamada bütün dünya ülkelerine çağrıda bulunarak, yeni devleti tanımamalarını istedi. Türkiye'nin tanıma kararı Yunanistan'da büyük tepki doğurdu. Atina'nın 16 kasımda Türkiye'ye verdiği suçlayıcı nota reddedildi.

Bu arada İngiltere ve Kıbrıs Rum yönetimi BM Güvenlik Konseyi'nin toplanmasını istedi. Bağımsızlık ilanı 18 kasımda BM Güvenlik Konseyi'nde görüşüldü. Bağımsızlık ilanının geri alınmasını öngören karar tasarısı, Pakistan'ın ret, Urdün'ün çekimser oyuna karşı 13 oyla kabul edildi.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren.

Evren halkı Özal'a karşı uyardı

4 kasım - Genel seçimden iki gün önce Cumhurbaşkanı Evren, radyo ve TV'den beklenmedik bir konuşma yaptı. Evren bu konuşmasında ad vermeden ANAP Genel Başkanı Turgut Özal'ı suçladı ve vatandaşlardan oy verirken dikkatli davranmalarını istedi. Evren konuşmasında, « 12 Eylül'den sonra yönetimde görev aldıkları için bütün doğru kararları kendilerinin aldığını iddia eden ve Bakanlar Kurulu ile MGK'yi yok kabul ederek gerçekdışı konuşanların, bundan sonra da ne yapabileceklerini takdirlerinize bırakıyorum » dedi. Halkın, MGK icraatını sürdürecek yönetimi getireceğine inandığını belirten Evren, « Yeni partilerimiz birçok tatlı vaatlerde bulundular. Elbette böyle söyleyecekler. Hiçbir satıcı benim malım çürük der mi? » diye konuşmasını sürdürdü. Evren'in bu konuşmasının seçimleri ne yönde etkileyeceği merak ediliyor.

ANAP tek başına iktidar

8 kasım - 6 kasımda yapılan genel seçimlerden ANAP tek başına iktidar olarak çıktı; HP ikinci, MDP üçüncü parti oldu. Seçime katılma oranı yüzde 92,9 olarak gerçekleşti.
Anavatan Partisi 212 milletvekilliği kazandı, ancak Bingöl'de eksik adayla seçime katıldığından milletvekili sayısı 211'de kaldı. Halkçı Parti (HP) 117, Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP) 71 milletvekili çıkardı. İş çevreleri tek partinin iktidara gelmesinden memnun olduklarını söylediler.
Ankara'daki Avrupa Konseyi üyeleri, seçimlerin dürüst ve baskıdan uzak bir biçimde yapıldığını belirttiler.
8 kasımda Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Anavatan Partisi Genel Başkanı Turgut Özal'ı kabul ederek kutladı ve « Türk Milleti demokrasiye bağlılığını göstermiştir » dedi. Cumhurbaşkanı Evren, Özal'la görüşme sırasında « seçime katılma oranının yüksek oluşunun ayrı bir sevinç kaynağı » olduğunu söyledi. Seçim öncesi radyo ve TV konuşmasında halka Özal'ın seçilmemesini telkin etmiş olan Evren'in ANAP Genel Başkanı'nı kabulü ve karşılaştıklarında Turgut Özal'ın, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'i kendine çekerek iki yanağından öpmesi basının ilgi odağı oldu. Bu sahneden sonra Cumhurbaşkanı'nın Turgut Özal'a görevi vermeyeceği yolundaki söylentiler sona erdi. Evren kutlama sırasında, « Koalisyonsuz hükûmet gerçekleşti » dedi. Özal ise, Cumhurbaşkanı'yla yaptığı görüşmeden çıkarken gazetecilerin sorularını cevaplandırdı ve « Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile herhangi bir sorunu olmadığını » söyledi.

ANAP Genel Başkanı Turgut Özal ve eşi Semra Özal sandık başında.

Barış Derneği davası sonuçlandı

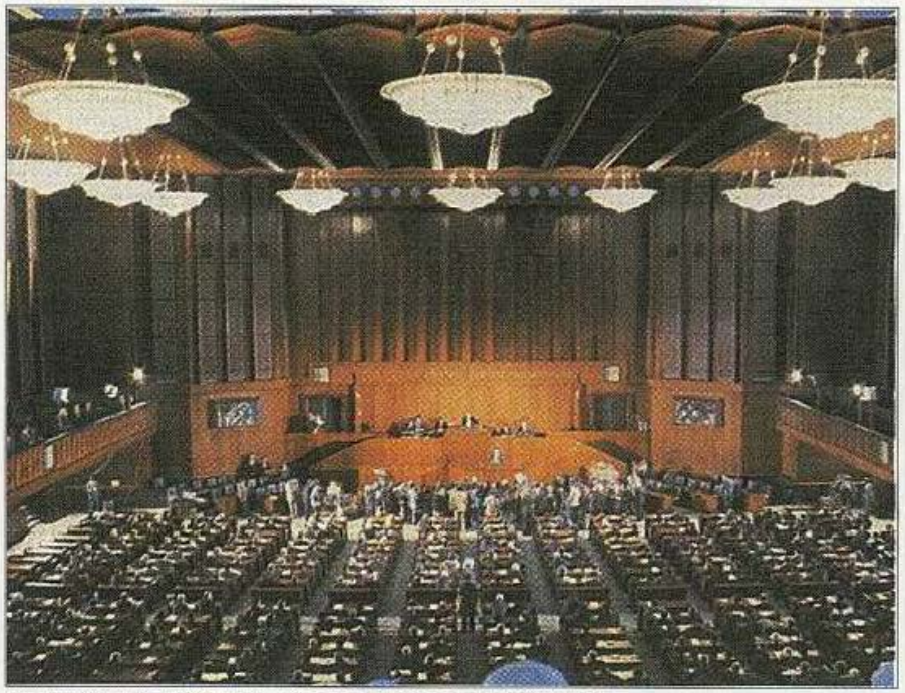
14 kasım - 17 mayıs 1982'den beri sürmekte olan Barış Derneği davası sonuçlandı. Sanıklardan 18'ine 8'er yıl, 5'ine 5'er yıl ağır hapis cezası verildi; 5 sanık serbest bırakıldı. 5'şer yıl hapse mahkûm olan sanıkların değişik kentlerde 1 yıl 8 ay süreyle genel güvenlik gözetimi altında bulundurulması kararlaştırıldı. Mahkeme ayrıca derneğin kapatılmasına ve mallarının Hazine'ye devrine karar verdi.
Barış Derneği'nin 2'si firarda, 3'ü tutuksuz, 25'i de tutuklu 30 sanığı hakkındaki davada ilk duruşma, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi'nde 24 haziran 1982'de yapılmıştı. Daha sonra, 14 ekim 1982'den 6 kasım 1983'e kadar davanın sanıkları birer birer tahliye olmuş ve yargılama tutuksuz olarak sürmüştü.

Boğaziçi kurtarılıyor

22 kasım - Boğaziçi'nin korunmasını öngören ve MGK'nin onayladığı yeni yasa yürürlüğe girdi. Yasaya göre, Boğaziçi'nde sayıları 10 000 bulan gecekondu ve kaçak yapılar ile imar mevzuatına aykırı olarak inşa edilen binalar yıkılacak. İstinye Tersanesi ve Beykoz Petrol Ofisi depoları başka yerlere taşınacak. Boğaz sahilinde veya sit alanı içinde yer alan taş ve kireç ocakları da kaldırılacak. Beşiktaş, Beykoz, Sarıyer ve Üsküdar semtlerinde inşaat ruhsatı verilmeyecek.

Atatürk Barajı'nın temeli atıldı

3 kasım - Güneydoğu Anadolu Projesi'nin (GAP) en önemli tesisi olan, dünyanın 5. büyük barajı Atatürk Barajı'nın temeli Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından atıldı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'ndan bir görünüm.

Türkiye Büyük Millet Meclisi göreve başladı

24 kasım - Türkiye Büyük Millet Meclisi öğleden sonra saat 15.00'te, en yaşlı üye Halkçı Parti Konya Milletvekili Fahri Özdilek'in başkanlığında toplandı. Başkan Özdilek 1961 yılında da Meclis'e başkanlık ettiğini hatırlattı ve o dönemde yapmış olduğu konuşmayı tekrarlayarak, « Bu kutsal yuvanın duvarlarının çapraşık seslerle kirletilmemesi gerektiğini » söyledi.
Üç yıl 2 ay süren aradan sonra Meclis'in yaptığı ilk toplantıda milletvekilleri yemin ettiler. Törende Fahri Özdilek, « Bu büyük Meclis binasını tertemiz size emanet ediyorum. Bu kürsüden ne söyleyeceğimizi iyice düşünmek lazım » dedi.
Anavatan Partisi Genel Başkanı Turgut Özal salona girince, partili milletvekilleri kendisini ayakta alkışladılar.

1983

SODEP ve DYP'ye yerel seçimlere katılma yolu açıldı

10 kasım - 6 kasım seçimlerine katılamayan partilerin yerel seçimlere de katılmasını önleyen yasa önerisinin Millî Güvenlik Konseyi üyesi Oramiral Nejat Tümer tarafından geri çekilmesi üzerine, SODEP ve DYP'de dahil olmak üzere seçime girme hakkı kazanmış tüm siyasî partilerin yerel seçime katılma olanağı doğdu.

Yerel seçimlere katılma yolunun açılması üzerine görüşlerini bildiren SODEP Genel Başkanı Cezmi Kartay, « Bundan sonraki tüm hazırlıklarımız yerel seçimler içindir » dedi. ANAP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Altınsoy ise, « Şimdiden yerel seçimleri düşünmek çok erken » diye konuştu.

Doğan Avcıoğlu.

Doğan Avcıoğlu öldü

4 kasım - Türk fikir ve siyaset hayatının dikkat çekici isimlerinden Doğan Avcıoğlu 57 yaşında İstanbul'da öldü.

1961 Kurucu Meclisi'ne CHP temsilcisi olarak katılan Avcıoğlu, 1961-1967 arasında Türk siyasî hayatında önemli bir yeri olan *Yön* dergisini çıkardı. 1969-1971 arasında haftalık *Devrim* gazetesini yayımladı. İşçi sınıfının yeterince güçlü olmadığı Türkiye'de, kalkınmanın ve halktan yana dönüşümlerin asker-sivil aydınların öncülüğünde radikal bir yönetimle gerçekleştirilebileceğini savunuyordu. 12 Mart 1971 sonrasında kamuoyunda « Madanoğlu Cuntası » diye bilinen davada yargılandı, beraat etti. 1968 yılında yayımladığı « Türkiye'nin Düzeni » adlı kitabı geniş kesimler tarafından okundu ve tartışıldı.

Aralık

3. Orgeneral Necdet Üruğ, Genelkurmay başkanı oldu. ☞
3. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Ürdün'e gitti.
4. Meclis başkanlığına ANAP'lı Necmettin Karaduman seçildi.
6. MGK son yasasını çıkardı; MGK devri kötülenip küçük düşürülemeyecek. ☞
6. Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı oluştu; MGK yönetimi sona erdi.
6. Arjantin'de askerî yönetim kendini feshetti; İsabel Peron yurda döndü.
7. ANAP Genel Başkanı Turgut Özal, hükûmeti kurmakla görevlendirildi.
8. Pamukbank Genel Müdürü Hüsnü Özyeğin, Yapı Kredi Bankası Genel Müdürü Halit Soydan ve Uluslararası Endüstri ve Ticaret Bankası Genel Müdürü Erol Aksoy'un, döviz kaçakçılığı suçundan sıkıyönetimde yargılanmasına karar verildi.
10. 21 eski bakan ve 80 eski parlamenter DYP'ye katıldı. ☞
12. Kapatılan Büyük Türkiye Partisi'nin 21 kurucusu DYP'ye katıldı.
13. Cumhurbaşkanı Evren, Özal'ın hükûmet listesini onayladı.
15. Özal hükûmetinin ilk icraatı 6 bakanlığı kaldırmak oldu.
17. Erdal İnönü yeniden SODEP genel başkanlığına getirildi. ☞
19. Özal hükûmetinin ekonomik önlemler paketinden ilk olarak yüksek faiz çıktı. ☞
19. Özal hükûmeti Meclis'ten güvenoyu aldı. ☞
24. Demirel'in yeğeni Yahya Demirel yeniden vatandaşlık için başvuruda bulundu. ☞
26. Akaryakıta zam; normal benzin yüzde 2,9 oranında zamla 129,60 lira oldu.
28. Tekel ürünlerine zam yapıldı; Samsun sigarası 70 liradan 100 liraya, Yeni Rakı 750 liradan 1 000 liraya çıktı.
29. Türk Parasını Koruma Kanunu'nda yapılan değişiklikle döviz taşımak suç olmaktan çıkarıldı, döviz alım satımı serbest bırakıldı.
30. Dolar 300 lira oldu.

TRT'nin yaptırdığı « Yorgun Savaşçı » filmi yakıldı

13 aralık - TRT'nin 40 milyon liraya hazırlattığı, Kemal Tahir'in aynı adlı romanından uyarlanan « Yorgun Savaşçı » adlı dizi filmin gösterime sokulmadan 17 kasımda yakılmasının yankıları sürüyor. TRT Genel Müdürü Macit Akman, filmi bir kasada sakladıklarını, ancak kaçırılacağı ihbarı almaları üzerine denetleme kurulunun filmi izleyerek yakılmasına karar verdiğini açıkladı.

Eski siyasîler DYP'ye katılıyor

30 aralık - DYP, haklarında siyaset yasağı kalkan siyasîleri bünyesinde toplamaya başladı. 10 aralıkta 21 eski bakan ve 80 eski parlamenter törenle DYP'ye girdi. 12 aralıkta kapatılan Büyük Türkiye Partisi'nin 18 kurucu üyesi DYP'ye katıldı. DYP'nin veto edilen 37 kurucusu da partiye giriş kayıtlarını yeniledi. 30 aralıkta eski bakanlardan İhsan Sabri Çağlayangil ile 21 eski parlamenter DYP'ye katıldı. DYP Genel Başkanı Yıldırım Avcı partiye katılanlar için düzenlenen törende yaptığı konuşmada « ülkenin en önemli meselesinin ekonomik ve siyasî istikrar olduğunu » söyledi.

Yahya Demirel yeniden vatandaş olmak istedi

24 aralık - Süleyman Demirel'in Türk vatandaşlığından çıkarılan ve İsviçre'de yaşayan yeğeni Yahya Demirel, yeniden vatandaş olmak için başvuruda bulunduğunu açıkladı. Mobilya yolsuzluğundan iki defa mahkûm olduktan sonra yurtdışına kaçan Yahya Demirel daha önce de Başbakan Bülend Ulusu'ya başvuruda bulunduğunu, ancak bir cevap alamadığını belirtti.

ANAP'lı Necmettin Karaduman Meclis başkanı seçildi.

Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyeleri Cumhurbaşkanı'yla birlikte: (soldan sağa) Nejat Tümer, Nurettin Ersin, Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Tahsin Şahinkaya, Sedat Celasun.

MGK görevini tamamladı

6 aralık - TBMM Başkanlık Divanı'nın oluşmasıyla 12 eylül 1980'den bu yana devam eden MGK yönetimi sona erdi. MGK son defa toplanarak dönemini noktalayan yasayı çıkardı. Yeni yasa gereğince MGK'nin icraatı ve beyanları, kötüleyici veya küçük düşürücü şekilde tartışılamayacak. 10 yıl yasaklı eski siyasîler, Türkiye'nin iç ve dış politikasını olumsuz yönde etkileyecek sözlü veya yazılı beyanlarda bulunamayacak; aksi yönde davrananlar 3 aydan bir yıla kadar hapis cezasına çarptırılacak. Kapatılmış partiler ve yöneticileri suçlanamayacak, övülemeyecek, savunulamayacak. MGK'nin hukukî varlığının sona ermesi dolayısıyla Cumhurbaşkanı Kenan Evren radyo ve TV'den yaptığı konuşmada, MGK'nin verdiği bütün sözleri tuttuğunu söyledi. Anayasa'nın geçici 2. maddesine göre MGK üyeleri 6 yıl için Cumhurbaşkanlığı Konseyi olarak görev yapacak.

MDP'de bunalım

18 aralık - Seçim öncesi MGK tarafından büyük destek gördüğü ileri sürülen fakat seçimde beklenmedik bir sonuçla karşılaşarak sonuncu parti olan MDP'de bir başkaldırı olayı yaşandı. Bir bildiri yayımlayan 35 il başkanı büyük kongre istedi ve Başkanlık Divanı'nın istifasını önerdi. Bu talep genel başkan Sunalp'ı sinirlendirdi. Sunalp olayı yeniçeri ayaklanmasına benzetti. 35'ler buna, « Bu parti yeniçeri ocağı değildir » şeklinde cevap verdiler. Eski parlamenterlerden Haldun Menteşoğlu MDP'nin bir bunalım içinde olduğunu ve çareler arandığını söyledi. Bazı partililer MDP'nin DYP'yle birleşmesini talep ettiler.

Yurtdışında 6 ay görevli kalanlar, 1700 cc'lik otomobil getirebilecek

30 aralık - Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı yayımladığı tebliğle ithalatı kolaylaştırdı. Türkiye'ye gelenler, gümrük vergileri toplamı 3 000 markı aşmayan şahsî, ailevî ve meslekî nitelikteki eşyalarını bedelsiz ithalat yoluyla ithal edebilecekler. Yurtdışında 6 aydan fazla kalanlar için bu sınır 10 000 mark olacak. Yurtdışında 6 ay veya daha fazla görevlendirilenler 1 700 cc'lik bir otomobil ithal edebilecek.

Ana muhalefet, Özal Hükûmeti'nin ekonomik kararlarına karşı

30 aralık - Özal Hükûmeti'nin derhal harekete geçerek 19 ve 29 aralıkta aldığı son ekonomik kararlar anamuhalefet partisi HP tarafından eleştirildi.

Konuyla ilgili bir açıklama yapan Halkçı Parti Genel Sekreteri Özer Gürbüz, « Sonu bilinmeyen kararlar sanayii çöküntüye uğratma tehlikesi yarattı » derken, eski Maliye Bakanı Kemal Kurdaş, « Başarılı olmak için yaklaşık yüzde 30'un üzerinde devalüasyona gidilmesi gerekir » dedi.

Eski Gümrük ve Tekel bakanlarından Cafer Tayyar Sadıklar ise, « Alınan kararların belirli formüller içinde ne sonuç vereceğini hesap adamları olan bugünkü yönetimin iyi hesap etmiş olması gerekir, biz bu ümitteyiz » diye konuştu.

Eski Maliye bakanlarından Ziya Müezzinoğlu, 24 ocakta başlatılmış olan ilginç ve oldukça tehlikeli deneyimin bir kere daha tekrarlandığını belirtti ve « Bu yolda devam edilirse, sanırım memleketteki orta direk daha çok bel verecektir » dedi.

Orgeneral Üruğ Genelkurmay başkanı oldu

Genelkurmay Başkanı olan Orgeneral Necdet Üruğ.

3 aralık - Genelkurmay Başkanı Orgeneral Nurettin Ersin düzenlenen bir törenle görevi Orgeneral Necdet Üruğ'a teslim etti. Genelkurmay Başkanlığı'ndaki törene katılan Cumhurbaşkanı Kenan Evren yaptığı konuşmada, « Vatanperverler, vatanı yıkmak için uğraşanlar kadar teşkilatlanmadıkça memleketin geleceği karanlıktır » dedi.

Turgut Özal hükûmeti kurdu (45. hükûmet)

Cumhurbaşkanı Evren, Başbakan Özal'a onaylanmış Bakanlar Kurulu listesini verirken.

24 aralık - Cumhurbaşkanı Kenan Evren, 8 aralıkta ANAP Genel Başkanı Turgut Özal'a hükûmeti kurma görevini verdi ve Özal'ın oluşturduğu hükûmeti 13 aralıkta onayladı. Daha önce incelemeye alınan liste fire vermedi. Çoğunluğunu mühendislerin oluşturduğu hükûmetin yaş ortalaması 50; bakanların 16'sı özel sektörden. Yeni hükûmette 6 bakanlık birleştirildi. Özal 19 aralıkta, « Üzerinde yıllarca çalışılmış ve hazırlık yapılmış » diye nitelendirdiği hükûmet programını Meclis'te okudu. Turgut Özal tarafından kurulan 45. Cumhuriyet hükûmeti 24 aralıkta 115 ret oyuna karşılık 213 kabul ile güvenoyu aldı. Güvenoylamasında MDP çekimser oy kullandı. Bülend Ulusu ve 3 eski bakan hükûmete güvenoyu verdi. Oylamada HP'den 2, MDP'den 2 ve ANAP'tan bir üye bulunmadı. Güvenoyundan sonra bir teşekkür konuşması yapan Özal, « Yalnız kendi partimizin değil, tüm milletin hükûmeti olma şuuru içindeyiz » dedi. Özal hükûmeti şu isimlerden oluşuyor:

Başbakan: Turgut Özal
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı: Kaya Erdem
Devlet Bakanı: Kâzım Oksay
Devlet Bakanı: Mesut Yılmaz
Devlet Bakanı: Sudi Türel
Devlet Bakanı: Abdullah Tenekeci
Devlet Bakanı: İsmail Özdağlar
Devlet Bakanı: Ahmet Kurtcebe Alptemoçin
Adalet Bakanı: Nejat Eldem
Millî Savunma Bakanı: Zeki Yavuztürk
İçişleri Bakanı: Ali Tanrıyar
Dışişleri Bakanı: Vahit Halefoğlu (TBMM dışından)
Maliye ve Gümrük Bakanı: Vural Arıkan
Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanı: Vehbi Dinçerler
Bayındırlık ve İskân Bakanı: Safa Giray
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı: Mehmet Aydın
Ulaştırma Bakanı: Veysel Atasoy
Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanı: Hüsnü Doğan (TBMM dışından)
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı: Mustafa Kalemli
Sanayi ve Teknoloji Bakanı: Cahit Aral
Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı: Cemal Büyükbaş
Kültür ve Turizm Bakanı: Mükerrem Taşçıoğlu

Düğün evi çöktü; 14 kişi öldü

18 aralık - Konya'nın Ermenek İlçesi'ne bağlı Elmayurdu Köyü'nde fazla kalabalık nedeniyle iki katlı düğün evi çöktü. 11'i çocuk 14 kişi hayatını kaybetti, yaralanan 17 kişi Ermenek ve çevre sağlık merkezlerine kaldırıldı.

Kanlı soygun

24 aralık - Ankara Çıkrıkçılar'da bir kuyumcuyu soyan 3 kişi kendilerine engel olmak isteyen bir kişiyi öldürüp, 2 kişiyi de ağır yaraladıktan sonra kaçtılar. Ne var ki soyguncuların peşini bırakmayan bir vatandaş, almış oldukları 40 milyon lira değerindeki altını geri almayı başardı.

Yeni düzenlemeler

29 aralık - Özal Hükûmeti'nin ilk icraatı, devlet yönetiminde değişiklikler yapan ve bakanlıkların sayısını azaltan 17 kanun hükmünde kararname çıkarmak oldu. Yeni düzenlemeye göre; Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'e bağlı olarak kurulan « Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı », ülkenin tüm dış ekonomik ilişkilerinin yanı sıra dış borçlanma, KİT'ler, para politikası, bankacılık, taban fiyatlarının saptanması, sermaye piyasasının örgütlenmesi, kambiyo düzenlenmesi konularında sorumlu olacak. 19 aralıkta faiz ve banka sistemiyle ilgili yeni düzenlemeler açıklandı. En yüksek faiz üç aylık mevduata net yüzde 39,2 olarak tespit edildi.

29 aralıkta yeni ithalat ve ihracat rejimi yürürlüğe girdi; ihracat teşvik edilirken, ithalattaki sınırlamalar hafifletildi. Döviz harcamak, biriktirmek, göndermek kolaylaştırıldı. İsteyen yurtiçinde döviz hesabı açtırabilecek.

Erdal İnönü SODEP genel başkanı oldu

17 aralık - Cezmi Kartay'ın çekildiğini açıklamasının ardından SODEP Kurucular Kurulu, veto edilen ilk genel başkan Profesör Erdal İnönü'yü yeniden genel başkanlığa seçti. Kurucular Kurulu'na teşekkür eden ve bu onura layık olmak için elinden geleni yapacağını belirten İnönü, « Bu görevi partinin amaçlarına uygun bir şekilde memlekete hizmet yolunda yerine getirmeye çalışırken sizlerden daima yardım göreceğimi biliyorum. Bu umutla göreve başlayacağım » dedi. Cezmi Kartay ise oybirliğiyle MKYK'ye seçildi.

İnönü 9 aralıkta, 20 ağustosta verdiği bir demeçten dolayı yargılandığı Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'ndeki ikinci duruşmasında beraat etmişti.

Erdal İnönü yeniden SODEP genel başkanı.

1984

Ocak

3. Doların üst sınırı 307 lira 45 kuruş oldu.
5. SODEP, DYP ve RP'nin yerel seçime girmesi Meclis'te yasalaştı.
6. Başbakan Turgut Özal'la görüşen SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü, « Seçime hazırız » dedi.
7. İlk basın toplantısını yapan Başbakan Turgut Özal, 5 partiye meydan okudu.
10. Tahtakale'de dolar 341 lira, mark 120 lira oldu.
10. Kapatılan MHP'nin Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in tahliye talebi 21. defa reddedildi.
11. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, yerel seçimlerle ilgili kanunu Meclis'e iade etti.
12. Türk lirası yüzde 5 devalüe edildi.
13. Merkez Bankası başkanlığına Yavuz Canevi atandı.
13. 76 eski parlamenter SODEP'e üye oldu.
14. ANAP Genel Başkanı Turgut Özal, « Sosyal adaletçiliğimizin kaynağı dinimizdedir » dedi.
15. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, İslam Konferansı'na katılmak üzere Fas'a gitti.
16. Sümerbank mamullerine yüzde 15, kâğıda yüzde 10 zam yapıldı.
17. Yerel seçimlerle ilgili kanun Meclis'ten geçti.
18. Cumhurbaşkanına vekâlet eden Meclis Başkanı Karaduman, yerel seçimlerle ilgili kanunu onayladı.
18. Petrol ürünlerine yeniden yüzde 2,9 zam yapıldı.
25. HP yerel seçimlerle ilgili kanunun iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu.
26. SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü, ilk yurt gezisine Malatya'dan başladı.
31. Türkiye'nin Paris Başkonsolosluğu'nu basarak bir görevliyi öldüren 4 Ermeni terörist 7'şer yıl hapis cezasına çarptırıldı.

ÖLÜM

15. Kıbrıslı Türk lider Fazıl Küçük.

Fransa'nın adalet ayıbı

Paris'teki son duruşmada zafer işareti yapan Ermeni teröristler.

31 ocak - Paris'teki Ağır Ceza Mahkemesi yaklaşık bir hafta süren altı duruşmanın sonunda ASALA mensubu 4 Ermeni teröristin her birini 7'şer yıl hapse mahkûm etti. Bu arada Ermeni avukatların karar öncesi Türkiye'ye ve Türk gazetecilere ağır dille saldırdıkları dikkati çekti. 24 eylül 1981'de Türkiye'nin Paris Başkonsolosluğu'nu basarak koruma görevlisi Cemal Özen'i şehit eden, Başkonsolos Kaya İnal'ı ağır yaralayan ve görevlileri 15 saat süreyle ölüm tehdidi altında rehin olarak tutan teröristlerin yalnızca 7'şer yıla mahkûm edilmeleri, Türk kamuoyunda haklı bir tepki doğurdu. Fransız basınının da Fransız adaletinin bu ayıbını müdafaa etmekte zorluk çektiği, öte yandan mahkeme salonunda Türk gazetecilere yapılan saldırıya bu gazetelerde hiç yer verilmediği gözden kaçmadı.

Yerel seçime DYP ve SODEP de katılacak

27 ocak - Yerel seçimlerin 25 martta yapılmasını ve parlamentoda temsil edilmeyen Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP), Doğru Yol Partisi (DYP) ve Refah Partisi'nin (RP) de bu seçime katılmasını öngören kanun teklifi 5 ocakta Meclis'te kabul edildi.

Yerel seçime girmedikleri takdirde enselerinde 5 yıl boza pişireceklerini söylediği SODEP ve DYP'ye ANAP Genel Başkanı Turgut Özal, « Hodri meydan » dedi. Yerel seçimlerle ilgili kanunun 8 noktadan yeniden incelenmesini isteyen Cumhurbaşkanı Kenan Evren, yasayı 11 ocakta Meclis'e iade etti. Meclis'te değişikliğe uğrayan yasayı yurtdışındaki Cumhurbaşkanı Evren'e vekâlet eden Meclis Başkanı Necmettin Karaduman 18 ocakta onayladı.

Halkçı Parti, bazı maddeleri Anayasa'ya aykırı bulduğundan 25 ocakta yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. MDP ise 27 ocakta Anayasa Mahkemesi'ne başvurarak, seçim tarihine itiraz etti.

Yeni kambiyo ve ithalat rejimi

3 ocak - Fon ödemek şartıyla ithal edilmesine izin verilen maddeler konusunda ihracatçı firmaların tereddüt içersinde oldukları bildirilirken, Başbakan Özal'ın « koltuksuz bakanı » Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı Profesör Ekrem Pakdemirli 2 ocakta yaptığı açıklamada, ithalatın serbest bırakılmasıyla yabancı mal tutkusunun ortadan kalkacağını, ayrıca vatandaşın kıyaslama yapma imkânı bulmasıyla yerli malların kalitesinin de yükseleceğini söyledi.

Öte yandan 30 aralıktan itibaren yeni kambiyo rejiminin yürürlüğe girmesiyle bankalarda bozdurulan döviz miktarında kayda değer bir artış gözlenirken, serbest bırakılan bankaların kurları arasında önemli farklılıklar baş gösterdi. Bu farklılık bir bankadan diğerine dolar başına 10 lirayı buluyor. Serbest piyasada yılbaşından önceki günlerde 300 lira düzeyine inen dolar 3 ocakta 310 liraya kadar çıktı. Türk lirasının dengeyi buluncaya kadar değer kaybetmesi bekleniyor.

Hükûmetin ilk ayında 3 günde bir zam yapıldı

Başbakan Özal ilk basın toplantısında muhalefet partilerine meydan okudu ve « Yaptığımız iş besaplı kitaplı. Paramız da var dövizimiz de » dedi.

20 ocak - Özal hükûmetinin ilk 30 günü doldu. 19 aralıkta hükûmet programı Meclis'te okunurken faiz oranları yükseltildi. Zam kervanına önce benzin, tüpgaz, içki, sigara, elektrik, gübre, kâğıt, Sümerbank ürünleri, demir çelik ve alüminyum katıldı. 30. günde noktayı yine benzin zammı koydu. Zamların lokomotifi olan doların bir aylık artışıysa yüzde 11,5 oldu. Genel olarak 3 günde bir zam yapıldı. Turgut Özal'ın başbakan yardımcılığı sırasında kendisiyle anlaşmazlığa düşerek, Hazine genel müdürlüğünden istifa eden Nazif Kocayusufpaşaoğlu, « Özal demek faiz demek, zam demektir, devalüasyon demektir. Böyle bir ekonomi politikası hiçbir ülkeye hayır getirmemiştir » dedi.

Soldaki partilerin birleşmesi için çalışmalar başladı

27 ocak - Ortanın solundaki partilerin birleşmesi için çalışmalar hızlandırıldı. 1 ocakta SODEP Genel Başkanı İnönü, « Ortanın solundaki seçmenin bir çatı altında birleşmesi sevindirici olur » dedi. İnönü, seçmenleri en iyi temsil edebilecek partinin SODEP olduğuna inandığını belirtti. Buna karşılık HP Genel Başkanı Necdet Calp, « Bizden SODEP'e gitse gitse 17 milletvekili gider » dedi. 27 ocakta İnönü, yaklaşan yerel seçim dolayısıyla iki partinin birleşmesi için zaman kalmadığını belirtti.

2'si kadın 11 TİKB militanı yakalandı

19 ocak - İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün yaptığı seri operasyonlar sonucu yasadışı Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği'nin (TİKB) 10 üyesi yakalandı, biri ölü olarak ele geçirildi. Aralarında 2 de kadın bulunan TİKB Merkez Komite elemanlarının, 12 Eylül öncesi ve sonrası birçok öldürme, yaralama, soygun ve silahlı çatışma eylemlerinde bulundukları belirlendi; 24 mart 1983'te Sefaköy'de 3 güvenlik görevlisinin şehit edilmesi olayına da karıştıkları ortaya çıkarıldı. Operasyonlarda ele geçirilen silahların laboratuvarda incelenmesi sürdürülüyor.

TİP davası sona erdi, 102 kişi hapse mahkûm oldu

26 ocak - İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi, 1982 yılı mart ayından beri devam eden Türkiye İşçi Partisi (TİP) davasını sonuçlandırdı. Tutuksuz yargılanan 145 sanıktan 38'i beraat ederken, 102'si mahkûm oldu. Merkez yönetim kurulu üyesi 17 kişiden 4'ü 12'şer yıl, 10'u 8'er yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Baba Hakkı ANAP'a katıldı

22 ocak - Beşiktaş Spor Kulübü eski başkanlarından, futbol takımının unutulmaz kaptanı « Baba » lakabıyla anılan avukat Hakkı Yeten, törenle ANAP'a üye oldu. ANAP'a ayrıca aralarında Gönül Yazar'ın da bulunduğu birçok şarkıcı da katıldı.

Kastelli beraat etti

16 ocak - Dolandırıcılık ve emniyeti suiistimal iddiasıyla 18 ekim 1982'den beri yargılanan ve 15 kasım 1982'de 15 ay hapse mahkûm olan ve Yargıtay'ca bu cezası 25 şubat 1983'te bozulan Cevher Özden, 8 ay tutuklu kaldıktan sonra beraat etti.

Üreticide ithal Chiquita muz tepkisi

23 ocak - Panama'dan muz ithali, üreticiler tarafından tepkiyle karşılandı. İzmir'de bir firma tarafından ithal edilen Chiquita muzlar 23 ocaktan itibaren piyasada 850 liradan satılmaya başlandı. İthal muz, yerli muz fiyatını yüzde 25 düşürdü. Tepkiler karşısında muz ithali durduruldu.

Bulgar uçağı düştü; 9 Türk yolcu öldü

10 ocak - Saat 16.30 sıralarında Doğu Berlin Havaalanı'ndan kalkan, Bulgar Balkan Hava Yolları'na ait bir yolcu uçağı, 3 saatlik bir uçuştan sonra Sofya Havaalanı'na inerken düştü. Havaalanı yetkilileri kazaya yoğun kar yağışı yüzünden iniş sırasında görüş mesafesinin çok azalmış olmasının neden olduğunu bildirdiler.

45 yolcu ve 5 kişilik mürettebatın hayatını kaybettiği kazada ölenlerden 9'unun Türk olduğu, bu kişilerin Batı Berlin'de çalışmakta olan ve yurda dönerken daha ucuz olduğu için bu yolu tercih eden Türk işçiler olduğu açıklandı.

Merkez Bankası başkanlığına Yavuz Canevi getirildi

Yavuz Canevi.

15 ocak - Merkez Bankası Başkanı Osman Şıklar 2 ocakta görevinden istifa etti. Banka Meclisi 13 ocakta yaptığı toplantıda, Osman Şıklar'dan boşalan başkanlığa, Merkez Bankası Başkan Yardımcısı Yavuz Canevi'nin getirilmesini kararlaştırdı. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Başbakan Turgut Özal ve Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'in imzasını taşıyan 14 ocak tarihli kararname, ertesi gün *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Merkez Bankası eski Başkanı Osman Şıklar'ın ise Bonn büyükelçiliğine atandığı, ancak ilgili kararnamenin Cumhurbaşkanı'nın onayından çıkmasının beklendiği bildiriliyor.

1984

Şubat

1. Halkçı Parti Genel Başkanı Calp, « SODEP'le birleşmek mümkün değil » dedi.
2. Ücretlilere vergi iadesi ödenmesine ilişkin yasa Meclis'te kabul edildi. ☞
4. 15 eski parlamenter Refah Partisi'ne girdi.
5. Nescafe'den sonra rokfor peyniri de ithalat konusu oldu. ☞
7. İlk ithal Mercedes otomobiller 11 milyondan satıldı. ☞
7. Astronot Bruce McÇandless, Challenger mekiğinden veya çıkarak « uzay koltuğu »yla bir süre dolaştı.
8. Meclis'e ilk af önerisi verildi.
9. Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Ecevit Kıbrıs'a gitti.
13. Başbakan Turgut Özal, mini jetle Moskova'ya gitti. ☞
13. SSCB'de Konstantin Çernenko, 9 şubatta ölen Yuri Andropov'un yerine Komünist Parti genel sekreterliğine getirildi. Yüksek Sovyet Prezidyumu başkanlığını ise vekâleten Vasili Kuznetsov üstlendi. ☞
14. İstanbul Belediye başkan adayları belli oldu. ☞
18. Türkiye güzeli Neşe Erberk Avrupa güzeli seçildi.
19. Marlboro ve Kent sigaralarının bakkallarda satışına başlandı. ☞
21. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, İslam Konferansı için Suudi Arabistan'a gitti.
24. 100 000 liraya ayda 3 225 lira faiz verilmesi kararlaştırıldı.
25. Köprünün satışına ilişkin yasa tasarısı görüşülürken, muhalefet Meclis'i terk etti.
26. SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü, Başbakan Özal'ın « orta direk » dediği halkı perişan ettiğini söyledi.
28. Köprü ve baraj satışları konusu Büyük Millet Meclisi'nde sert tartışmalara yol açtı. ☞

ÖLÜM

9. Yuri Andropov. ☞

Nescafe'den sonra sıra peynir ithalinde

İthal kahveler piyasada.

5 şubat - Maxwell marka yabancı kahveyi ithal eden firmanın temsilcisi, « Avrupa'ya giden Türk kadınları neyi istiyorlarsa, onu ithal edeceğiz » dedikten sonra, Nescafe de getireceklerini açıkladı ve « Çakmaktan diş macununa ve diş fırçasına, Çin kaleminden Amerikan malı elektrik süpürgesine kadar birçok mal yakında vitrinleri dolduracak » dedi. Yakında rokfor peyniri ile ithal tereyağı da piyasaya çıkacak. İthal edilmesi düşünülen mallar arasında Japon malı ev aletleri ve çakmaklar, Alman malı ağaç metreler de yer alıyor.

Vergi iadesine ilişkin yasa yürürlüğe girdi

2 şubat - Vergi iadesine ilişkin yasa yürürlüğe girdi. Böylece 1 ocak 1984 tarihinden itibaren ücretlilerin, memurların, emeklilerin, bunların eş ve çocuklarının ve bakmakla yükümlü olduğu yakınlarının kira giderleri hariç, ev eşyaları, yiyecek, giyecek için yaptıkları harcamalar ile eğitim ve sağlık harcamaları vergi iadesine tabi olacak. Yüzde 2 ile yüzde 10 arasında değişen iade oranı, yararlananın aylık net geliri kadar belgelediği harcamalara uygulanacak. Vergi iadeleri üç ayda bir ödenecek.

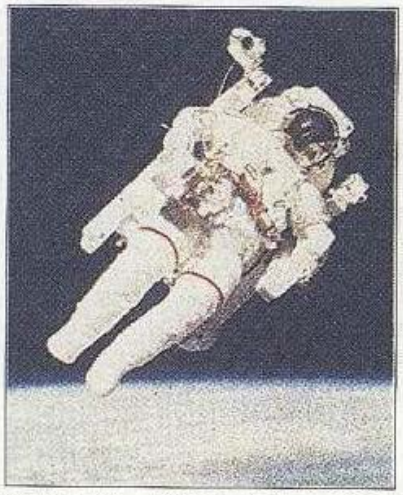
Vergi iadesi alacak olan kişinin net ücretine ödenek, tazminat, prim ve ikramiye gelirlerinin de girdiği belirtiliyor.

Barolar Birliği Fransa'yı kınadı

3 şubat - Türkiye Barolar Birliği, Paris Başkonsolosluğumuzu basan 4 Ermeni teröristle ilgili dava hakkında bir bildiri yayımlayarak, « ASALA'nın yuvalanması ve korunması için devlet başkanı düzeyinde sağlanan ortam, yakın gelecekte Fransız devletinin ve devlet başkanının yaşamında da ağır tahribatını gösterecektir » denildi.

Özal Moskova'ya özel uçakla gitti

13 şubat - Başbakan Turgut Özal, Almanya'daki bir firmaya ısmarlamış olduğu mini jetle Moskova'ya gitti. Başbakan Özal Moskova'da, 9 şubatta ölen SSCB Komünist Partisi Genel Sekreteri ve Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Yuri Andropov'un cenaze törenine katıldı.

Challenger'ın mürettebatından astronot Bruce McCandless « uzay koltuğu »nu ilk defa uzayda denedi.

Köprü ve barajların satılması önerisi, Meclis'te sert tartışmalara yol açtı

28 şubat - Köprü, baraj, enerji santralları gibi tesislerin satışına ilişkin yasa tasarısı 25 şubattan itibaren Meclis'te görüşülürken sert tartışmalar çıktı. Muhalefet bu gibi altyapı tesislerinin « gelir ortaklığı senetleri »nin yabancıların elinde toplanabileceğini, KİT'lerde de hisse senedi satışında yerli-yabancı ayırımı olmadığı için tüm kamu kuruluşlarının mülkiyetinin elden çıkabileceğini öne sürdü. Muhalefet sözcüleri, Kıbrıs çıkarması sırasında jetlerimizin ihtiyacı olan yakıtı üretmeyi reddeden rafineriyi unutmamak gerektiğini vurguladılar. HP'li Avni Güler, « Sizi ipe götürecek yasayı çıkarıyorsunuz » dedi. MDP'li Profesör Memduh Yaşa ise « Lozan'la kapanan imtiyazlar devrinin açılmasını asla kabul edemeyiz » diye ekledi. Ancak 28 şubatta tasarının tümü açık oylama sonucunda kabul edildi.

Andropov öldü; Konstantin Çernenko SSCB Komünist Partisi genel sekreteri

Yuri Andropov.

Konstantin Çernenko.

13 şubat - SSCB'de Konstantin Çernenko oybirliğiyle, 9 şubatta ölen Yuri Andropov'un yerine Komünist Parti genel sekreterliğine getirildi. Yüksek Sovyet Prezidyumu başkanlığını ise vekâleten Vasili Kuznetsov üstlendi. ABD Başkanı Ronald Reagan'ın sözcüsü Larry Speaks, Sovyetler'in yeni liderine işbirliği çağrısında bulunarak bir görüşme önerdi.

11 milyon liraya satılan Mercedesler kapışıldı

7 şubat - İthal Amerikan sigarası, Chiquita muz, Nescafe gibi ürünlerin yanı sıra ithal edilen ilk Mercedes binek otomobilleri, 11 milyon liradan satıldı. Arabalar daha Türkiye'ye getirilmeden müşteri buldu.

Satılan araba başına devlete 3 milyon lira gümrük, 3 milyon lira da konut fonu ödeyen ithalatçı firmanın, otomobillerin bu kadar kolay satılması üzerine yeni bir parti Mercedes getirtmek amacıyla harekete geçmiş olduğu öğrenildi.

İstanbul Belediye başkan adayları belirlendi

14 şubat - Partilerin, 25 martta yapılacak Belediye seçimlerindeki İstanbul adayları belirlendi. Anavatan Partisi'nden Bedrettin Dalan, Sosyal Demokrasi Partisi'nden Korel Göymen, Doğru Yol Partisi'nden Hüsamettin Cindoruk, Halkçı Parti'den Niyazi Yurtseven, Milliyetçi Demokrasi Partisi'nden Erdoğan Celasun, Refah Partisi'nden Hasan Aksay aday gösterildiler. Ancak belediye başkanlığı seçimlerinde çekişmenin ANAP, SODEP ve DYP adayları arasında geçmesi bekleniyor.

Yabancı sigara piyasada

Yabancı sigara bakkallarda.

19 şubat - Kaçakçılığı önleme ve Toplu Konut Fonu'na kaynak yaratmak amacıyla, Tekel tarafından ithal edilen yabancı sigaralar, bakkallarda satılacak. Maliye ve Gümrük Bakanı Vural Arıkan'ın konuya ilişkin olarak yaptığı açıklamaya göre piyasaya sürülen ilk parti yabancı sigara miktarı 500 ton. Tekel en çok Marlboro ve Kent sigarası ithal etti.

Avusturya'nın Badgastein kentinde yapılan Avrupa Güzellik Yarışması'nda Neşe Erberk kraliçe seçildi.

1984

Mart

1. Sıkıyönetim 13 ilde kalktı. ☞
1. Köprü satışı konusuna tepkiler sürüyor. ☞
1. Anayasa Mahkemesi, yerel seçimlerle ilgili yasaya yapılan itirazı reddetti.
2. TBMM 8 ilde olağanüstü hal ilanını kabul etti. ☞
3. Başbakan Özal, muhalefet liderlerine sert cevap verdi.
6. Federal Almanya Dışişleri Bakanı Genscher Türkiye'ye geldi.
8. Yunanistan Ege'de alarma geçti.
9. Ankara, Yunanistan'ın Ege'de sunî buhran yarattığını belirtti; Başbakan Özal, « Rol yapıyorlar » dedi.
11. Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı Li Xiannian Ankara'ya geldi.
13. DYP Isparta'da, SODEP Samsun'da miting yaptı.
14. ANAP Genel Başkanı Turgut Özal muhalefeti uyardı, « Çamur atma, çözüm getir ».
14. İthal peynirler geldi.
19. Meyak kesintilerinin yüzde 40'lık diliminin ödenmesine başlandı.
19. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, genel affa karşı çıktı.
25. Yerel seçim yapıldı; 54 il merkezinde belediye başkanlığını ANAP aldı. SODEP ikinci, DYP üçüncü parti konumuna geldi. ☞
26. TRT genel müdürlüğüne Profesör Tunca Toskay atandı. ☞
27. HP'de karışıklık çıktı; Genel Başkan Yardımcısı Niyazi Araz istifa etti. ☞
28. Ermeni teröristler Tahran'da Türk Elçiliği mensuplarına saldırdı. ☞
28. Asgarî ücret brüt 24 525 lira olarak tespit edildi.
29. Petrol ürünlerinin fiyatı yüzde 7 yükseltildi.
29. Malaysia Kralı Hacı Ahmed Şah Türkiye'ye geldi.
30. Şekere yüzde 30 zam yapıldı.

Yerel seçimler ANAP'ın zaferiyle sonuçlandı

İstanbul'un yeni Belediye Başkanı ANAP'lı Bedrettin Dalan.

25 mart - İstanbul, Ankara ve İzmir'in de aralarında bulunduğu 55 il merkezinde belediye başkanlığını kazanan ANAP, oyların yaklaşık yüzde 45'ini aldı. Oyların yüzde 22'sini alan SODEP seçimlerden ikinci büyük parti olarak çıktı. DYP yüzde 13, MDP yüzde 8, HP yüzde 6,5, RP yüzde 5 oranında oy aldı. Seçim sonuçları üzerine ANAP Genel Başkanı Turgut Özal, « Diğer partilerin 5'i bir ANAP etmedi » dedi. SODEP Genel Başkanı İnönü seçim sonuçlarını « Ana değil ama, esas muhalefet partisi biz olduk » biçiminde değerlendirdi. İnönü, « Meclis'e girmenin bir yolunu bulacaklarını » söyledi. DYP'nin yaptığı açıklamada « Meclis'teki muhalefetin altı boşaldı » denildi. Yerel seçimlerde bir yandan ANAP hükûmeti durumunu sağlamlaştırırken, bir yandan da yerel yönetimler 3,5 yıllık bir kesintiden sonra doğal yöneticilerine kavuştu. Demokrasiye geçiş sürecinde 6 kasım 1983 seçimlerinden sonra, önemli bir aşama geride bırakılmış oldu.

HP'de 10 yönetici Calp'ın istifası istedi

27 mart - Halkçı Parti'de huzursuzluk doruk noktasına vardı. 10 yönetici bir bildiri yayımlayarak Genel Başkan Necdet Calp'ı istifaya davet etti ve partinin tüm örgütlerinin yeniden kurulmak üzere feshini önerdi. Genel Başkan Yardımcısı Niyazi Araz istifa etti. Meclis'te ilk istifa da Halkçı Parti'den oldu ve İzmir Milletvekili Rüştü Şardağ partisinden ayrıldı.

Vehbi Koç faal görevden ayrıldı

30 mart - Tanınmış işadamı Vehbi Koç, 58 yıllık bir çalışma hayatından sonra Koç Holding'teki faal görevinden ayrıldığını açıkladı. Koç Holding'in Genel Kurulu'nda Yönetim Kurulu başkanı olarak konuşan Vehbi Koç, görevden çekildiğini belirtti. Yeni kurula başarılar dileyen Koç, Yönetim Kurulu başkanlığını oğlu Rahmi Koç'a devretti.

Çin Devlet Başkanı Li Xiannian Ankara'da Evren (sağda) tarafından karşılanırken, Ankara Belediye Başkanı Süleyman Önder de (solda) konuk lidere şehrin altın anahtarını verdi.

Türkiye'nin Tahran Büyükelçiliği mensuplarına saldırılar

28 mart - Tahran Büyükelçiliğimiz mensupları, 26 ve 27 martta Ermeni teröristlerin saldırısına uğradı. Olaylar 26 martta Tahran Büyükelçiliği Ticaret Müşavir Yardımcısı Işıl Ünel'in otomobiline bomba konulması girişimiyle başladı, ancak bomba otomobile yerleştirilirken patlayınca Ermeni terörist olay yerinde öldü.
İkinci suikast girişimi 27 martta Büyükelçilik Başkâtibi Hasan Servet Öktem'e yapıldı. Başkâtip Öktem saat 8.30 sularında evinden çıkarken silahlı 2 teröristin saldırısına uğradı. Hasan Servet Öktem yaralanırken, saldırganlar olay yerinden uzaklaştı. Aynı saatlerde bu defa Askerî Ataşe Yardımcısı İsmail Pamukçu saldırıya uğradı. Başından ağır yaralanan Pamukçu derhal hastaneye kaldırıldı. Bu arada Tahran İdarî Ataşemiz İbrahim Özdemir evinden çıkmak üzereyken, evinin önünde şüpheli iki şahıs görerek, durumu İran makamlarına bildirdi. Derhal harekete geçen İranlık güvenlik güçleri şahısları silahlarıyla birlikte yakaladılar. Saldırılar sonrası harekete geçen İran Güvenlik Kuvvetleri 7 Ermeni teröristi ele geçirdi. Saldırıların sorumluluğunu ASALA üstlendi.

8 ilde olağanüstü hal ilanı

2 mart - TBMM 1 martta yaptığı toplantıda sıkıyönetimin 13 ilde kaldırılmasını, 54 ildeyse 4 ay süreyle uzatılmasını kararlaştırdı.
Başbakan Turgut Özal yaptığı açıklamada, « Olaylarda yüzde 99'a yakın azalma var. Ancak aşırı sol ve bölücü örgütler faaliyetlerine yeraltında devam ediyorlar. Bakanlar Kurulu'nda Çanakkale, Kırşehir, Gümüşhane, Sinop, Isparta, Kastamonu, Çankırı ve Bitlis'te olağanüstü hal durumuna geçilmesine, Kırklareli, Burdur, Muş, Bilecik ve Kütahya'daysa buna gerek olmadığına karar verildi. Geri kalan illerde sıkıyönetimin devamı ve kademeli bir tarzda kaldırılması benimsendi » dedi.
2 martta TBMM, sıkıyönetim uygulaması kaldırılan 8 ilde « olağanüstü hal » ilanını kabul etti. Buna göre Çanakkale, Kırşehir, Çankırı, Sinop, Gümüşhane, Isparta, Kastamonu ve Bitlis illerinde 19 mart pazartesi gününden itibaren olağanüstü hal ilan edilecek.
İçişleri Bakanı Ali Tanrıyar, olağanüstü halin, askerî idareden sivil idareye geçiş olduğunu söyledi. İçişleri Bakanı sözlerine şöyle devam etti: « Olağanüstü hal ile valilere geniş hak tanınmıştır. Bu yetkilerin vatandaşın temel hak ve özgürlüklerini gözetir biçimde uygulayacağı tabiîdir. Olağanüstü hal ilan edilecek illerdeki hareket tarzı bir genelgeyle valilere duyurulacaktır. »
Olağanüstü hal ilanı HP Genel Başkanı Necdet Calp ve bazı arkadaşlarının aleyhte oylarına karşın, HP, MDP ve ANAP'lı milletvekillerinin olumlu oylarıyla kabul edildi.

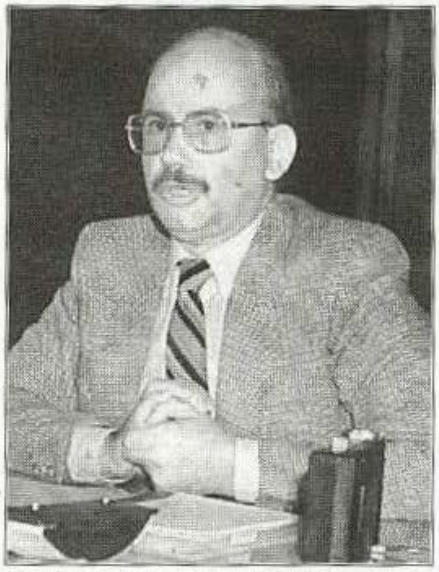
Köprü satışı önerisine tepkiler devam ediyor

1 mart - Köprü ve barajların satılması konusunda DYP Genel Başkanı Yıldırım Avcı, « Mirasyediler her şeyi satarlar » dedi. HP Genel Başkanı Necdet Calp, « Ermeni terör örgütü ASALA almak istese verilecek mi? » diye sordu ve « Herkesi uyarıyorum. Hükûmet olursak işlemi durdururuz » diye ekledi. SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü de, « Devlet malını satmaya kimsenin gücünün yetmeyeceğini » söyledi.

Fransa'dan ithal edilen peynirler market ve şarküterilerde satışa çıktı.

TRT'nin genel müdürlüğüne Tunca Toskay getirildi

TRT Genel Müdürü Tunca Toskay.

26 mart - TRT genel müdürlüğüne Profesör Tunca Toskay atandı. Bakanlar Kurulu'nun, TRT'nin yeni genel müdürüyle ilgili kararnamesi Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından onaylandı. TRT Yönetim Kurulu'na da Profesör Zeynep Korkmaz, Profesör Ayhan Songar, Doçent İhsan Gök, Tuncer Enginertan, Nuh Kuşçulu ve Altemur Kılıç getirildi. 3 yıldır TRT genel müdürlüğü yapan emekli General Macit Akman, TRT'nin 1 temmuzda renkli yayına geçmesi için her türlü hazırlığın tamamlandığını açıkladı.

Özal: Muhalefet hâlâ bıraktığımız yerde otluyor

16 mart - Yerel seçim kampanyası çok sert geçti ve liderler birbirlerini ağır bir dille suçladılar. SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü Özal'ı, « Özal ya Anayasa'yı bilmiyor ya da haddini » diye suçlayarak, kabinesine akrabalarıyla, eşini dostunu doldurduğunu söyledi. DYP Genel Başkanı Yıldırım Avcı, Özal'ın partisini « babalara » kaptıracağını ileri sürdü. MDP Genel Başkanı Turgut Sunalp iktidarın kendisine yardım eden 12 şirketi paraya gark eder hale geldiğini iddia etti. ANAP Genel Başkanı ve Başbakan Turgut Özal ise muhalefet partilerinin genel başkanlarının birbiri ardına gelen sert eleştirileri karşısında Erdal İnönü için, « Teknik Üniversite'yi idare etmekten aciz adam » deyimini kullandı ve « Muhalif 5 parti içinde eski kavga günlerini özleyenler var. En az 20 yıl iktidarda kalacağız » cevabını verdi ve « Bıraktığımız yerde otluyorlar » dedi.

1984

Nisan

1. Çaya yüzde 32 ila 53, Boğaziçi Köprüsü geçiş ücretlerine yüzde 100 ila 150 oranında zam yapıldı.
2. THY bilet ücretlerine yüzde 60 zam yaptı.
4. İstanbul'da 430 gram ekmek 40 lira oldu.
5. 4 aylık ANAP iktidarı döneminde Türk lirası yüzde 12 değer kaybetti.
6. Cumhuriyet Başsavcılığı DYP'nin kapatılması için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. ☞
9. PTT hizmetlerine yüzde 100, DDY taşıma ücretlerine yüzde 25 ila yüzde 100 zam yapıldı.
12. SSCB'de Konstantin Çernenko Yüksek Sovyet Prezidyumu başkanlığını, bu göreve vekâlet eden Vasili Kuznetsov'dan devraldı.
12. Geçtiğimiz ay saldırıya uğrayan Tahran İdarî Ateşesi İbrahim Özdemir'in evi yeniden saldırıya uğradı.
13. SODEP Küçük Kurultayı Ankara'da toplandı. ☞
16. Turizm Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu, « Sütyensiz turist bize gelmesin ».
21. Başbakan Turgut Özal, ekonominin düzelmesi için 10 yıl müddet istedi.
22. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, ülkenin huzurunu bozmak için yeraltı çalışmaları yapıldığını söyledi.
23. SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü, Başbakan Özal'ı dar görüşlü olmakla suçladı.
24. Cumhuriyet altını 30 100 lirayla rekor kırdı; dolar 370 lira oldu.
25. MDP Milletvekili Nazmi Önder partisinden istifa etti.
28. Resmî bir ziyaret için Tahran'a giden Başbakan Turgut Özal, işadamlarını da beraberinde götürdü.
29. Benzin 147 lira oldu.
30. Gazeteler 50 lira oldu.

SODEP: Sosyal demokratlar bir çatı altında birleşmeli

14 nisan - SODEP Küçük Kurultayı 13 nisanda Ankara'da toplandı. Parti Genel Başkanı Erdal İnönü, kurultayda yaptığı konuşmada soldaki partilerin tek çatı altında birleşmeleri için çağrıda bulundu. Kurultay sonrası yayımlanan bildiride, yerel seçim sonucu sosyal demokrat görüşün tek temsilcisinin Sosyal Demokrasi Partisi olduğu gerçeğinin ortaya çıktığı belirtilerek, birleşmenin SODEP'te olması istendi.

MDP Genel Sekreteri Kasaroğlu istifa etti

5 nisan - MDP Genel Sekreteri Doğan Kasaroğlu, 5 nisandaki grup toplantısında istifa ettiğini açıkladı. MDP Genel Başkanı Turgut Sunalp'in de istifa edeceği söylentileri üzerine Başkan, « Dışarda benim partiden ayrılmamı isteyenler var. Ben ayrılırsam bunlar çok zevk duyacaklar, ama istifa etmeyeceğim » dedi.

Okulları bit bastı

11 nisan - İstanbul'un çeşitli semtlerinde susuzluk sebebiyle okullarda görülen bit salgını üzerine Millî Eğitim Müdürlüğü'nce bir genelge yayımlandı. İstanbul'daki bütün okullara gönderilen genelgede temizlik konusunda gerekli önlemlerin etkin şekilde alınması ve bit görülen öğrencinin geçici olarak okuldan uzaklaştırılması istendi.
Uzmanlar evlerde bite karşı yapılacak mücadelede çamaşırların kaynatılarak yıkanmasını, evde yaşayan herkesin haftada en az 2 kere banyo yapmasını özen gösterilmesini ve yatak odalarının düzenli olarak havalandırılmasını öneriyorlar.

Calp yeniden HP genel başkanı

HP Genel Başkanı Necdet Calp.

3 nisan - Halkçı Parti Genel Başkanı Necdet Calp, partisinin Kuruçular Kurulu'nun sabahki toplantısı sırasında görevinden istifa ettiğini açıkladı. Ancak istifasının üzerinden 10 saat bile geçmeden yeniden genel başkanlığa getirildi.
Akşam saat 21.00 sıralarında Parti Başkanlık Divanı'na sunulan 80 imzalı önergeyle Necdet Calp yeniden genel başkanlığa aday olarak gösterildi. Yapılan oylamada 118 oydan 80'ini alan Calp yeniden Halkçı Parti genel başkanı oldu. 33 kişinin ret oyu verdiği, 5 kişinin de çekimser kaldığı oylamada, Necdet Calp'ın oy kullanmadığı dikkati çekti.

Başbakan Turgut Özal'ı (solda) Tahran Havaalanı'nda İran Başbakanı Musavi karşıladı.

1984

Tahran'da yeni bir saldırı daha

28 nisan - Ermeni terör örgütü ASALA tarafından girişilen silahlı saldırıda, Türk Büyükelçiliği Sekreteri Şadiye Yönder'in eşi Işık Yönder başından ağır yaralandı. Başbakan Özal ve beraberindekilerin İran'a varışından üç saat önce yapılan saldırıdan Şadiye Yönder yara almadan kurtuldu. Bir süre sonra UPI haber ajansına telefon eden bir kişi saldırıyı ASALA'nın üstlendiğini belirttikten sonra, « Aynı kader Turgut Özal'ın da başına gelecektir » şeklinde tehditler savurdu. Başbakan ise saldırıdan sonra yaptığı açıklamada, « İran'ın gerekeni yapacağına inanıyoruz » dedi.

DYP'nin kapatılması için dava açıldı

23 nisan - Cumhuriyet Başsavcılığı, 12 Eylül'den sonra çıkarılan yasayla getirilen, yeni kurulan siyasî partilerin herhangi bir siyasî partinin devamı olduklarını beyan edemeyecekleri ve böyle bir iddiada bulunamayacakları kesin hükmüne rağmen DYP'nin böyle bir davranış içinde olduğu iddiasıyla 6 nisanda Anayasa Mahkemesi'ne başvurarak bu partinin kapatılması için dava açtı.
Cumhurbaşkanı Kenan Evren, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla yayımladığı mesajda DYP'ye uyarıda bulundu ve « Yüreklerinde kin ve ihtiras ateşi hâlâ sönmeyen bazı kişilerin, mahkemeye intikal etmiş bir davayı etkileyici tutum ve davranışlar içerisinde olduklarını ibret ve dikkatle izlemekteyiz » dedi. Bu konuşmasında Cumhurbaşkanı Kenan Evren, ad vermeksizin kapatılan AP'nin Genel Başkanı Süleyman Demirel'i suçladı.

Özal: Belediyeler arasında ayırım yapmayacağız

3 nisan - Başbakan Turgut Özal Ankara Belediye Başkanı Mehmet Altınsoy'u makamında ziyaret etti. Özal ziyareti sırasında yaptığı konuşmada, büyük kentlerdeki ilk sorunun gecekondu ve tapu konusu olduğunu belirterek, « Baştan beri söyledik. Şimdi de söylüyorum. Belediyeler arasında ayırım yapmayı düşünmüyoruz. Bizimle uyumlu çalışan herkese gerekli desteği göstereceğiz » dedi.
Başbakan Özal, gecekondu ve tapu konularının birinci mesele olarak ele alınması halinde her türlü yardımın yapılacağını da belirtti.

Mayıs

1. 28 nisanda Ermeni teröristlerin saldırısı sonucu ağır yaralanan, Tahran Büyükelçiliği Sekreteri Şadiye Yönder'in eşi Işık Yönder hayatını kaybetti.
2. ANAP kısmî af önerdi.
2. F-16 uçaklarının Türkiye'de yapımı için anlaşma imzalandı.
3. Paris'te Ermeni anıtı bombalandı; olayı üstlenen olmadı.
5. 29. Eurovision Şarkı Yarışması'nda ilk defa 12. olmamız yurtta sevinç yarattı.
8. ABD doları 350 liraya çıktı.
8. Radyo ve TV'de bira reklamı yasaklandı.
8. SSCB, Los Angeles'ta yapılacak 1984 Olimpiyat Oyunları'na katılmayacağını açıkladı.
10. Sümerbank ürünleri ve çimentoya zam yapıldı.
10. Faiz oranları artırıldı.
11. Resmî bir ziyaret için Pakistan'a giden Başbakan Turgut Özal, 21 işadamını da beraberinde götürdü.
14. Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit, siyasî konuşma yaptığı için ifade verdi.
16. Yıllık enflasyon oranının yüzde 50,2'yi bulduğu açıklandı.
16. ANAP grup yönetimi af önerisini reddetti.
17. Hayalî ihracat yapan 8 firma tespit edildi.
23. Libya, Türkiye'ye olan borçları karşılığında petrol önerdi.
24. Başbakan Turgut Özal, Libya Devlet Başkanı Kaddafi'yle Trablus'ta görüştü.
25. Maliye ve Gümrük Bakanlığı, hayalî ihracat yaptıkları iddia edilen bazı şirketler hakkında soruşturma açtı. Olaya adları karıştığı iddia edilen Net Turizm ve Yaşar Dış Ticaret suçlamaları reddetti.
25. SODEP İstanbul İl Kongresi'nde Erdal İnönü, « Düşünmekten korkmamalıyız » dedi.
28. Başbakan Turgut Özal 200 kişilik bir heyetle Irak'a gitti.

Sol partilerin talebi daha çok demokrasi

26 mayıs - Halkçı Parti Genel Başkanı Necdet Calp, partisinin birinci kuruluş yıldönümünde yaptığı konuşmada, « Yasaların demokrasiyi engellememesi gerekir » dedi. « Özlediğimiz anlamda demokrasiye henüz geçemedik. Örneğin işçi sendikaları ve dernekleri birtakım engellerle karşılaşmaktadır. Demokrasiyi engelleyen bazı yasalardaki tedbirlerin kaldırılması gerekir » diyen Calp, « Açık kapı, açık pazar politikası ancak ücret ve maaşları çok düşük tutmakla uygulanabilir. Bu politikanın yükünü emekçi çekecektir. Özal, bilinçli olarak bu hedefe yürüyor » dedi.
26 mayısta SODEP İstanbul II Kongresi'nde konuşan Genel Başkan Erdal İnönü de düşünce özgürlüğünün kısıtlanmamasını isteyerek, « Düşünceden korkulmamalı » dedi. Hükûmetin ekonomi politikasını da eleştiren İnönü, « Bu gidiş, iyi gidiş değildir » dedi.

SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü.

MSP yöneticileriyle ilgili karar bozuldu

8 mayıs - Askerî Yargıtay, 12 Eylül ertesi kapatılan Millî Selamet Partisi'nin Genel Başkanı Necmettin Erbakan ve 22 parti yöneticisi hakkında, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nin 24 şubat 1983 tarihinde, « MSP'yi illegal bir cemiyet haline dönüştürdükleri ve laikliğe aykırı davrandıkları » gerekçesiyle verdiği mahkûmiyet kararını esastan bozdu. Ayrıca Şevket Kazan ile Temel Karamollaoğlu sanıklar hakkında verilen mahkûmiyet kararları da eksik soruşturma gerekçesiyle bozuldu. Erbakan ve 22 arkadaşı 2-4 yıl arasında hapis cezalarına mahkûm olmuşlardı.

« Halay » adlı şarkıyla Eurovision'da 12. olan Beş Yıl Önce On Yıl Sonra topluluğu.

Sıkıyönetim Komutanlığı « Aydınlar Dilekçesi » için soruşturma açtı

31 mayıs - 1 256 kişinin imzasını taşıyan bir dilekçe 18 mayısta Cumhurbaşkanı Kenan Evren ve TBMM Başkanı Necmettin Karaduman'a sunuldu. « Aydınlar Dilekçesi » diye adlandırılan dilekçe, imzalayanların; « Türkiye'de demokratik düzene ilişkin gözlem ve taleplerini »ni içeriyor. Dilekçe, Profesör Hüsnü Göksel; Profesör Bahri Savcı, Profesör Fehmi Yavuz, Aziz Nesin, Bilgesu Erenus ve Esin Afşar'dan oluşan bir heyet tarafından Çankaya ve TBMM'ye götürüldü.

21 mayısta dilekçeyle ilgili olarak Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi Savcılığı'nca soruşturma açıldı. Savcılık dilekçede imzası bulunanların ifadelerini almaya başladı. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, 28 mayısta Manisa'da yaptığı konuşmada, kendilerini aydın sanan bazı kişiler olduğunu söyleyerek, « Biz çok aydın gördük » dedi. Evren, « Bazı şairler vardı, yurtdışına kaçtı. Ben ne yapayım öyle aydını » diye devam etti ve Anayasa'da delik açtırmayacağını vurguladı. Başbakan Turgut Özal, 31 mayısta, sıkıyönetimin dilekçede suç unsuru olup olmadığını incelediğini belirtirken, SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü « Dilekçeyi benimsiyor ve destekliyoruz » dedi.

Odalar Birliği hükûmeti eleştirdi

26 mayıs - Odalar Birliği 39. Genel Kurulu'nun Ankara'daki toplantısında Birlik Başkanı Mehmet Yazar, hükûmetin uyguladığı ekonomik politikayı eleştirdi ve enflasyonla mücadeleden olumlu sonuç alınamadığını söyledi. İşsizliğin ızdırap verdiğini belirten Mehmet Yazar, KİT'lerin sırtta bir yük olduğunu da ileri sürdü. Yazar kapı kapı dolaşılarak kaynak arandığını ve uygulanan ekonomi politikasının hayalî ihracata neden olduğunu belirtti.

Haliç'i kurtarma çalışmaları başladı

29 mayıs - Haliç kıyılarını eski günlerine döndürücek ilk adım atıldı. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, Haliç Yemiş İskelesi'nde düzenlenen bir törenle Haliç'i temizleme çalışmalarını başlattı. Dalan, İstanbul Üniversitesi'nde düzenlenen bir konferansta da Haliç'in yeni düzenleme planı ve İstanbul'un çeşitli sorunları hakkında bilgi verdi.

Türkiye, 3 yıl aradan sonra tekrar Avrupa Konseyi'nde

8 mayıs - Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi'nde Türk Heyeti'nin yetki belgeleri 50 ret oyuna karşı 90 oyla kabul edildi. Böylece Türkiye, üç yıl aradan sonra tam yetkiyle Avrupa Konseyi'nin parlamento kanadındaki yerini aldı. Avrupa Konseyi'nin karar oturumunda çekimser oy kullanan oy üyenin arasında ANAP'lı İhsan Tombuş'un da bulunması hayret uyandırdı. Oturumdan sonra Asamble Başkanı Ahrens, « Türkiye kabul edildi, ancak sürekli izleme sürdürülecek » dedi.

Başbakan Turgut Özal ve eşi Pakistan'da coşkuyla karşılandı.

Başbakan Özal Libya Devlet Başkanı Kaddafi'yle baş başa görüştü.

1984

Haziran

4. Irak jetleri, petrol almak için Harg Adası'na giden Büyük Hun adlı Türk tankerini vurdu; 3 gemici öldü. ☞
4. Mimar Sinan Üniversitesi öğrencilerinin Fındıklı parkında sergiledikleri 30 heykel, meçhul kişilerce parçalandı.
7. ANAP Genel Başkanı Turgut Özal, « Kaçakçı ve karaborsacılar grubumuzu bölmek istiyor » dedi.
10. Çimentoya bir ay içinde ikinci defa zam yapıldı.
10. İran ve Irak arasında sınırlı ateşkes ilan edildi, taraflar sivil bölgeleri bombalamamayı kabul ettiler.
11. Cumhuriyet Başsavcılığı, DYP'nin kapatılmasına ilişkin 26 sayfalık mütalaa hazırladı.
12. Urfa'nın adı « Şanlıurfa » olarak değiştirildi.
13. Sürücü ehliyeti almayı kolaylaştıran yasa Meclis'te kabul edildi.
14. Bira alkollü içki sayıldı. ☞
15. Askerlik 18 aya indirildi.
19. Başbakan Turgut Özal, bürokraside yapılacak operasyonu açıkladı.
20. Viyana Büyükelçiliği Çalışma Ataşesi Erdoğan Özen, otomobiline yerleştirilen bombanın patlaması sonucu öldü. ☞
20. V. Beş Yıllık Kalkınma Planı Meclis'e sunuldu.
21. Eski siyasiler hakkındaki soruşturma önergeleri Meclis'te reddedildi.
23. TİSK Başkanı, hükümeti İMF'ye şikayet etti.
27. SODEP'te kurultay öncesi hizip sayısı 4'e çıktı. ☞

Viyana'da bir şehit daha

Viyana Büyükelçiliği'nde görevli Çalışma Ataşesi Erdoğan Özen'in havaya uçan arabası enkaz haline geldi.

20 haziran - Türkiye'nin Viyana Büyükelçiliği Çalışma Ataşesi Erdoğan Özen, Büyükelçilik önünde otomobilini park ettiği sırada, daha önce otomobiline yerleştirilmiş olduğu anlaşılan bombanın patlaması sonucu şehit oldu. Saldırıda, Büyükelçilik önünde görevli Avusturyalı bir polis ile yoldan geçen beş kişi de yaralandı. Yaralananlardan 3'ünün durumu ağır. Bombalı saldırıyı Devrimci Ermeni Ordusu adlı terör örgütü üstlendi.

Irak jetleri tarafından vurulan Büyük Hun gemisi.

Irak jetleri Türk tankerini bombaladı

4 haziran - Irak jetleri Büyük Hun adlı Türk tankerini Basra Körfezi'nde Exocet füzeleriyle vurdu. Yanan tankerde makine subayı Fedai Karabulut, elektrik subayı Reha Yüret ve yağcı Orhan Özler öldü. İran-Irak Savaşı dolayısıyla Irak, İran'dan mal taşıyan tanker ve şilepleri bombalıyor. Olay üzerine Körfez'deki Türk gemilerine « bekle emri » verildi. Büyük Hun tankerinin sahibi Irak'ı suçladı ve « Uluslararası sularda Türk gemilerine saldırı kasıtlıdır. Hükümetimiz Türk tankerlerine sahip çıkmalıdır » dedi.

1984

SODEP'te kurultay öncesi 4 hizip ortaya çıktı

27 haziran - Temmuzda toplanacak ilk SODEP Genel Kongresi'ne 8 gün kala partideki hizip sayısı 4'e yükseldi. Genel Başkan Erdal İnönü, « Partinin kendisinden beklenen görevleri yerine getirebilmesi için kendi içinde uyumlu olması ilk şarttır » dedi. Deniz Baykal'ın başını çektiği hizibin yanı sıra Ismail Hakkı Birler ve sendikacı Muzaffer Saraç'ın çevresinde yeni hizipler oluştu. Baykal'ın « Sosyal Demokrat » adı verilen grubunda Atila Sav, Önder Sav, Erol Çevikçe, Türkân Akyol, Güler Tanyolaç gibi adlar bulunuyor. Hizipler karşısında tutumunun ne olacağını açıklayan SODEP Genel Başkanı İnönü, kurultayın örgütle bütünleşme anlamına geldiğini ve kurultayın kendi görevleri içinde olan yeni genel başkan ve merkez karar ve yönetim kurulunu seçme işini yapacağını belirtti. İnönü, « Bunun sonucunda, partinin kısa geçmişiyle uzun geleceğini birlikte temsil edebilen başarılı yöneticilerin meydana çıkacağını » söyledi. İnönü'ye yakın çevreler kurultayda Erdal İnönü'nün « birleştirici bir rol » oynamak istediğini, bu rolü de « örgütle birlikte yerine getirmeye kararlı » olduğunu bildirdiler.

Enflasyon mutfağı da vurdu

Enflasyondan kuru soğan da etkilendi.

13 haziran - Sebze ve meyve fiyatlarındaki artışlar 1983 yılına göre rekor kırdı. Geçen yıl haziran ayında 60 lira olan domates, bu yıl 200 liranın altına inmedi. Aynı şekilde taze fasulyenin 1983 haziran fiyatı 70 lirayken bu rakam 1984 haziranında 240 lira düzeyinde kaldı. Altı aylık dönem içinde patatesin artış miktarı yüzde 215 olurken, mutfakların zorunlu malzemesi soğandaki artış ise yüzde 185'e kadar çıktı.

Yeni yasayla bira alkollü içki kabul edildi

Alkollü içki sayılan bira artık ancak içki ruhsatı olan yerlerde satılabilecek.

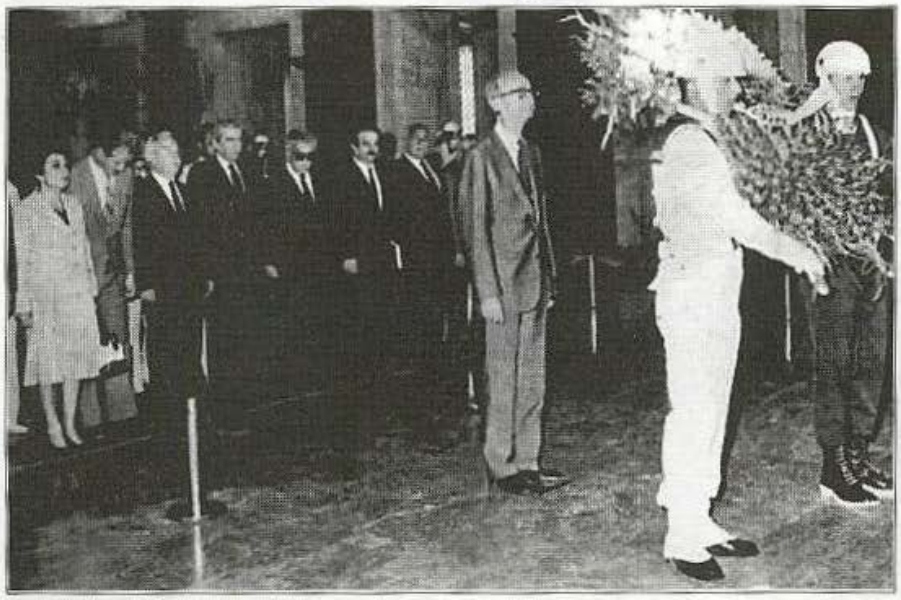
14 haziran - Kamuoyunda ilgiyle izlenen bira üretici şirketler ile hükûmet arasındaki savaş, hükûmetin zaferiyle sonuçlandı. Biranın alkollü içki sayılmasını öngören kanun teklifi Meclis'te 41 ret oyuna karşı 250 oyla kabul edildi. Bira üreticisi şirketler, kanun teklifinin kabul edilmesinden önce gazetelere tam sayfa ilanlar vererek, « Atatürk Türkiyesi'nin amaç ve ideallerini, küçük bir grubun kendi dünya görüşleri istikametinde hareket ederek değiştirmeye çalıştığını » öne sürdüler. Kanun teklifini veren Milliyetçi Demokrasi Partisi'nden Mahmut Altunakar, şirketlerin Meclis'i baskı altına almaya çalıştıklarını ileri sürdü.

Yeni yasayla biranın kahvehane ve pastanelerde satışı yasaklanıyor; TV ve radyoda da bira reklamı yapılamayacak.

Temmuz

6. SODEP 1. Kurultayı Ankara'da toplandı.
7. Erdal İnönü yeniden SODEP genel başkanı seçildi.
8. Akaryakıt ve likit gaza yüzde 4,8 oranında zam yapıldı.
10. DYP, sağda birleşmeye yeşil ışık yakmadı.
12. Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı Ekrem Pakdemirli, eski Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu'yu suçladı.
13. DYP Genel Başkanı Yıldırım Avcı, MDP'yle birleşmeye karşı çıktı.
13. Denizlili Hüseyin Çokal üç sene art arda Kırkpınar başpehlivanı olarak Altın Kemer'in sahibi oldu.
15. Yüzücü Sabri Özün 200 metre kelebekte Balkan rekorunu kırdı: 2.03.46.
16. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Konsey üyeleri için söylentiler yayılmasından şikayet etti.
17. 33 sendikaya toplu sözleşme yetkisi verildi.
18. Toplam 4 milyar değerinde yüzde 53 ve 54 net faizli ve faizleri peşin ödemeli hazine bonoları piyasaya çıkar çıkmaz kapışıldı.
18. Galatasaray Kulübü'nün anlaştığı ünlü Alman çalıştırıcı Jupp Derwal Türkiye'ye geldi.
25. Başbakan Turgut Özal, « büyük af » için neden olmadığını açıkladı.
26. 6 yıl 3 ay önce yurtdışına kaçan hayali mobilya yolsuzluğu mahkûmu Yahya Demirel yurda döndü.
26. Ege Üniversitesi öğretim üyelerinden Doçent Nebahat Koru'nun derse başörtüsüyle girmesi, Kıyafet Kanunu tartışmalarını alevlendirdi.
27. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, milletvekili aylıklarını artıran yasayı geri çevirdi.
28. Doğu Bloku ülkelerinin boykot ettiği Los Angeles Olimpiyatları başladı.

SODEP'in ilk kurultayında Erdal İnönü yeniden genel başkan seçildi

Yeniden SODEP genel başkanı seçilen Erdal İnönü, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyeleriyle Anıtkabir'i ziyaret ederek saygı duruşunda bulundu.

7 temmuz - SODEP I. Kurultayı 6 temmuzda Ankara'da toplandı. Genel Başkan Erdal İnönü açış konuşmasında, « Tehlikelerle karşılaşmayalım diye özgür düşünmekten korkmamalıyız » dedi. İnönü bir seçim dönemi geçirmeden, Anayasa'da herhangi bir değişiklik önerisini gündeme getirmeyi düşünmediklerini de söyledi. İnönü en çok alkışı, HP ile SODEP'in birleşmesi için her türlü özveriyi göstermeye hazır olduğunu açıklarken aldı. İnönü, bu birleşmenin büyük katkı sağlayacağına inandığını vurguladı ve « SODEP-HP birleşmesinin gecikmesi sadece iktidara yarıyor » dedi. « Şimdi burada ilan ediyorum, biz erken seçime hazırız » diyen SODEP lideri, « Demokrasiye geçiş değil, sahip çıkma döneminde olduklarını » söyledi. 7 temmuzda sona eren kurultayda genel başkanlık için yapılan seçime 885 delegeden 767'si katıldı. Erdal İnönü 745 oyla yeniden genel başkan seçilirken, 22 oy geçersiz sayıldı. SODEP Kurultayı'nı değerlendiren HP lideri Necdet Calp ise, « Birleşme için karar sorumlu kurullar verecek, durum olumlu olarak değişiyor » dedi.

Los Angeles Olimpiyatları, düzenlenen muhteşem bir törenle açıldı.

Ekrem Pakdemirli.

Adnan Başer Kafaoğlu.

Pakdemirli eski Maliye Bakanı Kafaoğlu'yu suçladı

12 temmuz - Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı Ekrem Pakdemirli, eski Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu'yu suçlayarak, Anadolu Bankası'nın Başak grubuna açtığı krediler için işlem yapacaklarını söyledi. Pakdemirli, yüksek koordinasyon kurulunda bir karar alınmadığı halde, Kafaoğlu'nun Başak grubuna yardım edilmesi için şifahî emir verdiğini ileri sürdü.

Yahya Demirel 6 yıl 3 ay sonra yurda döndü

26 temmuz - 1978 yılının 21 nisanında yurtdışına kaçan ve Türk vatandaşlığından çıkarılan, eski başbakanlardan Süleyman Demirel'in yeğeni Yahya Demirel, 6 yıl 3 ay sonra Türkiye'ye döndü. « Cezamı çekmeye geldim » diyen ve evrak sahteciliğinden 36 aylık mahkûmiyeti bulunan Yahya Demirel, polisce gözaltına alındı. Ankara'ya gönderilen Demirel, Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'ne konuldu.

SODEP-HP birleşmesi için ilk ciddî adım

Necdet Calp (solda) ve Erdal İnönü SODEP-HP birleşmesini görüştü.

13 temmuz - Sosyal demokrat kesimde birleşme konusunda ilk önemli gelişme SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün, HP Genel Başkanı Necdet Calp'i parti genel merkezinde ziyaretiyle gerçekleşti. Saat 15.00'te başlayan ve 50 dakika süren görüşmeden sonra her iki lider, « Birleşme konusunun 1985 yılı şubat-mart aylarında toplanması beklenen HP Kurultayı'nda değerlendirilip orada bir karar alındıktan sonra yeniden görüşülmesi konusunda görüş birliğine vardıklarını » açıkladılar.

Dünya TV'lerinde Türkiye'yi tanıtma yarışı

29 temmuz - Türkiye'yi tanıtan filmler yapmak veya ülkemizin tarihî ve doğal güzelliklerinde konulu filmler çekmek isteyen yabancı yapımcıların sayısı 54'e ulaştı. Çeşitli ülkelerin ulusal TV kuruluşları Türkiye'yi turizm yapısından mutfağına kadar tanıtmak istiyorlar. Türkiye'yi tanıtıcı film yapmayı öneren firmalar arasında Almanlar ilk sırayı alıyor.

HP Genel Başkanı Calp: Demokrasiye geçtik diyemeyiz

30 temmuz - Halkçı Parti Genel Başkanı Necdet Calp'ın, « Demokrasiye geçtik diyemeyiz » şeklindeki sözleri yankı uyandırdı. Calp, 40'tan fazla ilde sıkıyönetim varken demokrasiden bahsedilemiyeceğini ileri sürdü ve « Nereye kadar gidip, nerede duracağımızı şartlar tayin ediyor » dedi. Şartları göz önüne almadan mücadeleye girenlerin Don Kişot'tan farkları kalmayacağını söyleyen Calp'ın bu sözlerine Başbakan Turgut Özal, « Türkiye 3 senelik bir aradan sonra demokrasi rejimine geçiyor, geçti » diye cevap verdi.

Kenan Evren, Konsey üyeleri hakkında çıkan söylentileri yalanladı

16 temmuz - Cumhurbaşkanı Kenan Evren çıktığı yurt gezisinde, « 12 Eylül öncesini unutturmak isteyenler var. Bir daha o günlere dönmememiz için her sene o günü hep beraber hatırlamalıyız » dedi. Çanakkale'de konuşan Evren, « Çıkarılan söylentilere inanmayın. Akıllarına ne geldiyse söylediler. Beni bile suikastta öldürdüler. Konsey üyeleriyle eskiden beraber dolaşırdık. Şimdi onların görevleri nedeniyle ben yalnız dolaşınca, Konsey üyeleri gözaltında diye söylenti yayıyorlar. Bunlar asılsız şöylerdir, yalandır. İnanmayın » dedi. Evren bazı kimselerin kendilerini peygamber yerine koymaya çalıştıklarını da söyleyerek, « Dini istismar edenlerin yeri cehennemdir » diye ekledi.

Ecevit'e saygısızlık

25 temmuz - SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü, Kıbrıs Barış Harekâtının 10. yıldönümünde TRT'de yayınlanan programda, harekât sırasında başbakan olan Bülent Ecevit'e yer verilmemesini kamuoyuna karşı bir saygısızlık olarak niteledi ve kınadı.

Ağustos

5. Ağrı'da yenilenen belediye seçimini ANAP adayı kazandı. ☞
5. Demir çeliğe yüzde 4 dolayında zam yapıldı; yuvarlak demirin tonu 126 000 lira oldu.
7. Kapıkule'de görevli 14 gümrük muhafaza memuru yolsuzluk iddiasıyla gözaltına alındı. ☞
8. Türkücü İbrahim Tatlıses, çocuğunun annesi sinema sanatçısı Perihan Savaş'ı döverek hastanelik etti. Mahkemeye sevk edilen Tatlıses serbest bırakıldı.
8. Amerikalı atlet Carl Lewis Los Angeles Olimpiyat Oyunları'nda 100 m, 200 m, uzun atlama ve 4 x 100 bayrak yarışlarında birinci gelerek 4 altın madalya kazandı.
10. Los Angeles Olimpiyat oyunlarında, Türk boks takımından Eyüp Can 51, Turgut Aykaç da 57 kiloda bronz madalya kazandılar.
11. Mevduat faizleri yükseltildi, 3 aylık faiz yüzde 53 oldu.
11. Los Angeles Olimpiyatları'nda serbest güreşlerde ağır sıklet Ayhan Taşkın bronz madalya kazandı.
12. 28 temmuzda başlayan Los Angeles Olimpiyatları sona erdi.
15. Aydınlar Dilekçesi davası başladı. ☞
17. Eruh ve Şemdinli karakollarına saldıran teröristler bir eri öldürdü.
18. SODEP lideri Erdal İnönü, Özal'ı sert bir dille eleştirdi. ☞
21. Benzine zam yapıldı; normal benzin 168,70 lira oldu.
22. 28 haziran 1981'den beri süren DİSK davasında 9 sanığın tahliyesine karar verildi. ☞
28. İmar affının süresi uzatıldı.
29. Askerî Yargıtay, Barış Derneği yöneticileri hakkında verilen mahkûmiyet kararını bozdu; dava yeniden görülecek. ☞

DİSK davasında tahliyeler

24 ağustos - 28 haziran 1981'den beri devam etmekte olan DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) davasında 22 ağustosta, sendikanın yürütme kurulu üyesi 9 kişinin tutukluluk halinin kaldırılmasına karar verildi. Tahliyelerine karar verilen 9 DİSK yöneticisinden 7'si 24 ağustosta serbest bırakılırken, Genel Başkan Abdullah Baştürk ve Yürütme Kurulu üyesi Mustafa Aktulgalı başka davalardan mahkûmiyetleri olduğundan salıverilmediler.

Barış Derneği davası kararı bozuldu; ancak tahliye yok

29 ağustos - Askerî Yargıtay, Barış Derneği üye ve yöneticileri hakkında, 14 kasım 1983 tarihinde verilmiş olan mahkûmiyet kararını « eksik soruşturma » nedeniyle bozdu. Barış Derneği, 12 Eylül 1980'den 7 gün önce, 5 eylülde sıkıyönetim komutanlığınca kapatılmıştı. Davayla ilgili olarak 26 şubat 1982 ile 10 mart 1982 tarihleri arasında tutuklanmış olan sanıklardan 23'ü halen cezaevinde.

Kapıkule gümrük görevlileri hakkında soruşturma açıldı

7 ağustos - Kapıkule Gümrüğü'nün bazı üst düzey yöneticileri, kaçakçılardan ele geçirdikleri 208 milyon lira tutarındaki dövizin 140 milyon liralık bölümünü Maliye'ye devretmeyip aralarında paylaştıkları iddiasıyla gözaltına alındılar. Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık İstihbarat Dairesi Başkanlığı'nın aldığı bir ihbarı değerlendirmesiyle gerçekleştirilen operasyon sonucu gözaltına alınan 14 kişi arasında, Gümrük Muhafaza Başmüdürü Haluk Aydın da bulunuyor. Olayla ilgili soruşturmaya derinleştirilerek devam edileceği bildirildi.

Ağrı'da seçimi ANAP adayı kazandı

12 ağustos - Ağrı'da 5 ağustosta yenilenen belediye seçimini Anavatan Partisi'nin adayı Hikmet Erdem kazandı. Ancak seçimin sonucu çeşitli yorumlara yol açtı. Milliyetçi Demokrasi Partisi Genel Başkanı Turgut Sunalp, ANAP'ın seçimde bol para dağıttığını söyledi. DYP, iktidar partisinin devlet olanaklarını kullandığını ve partizanlık yaptığını iddia etti. HP ise, sırf HP kazanmasın diye SODEP'in seçimi ANAP'a armağan ettiğini ileri sürdü.
Çeşitli nedenlerle iptal edilen ve 12 ağustosta yenilenen 5 belediye seçimini ise Hasankeyf ve Cizre'de HP, Savur'da DYP, Yeniay ve Yaylakent'te MDP adayları kazandı.

Aydınlar Dilekçesi davası başladı

Aydınlar Dilekçesi davası sanıkları duruşmada.

15 ağustos - Geçtiğimiz mayıs ayının 18'inde Cumhurbaşkanı Kenan Evren ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Necmettin Karaduman'a sunulan 1 256 imzalı « Aydınlar Dilekçesi »yle ilgili davaya, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nde başlandı. Davanın ilk gününde 24 sanığın sorgusunu tamamladı. Ankara'daki duruşmayı Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçiliği mensupları, SODEP ve Halkçı Parti yöneticileri de izlediler.
Sorguları sırasında Profesör Hüsnü Göksel ve yazar Aziz Nesin, verilen 1 256 imzalı dilekçenin bildiri niteliğinde olmadığını söylediler ve « Dilekçeyi demokrasi için verdik » dediler.

ABD'li atlet Carl Lewis Los Angeles Olimpiyatları'nda 100 m, 200 m, uzun atlama ve 4 x 100 bayrak yarışlarında birincilik elde ederek 4 altın madalya kazandı.

SODEP, iktidarı erken seçime davet etti

18 ağustos - SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü, Başbakan Turgut Özal'ın « belli bir politikayı yürütmekte ısrar ettiğini » belirterek, « Gerisi yalnızca kandırmacadır » dedi. Türkiye'nin bütün sorunlarının çözümünün demokraside olduğunu söyleyen İnönü, iktidarı erken seçime davet etti. SODEP Genel Başkanı, hükûmetin « Bekleyin vaziyet düzelecek » diyerek geçiştirdiği konuların gün geçtikçe daha ciddî bir biçimde karşımıza çıkacağını da sözlerine ekledi.

ANAP'ın marşı mahkemelik oldu

9 ağustos - Anavatan Partisi'nin marş haline getirdiği « Arım, balım, peteğim » şarkısının söz yazarı Mehmet Erbulan, eserinin kendisinin izni alınmadan ve üstelik sözleri değiştirilerek propaganda amacıyla kullanılması nedeniyle ANAP'a 2 milyon liralık tazminat davası açtı.

HP'de çatlak büyük

25 ağustos - HP'de « daha sola açılmak ve sert muhalefet » konusundaki görüş ayrılığı nedeniyle, kongreden 7 ay önce başlayan başkanlık yarışı büyüyor. Genel başkan adayı Aydın Güven Gürkan'a göre, Necdet Calp HP'nin soldaki boşluğu dolduramamasında temel etken. Necdet Calp ise, « Sertlik uğruna demokrasiyi tehlikeye atmam » diyor.

1984

ANAP'ta parçalanma korkusu

31 ağustos - Anavatan Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Turgut Özal, partilileri uyararak « Aramızı açmak için dedikodular uyduruyorlar, inanmayın. Basına ve eski siyasîlere dikkat edin » dedi. ANAP Genel Başkan Yardımcısı Keçeciler de örgüte yayımladığı genelgede, partiye tek eğilime yönelik toplu kayıtların önlenmesini istedi. Genel Sekreter Mustafa Taşar da bir genelge yayımlayarak, dışardaki bazı güçlerin partiyi parçalamak için uğraş verdiğini öne sürdü.
Halkçı Parti Genel Başkanı Necdet Calp, « Güçlü iktidara ihtiyaç var. ANAP'ın bölünmesi iyi olmaz » derken, Sosyal Demokrasi Partisi Genel Başkanı Erdal İnönü, « ANAP bölünürse, ne Türkiye bölünür, ne de demokrasi tehlikeye girer. Sadece parti sayısı bir iki artar » dedi.

Folklorcularımızın büyük başarısı

11 ağustos - Millî folklorcularımız Tokyo'da yapılan 12. Uluslararası Halk Oyunları Olimpiyatları'nda en başarılı ekip unvanını kazandı. 24 ülkeden gelen folklorcuların katıldığı yarışmada ekibimiz figür, uyum, giysi ve koreografi dallarında birinci ilan edildi, yalnızca müzik dalındaki birinciliği özel orkestrasıyla yarışan ABD ekibine kaptırdı.
Bundan önce de dünyanın çeşitli yerlerinde yapılan yarışmalarda 15'in üzerinde birinciliği olan Anadolu Folk Topluluğu Japonya'da, hepsi de üniversitede eğitim görmekte olan 9 kişilik bir ekiple yarıştı.
Japon televizyonları yarışmaya katılan 23 ülkenin gösterilerine 17 dakika ayırırken, yalnızca Türk ekibi için 25'er dakikalık iki program yapıldı.

Reşit Karabacak hastanede galip

10 ağustos - Los Angeles'taki Olimpiyat Oyunları'nda Amerikalı Schultz ile yaptığı maçta kolu kırılan 82 kilo güreşçimiz Reşit Karabacak önce yenik kabul edilerek ambulansla hastaneye kaldırıldı. Ancak karşılaşmadan sonra maçı videodan izleyen FİLA yetkilileri yaptığımız itirazı yerinde buldu ve Amerikalı güreşçiyi yenik saydı. Ne var ki Reşit Karabacak hastanede aldığı galibiyete sevinemiyor bile, çünkü artık mindere çıkamayacak olan güreşçinin olimpiyat şampiyonluğu hayalleri yok oldu.
82 kilo güreşinin 30. saniyesinde Reşit Karabacak'ı faul yaparak yere yıkan Amerikalı güreşçinin diskalifiye edilmesi gerektiğini söyleyen FİLA İkinci Başkanı Yunanlı Kariannis, « Schultz'un sadece yenik sayılması yanlıştır, faul yaptığı için diskalifiye edilmesi gerekirdi » dedi.

Eylül

3. TRT'deki atamalar Meclis'te tartışıldı.
4. Sıkıyönetim, 1402 sayılı yasanın 3/c maddesi gereğince *Tercüman* gazetesini ikinci bir emre kadar kapattı.
5. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Maliye ve Gümrük Bakanı Vural Arıkan'dan, Kapıkule Gümrüğü'ndeki yolsuzluk olayları hakkında bilgi aldı.
5. Uludağ Üniversitesi'nde bir öğrenci, başörtüsünü çıkarmadığı için üniversiteden uzaklaştırıldı.
10. ABD doları 403 liraya yükseldi.
13. ANAP İstanbul ilçe binalarında patlamalar oldu.
14. Odalar Birliği Başkanı Mehmet Yazar, « yeni bir ekonomik politika » istedi.
16. SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü, hükûmetin içinde anarşi olduğunu söyledi.
16. İstanbul Belediyesi'nin « Haliç'i Kurtarma » çalışmaları yıkımlarla devam ediyor. ☞
18. DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, 4 yıl 7 gün tutuklu kaldıktan sonra tahliye edildi.
20. Lübnan'da, patlayıcı yüklü bir kamyon Beyrut'taki ABD Elçiliği'ne girdi: 2'si Amerikalı 23 kişi öldü, 60 kişi yaralandı.
21. SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü, « Demokrasinin maküs talihini yenmeliyiz » dedi.
22. Boğaziçi Köprüsü'nden saat 18.00-20.30 arasında geçecek araçlara zamlı ücret uygulamasına geçildi.
23. Benzine zam yapıldı, normal benzin 178 lira oldu.
24. Sigaraya yüzde 30, içkiye yüzde 10 zam yapıldı.
26. Barış 2 davası açıldı. ☞
27. Tiyatro oyuncusu Füsun Erbulak'ın « 60 Günlük Bir Şey » adlı romanı müstehcenlik iddiasıyla toplattırıldı.

ÖLÜM

9. Sinema sanatçısı Yılmaz Güney. ☞
28. Gazeteci ve siyaset adamı Cihat Baban. ☞

4 HP milletvekilinin İsrail gezisi sorun yarattı

19 eylül - 4 Halkçı Parti milletvekilinin, TBMM'nin onayını almadan İsrail Parlamentosu'nun davetlisi olarak 17 eylülde İsrail'e gitmeleri « diplomatik » sorun yarattı. HP, 4 milletvekilini ihraç talebiyle Merkez Disiplin Kurulu'na sevketti. Tekirdağ Milletvekili Selçuk Akıncı kendisini, « Bize kimse İsrail'e gitme demedi » şeklinde savundu. Metin Üstünel ise İsrail'e gitme teklifini yapan Sabit Batumlu'nun gezi hakkında Meclis'in, Dışişlerinin ve partinin bilgisi olduğu yolunda kendisini yanlış bilgilendirdiğini belirterek, « Durumu öğrenince eşim hasta diyerek hemen döndüm » dedi. İsrail ziyaretleri sırasında Kudüs'te devlet ve hükûmet düzeyinde resmî kabullere katılan HP milletvekilleri, Tel-Aviv Büyükelçiliği yetkililerinin uyarısına rağmen, İsrail Başbakan Yardımcısı İzak Şamir'le de görüştüler. Konu Bakanlar Kurulu'nda da görüşüldü; hükûmet sözcüsü Mesut Yılmaz, « Biz bu ziyareti millî dış politika açısından zararlı telakki ediyoruz » dedi.

Cihat Baban öldü

Cihat Baban.

28 eylül - Gazeteci ve siyaset adamı Cihat Baban 73 yaşında İstanbul'da öldü. Cihat Baban *Son Posta, Cumhuriyet, Yeni Sabah, Tasvirîefkâr* gazetelerinde yazı işleri müdürlüğü, çeşitli gazetelerde başyazarlık yaptı; akşam gazetesi *Son Saat*'i yayımladı. 1957'de *Tercüman* gazetesini kurdu. 1946-1957 arasında DP, sonra Hürriyet Partisi milletvekili olarak TBMM'de bulundu. 1960 Kurucu Meclisi'nde CHP temsilcisi olarak görev yaptı. Millî Birlik Komitesi hükûmetinde Basın Yayın ve Turizm bakanı oldu. 1961-1969 arasında CHP milletvekiliydi. 12 eylül 1980 sonrası Bülend Ulusu Hükûmeti'nde Kültür bakanı olarak yer aldı.

MSP davasında yargılanan Necmettin Erbakan ve Hasan Aksay.

MSP yöneticileri yeniden yargılanıyor

26 eylül - Kapatılan MSP'nin 23 yöneticisi, 20 aylık bir aradan sonra yeniden mahkeme önüne çıktı. Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askerî Mahkemesi'nin, 24 şubat 1983'te haklarında vermiş olduğu 2-4 yıl arasında ağır hapis cezaları, 8 mayısta Askerî Yargıtay tarafından « eksik soruşturma » nedeniyle bozulmuştu. Atamalar nedeniyle yargı kurulunun ve iddia makamının değiştiği davada sanıklar, mahkemenin bozma kararına uymasını istediler.
Duruşma salonuna fotoğraf makinesi sokulmadığı için sanıkları dış kapıda görüntüleyen basın mensuplarına Erbakan, « Gördüğünüz gibi hareketsizlikten kilo almış, adaletin tecellisine yürekten inanan ve hazırolda bekleyen sade bir vatandaşım » dedi.

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Dinçerler: Allah için mücadele edelim

15 eylül - Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Vehbi Dinçerler, « Türk-İslam sentezine sahip çıkılması, bu sentezin muhafaza edilerek evlatlarımıza öğretilmesi gerektiğini » söyledi. Vehbi Dinçerler, « Kendimize dönmeli, bu küçük topraklarda başlatılan hak mücadelesine, Allah'ın mücadelesine girmeliyiz » dedi.

Barış Derneği hakkında ikinci dava

26 eylül - İstanbul Sıkıyönetim Savcılığı aralarında eski milletvekilleri, gazeteciler, yazarlar, avukatlar ve sinema sanatçılarının bulunduğu Barış Derneği mensubu 48 kişi hakkında, « Barış 2 » adı altında yeni bir dava açtı.
İstanbul Sıkıyönetim Savcılığı Barış Derneği ile ilgili ikinci iddianamede sanıkların « anayasal düzeni değiştirmek amacıyla dernek kurup, yönettiklerini ve bu amaçla yasadışı eylemlerde bulunduklarını » iddia ediyor.

Mehmet Yazar Özal'a meydan okudu

29 eylül - Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Yazar, birliğin Karadeniz bölge toplantısında yaptığı konuşmada, hükûmetin ekonomik politikasına karşı 13 ilkeden oluşan « alternatif bir model » önerdi. Hükûmetin enflasyonla mücadelede başarılı olamadığını belirten Yazar, Türk lirasının değerinin yükseltilmesini istedi ve Başbakan Turgut Özal'ın enflasyona yenik düştüğünü söyledi.

Anayasa Mahkemesi DYP'nin kapatılması talebini reddetti

28 eylül - Anayasa Mahkemesi, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Doğru Yol Partisi hakkında kapatma isteğiyle açtığı davayı oybirliğiyle reddetti.
Mahkeme, Doğru Yol Partisi'nin daha önce kapatılan Adalet Partisi'nin ve Büyük Türkiye Partisi'nin devamı olduğuna dair bir kanıt bulamadı.
DYP Genel Başkanı Yıldırım Avcı karar için, « Sadece bizi sevenler için değil, demokrasi ve memleketimizin istikbali bakımından da büyük önem taşımaktadır » dedi.
HP lideri Necdet Calp, « İsabet olmuş » demekle yetinirken, SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü, « Demokrasinin gelişmesi ve yerleşmesi için memnuniyet verici bir karar alındı », ANAP'tan Halil Şıvgın ise, « Demokrasimiz adına önemli bir karar » dedi. MDP Genel Başkanı Turgut Sunalp da karardan memnunluk duyduğunu söyledi.

Yılmaz Güney öldü

Yılmaz Güney.

9 eylül - Sinema oyuncusu ve yönetmeni Yılmaz Güney, 51 yaşında Paris'te öldü. « Çirkin Kral » olarak ün yapan Yılmaz Güney, 1968'den sonra başrol oyunculuğunu ve yönetmenliğini yaptığı *Seyit Han, Umut, Acı, Ağıt* gibi filmlerle, Türk sinemasına yeni bir gerçekçilik anlayışı getirdi. 1979'da Yumurtalık savcısını öldürmek suçuyla 18 yıl hapis cezasına çarptırıldıktan sonra hapiste bulunduğu süre içinde *Sürü, Düşman, Yol* gibi filmlerin senaryolarını yazdı. 1981'de cezaevinden izinli olduğu sırada yurtdışına kaçarak, Fransa'ya iltica etti. 1983'te *Duvar* filmini yaptı.

Belediye Haliç'te kendi binasını da yıktı

İstanbul Haliç'teki tanzim faaliyetlerinde kullanılan iki iş makinesinden biri, yıkım çalışmaları sırasında.

16 eylül - Haliç kıyı kuşağındaki kaçak, kusurlu ve çirkin görünümlü 80 000 binanın yıkımına, hendek kazımında kullanılan bir iş makinesi ve moloz sıyırıcı bir traktörle devam ediliyor.
Haliç'in Karaköy kıyısında Belediye'ye ait Et Tanzim Satış Mağazası'nı yıkan yetkililer « Sık sık arızalanan bu iki makineyle her gün bir bina yıkabiliyoruz. Bugüne kadar kıyı kuşağında 97 bina yıkabildik. Böyle devam ederse Haliç'i 80 000 günde temizleriz » dediler. Belediye başkanlığından verilen bilgiye göre ise Suudî Arabistan'dan sağlanan 10 milyar lirayla iş makineleri alınacak; en geç bir ay sonra İstanbul'a gelecek olan yeni makinelerle yıkım çalışmasına kış aylarında da devam edilecek.

1984

Ekim

2. Cumhurbaşkanı Evren Doğu ve Güneydoğu gezisine çıktı.
2. 12 Eylül 1980 sonrası ilk grev, davulsuz- zurnasız başladı. ☞
3. Şemdinli'de bir askerî aracı pusuya düşüren teröristler bir subay, bir astsubay ve bir eri şehit etti. ☞
5. HP'de Genel Başkan Necdet Calp, parti içi muhalefeti az farkla yendi. ☞
5. ANAP, 350 milyonluk hazine yardımını faize yatırdı.
8. HP Genel Başkanı Calp, partide birlik çağrısı yaptı.
8. Çekoslovakya'daki F. Almanya Elçiliği'ne 150'den fazla Doğu Alman sığındı; Prag polisi elçilik çevresinde güvenlik önlemleri aldı.
9. Gökova Termik Santralı projesine yöre halkı tepki gösterdi. Köy kadınları yolu kesince temel atma töreni ertelendi.
9. Okumuş Holding'in hesapları incelemeye alındı.
9. Hakkâri Çukurca'da 8 er şehit edildi. ☞
10. Başbakan Turgut Özal, Türkiye'de siyasî tutuklu bulunmadığını açıkladı.
10. Hakkâri Beytüşşebap'ta Onyüzbaşı Yalçın Aydın teröristlerce öldürüldü. ☞
15. Gökova Termik Santralı'nın başka yere yapılmasını istediğini söyleyen Başbakan Turgut Özal'a, bu kararından vazgeçip santralın aynı yerde yapılacağını açıklaması üzerine yöre halkından büyük tepki geldi.
18. Gökova için Cumhurbaşkanı Evren'e mektup ve telgraf yağıyor.
19. *Yeni Gündem* kapatıldı.
21. Afşin-Elbistan Termik Santralı açıldı.
23. Demokratik Sol Parti'nin kuruluşuyla ilgili ilk açıklama yapıldı.
28. 35 gün sonra benzine yeniden zam geldi; normal benzin 185 lira oldu.

ÖLÜM

31. İndira Gandhi. ☞

Bölücü teröristler askerlerimize saldırdı

15 ekim - 3 ekimde devriye görevi için Şemdinli'den Yaylapınar Köyü'ne giden askerlerimizin bulunduğu araca, pusu kuran teröristlerce ateş açıldı; bir yüzbaşı ile bir er olay yerinde, ağır yaralanan bir astsubay ise kaldırıldığı hastanede şehit oldu.

Başbakan Turgut Özal 7 ekimde, « Bir avuç hain gerekli dersi alacaktır. Geleceğin Türkiye'sinde bu hainler istedikleri zemin ve ortamı bulamayacaklardır » dedi.

Özal'ın konuşmasından 2 gün sonra Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde operasyona giden bir askerî araca ateş açan teröristler 8 eri daha şehit etti, bir astsubay ile bir er de yaralandı. Başbakan Özal teröristlerin yakalanması için bölgede operasyonun sürdürüldüğünü bildirdi. Hakkâri'de 3 günlük yas ilan edildi. Olaydan bir gün sonra da Hakkâri'nin Beytüşşebap İlçesi Jandarma Bölük Komutanı Onyüzbaşı Yalçın Aydın, askerî araçla Ayvalı'dan Beytüşebap'a giderken teröristlerin açtığı ateşle şehit oldu. Aynı araçta bulunan bir er yaralandı.

8 erimizi şehit eden 11 teröristten 7'si, 15 ekimde yakalandı. Teröristlerin üzerinde ve barındıkları yerlerde çok sayıda silah ve örgütle ilgili dokümanlar ele geçirildi.

Bu arada, Türkiye-Irak sınırının teröristlerden temizlenmesi amacıyla 10-15 kilometre genişliğindeki bir bölge içinde, « Güneş Harekâtı » adı verilen bir operasyon başlatıldığı bildirildi.

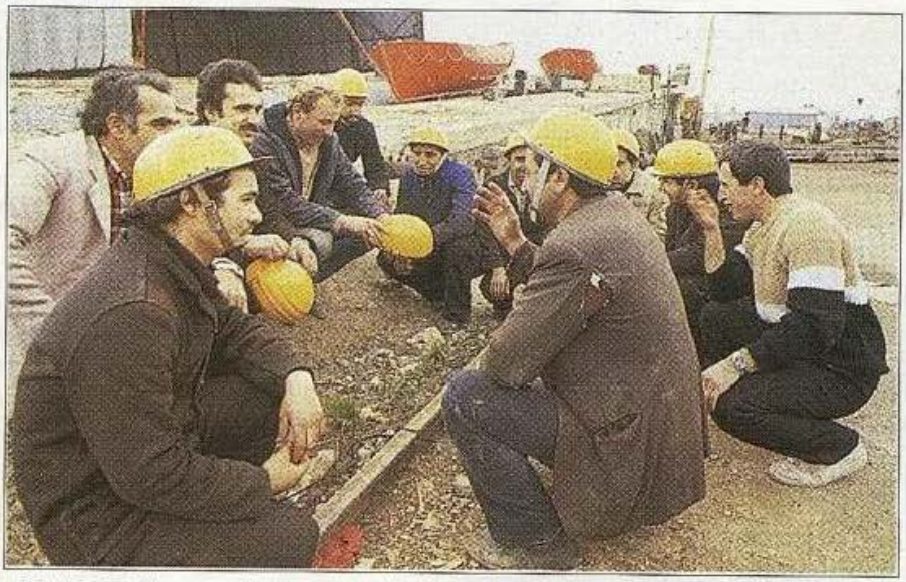
Pakdemirli ortadireği kızdırdı

23 ekim - Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı Ekrem Pakdemirli, ortadireğin bol para harcaması sonucu enflasyonu engelleyemediklerini söyledi. Halk bu sözler üzerine, « Elimize ne geçiyor ki harcayalım », « Ortadirek kaldı mı ki » şeklinde tepki gösterdi.

Eşkıyayı asmayıp, besleyelim mi ?

3 ekim - Cumhurbaşkanı Evren Muş'ta yaptığı konuşmada, « idam cezasının kalkması için kampanya açan bazı çevreler »i eleştirerek , « Şimdi ben Mehmetçik'e ateş açanları idam etmeyeceğim, senelerce hapishanede besleyeceğim, öyle mi ? » dedi.

12 Eylül 1980'den sonra yapılan ilk grev davulsuz zurnasız Tuzla'da başladı

12 Eylül 1980'den sonraki ilk grev davulsuz-zurnasız başladı.

2 ekim - İstanbul Tuzla'daki Desan ve Yıldırım tersanelerinde Türk-İş'e bağlı Dok-İş Sendikası grev başlattı. Böylece, 12 Eylül 1980'den bu yana ilk grev başlamış oldu. Desan tersanesinde 11, Yıldırım tersanesinde de 12 işçi greve katıldı. Greve katılmayan Desan'da 8, Yıldırım'da 30 işçi çalışmalarını sürdürdüler.

Hindistan Başbakanı İndira Gandhi öldürüldü

Bir suikastta kurban giden İndira Gandhi'nin cesedi düzenlenen törenle yakıldı.

31 ekim - Hindistan Başbakanı İndira Gandhi evinden çıkarken, 2 Sih koruma görevlisi tarafından kurşun yağmuruna tutuldu, derhal hastaneye kaldırıldıysa da kurtarılamadı. Suikastçılardan biri diğer güvenlik görevlilerince öldürüldü, ikincisi yakalandı. Başbakanlık görevine seçimlere kadar Raciv Gandhi getirildi. Nehru'nun kızı olan İndira Gandhi çeşitli kademelerde çalıştıktan sonra 1959'da Kongre Partisi genel başkanı seçildi; 1966'da başbakan oldu. 1971'deki seçimlerde tutucu partilerin oluşturduğu koalisyona karşı zafer kazandı. Kongre Partisi'nin ikiye ayrılması üzerine 1972'de yapılan seçimlerde Gandhi'nin Yeni Kongre Partisi seçimi kazandı, ancak Gandhi seçim yasalarına uymamak suçuyla mahkemeye verildi. 1975'te mahkemeden aleyhine karar çıkınca muhaliflerini tutuklattı ve ülkede özgürlükleri kısıtlayan bir dizi önlem aldı. 1978'de, başbakanlığı sırasında görevini kötüye kullandığı gerekçesiyle parlamentodan uzaklaştırıldı ve bir hafta hapis yattı. 1980 seçimlerinde mecliste tekrar çoğunluğu ele geçirdi ve yeniden başbakan oldu.

Özal ve Yazar birbirini yalanlıyor

15 ekim - Başbakan Özal, ABD'li ve Türk işadamlarının katıldığı Türk-Amerikan İş Konferansı'nda bir konuşma yaparak, « güneşli » bir tablo çizdi, « Enflasyonu düşürürken, ihracatı, büyümeyi, üretimi, yatırımları arttırıyoruz » dedi. Özal, yabancı sigara, lüks otomobil, Fransız peyniri, parfüm ve lüks elektronik cihazların serbestçe ithal edildiğini belirtti. Gelişmekte olan ülkelerde ekonomik programı halk tarafından onaylanan tek hükûmetin kendileri olduğunu ileri süren Özal'a karşın, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı Mehmet Yazar, « bulutlu » bir tablo çizdi. Yazar'a göre enflasyon önemli bir sorun; kaynak ve yatırım yetersizliği var; işsizlik giderek artıyor; faiz oranları yatırımları engelliyor.

HP'de Calp-Gürkan çatışması

6 ekim - HP'nin 5 ekimdeki Genişletilmiş Kurucular Kurulu toplantısında, Genel Sekreter Gürkan ve ekibinin oluşturduğu Merkez Karar ve Yönetim Kurulu güvensizlik önergesiyle düşürüldü. Daha sonra yapılan, Aydın Güven Gürkan ve arkadaşlarının katılmadığı toplantıda, « Calp ekibi » diye adlandırılan eski yöneticiler tekrar iş başına getirildi. Genel Başkan Calp, zamansız ve yersiz bir başkanlık mücadelesi başlatıldığını ileri sürerken, Gürkan, « İllerden gelen bilinçli ses boğulmak isteniyor » diyerek yeni yönetimin yasal olmadığını ileri sürdü. Mamak İlçe Kongresi'nde karşı karşıya gelen Calp ve Gürkan ekipleri gövde gösterisi yaptı. Gürkan, « Sosyal demokrat bir partide sol görüşlü olmak suçmuş. Kararı halk verecektir » dedi. Calp ise, « Bulantı yaratıyorlar » diyerek Gürkancıları suçladı.

Maliye Bakanı azledildi, İçişleri Bakanı istifa etti

Maliye Bakanı Vural Arıkan.

İçişleri Bakanı Ali Tanrıyar.

27 ekim - Kapıkule Gümrük Kapısı'ndaki yolsuzlukla ilgili Meclis araştırması talebi ANAP'ı karıştırdı. Halkçı Parti, İçişleri Bakanı Ali Tanrıyar hakkında gensoru önergesi vermeyi kararlaştırırken, Milliyetçi Demokrasi Partisi bir adım daha ileri giderek önerge için grup kararı aldı. Maliye Bakanı Vural Arıkan, Meclis'te muhalefet milletvekillerinin alkışları arasında kürsüye çıkarak, İçişleri Bakanı Ali Tanrıyar ve bazı bürokratları suçlayan bir konuşma yaptı.

Başbakan Turgut Özal, hükûmeti karıştıran bu konuşma üzerine Vural Arıkan'dan istifasını istedi. « Gerçekleri Meclis'te açıklamaktan memnun olduğunu » söyleyen Arıkan, istifaya yanaşmadı. Maliye bakanının direnişi karşısında Özal köşke çıkarak bakanın azlini talep etti. Özal'ın isteği üzerine Cumhurbaşkanı Evren, Arıkan'ı görevden alan tezkereyi imzaladı. Maliye Bakanlığı'na Kurtcebe Alptemuçin getirildi. İstifa eden İçişleri Bakanı Tanrıyar'ın yerine de Yıldırım Akbulut atandı. Vural Arıkan, Başbakan Özal'ın bürokratları kendisine tercih ettiğini söyledi.

1984

Kasım

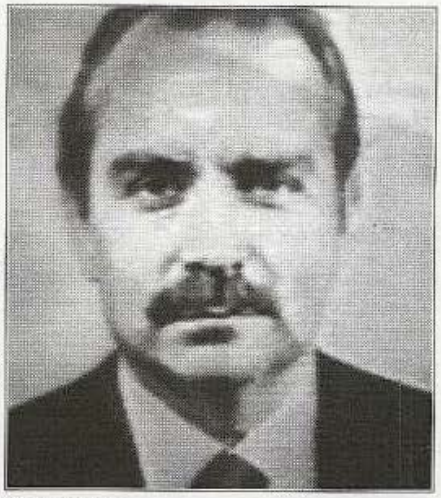
3. Japonya'dan ilk parti 36 000 ton kokkömürü geldi.
4. SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü, siyasî affın gerekli olduğunu söyledi.
6. ABD'de Başkan Reagan yeniden seçildi.
9. Eruh'ta terör vahşeti: 9 ölü.
12. İstanbul eski Emniyet Müdürü Şükrü Balcı hakkında soruşturma açıldı. ☞
13. Başbakan Turgut Özal için verilen gensoru önergesi reddedildi. ☞
13. İthal et, kurban kesilerek karşılandı. ☞
14. TİKP davasında karar, Askerî Yargıtay'ca bozuldu. ☞
14. Türk Millî Futbol Takımı sahasında en ağır yenilgiyi aldı: Türkiye 0-İngiltere 8. ☞
16. MDP Genel Başkanı Turgut Sunalp, eski Cumhurbaşkanı Celal Bayar'la görüştü. ☞
18. ANAP Milletvekili Türkân Arıkan, partisinin yönetimini eleştirince disiplin kuruluna verildi.
19. Birleşmiş Milletler görevlisi Evner Ergun, Viyana'da Ermeni teröristlerce öldürüldü. ☞
19. MDP İzmir Milletvekili Işılay Saygın partisinden istifa etti.
22. KİT'lerde ilk grev, Testaş Ankara fabrikasında başladı.
25. Aydın'ın Kuyucak İlçesi belediye başkanlığı seçimini SODEP kazandı.
26. Kapatılan Büyük Türkiye Partisi kurucuları DYP'ye girdi.
27. Yahya Demirel döviz kaçakçılığından yargılandı.

ÖLÜM

4. Şair Ümit Yaşar Oğuzcan. ☞
10. Emin Kalafat. ☞

Ermeni terörine bir şehit daha

19 kasım - BM'nin Viyana'daki merkezinde Sosyal Kalkınma ve İnsancıl İşler Merkezi Direktör Yardımcısı Evner Ergun, görevine giderken otomobilinin içinde uğradığı silahlı saldırı sonucu şehit oldu. Otomobilin kırmızı ışıkta durmasını fırsat bilen bir Ermeni terörist Ergun'a dört el ateş etti. Ergun başına isabet eden kurşunla olay yerinde öldü. Saldırıyı Ermeni Devrimci Ordusu adlı örgüt üstlendi.

Evner Ergun.

İstanbul eski Emniyet Müdürü Şükrü Balcı hakkında soruşturma

12 kasım - Rüşvet aldığı iddia edilen eski İstanbul Emniyet Müdürü Şükrü Balcı hakkında adlî soruşturması yapılması için Adalet Bakanlığı'ndan gerekli izin çıktı. İstanbul emniyet müdürü olarak görev yaptığı sırada ve görevden alındıktan sonra Fahrettin Aslan, Dündar Kılıç ve Hüseyin Cevahiroğlu gibi bazı kişilerden, kumar oynanan bazı derneklerden rüşvet aldığı öne sürülen Şükrü Balcı hakkında dava açıldığı takdirde 10 yıla kadar hapis cezası talep edilebilecek. ABD Büyükelçiliğimizde koruma müşaviri olarak görev yapan Balcı soruşturma süresince konuşmayacağını açıkladı.

Demokrat Parti adayı Mondale'i hezimete uğratan Reagan 4 yıl daha ABD başkanı.

TİKP davasında 15 karar bozuldu, 13 karar onaylandı

14 kasım - Askerî Yargıtay, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesi tarafından 4 mayıs 1983'te verilen kararlardan 13'ünü onaylarken, Türkiye İşçi Köylü Partisi (TİKP) Genel Başkanı Doğu Perinçek ve 14 kişi hakkındaki kararı, cezayı artırma yönünden bozdu. Askerî Yargıtay TİKP davasında hüküm giyen 3 kişinin de tahliyesine karar verdi.

Özal hakkında verilen ilk gensoru önergesi reddedildi

13 kasım - MDP 7 kasımda Başbakan Turgut Özal hakkında « hukuk dışı davranışlara meydan verdiği » için bir gensoru önergesi sundu. MDP Manisa Milletvekili Mustafa İzci ve arkadaşlarının gensoru önergesinde aşırı partizanlık yapıldığı belirtilerek konunun Meclis'te görüşülmesi isteniyor.

13 kasımda Özal hakkındaki ilk gensoru önergesinin gündeme alınıp alınmaması Meclis'te oylandı. ANAP grubunun isteğiyle yapılan açık oylamaya 346 milletvekili katıldı. HP ve MDP'den 147 üyenin kabul oyuna karşı, ANAP'tan 194 ret oyuyla gensoru önergesi gündeme alınmadı.

İthal et, kurban kesilerek karşılandı

13 kasım - Federal Almanya'dan ithal edilen 18 ton et mezbahada kurban kesilerek karşılandı. Piyasaya çıkarılan et kapışıldı. Et kuyruklarında kavgalar olurken, biftek 860, kıyma 700 liradan satıldı.

Türk Millî Futbol Takımı sahasında en ağır yenilgiyi aldı: Türkiye 0-İngiltere 8

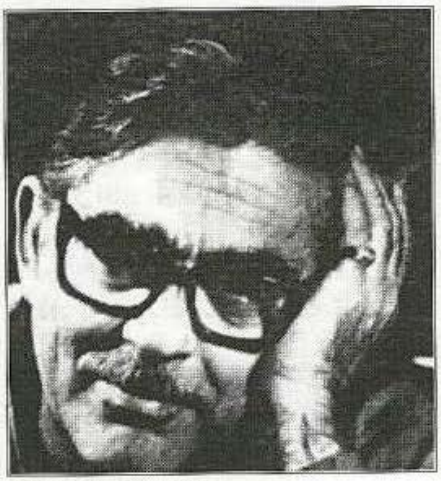
14 kasım - Teknik direktörlüğünü Candan Tarhan'ın yaptığı Türk Millî Futbol Takımı'nın İnönü Stadı'nda İngiltere'ye 8-0 yenilmesi olay oldu. Tarihinin en büyük yenilgisini alan Millî Takımdan, İngilizler alaycı bir dille bahsettiler. İngiliz gazetelerinde « Türk savunması Gelibolu'daki gibi sağlam ve geçilmez değildi » şeklinde yazılar çıktı. İngiltere Teknik Direktörü Bobby Robson, « Türk takımı ne olduğunu anlayamadığım bir şey oynuyor » dedi. Cumhurbaşkanı Evren ise, « Söylemiştim. 8'den aşağı yemeyiz demiştim. 12 de olabilirdi. Gidip de rezil mi olayım, şeklinde maiyetimi uyardım » dedi.

MDP lideri Sunalp, Bayar'la görüştü

MDP Genel Başkanı Turgut Sunalp (solda) Celal Bayar'la samimî bir görüşme yaptı.

16 kasım - Eski cumhurbaşkanlarından Celal Bayar'la görüşen MDP Genel Başkanı Turgut Sunalp, « Sağ kanat demiyorum, milliyetçi kanatta bir bütünleşmenin gerekli olduğuna inanıyorum » açıklamasını yaptı. Celâl Bayar ile dört saat görüştüğünü belirten Sunalp, ANAP için « aşure » ve « Nuhun gemisi » tabirlerini kullandı. Sunalp, Bayar'ın sağ kanatta boşluk olduğunu söylemediğini, ama sağ kanadın parçalanmaması gerektiği konusunu ısrarla vurguladığını belirtti. ANAP içerisinde aşırı sağcılar bulunduğuna dikkati çeken MDP lideri, gittiği yerlerde kendisine « Başkanlıktan feragat eder misiniz? » diye sorulduğunu belirterek, « Biz saltanatla idare edilmiyoruz ki, feragat edelim » dedi.

Ümit Yaşar Oğuzcan.

Ümit Yaşar Oğuzcan öldü

4 kasım - Aşk, özlem ve ayrılık gibi duygusal konuları işleyen şiirleriyle tanınan şair Ümit Yaşar Oğuzcan 58 yaşında İstanbul'da öldü. Adana, Ankara ve İstanbul'da bankalarda çalıştıktan sonra, 1977'de kendi isteğiyle İş Bankası'ndaki görevinden emekliye ayrılan Oğuzcan'ın ilk şiiri 1942'de Eskişehir'deki yerel bir gazetede yayımlandı. Daha sonra *Yedigün, Varlık, Büyük Doğu* gibi dergilere şiirler yazdı. Aşk ve ölüm gibi temaları işlediği şiirleriyle geniş kitlelerin beğenisini kazanan Ümit Yaşar Oğuzcan'ın bazı şiirleri, çağdaş sanat müziğinin popüler bestecileri için kaynak oldu. Oğuzcan'ın 40'a yakın şiir kitabı vardır.

İstanbul Belediyesi gayrimenkullerini satışa çıkardı

8 kasım - İstanbul Belediyesi Aksaray Yeraltı Çarşısı'nı 13 milyara, Karaköy Yeraltı Çarşısı'nı 2 milyar 600 milyona, Taksim Belediye Gazinosu'nu 250 milyona ve Haşim İşcan Geçidi'ndeki dükkânları 50'şer milyona satışa çıkardı. SODEP İstanbul İl Başkanı Korel Göymen ve HP İl Başkanı Niyazi Yurtsuz satışa karşı çıkarken, İTO Başkanı Nuh Kuşçulu, Bedrettin Dalan işadamı gibi hareket ederek belediyeyi külfetten kuntaracak diye satışları savundu.

PKK 9 kişiyi öldürdü

8 kasım - Siirt'in Eruh İlçesi'ne bağlı Karageçit Köyü'nde 4'ü çocuk, 5'i kadın 9 kişi teröristlerin silahlı ve bombalı saldırısı sonucu öldürüldü. Teröristlerin gece karanlığından faydalanarak köye geldikleri ve erkekleri bulunmayan iki aileden çoluk çocuk demeden herkesi öldürdükleri bildirildi.

Emin Kalafat.

Emin Kalafat öldü

10 kasım - Eski siyaset adamlarımızdan Emin Kalafat 82 yaşında İstanbul'da öldü. 1950 seçimlerinde Demokrat Parti'den (DP) Çanakkale milletvekili olarak TBMM'ye giren Kalafat, İkinci ve Üçüncü Menderes hükûmetlerinde Gümrük ve Tekel, Dördüncü ve Beşinci Menderes hükûmetlerinde de Devlet bakanlığı yaptı. 1959 yılında Başbakan Menderes'in Londra'da düşen uçağından ağır yaralı olarak kurtuldu.
27 Mayıs 1960 devriminde Anayasa'yı ihlal suçundan diğer DP'lilerle birlikte Yassıada'da yargılandı; ölüm cezasına çarptırıldı. Cezası müebbet hapse çevrildi. Af yasalarından yararlanarak siyasî haklarına kavuştu. 1974'te Adalet Partisi'ne girerek siyasî çalışmalarını sürdürdü.

1984

Aralık

1. Akaryakıta yüzde 6 zam yapıldı; normal benzin 196,80 lira oldu.
2. İstanbul'da taksi plakası fiyatı 3 milyon 800 bin liraya yükseldi. ☞
3. 10 milyar lira tutarındaki İstanbul Boğaziçi Köprüsü gelir ortaklığı senetleri kapışıldı. ☞
4. Boğaziçi Köprüsü geçiş ücretlerine zam yapıldı.
6. Hindistan'ın Bhopal şehrindeki bir fabrikada gaz sızıntısı sonucu binlerce kişi hayatını kaybetti. ☞
7. SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü, « Özal devleti şirket gibi görüyor » dedi.
9. 1985 bütçesi Meclis'te kabul edildi. ☞
12. 305 sanıklı TİKKO-3 davasına Metris'te, Baştabya duruşma salonunda başlandı; savcı 59 ölüm cezası talep etti.
12. 14 yıl süren İstanbul'daki 15-16 Haziran Olayları davasında sanık sendikacılar beraat etti. ☞
16. DYP İstişare Toplantısı Ankara'da yapıldı.
17. SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü, « Başbakan Özal halkoyuna saygısız » dedi.
18. HP, eski Genel Sekreter Aydın Güven Gürkan'a kınama cezası verdi.
19. ANAP Edirne Milletvekili Türkân Arıkan, partisinden istifa etti. ☞
23. Köyceğiz Belediye başkanlığı seçimini DYP adayı kazandı.
27. HP'de « Demokratik Sol Grup », 38 imzalı deklarasyon yayınladı. ☞
28. İlaç fiyatları serbest bırakıldı.

ÖLÜM

9. Eski Genelkurmay Başkanı Semih Sancar.

ANAP'ta ilk fire Türkân Arıkan

Türkân Arıkan.

19 aralık - ANAP ilk fireyi, Edirne Milletvekili Türkân Arıkan'ın istifasıyla verdi. Partisinden ayrılan Arıkan, Özal'ın kendi sesinden başka sese tahammül edemez hale geldiğini iddia etti. Türkân Arıkan, ANAP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Keçeciler'i Atatürk karşıtı, Halil Şıvgın'ı da kafatasçı olmakla suçladı.

DSP programı açıklandı: daha özgür bir demokrasi

2 aralık - Kuruluş hazırlıkları süren Demokratik Sol Parti'nin (DSP) program taslağının ilk bölümü açıklandı. Taslağın sunuş bölümünde yeni partinin geçmişte veya şimdi olandan daha özgür, daha gerçek ve daha iyi işleyen bir demokrasi için uğraş vereceği vurgulandı. Ayrıca DSP'nin gerçekçiliği, tutuculuğun veya bazı atılımları erteleyip, savsaklamanın özürü olarak değerlendirmediği belirtildi. Programda gelişmenin köylüden başlatılacağı, halk sektörünün ekonomide ağırlıklı yeri olacağı da belirtildi.

Boğaziçi Köprüsü senetleri kapışıldı

3 aralık - 11 yaşındaki Boğaziçi Köprüsü'nün geliri Karayolları'ndan yurttaşlara geçti. İş Bankası şubeleri aracılığıyla halka sunulan, toplam 10 milyar TL değerindeki Boğaziçi Köprüsü gelir ortaklığı senetleri kapışıldı. Başbakan Turgut Özal, « Köprü satışı referandum oldu » derken, Halkçı Parti köprü satışının Anayasa'ya aykırı olduğunu iddia etti. DYP köprünün kaç kişiye ve kime satıldığının belli olmadığını ileri sürdü. Köprünün satışını geçiş ücretine yapılan zam izledi. Yeni düzenlemeyle küçük araç ücreti 500 liraya çıkarıldı.

Hindistan'da facia; gaz sızması sonucu binlerce kişi öldü

6 aralık - Hindistan'ın Bhopal şehrinde, tarım ilaçları üreten Amerikan Union-Carbide şirketine ait bir fabrikadan çevreye zehirli gaz sızması sonucu binlerce kişi öldü, on binlerce kişi de yaralandı. Bazı yaralıların durumunun ağır olduğu, çoğunun ömür boyu sakat kalacağı bildiriliyor. Ölülerin birbiri üzerine yığıldığı şehirde halkın panik içinde olduğu, çoğu kör olan yaralıların umutsuzca yardım aradığı, 500 000 kişinin yaşadığı Bhopal'deki hastanelerin bu kadar çok yaralıya hizmet vermesinin imkânsız olduğu gelen haberler arasında.

Öte yandan, bugüne kadar görülen en büyük endüstriyel kaza olan facianın geceyarısı, halk uykudayken meydana geldiği, fabrikanın depolarında meydana gelen sızma sonucu bir saat içinde şehir halkının dörtte birinin zehirli gazı teneffüs etmiş olduğu açıklandı. 1977'de faaliyete geçen fabrikanın, daha önce 3 defa ölümcül kazalara yol açtığı, yetersiz önlemlerin bu son faciayı doğurduğu belirtildi. Fabrika bu defa kesin olarak kapatılırken, yöneticiler hakkında da soruşturma başlatıldı.

Başbakan Özal'ın « DYP bitmiştir » şeklindeki sözlerine DYP'den sert tepki

29 aralık - Başbakan Turgut Özal, Anavatan Partisi'nden bir grup milletvekiline verdiği yemekte, Doğru Yol Partisi'nin bitmiş olduğunu söyledi. DYP'nin yerel seçimlerde umduğunu bulamamasının ardından, kapatılan Büyük Türkiye Partisi'nin kurucularının Doğru Yol Partisi'ne katılması konusunda ne düşündüğü sorulan Başbakan Özal, « DYP mahallî seçimde aldığı sonuçlarla başarısız olmuştur, bitmiştir. Şimdi yönetimde bazı değişiklikler yapma yolunu deneyerek partiyi canlandırmayı düşünüyorlar » dedi.

Başbakan Özal'ın bu iddiasına Doğru Yol Partisi'nden hemen cevap geldi ve « Bunlar Başbakan Özal'ın son çırpınışlarıdır. O yalnızca kendi milletvekillerine moral vermeye çalışıyor » denildi. DYP Genel Başkanı Yıldırım Avcı, « Doğru Yol Partisi bitmedi, aksine artık başkasının işini bitirici durumda » açıklamasını yaparken, SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün de tartışmaya katılması dikkati çekti. Erdal İnönü, « DYP bitmedi. Tam tersine ilerliyor » dedi.

Geçtiğimiz mart ayının 25'inde yapılan yerel seçimlerde Doğru Yol Partisi'nden İstanbul belediye başkan adayı olup seçimi kaybeden Hüsamettin Cindoruk da konuyla ilgili bir açıklama yaparak, « Demokrasi kendisine ihanet edenleri tasfiye edecek » dedi.

1970'ten bu yana 14 yıldır devam eden 15-16 Haziran Olayları davası sonuçlandı

12 aralık - TBMM'ye sunulan Sendikalar Kanunu'nu protesto amacıyla İstanbul'da 15-16 haziran 1970 tarihlerinde DİSK tarafından düzenlenen mitinglerde çıkan olaylarda tutuklanan, dönemin sendika yöneticisi 25 kişi hakkında 13 ağustos 1970 tarihinde İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan dava sonuçlandı. Mahkeme 24 sanık hakkında beraat kararı verdi. Davanın devam ettiği zaman içinde DİSK'in eski Genel Başkanı Kemal Türkler sağ eğilimli teröristlerce öldürüldüğünden, mahkeme tarafından bu sanık hakkındaki davanın ortadan kaldırılmasına da karar verildi.

Özal Türkiye'ye dolarlı hayatı yerleştirdi

Başbakan Özal 1985 yılı bütçesini Meclis kürsüsünde savunurken.

9 aralık - 1985 yılı bütçesi Meclis'te kabul edildi. Bütçeye bazı HP milletvekilleri de « kabul » oyu verdi. Başbakan Turgut Özal eleştirileri cevaplarken, « Ekonomide bütün tabuları yıkacağız » dedi ve bütçe açığının 1984'ten daha az olacağını savunarak « Türkiye artık Boğazlar'ın hasta adamı değildir » diye konuştu. Özal Hükümeti'nin ilk yılı işadamlarınca da tartışıldı. Hükümetin çok cesur kararlar almasına rağmen enflasyon frenine basılamaması eleştirilerin odak noktasını oluşturdu. 1984'te ekonominin kalbi hep dolarla attı ve dolar bir yılda yüzde 60 değer kazandı. Doların tırmanışına maaşların yanı sıra altın da ayak uyduramadı. Öte yandan parti liderleri hükûmetin ilk yılını başarısız ilan ettiler. SODEP Genel Başkanı İnönü, « Bir yılın sonucu sıfıra sıfır elde var sıfır » dedi.

İstanbul'da taksi plakalarının fiyatı 4 milyon liraya yaklaştı

2 aralık - İstanbul'da taksi plakalarının fiyatlarının kısa bir süre içinde bir milyon lira daha artarak 3 milyon 800 bin liraya yükseldiği bildiriliyor.

Piyasa fiyatı 500 000 lira dolayında olduğu bilinen 1976 model Anadol marka otomobillerin, taksi plakaları olması halinde 4,5 milyon lira peşin fiyatla alıcı bulduğu da gelen haberler arasında. Bu durumda İstanbul'daki taksi sahiplerinin her biri birer milyoner.

HP'de çatlak giderek büyüyor

27 aralık - Halkçı Parti Genel Başkanı Necdet Calp, « Parti içi çekişmeden muhalefet görevimizi yapamaz olduk » dedi.

Öte yandan, parti içi muhalefetin başını çeken eski Genel Sekreter Aydın Güven Gürkan'a, disiplin kurulu kınama cezası verdi. Parti içinde « Demokratik Sol Grup » adı altında birleşen 38 milletvekili bir deklarasyon yayımlayarak, « Amaç ve idealler uğruna her şeyi göze alınız » dediler. Bu milletvekilleri küçük kurultayın derhal toplanmasını talep ederken, HP'den kopmayı ve Meclis içinde bağımsız bir grup gibi hareket etmeyi düşünmediklerini de söylediler.

DYP mücadelesini sürdüreceğini açıkladı

22 aralık - DYP İstişare Toplantısı sonrası yayımlanan bildiride, açık rejimin yaşatılamadığı ileri sürüldü.

Bildiride « Milletimizin hak, hukuk ve hürriyetten mahrum olarak ızdıraplar içinde kıvranmasının hiçbir gerekçesi yoktur » denildi.

16 aralıkta yapılan toplantıda, hükûmetin ihale yağmasını başlattığı iddia edildi. Genel Başkan Yıldırım Avcı, « Bu ülkenin vatandaşı olarak devletten eşitlik istiyoruz » dedi.

19 aralıkta Cumhuriyet Başsavcılığı, Doğru Yol Partisi'ne ihtar verilmesi talebiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. Savcılık kapatılan Büyük Türkiye Partisi'nden bazı kurucu üyelerin DYP Kurucular Kurulu'na katılmalarını, Anayasa'ya ve Siyasî Partiler Kanunu'na aykırı buldu.

Doğru Yol Partisi bu girişimler karşısında mücadelesini sürdüreceğini açıklarken, 22 aralıkta konu hakkında görüşü sorulan Anavatan Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Turgut Özal, « Bu konu bizi hiç alakadar etmez » demekle yetindi.

Yıldırım Avcı.

Topkapı'daki Bitpazarı'nda yangın

4 aralık - Topkapı Trakya Otogarı'nın arkasında bulunan ve Bitpazarı olarak bilinen çarşıda sabaha karşı çıkan yangında 300 dükkân ile 2 ev tamamen yandı. Yangında can kaybı olmazken, patlayan tüpler panik yarattı. Yangının bir terzi dükkânında, prizde unutulan ütüden çıktığı sanılıyor.